

Implementatieplan

Wet toekomst pensioenen

• • • Voor de overgang naar de nieuwe pensioenregeling

9 juli 2026

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	6
2.	Inrichting projectorganisatie en besluitvorming.....	8
2.1.	Inrichting van de projectstructuur ten behoeve van de transitieperiode	8
2.1.1.	Projectinrichting	9
2.1.2.	Onderwerpen werkgroepen	13
2.1.3.	Besluitvormingsproces project.....	13
2.1.4.	Verantwoordelijkheden (RASCI).....	15
2.1.5.	Mijlpalenplanning	16
2.2.	Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan.....	18
2.2.1.	Het doorlopen besluitvormingsproces implementatieplan	18
2.2.2.	Oordeel van het bestuur	19
2.2.3.	Oordelen van de sleutelfunctiehouders	19
2.2.4.	Advies van het verantwoordingsorgaan	21
2.2.5.	Goedkeuring van de raad van toezicht.....	23
3.	Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen.....	24
3.1.	Risico's en beheersingsmaatregelen	24
3.2.	Operationele en IT-risico's	30
3.3.	Oordeel op technische uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling	32
3.3.1.	IT-risk	32
3.3.2.	Governance en procesbeheersing.....	38
3.4.	Uitbestedingsrisico	47
3.5.	Risicoanalyse en beheersing van de financiële risico's	51
3.6.	Juridische en privacy-risico's	55
3.7.	Communicatie- en reputatierisico.....	58
3.8.	Concluderend oordeel.....	60
4.	Beleggingsbeleid	62
4.1.	Governance en proces	62
4.2.	Risico's en beheersing	63
5.	Data en datakwaliteit	65
5.1.	Datakwaliteitsbeleid, met o.a. kritische data elementen en risicohouding	66
5.2.	Data voor, tijdens en na de transitie en beheersing hiermee gepaard gaande risico's	67
5.3.	Risicoanalyse van de datakwaliteit	67
5.3.1.	Risicoanalyse voor transitie	67

5.3.2.	Risicoanalyse tijdens transitie	73
5.3.3.	Risicoanalyse na transitie	73
5.4.	Overzicht van de belangrijkste risico's en de 'complexe dossiers'	73
5.5.	Onderbouwing van de risicobereidheid en de maximale toegestane afwijking	74
5.6.	Werkzaamheden PFSR om de datakwaliteit voor het invaren te kunnen vaststellen	75
5.7.	Bevindingen voortkomend uit de uitgevoerde werkzaamheden	79
5.8.	Nog te nemen stappen om de datakwaliteit te verbeteren	80
5.9.	Rapportage van specifieke werkzaamheden door externe accountant	80
5.10.	Onderzoek van de datakwaliteit na het invaarmoment	81
5.11.	Beschrijving hoe na daadwerkelijk invaren wordt omgegaan met issues in datakwaliteit ...	81
5.12.	Verwerken van eventuele terugwerkende kracht pensioenmutaties	83
6.	Invaren	84
6.1.	Inbreng opgebouwde & ingegane pensioenen in nieuwe regeling	84
6.1.1.	Opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten	84
6.1.2.	Arbeidsongeschiktheidspensioen, premievrije voortzetting en nabestaandenpensioen .	84
6.1.3.	Overige pensioenvormen	89
6.2.	Stappenplan invaren	93
6.2.1.	Stap 0: Vaststellen technische voorziening pensioenverplichtingen onder het FTK	94
6.2.2.	Stap 1: Vaststellen beschikbaar vermogen voor deelnemers	97
6.2.3.	Stap 2: Vaststellen van de persoonlijke pensioenvermogens	116
6.2.4.	Stap 3: Gerichte vermogenstoedeling	120
6.2.5.	Stap 4: Vaststelling FPR-startbalans	125
6.3.	Overbruggingsplan	125
6.4.	Gelijke behandeling	126
6.5.	Transitie-effecten en compensatie	126
6.5.1.	Transitie-effecten	126
6.5.2.	Compensatie	133
6.6.	Evenwichtige belangenafweging	135
7.	Transitie-FTK en overbruggingsplan	138
8.	Transitieplannen	139
8.1.	Besluitvormingsproces rondom de transitieplannen	139
8.2.	Evenwichtigheid van de transitieplannen	141
8.3.	Uitvoerbaarheid van de transitieplannen	141
8.4.	Toets op de conformiteit van de transitieplannen met wettelijke voorschriften	142
8.5.	Gemotiveerde toelichting of het fonds wel dan niet afwijkt van transitieplan	142

8.6.	Financiële grenzen (dekkingsgraad) voorwaardelijk aan het transitieplan	142
8.7.	Afspraken en werkwijze als financiële grenzen transitieplan worden overschreden	143
9.	Opzet nieuwe pensioenregeling	144
10.	Communicatie	147
10.1.	Communicatieplan	147
10.2.	Een levend document	147
10.3.	Communicatie voorafgaand aan het communicatieplan Wtp	147

Afkortingenlijst

In onderstaande tabel zijn de in dit document gebruikte afkortingen weergegeven.

Afkorting	Betekenis	Afkorting	Betekenis
AFM	Autoriteit Financiële Markten	PCC	Pensioen- en communicatiecommissie
AOP	Arbeidsongeschiktheidspensioen	PFSR	Stichting Pensioenfonds SNS REAAL
AP	Autoriteit Persoonsgegevens	PP	Partnerpensioen
AUP	Agreed upon procedures	PUO	Pensioenuitvoeringsorganisatie
BC	Beleggingscommissie	PVI	Premievrijstelling bij invaliditeit
BSG	Blue Sky Group	Pw	Pensioenwet
BuPw	Besluit uitvoering Pensioenwet	PwC	Pricewaterhouse Coopers
DBRM	Dynamisch balans risico management	RCSA	Risk Control Self Assessment
DNB	De Nederlandsche Bank	RDR	Risicodelingsreserve
DNP	Delta netto profijt	RP	Returnportefeuille
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	RSA	Risk Self Assessment
ERB	Eigen risicobeoordeling	RvT	Raad van Toezicht
FPR	Flexibele premieregeling	SAA	Strategische asset allocatie
FRC	Finance- en riskcommissie	SFH	Sleutelfunctiehouder
FVB	Fiduciaire vermogensbeheerder	TBI	Toekomstbestendig indexeren
GSAM	Goldman Sachs Asset Management	TCP	Transitiecommunicatieplan
GVT	Gerichte vermogenstoedeling	TOM	Target Operating Model
IBNR	Incurred But Not Reported	TV	Technische voorziening(en)
IRM	Integraal risico management	VO	Verantwoordingsorgaan
MvT	Memorie van Toelichting	VVR	Vervangingsratio
NOP	Niet opgevraagd pensioen	VVRq	Vervangingsratioquotiënt
OP	Ouderdomspensioen	Wtp	Wet toekomst pensioenen
OR	Operationele reserve	WzP	Wezenpensioen
PB	Pensioenbureau		

1. Inleiding

Per 1 juli 2023 is de Wet toekomst pensioenen (hierna: Wtp) in werking getreden. Met de Wtp wordt de Pensioenwet (hierna: Pw) ingrijpend gewijzigd. Voor Stichting Pensioenfonds SNS REAAL (hierna: het pensioenfonds of PFSR) betekent dit dat de pensioenregeling gewijzigd moet worden en dat de oude opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten ingebracht worden in de nieuwe regeling. Dit inbrengen van bestaande pensioenen in de nieuwe regeling gebeurt via een interne collectieve waardeoverdracht en wordt ook wel 'invaren' genoemd.

Bij PFSR is sprake van drie aangesloten ondernemingen (ASN Bank, Athora en SRH). Deze ondernemingen hebben gezamenlijk met de vakorganisaties FNV Finance, CNV en De Unie afspraken gemaakt over de nieuwe pensioenregeling. Naar deze ondernemingen en hun vakorganisaties refereren wij als de 'sociale partners'. Naast deze drie werkgevers is er nog een aantal voormalig aangesloten werkgevers, te weten Fonds21, Cardano en Stichting Beheer SNS Reaal. Deze drie werkgevers hebben schriftelijk het verzoek tot invaren gedaan bij PFSR en daarbij aangegeven ASN Bank dan wel Athora te zullen volgen.

Door sociale partners is in 2023 en 2024 gesproken over de nieuwe pensioenregeling. Op 31 december 2024 is door ASN Bank het transitieplan gedeeld met PFSR en het (getekende) transitieplan van Athora is ontvangen op 13 januari 2025. Het transitieplan van SRH heeft PFSR ontvangen op 15 juli 2025. De transitieplannen zijn beoordeeld en de bevindingen zijn afgestemd met de sociale partners. Hierop zijn addenda opgesteld bij de transitieplannen.

De verantwoordelijkheden van sociale partners zijn anders dan de verantwoordelijkheden van het pensioenfonds. Sociale partners zijn primair verantwoordelijk voor de inhoud van de (nieuwe) pensioenregeling. Tevens hebben sociale partners verzocht de opgebouwde pensioenen in te varen in de nieuwe regeling en zij hebben hiertoe (via het transitieplan) een verzoek ingediend bij het pensioenfonds. Dit omdat het pensioenfonds bestuur dit besluit neemt. Daarnaast dienen sociale partners de doelstellingen kenbaar te maken rondom de transitie en de gewenste verdeling van het vermogen.

Het pensioenfonds is op diens beurt verantwoordelijk voor de opdrachtaanvaarding en opdrachtbevestiging. Daarbij dient het pensioenfonds vast te stellen dat zij uitvoering kan geven aan de door sociale partners gewenste pensioenregeling en dat de transitie als geheel evenwichtig plaatsvindt. Daarbij houdt het pensioenfonds rekening met de doelstellingen van sociale partners, maar ook haar eigen verantwoordelijkheden, zoals de risicohouding en de financiële opzet.

Het pensioenfonds heeft in de bestuursvergadering van 9 juli 2026 besloten de opdracht van de sociale partners te aanvaarden en het verzoek tot invaren in te willigen. Op grond van artikel 150i van de Pw heeft het pensioenfonds dit implementatieplan opgesteld. Hierin wordt ook het proces beschreven waarmee tot het besluit is gekomen.

In dit implementatieplan legt het pensioenfonds vast op welke wijze voorbereidingen worden getroffen voor de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst en op welke wijze invulling zal worden gegeven aan de uitvoering van de gewijzigde pensioenovereenkomst, alsmede de wijze waarop zal worden omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. In dit document wordt verwezen naar andere documenten. Dit document beoogd een zelfstandig en overkoepelend document te zijn, zodat op overzichtelijke wijze de onderbouwing van het implementatieplan is vastgelegd. Hiertoe

zijn steeds de hoofdlijnen beschreven van de andere documenten en is in bijlage 1 de lijst van externe documenten opgenomen.

Indien zich naar inzicht van het bestuur ingrijpende, onvoorziene omstandigheden voordoen waardoor dit implementatieplan geen accuraat beeld meer geeft, zal het bestuur hiervan mededeling doen aan de sociale partners, het verantwoordingsorgaan (hierna: VO), de Raad van Toezicht (hierna: RvT), De Nederlandsche Bank (hierna: DNB) en de Autoriteit Financiële Markten (hierna: AFM). Hierbij geeft het pensioenfonds een toelichting op de verwachte implicaties en getroffen maatregelen.

Dit implementatieplan zal binnen twee weken na ondergenoemde vaststellingsdatum worden gezonden aan De Nederlandsche Bank. Het implementatieplan is opvraagbaar door alle actieve deelnemers, gewezen deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden middels publicatie op de website van het pensioenfonds voor inlog. Daarnaast zal er een publieksvriendelijke samenvatting gepubliceerd worden. Zij worden hierop gewezen middels een digitale nieuwsbrief.

Dit implementatieplan is vastgesteld op 9 juli 2026.

Namens het bestuur van
Stichting Pensioenfonds SNS REAAL

.....
Margreet Oostenbrink
Voorzitter

.....
Marry Beuker
Secretaris

2. Inrichting projectorganisatie en besluitvorming

In dit hoofdstuk wordt de inrichting van de projectstructuur ten behoeve van de transitieperiode en het besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan beschreven. Bij de projectstructuur wordt ingegaan op de projectinrichting, waaronder de inrichting van de werkgroepen, hoe het besluitvormingsproces van het project loopt, de verantwoordelijkheden en de mijlpalenplanning. Vervolgens wordt het doorlopen besluitvormingsproces van het implementatieplan beschreven met daarbij het oordeel van het fonds, sleutelfunctiehouders, het VO en de RvT.

2.1. Inrichting van de projectstructuur ten behoeve van de transitieperiode

PFSR is voornemens de transitie naar de nieuwe pensioenregeling conform de Wtp per 1 januari 2028 te realiseren bij pensioenuitvoerder Blue Sky Group (hierna: BSG). PFSR heeft een projectplan (PF24-190) opgesteld voor de uitwerking van de transitie naar de Wtp. Het projectplan beschrijft onder andere de werkhypothese, de inrichting van het project Toekomststrategie, de werkzaamheden en mijlpalen, de stakeholders besluitvorming. In dit hoofdstuk worden de hoofdlijnen van het projectplan beschreven.

De volgende werkhypothese zijn geformuleerd bij de behandeling van de strategie inzake de toekomst van het pensioenfonds:

- a) We stellen het belang van alle deelnemers voorop, waarbij er een evenwicht dient te zijn tussen kosten van uitvoering, de opbrengsten (bijvoorbeeld in termen van indexatie) en de waarde van de pensioenovereenkomst.
- b) Het bestuur heeft de wens uitgesproken om samen met de aangesloten ondernemingen in een met elkaar afgestemd tijdspad tot een gezamenlijke eindoplossing te komen, waarin opgebouwde, ingegane en nieuwe pensioenen bij elkaar komen. Dit geldt voor alle deelnemers dus niet alleen actieven.
- c) Het basis scenario is dat alle werkgevers wensen te komen tot een nieuwe pensioenregeling en een verzoek tot invaren doen en dat PFSR de nieuwe regeling implementeert.
- d) Daarbij is wel de werkhypothese dat Athora met ingang van 1 januari 2027 de toekomstige pensioenopbouw niet langer bij PFSR onder brengt.¹
- e) PFSR heeft een overeenkomst gesloten met BSG om te participeren in het project Horizon, teneinde gezamenlijk met BSG de implementatie van de nieuwe regeling te doen.
- f) PFSR heeft de finale zeggenschap over de opgebouwde en ingegane pensioenen. PFSR moet zelf de besluitvorming nemen over wel of niet accepteren van een eventuele nieuwe pensioenovereenkomst en daarna of, en zo ja op welke wijze, de opgebouwde pensioenen worden ingevaren in dan wel overgedragen aan de nieuwe pensioenregeling.
- g) PFSR is er momenteel geen voorstander van om een eventuele compensatie voor deelnemers die een achteruitgang hebben als gevolg van de introductie van de vlakke spaarpremie te financieren uit de dekkingsgraad van het fonds. PFSR is zich er wel van bewust dat deze wens wel bestaat bij

¹ Athora heeft op een later moment (juni 2026) kenbaar gemaakt dat zij voor het bestaande personeel tot 1 juli 2028 aanblijft bij PFSR en voor nieuw personeel vanaf 1 januari 2027 de regeling op eigen boek uitvoert. Gegeven de einddatum 1 juli 2028 leidt dit niet tot materiële wijzigingen van de uitkomsten van uitgevoerde berekeningen.

- Inhoudelijke discussie over onderwerpen vindt zoveel mogelijk plaats in de werkgroepen en wordt vervolgens getoetst door de stuurgroep of afwegingen voldoende zijn vastgelegd om keuzes te onderbouwen.

Stuurgroep

Er wordt een stuurgroep ingericht, bestaande uit een delegatie van het bestuur.

Stuurgroep		
Naam	Namens (rol)	Rol in stuurgroep
Stuurgroepleden met stemrecht		
Ewoud Goudswaard	Bestuur	Voorzitter stuurgroep
Eric Bot (tot 14 jan 2025)	Bestuur (lid PCC)	Deelnemer
Wouter Frerichs (vanaf dec 2024)	Bestuur (lid PCC)	Deelnemer
Berry van Sonsbeek	Bestuur (lid FRC)	Deelnemer
Benno Honsdrecht (vanaf nov 2023 tot juli 2025) ²	Bestuur (lid BC)	Deelnemer
Mariëtte Naber-de Jong	Bestuur (lid BC)	Deelnemer
Deelnemer aan vergaderingen stuurgroep, zonder stemrecht		
Sybrand Nauta	PFSR (directeur)	Gedelegeerd opdrachtgever
Pieter Heesterbeek	PFSR	Projectleider
Maurits van den Oever (tot jan 2025)	PFSR	1 ^e lijn risicomanager
Koen Lamers (vanaf jan 2025)	PFSR	1 ^e lijn risicomanager
Ronald Sijsenaar (optioneel)	PFSR	Sleutelfunctiehouder risicobeheer
Eric Bot (vanaf 15 jan 2025)	Zelfstandige	Adviseur

Sybrand Nauta treedt op als gedelegeerd opdrachtgever, vanuit zijn functie als directeur pensioenfonds.

De projectleider is Pieter Heesterbeek als afgevaardigde van het pensioenbureau van PFSR.

De 1^e lijn risicomanager en de sleutelfunctiehouder risicobeheer zullen niet standaard bij de vergadering van de stuurgroep aanwezig zijn, maar mogen uitgenodigd worden door de projectleider of de stuurgroep en mogen op eigen beweging aanwezig zijn indien de behoefte bestaat.

Werkgroepen

De vier werkgroepen zijn als volgt ingericht:

Werkgroepen		
Naam	Namens (rol)	Rol in werkgroep
Werkgroep Contract(sinrichting)		
Pieter Heesterbeek van Triple A (tot dec 2024)	PFSR	Voorzitter werkgroep
Sanne Schelfhout-van Helvert van Triple A (deelnemer vanaf mei 2024 en voorzitter vanaf dec 2024)	PFSR	Voorzitter werkgroep
Sybrand Nauta	PFSR	Deelnemer
Berry van Sonsbeek	Bestuur (lid FRC)	Deelnemer
Arthur Molenaar van Triple A (tot aug 2025)	PFSR	Deelnemer
Brigitte van Buuren van BSG (tot jan 2025)	BSG	Deelnemer

² Benno Honsdrecht heeft Mariëtte Naber-de Jong vervangen tijdens haar zwangerschapsverlof en is daarna aangebleven in de Stuurgroep.

Werkgroepen		
Naam	Namens (rol)	Rol in werkgroep
Karolien Haemers van BSG (vanaf jan 2025)	BSG	Deelnemer
Werkgroep Datakwaliteit		
Jeroen Crommelin van Probability	PFSR	Voorzitter werkgroep
Pieter Heesterbeek van Triple A	PFSR	Deelnemer
Wouter Frerichs	Bestuur (lid PCC)	Deelnemer
Arjan Pepping van BSG	BSG	Deelnemer
Pensioen- en Communicatiecommissie³		
Meggie Senders	PFSR (communicatie)	Voorzitter PCC
Eric Bot (tot 14 jan 2025)	Bestuur (lid PCC)	Deelnemer
Wouter Frerichs (vanaf jan 2025)	Bestuur (lid PCC)	Deelnemer
Catelijne Reissenweber (vanaf feb 2025)	Bestuur (lid PCC)	Deelnemer
Alexandra van Vliet van BSG (tot jan 2025)	BSG	Deelnemer
Beleggingscommissie⁴		
Haitse Hoos	PFSR	Investment Officer
Mariëtte Naber-de Jong	Bestuur (lid BC)	Voorzitter beleggingscommissie
Benno Honsdrecht (tot juli 2025)	Bestuur (lid BC)	Deelnemer
Stephan Langen (vanaf jan 2025)	Bestuur (lid BC)	Deelnemer
Marry Beuker	Bestuur (lid BC)	Deelnemer
Jeroen Wilbrink	GSAM	Extern deskundige
Serkan Kara	GSAM	Extern deskundige
Max Bout (tot nov 2024)	Ortec	Extern deskundige
Tom Berkelmans	Ortec	Extern deskundige
Chantal de Groot	Ortec	Extern deskundige
Jack Jonk	Zelfstandige	Extern deskundige
Carolien van Eggermond (tot juli 2025)	Zelfstandige	Extern deskundige
Almar Rietberg (vanaf juli 2025)	Zelfstandige	Extern deskundige

Sociale partners / aangesloten ondernemingen

Bij PFSR waren gedurende het project drie aangesloten ondernemingen, te weten:

- [ASN Bank](#)
De sociale partners (afvaardiging van de werkgever en afvaardiging van de werknemers zijnde vakbonden) van ASN Bank bepalen de inhoud van de pensioenregeling en de hoogte van de premie.
- [Athora](#)
De sociale partners (afvaardiging van de werkgever en afvaardiging van de werknemers zijnde vakbonden) van Athora bepalen de inhoud van de pensioenregeling en de hoogte van de premie.

³ De werkgroep communicatie is in 2025 opgegaan in de Pensioen- en Communicatiecommissie (PCC). Tijdens de vergaderingen van de PCC zal een afgescheiden deel ingericht worden, waarin de PCC alles wat met het project Toekomststrategie te maken heeft behandelt.

⁴ De werkgroep beleggingen is in 2024 opgegaan in de Beleggingscommissie (BC). Tijdens de vergaderingen van de BC zal een afgescheiden deel ingericht worden, waarin de BC alles wat met het project Toekomststrategie te maken heeft behandelt.

- SRH

Bij SRH is er geen sprake van sociale partners. Er zijn slechts drie actieve deelnemers bij SRH. Er is wel een bestuur bij SRH. SRH heeft aangegeven volgend te zijn en het resultaat van ASN Bank over te nemen (uiteraard zal SRH dat zelfstandig nog beoordelen). Met ingang van 1 september 2025 is er geen sprake meer van actieve deelnemers namens SRH.

Naast deze drie werkgevers is er nog een aantal voormalig aangesloten werkgevers, te weten:

- Fonds21
- Cardano
- Stichting Beheer SNS Reaal

PFSR heeft op directieniveau met elk van deze werkgevers gesproken over de gewezen aansluiting bij het pensioenfonds en de mogelijke uitwerking daarvan. Met hulp van Held Advocaten heeft PFSR een 'template' opgesteld voor elk van deze drie voormalig aangesloten werkgevers, waarmee zij door ondertekening daarvan het verzoek tot invaren hebben gedaan bij PFSR en daarbij tevens hebben aangegeven dan wel ASN Bank dan wel Athora te zullen volgen qua afspraken zoals vastgelegd in hun transitieplannen en het daar later aan toegevoegde addendum. Dit heeft als (groot) voordeel dat deze werkgevers niet zelf een transitieplan dienen op te stellen en voor PFSR is hiermee het verzoek tot invaren voldoende afgehecht. Alle drie de werkgevers hebben het template ingevuld en ondertekend. Cardano heeft aangegeven Athora te volgen. Fonds21 en Stichting Beheer SNS Reaal hebben aangegeven ASN Bank te volgen. Daarmee heeft PFSR een passende en praktische oplossing gevonden voor deze drie voormalige aangesloten ondernemingen.

Sleutelfunctiehouders

De sleutelfunctiehouders (hierna: SFH) hebben elk hun eigen verantwoordelijkheden en aandachtsgebieden. In onderling overleg tussen de SFH's en met de stuurgroep is bepaald waar, wanneer en waarover een opinie gevraagd wordt aan een SFH. In totaal zijn er drie SFH's:

- SFH actuariel: Wichert Hoekert
- SFH risicobeheer: Ronald Sijsenaar
- SFH internal audit: Margreet Oostenbrink

Er is een ruime betrokkenheid van de SFH's. De SFH actuariel is veelvuldig aangehaakt bij actuariële onderwerpen. De opinies van de SFH actuariel zijn van reacties voorzien en indien het grotere documenten betreft is de opinie inclusief reactie integraal opgenomen in het document. De SFH risicobeheer geeft een opinie bij alle besluiten die door het bestuur genomen worden. De SFH internal audit heeft aan de hand van quick scans diverse audits uitgevoerd.

Internal audit

Het vervullerschap is uitbesteed aan Internal Audit van de ASN Bank, Frank Joos is hierin leidend. De SFH IA en vervullers voeren risicogebaseerd en vanuit richtlijnen van het kader Wtp audits uit op het project. Hun voorstellen worden afgestemd in het Bestuur en besproken met de Stuurgroep. De rapportages worden uitgebracht aan het Bestuur van PFSR en besproken met de Stuurgroep.

VO en RvT

Het VO en de RvT zijn op regelmatige basis bijgepraat. Er zijn diverse kennissessies gehouden. Daarnaast zijn het VO en de RvT tijdens de actualiteitendagen op de hoogte gebracht. Als laatste is het

VO en de RvT in de gelegenheid gebracht advies- dan wel goedkeuring te geven bij diverse onderwerpen.

Externe accountant en certificerend actuaaris

De betrokkenheid van de externe accountant en certificerend actuaaris op dit project is minimaal. Zij zijn aangesteld om het jaarverslag en de jaarrekening te controleren en daar een verklaring bij te geven. Er ligt wel een rol weggelegd voor een externe accountant (dat is niet dezelfde persoon als de waarmerkend accountant) bij het afgeven van een verklaring bij de datakwaliteit. PwC is hiervoor aangewezen.

DNB en AFM

DNB en AFM zijn de toezichthoudende instanties. Het implementatieplan zal ingediend worden bij DNB en door DNB beoordeeld worden. Het communicatieplan wordt ingediend bij en beoordeeld door de AFM.

2.1.2. Onderwerpen werkgroepen

In de navolgende tabel is uitgewerkt voor welke onderwerpen (deliverable) elke werkgroep onder andere verantwoordelijk is. Deze lijst is niet limitatief.

Uit te werken onderwerpen per werkgroep			
Contract	Datakwaliteit	Communicatie	Beleggingen
Invaren	Datakwaliteitsbeleid	Communicatieplan	Risicohouding
Financiële opzet	Toetsing datakwaliteit	Wettelijke communicatie- uitingen in het kader van de Wtp	Beleggingsbeleid
Risicodelingsreserve	Rapportage datakwaliteit		
Evenwichtigheid			
Opdrachtaanvaarding en opdrachtbevestiging			
Implementatieplan			
Pensioenregeling			
Beoordeling transitieplannen			
Overige formele stukken			

2.1.3. Besluitvormingsproces project

Het bestuur houdt eindverantwoordelijkheid op het project. De definitieve besluitvorming vindt derhalve plaats door het bestuur.

De stuurgroep beoordeelt de door de werkgroepen uitgewerkte onderwerpen en komt op basis daarvan tot voorlopige besluitvorming. De stuurgroep bereidt de definitieve besluitvorming door het bestuur voor. De stuurgroep bepaalt zelf wanneer een onderwerp afdoende is voorbereid zodat het met het bestuur gedeeld kan worden.

De werkgroepen werken onderwerpen uit, onderzoeken en analyseren de onderwerpen en bereiden voorlopige besluitvorming door de stuurgroep voor.

Gedurende het traject heeft het fonds diverse documenten opgesteld. De naamgeving van het document wordt voorzien van een indexnummer, bijvoorbeeld PF25-173 (jaargang en nummer), het onderwerp

van het document en een versienummer. Een voorbeeld voor een totale naamgeving is dan bijvoorbeeld van dit document: “20260506 PF25-173 Implementatieplan PFSR v4.0”. In een latere fase in het traject is ervoor gekozen om het indexnummer constant te houden en het versienummer aan te passen. In de besluitvorming wordt het indexnummer en versienummer vastgelegd.

2.1.4. Verantwoordelijkheden (RASCI)

In onderstaande tabel zijn de verantwoordelijkheden van alle stakeholders met betrekking tot dit project vastgelegd conform een RASCI tabel:

RASCI	Betekenis	Toelichting
Responsible:	Uitvoeringsverantwoordelijk	Procesmatig leider, organisator, rapporteert aan de accountable. Per handeling is er één persoon responsible.
Accountable:	Eindverantwoordelijk	Geautoriseerd om te beslissen over proces en inhoud (eindresultaat). Per handeling is er één persoon/gremium accountable.
Supporting	Ondersteunend	Actieve bijdrage in het creëren van het eindresultaat.
Consulted:	Geraadpleegd	Brengt informatie / advies in, communiceert en ontvangt communicatie.
Informed:	Geïnformeerd	Wordt geïnformeerd over voortgang, besluiten en/of resultaat, ontvangt communicatie.

Verantwoordelijkheid	Bestuur	Stuurgroep	Werkgroep				Sociale partners	VO / RvT	Sleutel-functies	Pensioen-bureau
			Contract	Data	Communicatie	Beleggingen				
Keuze pensioencontract (SPR/FPR)	C	S	S				R + A	I	I	S
Besluit uitvoering nieuwe regeling	C	S	S				R + A	C + I	I	S
Besluit premiehoogte	C	S	S				R + A	I	I	S
Besluit compensatie	C	S	S				R + A	I	I	S
Opstellen Transitieplan	C	S	S				R + A	I	I	S
Verzoek invaren	C	S	S				R + A	I	I	S
Besluit invaren	A	R	S				S	C + I	C	S
Invulling / parameters nieuwe regeling	A	R	S				I	I	C	S
Besluit uitvoering opgebouwde aanspraken	A	R	S				I	C	C	S
Besluit risicohouding	A	R				S	I	C	C	S
Beleggingsbeleid	A	R				S	I	I	C	S
Datakwaliteit	A	R		S			I	I	C	S
Uitvoeringsketen totaal	A	R	S			C	I	I	C	S
Opstellen Implementatieplan	A	R	S				I	C + I	C	S
Opstellen Communicatieplan	A	R			S		I	I	C	S
Opdrachtaanvaarding / -bevestiging	A	R	C	C	C	C	I	C	C	S
Informeren/consulteren VO / RvT	A	R						C	C	S

2.1.5. Mijlpalenplanning

Teneinde het project handen en voeten te geven zijn een aantal onderwerpen nader uitgewerkt en onderzocht.

Mijlpaal	Toelichting	Status
1) Projectopzet	Herijken projectplan, planning en governance project. Dit is inclusief een RCSA waarin de belangrijkste risico's inzake de transitie in kaart zijn gebracht en beheersmaatregelen zijn gedefinieerd.	Gereed. Herijking vindt jaarlijks plaats.
2) Projectrapportages / verantwoordingsdocument	Opstellen van een verantwoordingsdocument. Gedurende het traject is tenminste tweemaal per jaar een tussentijds rapport opgesteld. Tevens wordt bij afronding van het project een verantwoordingsdocument als eindrapportage opgesteld. Verantwoording van het proces is cruciaal. Alle betrokkenen, de deelnemers en gepensioneerden, als ook de interne als externe toezichthouders moeten kunnen begrijpen en zien dat de door het bestuur getrokken conclusies en besluiten juist, evenwichtig en uitlegbaar zijn. Dit proces en de getrokken conclusies worden vastgelegd in het verantwoordingsdocument.	On going
3) Fondsbeleid: a) Risicohouding	De uitvoerder is verantwoordelijk voor het vaststellen van de risicohouding. Het dossier risicohouding is voor een partiële beoordeling ingediend bij DNB.	Ter partiële beoordeling ingediend bij DNB. DNB heeft op 4 december 2025 - vooruitlopend op de invaarmelding door het fonds - geen opmerkingen ten aanzien van de vastgestelde risicohouding.
b) Beleggingsbeleid	Het fonds is verantwoordelijk voor het opstellen van het beleggingsbeleid. Hiervoor is de risicohouding input. Er dient tevens afstemming plaats te vinden tussen de vermogensbeheerder(s) en de pensioenuitvoerder, zodat de informatieketen wordt uitgewerkt en vastgelegd.	Gereed.
c) Datakwaliteitsbeleid	Het fonds heeft haar eigen datakwaliteitsbeleid opgesteld en dient aan te tonen dat de kwaliteit van de data afdoende geborgd is op het moment van invaren. Het project volgt het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie. Het datakwaliteitsbeleid is onderdeel van het dossier datakwaliteit. Het dossier datakwaliteit is voor een partiële beoordeling ingediend bij DNB.	Ter partiële beoordeling ingediend bij DNB. DNB heeft op 19 januari 2026 - vooruitlopend op de invaarmelding door het fonds - geen opmerkingen ten aanzien van de borging en zekerstelling van de

Mijlpaal	Toelichting	Status
		datakwaliteit voor de transitie.
4) Transitieplan	De sociale partners stellen een transitieplan op. Op 31 december 2024 is door ASN Bank het transitieplan gedeeld met PFSR en het getekende transitieplan van Athora is ontvangen op 13 januari 2025. Het transitieplan van SRH heeft PFSR ontvangen op 15 juli 2025.	Gereed.
5) Implementatieplan	Nadat de transitieplannen opgesteld zijn, is het implementatieplan aan bod. PFSR is zelf verantwoordelijk voor het opstellen van het implementatieplan. Dit document betreft het implementatieplan.	Gereed.
6) Communicatieplan deelnemers	Formeel is het communicatieplan onderdeel van het implementatieplan. Gezien de zwaarte van het onderwerp is het als separate mijlpaal opgenomen in het projectplan. Het communicatieplan ziet toe op de wijze waarop met de deelnemers gecommuniceerd wordt (inhoudelijk, planning, vorm, etc.).	Gereed.
7) Datakwaliteit	Datakwaliteit is onderdeel van het eigen (te vormen) beleid van PFSR (zie ook mijlpaal 3c). Gezien de zwaarte van het onderwerp is het hier als separate mijlpaal opgenomen. Het dossier datakwaliteit is voor een partiële beoordeling ingediend bij DNB.	Ter partiële beoordeling ingediend bij DNB. DNB heeft op 19 januari 2026 - vooruitlopend op de inwaarmelding door het fonds - geen opmerkingen ten aanzien van de borging en zekerstelling van de datakwaliteit voor de transitie.
8) Opdrachtaanvaarding en -bevestiging	Formaliseren van de opdracht door deze te toetsen, aanvaarden en bevestigen.	Gereed.
9) Uitbestedingsovereenkomsten	Uitbestedingsovereenkomsten bijwerken (pensioen-administratie, vermogensbeheer) incl. SLA's	Planning gereed: Concept 9-7-2026. Definitief 1-1-2028.
10) Fondsdocumenten	Aanpassen / bijwerken van alle fondsdocumenten.	Planning gereed: 2027Q4.
11) Implementatie / start uitvoering	Start van uitvoering nieuwe pensioenregeling.	Planning invaren: 1-1-2028

Bovenstaande mijlpalen zijn vertaald naar deelonderwerpen en getoond in een geschat tijdschema. Er is tevens een uitgebreid mijlpalenoverzicht (PF25-137). Dit overzicht is enkel in Excel beschikbaar (vanwege de omvang is het niet mogelijk dit weer te geven in dit implementatieplan).

2.2. Besluitvormingsproces vaststelling implementatieplan

2.2.1. Het doorlopen besluitvormingsproces implementatieplan

Bij het starten van het Project Wtp heeft het bestuur zich gerealiseerd dat zuivere en integere besluitvorming van groot belang is. Om dat naast de bestaande lines of defense in te richten, is een aantal aanvullende maatregelen genomen. Zo is in een vroeg stadium besloten tot het opstellen van een verantwoordingsdocument. In dit document zijn in een historisch overzicht alle stappen in het proces en de bijbehorende bestuurlijke besluitvorming inclusief onderbouwing daarvan verwoord.

Ook heeft de Sleutelfunctiehouder Internal Audit (de derde lijn) de opdracht gekregen om gedurende het gehele project quick scans hierop uit te voeren. Daarop aanvullend heeft de Sleutelfunctiehouder Internal Audit op specifieke belangrijke onderdelen van het project aparte audits uitgevoerd, zoals bij datakwaliteit. Tot slot heeft het bestuur ter borging van de juridische toets Prof. Mr. Drs. Mark Heemskerk EPP CFP (Hoogleraar Pensioenrecht) gevraagd om juridische analyses uit te voeren op specifieke vraagstukken. Deze zijn met name waardevol geweest bij de uitvoeringsvragen voortkomend uit overleggen met en verzoeken van sociale partners en aangesloten werkgevers.

Het volgende besluitvormingsproces is doorlopen om het implementatieplan vast te stellen.

Gremium	Datum	Document	Besluitvorming
Werkgroep Contract	14-07-2025	v1.0 (PF25-173)	Beeld- en oordeelsvorming
Stuurgroep	17-07-2025	v1.0 (PF25-173)	Beeld- en oordeelsvorming
Bestuur	24-07-2025	v1.0 BV (PF25-173)	Beeld- en oordeelsvorming
Werkgroep Contract	29-09-2025	v2.0 (PF25-173)	Besluitvorming
Stuurgroep	16-10-2025	v3.0 (PF25-173)	Besluitvorming
Bestuur	30-10-2025	v3.0 (PF25-173)	Besluitvorming (principe)
Stuurgroep	12-05-2026	v4.0 (PF25-173)	Besluitvorming
Bestuur	18-05-2026	v4.0 (PF25-173)	Besluitvorming (principe)
Bestuur	09-07-2026	v5.0 (PF25-173)	Besluitvorming (definitief)

- Op 24 september 2025 is het implementatieplan en de onderliggende stukken voorgelegd aan de SFH's risicobeheer en actuariel en zijn er, waar nodig, aanpassingen aan het implementatieplan gemaakt.
- Op 16 en 30 oktober 2025 is het implementatieplan besproken in respectievelijk de stuurgroep en het bestuur. Er zijn nog openstaande punten die uitgewerkt dienen te worden.
- Tussen 30 oktober 2025 en 12 mei 2026 zijn de openstaande punten nader uitgewerkt.
- Op 21 april 2026 is de laatste versie van het implementatieplan en de finale onderliggende stukken voorgelegd aan de SFH's risicobeheer en actuariel. Het oordeel van de SFH's is opgenomen in paragraaf 2.2.3.
- Op 12 mei 2026 is de laatste versie van het implementatieplan besproken in de stuurgroep en heeft de stuurgroep het besluit genomen dat het implementatieplan ter besluitvorming voorgelegd kan worden aan het bestuur.
- Op 18 mei 2026 is de laatste versie van het implementatieplan besproken ter besluitvorming en heeft het fondsbestuur het voorgenomen besluit genomen om de implementatie doorgang te laten vinden en het dossier voor te leggen aan het VO en de RvT.

- Tussen 20 mei en 1 juli 2026 is de laatste versie van het implementatieplan voorgelegd aan het VO en de RvT ter beoordeling als onderdeel van het invaardossier. Waar nodig zijn tussentijds aanpassingen gemaakt aan het implementatieplan, op verzoek van deze gremia. Het VO heeft een positief advies uitgebracht.
- Op 9 juli 2026 heeft het fondsbestuur het definitieve besluit genomen, gehoord het advies van het VO, om het implementatieplan goed te keuren en de implementatie door te laten gaan. Dit besluit is ter vergadering bekrachtigd door de RvT.

2.2.2. Oordeel van het bestuur

Het bestuur heeft het besluitvormingsproces doorlopen zoals beschreven in paragraaf 2.2.1. Het bestuur oordeelt dat het implementatieplan is opgezet door middel van een zorgvuldig proces met verschillende beeld- en oordeelsvormende vergaderingen en meerdere interne reviewrondes. Daarnaast zijn conform de wettelijke vereisten het VO, de RvT en de SFH's betrokken bij de totstandkoming van dit implementatieplan, alsmede andere relevante documenten. Derhalve konden het VO, de RvT en de SFH's hun advies- en goedkeuringsbevoegdheden adequaat uitvoeren. Met sociale partners heeft op reguliere basis afstemming plaatsgevonden. Enerzijds om te borgen dat de transitieafspraken juist zijn geïnterpreteerd door het bestuur, en anderzijds om de addenda bij de transitieplannen af te stemmen. Alles overwegend stelt het bestuur het implementatieplan vast.

2.2.3. Oordelen van de sleutelfunctiehouders

Oordeel van de SFH actuariel

De SFH actuariel heeft op 21 april 2026 zijn opinie gegeven bij het implementatieplan. Deze luidt als volgt:

Ik heb op 7 oktober 2025 gereageerd op een eerdere versie van het implementatieplan. Mijn commentaren zijn in aanmerking genomen in de versie van april 2026 (PF25-173). Verder heb ik in verschillende stadia opinies uitgebracht over diverse onderwerpen die in het implementatieplan aan de orde komen, zoals ten aanzien van de datakwaliteit.

Het implementatieplan is een resultante van het proces dat het fonds in de afgelopen periode heeft doorlopen, het borgt tegelijkertijd dat het fonds in het kader van de transitie en de verdere voorbereidingen daarop alle relevant aspecten meeweegt, en het geeft inzicht in de uitvoerbaarheid. Het implementatieplan weerspiegelt naar mijn mening de zorgvuldigheid en volledigheid van het proces zoals dat heeft plaatsgevonden.

Reactie PFSR

Het bestuur bedankt de SFH actuariel voor diens betrokkenheid en zijn opinie.

Oordeel van de SFH risicobeheer

De SFH risicobeheer heeft op 11 mei 2026 zijn opinie gegeven bij het implementatieplan. Deze luidt als volgt:

Het doel van een implementatieplan in het kader van Wtp is om het transitieproces naar het nieuwe pensioenstelsel gestructureerd, transparant en evenwichtig te organiseren en te onderbouwen. Hiertoe heeft DNB factsheets, Q&A's en good practices gepubliceerd die het fonds zo veel mogelijk heeft gevolgd. De indeling van het implementatieplan volgt de good practice exact waarbij wordt opgemerkt

dat dit is aangevuld met een verwijzing naar het communicatieplan dat bij AFM zal worden ingediend. Hoofdstuk 7 Transitie-FTK en overbruggingsplan is ook opgenomen, echter niet gevuld aangezien het bestuur eerder concludeerde dat hiervan geen gebruik zou worden gemaakt. Het implementatieplan is een samenvatting van stukken welke ter beeld-, oordeels- en besluitvorming in de werkgroepen, stuurgroep- en bestuursvergaderingen zijn behandeld sinds de start van het project. Hierbij heeft de SFH risicobeheer risicoanalyses, -reviews en opinies opgesteld welke onderdeel vormden van de bestuurlijke besluitvorming. Deze zijn waar van toepassing ook opgenomen in de transitie-ERB (PF25-115).

Onderdeel van het implementatieplan zijn de risicoanalyses in hoofdstuk 3 (risicoanalyses en beheersmaatregelen) en hoofdstuk 5 (datakwaliteit). Input hiervoor vormt de transitie-ERB.

Reactie PFSR

Het bestuur bedankt de SFH risicobeheer voor diens betrokkenheid en zijn opinie.

Oordeel van de SFH internal audit

De SFH internal audit heeft op 2 juli 2026 zijn opinie gegeven bij het implementatieplan en het proces rondom de opdrachtaanvaarding. Deze luidt als volgt:

Internal Audit heeft het proces rond de opdrachtaanvaarding en het implementatieplan gevolgd vanaf de eerste Quick Scan in 2023 tot en met het voorlopig invaarbesluit van het bestuur op 9 juli 2026 om per 1 januari 2028 in te varen in de Flexibele Premiereregeling. Dit heeft geresulteerd in zes rapporten, waarbij de bevindingen en aanbevelingen uit eerdere rapporten aantoonbaar zijn opgepakt en meegewogen in de verdere besluitvorming.

PFSR heeft de transitie serieus, gestructureerd en gedocumenteerd opgepakt. De governancestructuur is adequaat, de datakwaliteit is op orde en het besluitvormingsproces voldoet aan de vereisten. De actieve betrokkenheid van alle relevante interne organen en sleutelfunctiehouders geeft vertrouwen in de zorgvuldigheid van het proces. Internal Audit concludeert dat het implementatieplan en het communicatieplan een adequate basis vormen voor het bestuursbesluit voor indiening bij DNB. Internal Audit geeft dit oordeel met één hoog risico en vier aandachtspunten betreffende het implementatieplan en het communicatieplan van Pensioenfonds SNS REAAL voor de Wtp-transitie met invaardatum 1 januari 2028. Wij zien deze als niet blokkerend voor het voorlopig invaarbesluit.

Het hoge risico blijft de tijdige en kwalitatief toereikende oplevering van de IT-keten door BSG en GSAM, waarvoor in de tweede helft van 2026 een fall-backscenario dient te worden uitgewerkt en continue monitoring op het hoogste bestuurlijke niveau vereist is.

Aanvullend dienen de volgende vier aandachtspunten met prioriteit te worden opgepakt:

- 1) Versterk de Transitie-ERB met een geïntegreerde stressanalyse voor geopolitieke en financiële scenario's die gelijktijdig kunnen materialiseren en het invaren kunnen verhinderen;*
- 2) Positioneer en gebruik de Transitie-ERB als levend sturingsinstrument;*
- 3) Vul de Transitie-ERB aan met een expliciete risicoanalyse voor de uitwerking van het target operating model (TOM); en*
- 4) Vul het communicatieplan aan met een concreet scenario voor uitstel van invaren, zowel bij onvoldoende dekkinggraad als bij niet-tijdige IT-oplevering door BSG.*

Wij zien de acties als niet blokkerend voor het voorlopig invaarbesluit. Wij adviseren om deze in de tweede helft van 2026 op te pakken.

Reactie PFSR

Het bestuur bedankt de SFH internal audit voor diens betrokkenheid en zijn opinie. Wij zullen invulling geven aan het geïdentificeerde hoge risico en de vier aandachtspunten zoals geformuleerd door de SFH internal audit. Hierbij zullen wij de SFH internal audit op de hoogte blijven houden van de uitwerking en status van genoemde punten.

2.2.4. Advies van het verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) heeft op 6 juli 2026 zijn advies gegeven bij het invaren, de verdeling van het vermogen en het communicatieplan. Het advies is hieronder samengevat weergegeven:

Het VO is procesmatig en in de tijd in voldoende mate geïnformeerd over de voorlopige conclusies, standpunten en motiveringen van het bestuur bij het verzoek tot invaren van sociale partners. In dit proces is ruimte geweest voor kennisoverdracht, dialoog en discussie. Het VO kan de conclusies, standpunten en motiveringen in het algemeen volgen.

Het advies van het VO is tot stand gekomen na zorgvuldige weging van de oordelen van alle leden van het VO, in totaliteit en binnen de 2 geledingen (zijnde de actieven van de bank en verzekeraar enerzijds en de pensioengerechtigden anderzijds). Hoewel het VO – alles wegend – een positief advies geeft, gebeurt dit onder het uitdrukkelijke voorbehoud dat de navolgende punten (te zijner tijd) aan het VO beschikbaar worden gesteld:

- *Inzicht in de spreiding van berekeningsuitkomsten en de impact daarvan op de evenwichtige belangenafweging binnen leeftijdscohorten.*
- *Inzicht in de gevoeligheid van de berekeningsuitkomsten en de evenwichtigheidsbeoordeling voor wijzigingen in de DNB-scenariosets, inclusief de bestuurlijke conclusies daar over.*
- *Nadere bestuurlijke conclusies in definitieve besluitvorming en beleidsontwikkeling, waaronder over bovenstaande twee punten.*

Alle geledingen binnen het VO hebben separaat overleg gevoerd en hun oordeel gevormd over het voorgenomen invaarbesluit. Voor beide geledingen is bij meerderheid sprake van een positief advies, zij het onder uitdrukkelijk inbegrip van de gestelde vragen en gedane aanbevelingen.

Als aanvulling op bovenstaande merkt het VO op dat dit positieve advies niet unaniem tot stand is gekomen. Een minderheid binnen de geleding actieven heeft het voorgenomen invaarbesluit niet kunnen steunen vanwege blijvende zorgen over de evenwichtigheid van de transitie-uitkomsten, in het bijzonder voor deelnemers in de middenleeftijden. Deze leden zijn van oordeel dat de relatief minder gunstige uitkomsten voor deelnemers in de middenleeftijden mede samenhangen met de beperkte compensatie voor het afschaffen van de doorsneepremiesystematiek en dat aanvullende compensatie meer voor de hand had gelegen via arbeidsvoorwaardelijke afspraken tussen werkgevers en werknemers. Deze zorg is betrokken in de beraadslagingen van het VO, maar heeft niet geleid tot een ander gezamenlijk advies van de meerderheid.

Reactie bestuur op het advies van het VO

Het bestuur bedankt het VO voor hun advies. Het bestuur kijkt terug op een intensieve periode waarin het VO een belangrijke bijdrage geleverd aan de discussies, de overwegingen en de besluitvorming in het bestuur. Vanuit deskundigheid en betrokkenheid heeft het VO het proces intensief gevolgd. Het bestuur realiseert zich dat de leden van het VO veel tijd hebben moeten steken in het bestuderen van stukken, het stellen van vragen en de beoordeling van de antwoorden en dat nadrukkelijk ruimte in privé tijd heeft gevraagd. Het bestuur is het VO erkentelijk dat zij die inspanningen heeft willen leveren. Zij waardeert ook de flexibiliteit die soms nodig was in verschuivende afspraken en het daarbij ook borgen van de zorgvuldigheid. De door het VO gehanteerde vragenlijst bleek voor het VO en voor het bestuur in de praktijk een waardevol instrument voor kennisopbouw, onderbouwing van besluitvorming en uiteindelijk advisering door het VO. Het bestuur heeft telkenmale de beantwoording van de vragen van het VO voortvarend opgepakt en van een antwoord voorzien, hetgeen door het VO is gewaardeerd.

Het adviestraject dat het VO heeft doorlopen is geen sinecure geweest. Vanwege de complexiteit van de transitie en de verschillende belangen van deelgroepen, heeft het VO de verschillende effecten gewogen en is het VO gekomen tot aandachtspunten en aanbevelingen voor het bestuur.

In de laatste fase waren er relevante condities die voor besluitvorming voor VO, RVT en Bestuur nog moesten worden ingevuld. Dit betrof een getekend addendum op de dienstverleningsovereenkomst Horizon met BSG, getekende addenda bij de transitieplannen van alle sociale partners en duidelijkheid van Athora over een al dan niet vertrek van de actieve deelnemers per 1 januari 2027. Alle drie de condities zijn inmiddels ingevuld. In haar advies heeft het VO een aantal punten als voorbehouden geformuleerd, waarbij het VO het bestuur verzoekt (te zijner tijd voor definitieve besluit tot invaren) deze punten aan het VO ter beschikking te stellen.

Deze voorbehouden zijn:

- Inzicht in de spreiding van berekeningsuitkomsten en de impact daarvan op de evenwichtige belangenafweging binnen leeftijdscohorten.
- Inzicht in de gevoeligheid van de berekeningsuitkomsten en de evenwichtigheidsbeoordeling voor wijzigingen in de DNB-scenariosets, inclusief de bestuurlijke conclusies daar over.
- Nadere bestuurlijke conclusies in definitieve besluitvorming en beleidsontwikkeling, waaronder over bovenstaande twee punten.

Deze voorbehouden worden in het advies van het VO per punt van een aanbeveling voorzien. Het bestuur neemt de aanbevelingen over. Het bestuur zegt het VO toe dat zij voorafgaand aan de definitieve besluitvorming (bij bevestiging van DNB dat zij geen verbod zal opleggen) de door het VO genoemde punten met de gevraagde inzichten zal delen. PFSR zal gebruik maken van de tijd die resteert tot aan het moment van definitieve besluitvorming om hier invulling aan te geven.

De door het VO in haar advies meegegeven (aandachts)punten en aanbevelingen zijn door het bestuur in een overzicht gezet en van een voorgenomen follow actie voorzien. Hiermee is de follow up van de punten naar het oordeel van het bestuur geborgd.

Het bestuur zal er voor zorgdragen dat het VO van de door haar gevraagde nadere inzichten zal worden voorzien en betrokken gehouden blijft bij het traject tot en met het invaarmoment.

2.2.5. Goedkeuring van de raad van toezicht

De RvT heeft het voorlopige bestuursbesluit van 18 mei 2026 met betrekking tot de interne collectieve waardeoverdracht, met inbegrip van de opdrachtaanvaarding, de evenwichtige belangenafweging en het aanwenden van het vermogen, zorgvuldig beoordeeld. De RvT constateert dat het bestuur een substantieel en gedegen invaardossier heeft opgesteld met een heldere structuur en een zorgvuldig stakeholderproces richting sociale partners, BSG en het verantwoordingsorgaan. De evenwichtigheidsonderbouwing is aanwezig en de op 18 mei 2026 drie openstaande voorwaardelijke condities zijn inmiddels geheel ingevuld en afgerond. De RvT heeft tevens het advies van het VO ontvangen en de reactie van het bestuur daarop. De RvT heeft ter vergadering op 9 juli 2026 haar definitieve goedkeuring gegeven.

Reactie bestuur op de goedkeuring van de RvT

Het bestuur van PFSR dankt de raad van toezicht voor haar goedkeuring. In de afgelopen jaren heeft de raad zowel vanuit haar toezichtfunctie, als vanuit haar adviesfunctie een belangrijke bijdrage geleverd aan de discussies, de overwegingen en de besluitvorming in het bestuur. Vanuit ervaring en deskundigheid hielp de raad om het bestuur op koers te laten houden. De door de raad gehanteerde vragenlijst bleek voor de raad en voor het bestuur een waardevol instrument voor kennisopbouw, onderbouwing van besluitvorming en uiteindelijk toetsing door de raad. Het bestuur heeft telkenmale de beantwoording van de vragen van de raad voortvarend opgepakt en van een antwoord voorzien, hetgeen door de raad is gewaardeerd. De door de raad tijdens het proces meegegeven adviezen en overwegingen zijn door het bestuur opgepakt en heeft de follow up geborgd.

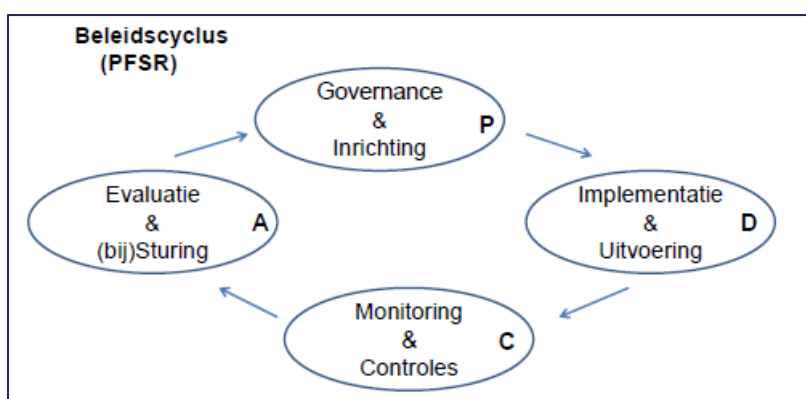
3. Risicoanalyses en beheersingsmaatregelen

In dit hoofdstuk worden risico's beschreven, op waarde geschat en worden beheersingsmaatregelen benoemd. Waar nodig, wordt expliciet aandacht besteed aan het (tijdelijk) beheersen van meerdere pensioenomgevingen. De resterende risico's worden afgezet tegen de risicobereidheid van de pensioenuitvoerder om vast te stellen of aanvullende maatregelen gewenst zijn.

3.1. Risico's en beheersingsmaatregelen

IRM-beleid

Het bestuur van PFSR hanteert de beleidscyclus mede ter borging van de integere en beheerste bedrijfsvoering. Deze beleidscyclus omvat Plan-Do-Check-Act.

Concreet uitgewerkt en geplot op IRM:

- Plan: governance en inrichting/doelen
- Do: risico-universum, risicokaarten, voorlegger bij relevante besluiten/beleidsaanpassingen
- Check: risicocultuur
- Act: evaluatie van de cyclus

Governance

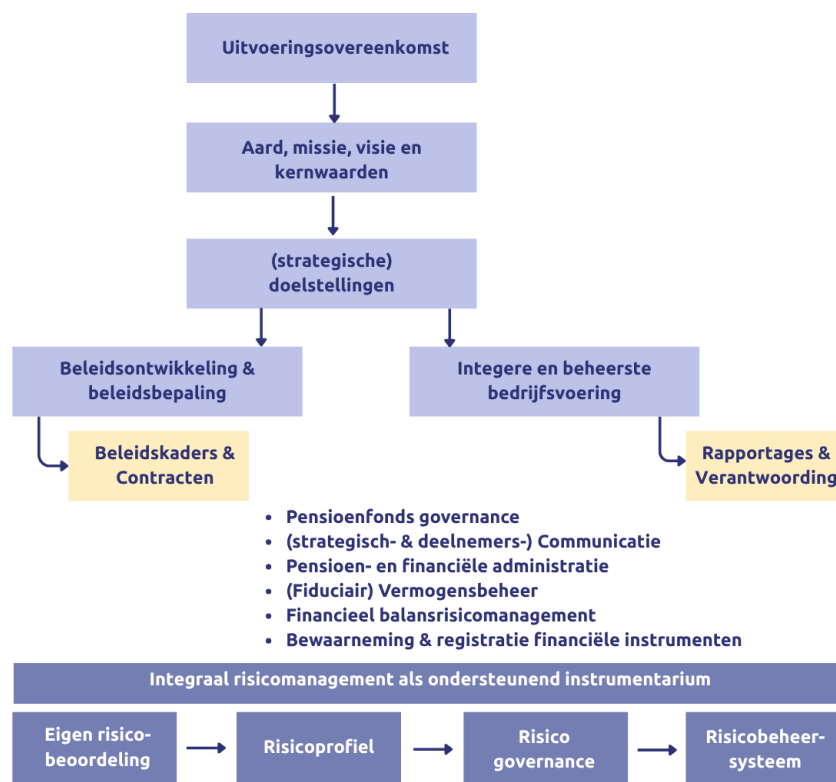
Op hoofdlijnen houdt de risk governance in 'wie wat wanneer waarvoor verantwoordelijk' is ter zake integraal risicomanagement. Onderstaande figuur schetst de verdeling over organen en functionarissen met daarbij behorende risicomanagement-taken.

Onderdeel	Omschrijving
Bestuur PFSR Beleidsbepalend orgaan	Het bestuur richt de 3 lijnen in en is hiervoor eindverantwoordelijk. De 3 lijnen rapporteren aan het bestuur.
1^e lijn: fondsorganen • Directie • Beleggingscommissie • Pensioen- en communicatiecommissie • Finance rol van FRC • Pensioenbureau	De directeur, de bestuurscommissies (BC, PCC), de FRC en het PB vormen de 1 ^e lijn en zijn voor hun respectievelijke aandachtsgebieden verantwoordelijk voor het identificeren, meten, monitoren en managen van de hun toegewezen risico's inclusief effectief werkzame beheersmaatregelen.
2^e lijn: controlefunctie 2e lijns Sleutelfuncties: • SFH risicobeheer	De SFH risicobeheer heeft een controlefunctie op het risicobeheersysteem dat door de 1 ^e lijn wordt uitgevoerd (primaire rol). Hij steunt hierbij op de werkzaamheden van de 2 ^e lijn van de pensioenuitvoeringsorganisatie (hierna:

Onderdeel	Omschrijving
- SFH actueel - Compliance toetser - Risk rol van FRC	PUO) en fiduciaire vermogensbeheerder (hierna: FVB) en werkt samen met de SFH actueel. Voorafgaand aan belangrijke besluiten en/of beleidsveranderingen van/door het bestuur geeft hij een risico opinie/mening t.a.v. de bevindingen doet hij tevens aanbevelingen aan het bestuur (adviesrol: secundair).
3° lijn: onafhankelijke interne toetsende functie SFH internal audit, 3° lijn	De SFH internal audit vormt de 3° lijn en toetst onafhankelijk de eerste- en tweedelijns processen en activiteiten. Zij steunt bij haar werkzaamheden op de werkzaamheden en bevindingen van de 3 lijnen bij de PUO (BSG) en FVB (GSAM).
Raad van Toezicht PFSR Medebeleidsbepalend orgaan	De RvT is de interne toezichthouder. Zij ontvangt de rapportages van de SFH risicobeheer en SFH actueel nadat deze rapportages zijn geagendeerd en behandeld door het bestuur.
Externe toezichthouders - DNB - AFM - AP	DNB, AFM en Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: AP) zijn onze externe toezichthouders. Wanneer het bestuur naar aanleiding van een melding of een rapportage geen tijdige en afdoende maatregelen treft en er sprake is van het (dreigen te) overtreden van de wet, dan is de SFH verplicht dit te melden bij DNB. Via de beleidslijnen sleutelfuncties is er een escalatielijns in dit soort gevallen via de voorzitter Bestuur en voorzitter RvT.

Inrichting / doelen

De aansluiting tussen hetgeen in eerdere hoofdstukken is uitgewerkt en de relatie met IRM wordt in onderstaande figuur verduidelijkt.

Het bestuur heeft zijn (interne) organisatie en processen zodanig ingericht dat ze bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelstellingen en voorkomen dat het vertrouwen in PFSR wordt geschaad. De wijze waarop het bestuur invulling geeft aan integraal risicomanagement is vastgelegd in het beleidsdocument Integraal Risicomanagement (hierna: IRM).

De doelstellingen van IRM als bestuurlijk instrument zijn:

- het inzicht hebben in de relevante en key risico's,
- de onderlinge samenhang tussen deze risico's begrijpen,
- de relatie met de doelstellingen en doelrealisatie in kaart brengen,
- beloonde van onbeloonde risico's onderscheiden,
- deze risico's vervolgens vermijden, accepteren, reduceren en/of beheersen in relatie tot de risicobereidheid, en tenslotte,
- extern verantwoording afleggen over het gevoerde risicobeleid via het bestuursverslag als onderdeel van het jaarverslag.

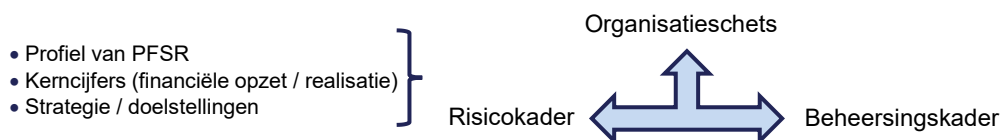
Ter zake vermogensbeheer en financieel balansrisicomanagement neemt het fonds weloverwogen risico's om voldoende rendement te behalen die bijdragen aan het gewenste pensioenresultaat voor de deelnemers. Het bestuur wordt in deze taken ondersteund door de fiduciaire vermogensbeheerder.

PFSR neemt maatregelen om risico's die het behalen van de doelstellingen materieel bedreigen, zoals bijvoorbeeld operationele risico's, of het vertrouwen ernstig schaden, zoals bijvoorbeeld integriteitsrisico's, te beheersen en te mitigeren. Met het vaststellen van het risicobeleid stelt het bestuur vast welke risico's het kan en wil nemen: vastgelegd in respectievelijk de risicohouding (beleggingsrisico's) en de risicobereidheid (overige risico's).

Risico-universum, -kaarten en risico-opinie in voorleggers

Het risicokader kent twee niveaus:

- 16 risicocategorieën (hoofdrisico's)
- 80 risicobronnen (sub-risico's)

Indeling

Het risicokader is afgeleid van het organisatiekader ('schets') en daarmee ook een vereenvoudigd overzicht van een meer gecompliceerde werkelijkheid. En daarmee ook een instrument ter ondersteuning van de integere en beheerste bedrijfsvoering.

Het risicokader is meer gedetailleerd uitgewerkt hieronder. In de sector wordt voor risicokader vaak de term risico-universum gehanteerd.

Risicokader: gedetailleerd uitgewerkt op 2 niveaus

(hoofd)Risiko's ofwel RISICOCATEGORIEËN • Subrisico's ofwel RISICOBRONNEN			
- Omgeving (Externe risico's) • Technologie & Innovatie • Systeemrisico (Mondiaal), extreme marktomstandigheden • (Geo)Politiek • Demografie (vergrijzing, krimp) • Risico-aversie bij deelnemers • Peer group pressure (sectorale group think) • Toezichtsrisico (externe toezichhouders)	- Matching- en rente • Marktrisico • Spreadrisico • Curverisico (convexiteit) • Modelrisico • Default / tegenpartijrisico	- Vermogensbeheer: uitbesteding & uitvoering door ketenpartners • Toekomstvast partners (+ kritieke onderuitbesteding) • Modelrisico's • (under)Performance (rendement) • Uitvoeringsrisico op Matching- / Return-portefeuille • Bewaarnemingsrisico (custodian) • Rapportagerisico	- MVB (ESG) • Klimaat(verandering) • Milieu & Biodiversiteit • Mensen-, arbeidsrechten & governance • Kennisniveau • Rapportage (datakwaliteit, stuurinformatie, imago)
	- Markt • Prijsvolatiliteit • Concentratie • Correlatie - Krediet • Directe default • Spread	- ICT & IB (intern & uitbestedingspartners) • ICT-Governance & Uitbesteding kritieke ICT-functies / -diensten • Beschikbaarheid & Continuïteit • Integriteit & Authenticiteit & Insider risico • Vertrouwelijkheid • Weerbaarheid • Wendbaarheid	- Juridisch / Naleving W&R • Zorgplicht • Wet- en regelgeving • Privacy • Fondsbeleid & documentatie • Contractenbeheer (kwaliteit) • Rapportagerisico
- Business intelligence risico's • Bestuurlijke biases (groepsdynamiek en valkuilen) • Verwachting(en) van onze in stand houdende werkgevers • Uitbestedingskeuze (make / buy / ally): alignment + continuïtering • Project- en transitierisico's (uitbestedingspartner, extern) • Modelrisico's	- Liquiditeit & Treasury • Marktliquiditeit (stress) • Marginverplichtingen op derivaten • Financieringsliquiditeit (treasury)	- Pensioenbeheer: uitbesteding & uitvoering door ketenpartner(s) • Toekomstvast partner (+ kritieke onderuitbesteding) • Dienstverlening (kwaliteit) • Financiële administratie en verslaggeving • Pensioenadministratie (aanspraken, premie-inning) • Excesso (uitkeringen) • Datakwaliteit • Rapportagerisico	- Integriteit • Sanctiewetgeving & Wwft • Corruptie, omkoping, belastingontduiking en fraude • Onoorbaar handelen • Belangenverstrengeling, voorwetenschap • Greenwashing • Cyberdreigingen, privacyschendingen
- Governance risico's • Sponsorisico: discontinuïteit / krimp aangesloten werkgever • Sponsorisico: heeft andere prio's • Alignment fondsorganen • Tekortschietende regie op uitbestedingspartners • Project- en transitierisico's (intern, binnen het fonds) • Key man risk • Implementatie bestuurlijke besluiten • Tekortschietende executiekracht	- Verzekeringstechnisch • Langleven • Kortleven • Arbeidsongeschiktheid • Excassovoorziening	- Communicatie (door BSG en Intern) • Pensioenbewustzijn • Kwaliteit informatie • Interpretatie • Compliance risico (keuzebegeleiding) • Technische problemen	- Verantwoordingsinformatie • Kwaliteit jaarverslag • Kwaliteit MVB-verslag • Kwaliteit rapportages aan DNB / AFM • Kostenbeheersing

Het risico-universum (intern geduid als risicotaxonomie) omvat de verzameling van relevante risico's relaterend aan de kern- en ondersteunende activiteiten van het fonds. En de daarbij behorende risicohouding en risicobereidheid ondersteund door mitigerende beheersmaatregelen. Het daaruit resulterende risicoprofiel is inherent onderhevig aan interne en externe ontwikkelingen en dynamiek. Derhalve wijzigt het risicoprofiel in de tijd en vereist frequente aandacht. Het risicoprofiel beïnvloedt de doelrealisatie.

Het risico-universum is samengesteld uit zestien categorieën. De volgorde van behandeling sluit aan op de risicobeoordeling vanuit de 1^e lijn en op de standaard-voorlegger welke wordt gehanteerd in aanloop naar de bestuurlijke besluitvorming inclusief risico-opinie van de SFH.

Risicocategorie	Toelichting
(1) Omgeving (externe risico's)	A.g.v. zich voordoende veranderingen (trends, ontwikkelingen, disruptie) in de externe omgeving van PFSR o.a. op het gebied van het ondernemingsklimaat, demografie en (geo)politiek, en (agenda's van) externe toezichhouders, waarop het bestuur vervolgens dient te acteren en / of te reageren.
(2) Business Intelligence (bedrijfsmodel inclusief transitietrajecten bij uitbestedingspartners)	Kansen en bedreigingen die zich voordoen bij de inzet van methoden, technieken, procedures ('tools'). Teneinde data over de omgeving en de consequenties voor de interne organisatie (bedrijfsmodel) te verzamelen, te analyseren en daarover te rapporteren. Ten behoeve van bestuurlijke beeld-, oordeels- en besluitvorming.

Risicocategorie	Toelichting
(3) Governance <i>(inclusief het interne project Toekomststrategie)</i>	Het bestuur hecht grote waarde aan haar relatie met direct belanghebbenden (stakeholders). Dat door in- en/of externe ontwikkelingen hierin tekortkomingen ontstaan. Derhalve zijn er inrichtingseisen aan de fondsorganen en sleutelfuncties (actuaireel, risicobeheer, internal audit) en de interne organisatie (PB) gesteld. Het bestuur wordt in haar taakstelling en functioneren ondersteund door drie dagelijkse beleidsbepalers (voorzitter en vicevoorzitter bestuur plus directeur van het fonds) en door specialisten binnen het Pensioenbureau.
(4) Matching/Rente	Het vermogen en resultaat van het fonds wordt bedreigd a.g.v. forse schokken (met soms langdurige impact), de volatiliteit (bewegelijkheid) van de rentestanden (stress) en staat-swap spread. (matchingportefeuille vs. TV)
(5) Markt	De waarde van beleggingen in de returnportefeuille (aandelen en indirect vastgoed) fluctueert a.g.v. schommelingen in marktprijzen (koers, valuta, waardering).
(6) Krediet	Dat in de vastrentende waarden-portefeuille creditspreads wijzigen en daarmee de waarde van beleggingen waarvoor sprake is van kredietrisico, zoals bedrijfsobligaties (credits), HY en EMD.
(7) Liquiditeit & treasury	Dat liquiditeitstekorten optreden door het onvoldoende op elkaar afgestemd zijn van timing en omvang van inkomende en uitgaande kasstromen. I.c.m. dat een belegging niet binnen een redelijk afzienbare termijn tegen een redelijke prijs verkocht/liquide gemaakt kan worden (verhandelbaarheid).
(8) ESG (MVB): <i>E: Environment</i> <i>S: Social</i> <i>G: Governance</i>	Als professioneel belegger wil het fonds in haar beleggingsportefeuille, haar handelingen en uitingen ruime aandacht geven: aan E (ecologisch duurzaam / milieu), d.w.z. klimaat en biodiversiteit en daarmee samenhangende fysieke en transitierisico's, aan S d.w.z. mensenrechten, arbeidsrechten, e.d. en daaraan verbonden consequenties, en aan G d.w.z. deugdelijk bestuur, getrouwe financiële en niet-financiële (stuur-) informatie, e.d. en daaraan verbonden risico's.
(9) Verzekeringstechnisch (actuaireel)	Dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit de premie en/of beleggingsinkomsten a.g.v. onjuiste en/of onvolledige aannames en grondslagen bij de vaststelling van de premie en de technische voorziening.
(10) ICT- / IB <i>(intern, uitbestedings-partners)</i>	Dat Informatie- & Communicatietechnologie (ICT) als 'enabler' voor de business (nu en in de nabije toekomst) significante tekortkomingen kent. En dat de Informatiebeveiliging (IB) kwalitatief onvoldoende / ontoereikend is. Kwaliteit omvat beschikbaarheid (continuïteit), integriteit, vertrouwelijkheid, authenticiteit (BIVA), maar ook wendbaarheid en weerbaarheid.
(11) Vermogensbeheer Uitvoeringsrisico's bij de externe partners	Dat de continuïteit, performance en kwaliteit van dienstverlening door derden / partner(s) niet in overeenstemming is met het door PFSR gewenste niveau en/of dat er schade ontstaat door ondoelmatig ingerichte dan wel uitgevoerde processen. Met kwaliteit wordt de juistheid, volledigheid en tijdigheid bedoeld.
(12) Pensioenbeheer Uitvoeringsrisico's bij de externe partner(s)	Dat de continuïteit en kwaliteit van dienstverlening door derden / partner(s) niet in overeenstemming is met het door PFSR gewenste niveau en/of dat er schade ontstaat door ondoelmatig ingerichte dan wel uitgevoerde processen. Met kwaliteit wordt de juistheid, volledigheid en tijdigheid bedoeld.
(13) Communicatie	Dat het vertrouwen in het fonds daalt, het fonds claims krijgt of negatieve persaadacht als gevolg van de manier waarop zowel intern als extern wordt gecommuniceerd.

Risicocategorie	Toelichting
(14) Integriteit	Het Integer handelen van PFSR als organisatie beïnvloed wordt door (on)bewuste schendingen van wettelijke, maatschappelijke, interne normen en / of gedragscodes (soft Law) via aan het fonds verbonden personen en/of via kritieke uitbestedings-partners.
(15) Juridisch & Naleving W&R	Dat schade (financieel en/of imago) optreedt als gevolg van niet naleven van wet- en regelgeving en het niet afdwingbaar zijn van contracten.
(16) Verantwoordingsinformatie	Dat rapportages over de financiële en niet-financiële aspecten van het gevoerde beleid en bedrijfsvoering van onvoldoende kwaliteit zijn. Met kwaliteit wordt de relevantie en getrouwheid (juistheid, volledigheid en tijdigheid) bedoeld. Inclusief verantwoording afleggen en sturen op kostenbeheersing.

Risicocultuur

De SFH risicobeheer is een belangrijke bewaker van de risicocultuur net zoals dat een van de belangrijke taken is van de FRC en het Bestuur. Risicocultuur (risk control environment) is een essentieel onderdeel van het IRM-raamwerk; het vormt het fundament en daarmee de essentiële basis. IRM is in wezen een continu proces. Waarbij het risicobewustzijn in alle lagen van het fonds, individueel via aan het fonds verbonden personen en collectief bij de uitbestedingspartners goed doorleefd dient te zijn. De risicocultuur is kort gesteld het bewustzijn, de houding en het gedrag van betrokkenen ten aanzien van (h)erkenning van en de dagelijkse omgang met risico's en de feitelijke interne beheersing.

Dit risicobewustzijn manifesteert zich in de dagelijkse praktijk onder andere door:

- Het uitvoeren van de IRM-jaarplancycclus inclusief het tenminste jaarlijks actualiseren van de risicokaarten en tenminste eens per drie jaar bestuurlijk de Eigen Risico Beoordeling (hierna: ERB) doorleven.
- Expliciete aandacht voor risico's bij business cases, projecten en bij belangrijke beleidsvoorstellen mede zichtbaar via de voorlegger en vastlegging (notulen): 1^e lijns risicoparagraaf, 2^e lijns opinie.
- De proces- en AO/IB beschrijvingen waarin risico's en (key) controls zijn opgenomen.
- Dat bij besluitvorming, besluiten getoetst worden aan het door bestuur geformuleerde beleid/mandaat en risicotoleranties, mede aan de hand van de voorlegger.
- Elk kwartaal bespreking van de integrale risico rapportage opgesteld door SFH risicobeheer met betrokkenen (FRC, bestuur en RvT).
- De jaarlijkse herijking van het risicoprofiel van het fonds en externe verantwoording daarover in het jaarverslag.
- Het jaarlijks toetsen van de beheersmaatregelen van het fonds op effectiviteit, dit maakt onderdeel uit van het In Control proces (jaarlijkse IC-verklaring in het jaarverslag).

Naast de risico-opinies die worden geschreven op belangrijke documenten wordt er ook gezorgd voor een periodieke beoordeling van de risicokaarten en de werking van de beheersmaatregelen. Daarnaast wordt het niet alleen behandeld in commissies maar ook in het bestuur. Ten slotte is er een driemaandelijkse managementrapportage en een driemaandelijks verslag van SFH risicobeheer.

Evaluatie cyclus

Het IRM krijgt handen en voeten door het praktisch hanteren van de risicomanagementcyclus. Deze cyclus bestaat uit een aantal stappen met periodieke herhaling. Via rapportages en notities vanuit respectievelijk het pensioenbureau, SFH's en uitvoerders, worden het bestuur, de bestuurscommissies, de directeur en de RvT geïnformeerd over de werking van beheersmaatregelen zoals opgenomen onder

monitoring en bewaking. Mede hierdoor krijgt het bestuur inzicht in de mate waarin zij 'in control' is en legt het bestuur respectievelijk de RvT vervolgens daarover verantwoording af aan het VO.

De periodieke evaluatie wordt ervaren als essentieel teneinde als lerende organisatie te fungeren. Het bestuur blijft zelfkritisch en evalueren geregeld of het eigen beleid nog wel passend is of dat het verbeterd kan worden. Risico's en beheersing kunnen veranderen binnen het bestaand beleid, maar de omstandigheden kunnen er ook toe leiden dat de bestaande aanpak beter gewijzigd kan worden om effectiever of efficiënter te zijn. Ook kan het zijn dat wij als bestuur zonder veranderende omstandigheden tot de conclusie komen dat het beleid toch efficiënter of effectiever ingericht kan worden. En ook kijkt het bestuur naar zijn eigen handelen en waar het dat mogelijk nog kan verbeteren. En ieder jaar worden de uitbestedingspartners en andere belangrijke leveranciers beoordeeld op hun functioneren en de resultaten worden met deze partijen besproken.

3.2. Operationele en IT-risico's

Inleiding

Het fonds heeft samen met BSG in 2025 twee keer een pre-transitie RSA uitgevoerd en een laatste update heeft plaatsgevonden in maart 2026. Het doel van de RSA is het vroegtijdig identificeren van risico's binnen deze pre-transitiefase, zodat passende beheersmaatregelen kunnen worden getroffen en de kans op vertraging of fouten wordt beperkt. In het kader van de periodieke herijking is de RSA samen met BSG voorzien van een update in maart 2026.

Uitgevoerd proces

De RSA is op 17 maart 2025 uitgevoerd en bestond uit de volgende stappen:

- Uitleg van het RSA-proces en brainstormtechniek, gericht op het identificeren van key-risico's die wezenlijke impact kunnen hebben op doelstellingen.
- Individuele reflectie door deelnemers op risico's binnen zes hoofdonderwerpen.
- Plenaire inventarisatie van risico's en toelichting daarop door de deelnemers.
- Het verzamelen en clusteren van risico's in een centrale risico-inventarisatie.
- De deelnemers hebben per risico een inschatting gemaakt van kans en impact, met als resultaat een bruto- en een netto risicoprofiel.

De onderwerpen die in deze RSA centraal stonden:

1. Governance
2. Invaarsjabloon en implementatieplan
3. Transitiecommunicatieplan (hierna: TCP)
4. Uitvoeringstoets
5. Target Operating Model (hierna: TOM)
6. Overig

Update maart 2026

De pre-transitie RSA wordt periodiek herijkt en de meest recente update heeft plaatsgevonden op 13 maart 2026. Alle risico's zijn opnieuw gescoord door zowel mensen binnen PFSR als BSG. Hieronder is een overzicht van de netto scores van de (voormalige) risico's. Voor deze meest recente herijking is vastgesteld dat risico 11, 17, 22 en 23 momenteel de toprisico's zijn. Op het moment van schrijven worden de beheersmaatregelen om deze risico's te mitigeren in samenwerking met BSG uitgewerkt. Risico 22 is in definitie aangepast naar de fondsen KLM Vliegend en PPF met als datum 1 januari 2027

aangezien het oorspronkelijke risico zich heeft gematerialiseerd. Dit risico zal nog voor het definitief indienen van het invaardossier beheersbaar worden gemaakt met de nodige beheersmaatregelen in samenwerking met BSG.

Bij de volgende herijking in de 2^e helft van 2026 zal de pre-transitie RSA meer ingaan op de technische haalbaarheid en bijbehorende maatregelen. De uitgebreide legenda waarin kans en impact verder worden uitgelicht kan worden teruggevonden in het informatiedocument RSA van BSG.

Legenda	
Laag	
Beperkt	
Gemiddeld	
Aanzienlijk	
Hoog	

Nr	Onderwerp	Risico	Netto score 03-09-25	Netto score 13-03-26
1	Governance	Er is onvoldoende capaciteit beschikbaar en er ontstaat afhankelijkheid van enkele sleutelpersonen.	4	4
2	Governance	De besluitvorming stagneert of vindt niet tijdig plaats.	4	6
3	Governance	De afstemming en gezamenlijke beeldvorming vindt onvoldoende plaats.	4	6
4	Implementatieplan & invaarsjabloon	Het implementatieplan en invaarsjabloon zijn inhoudelijk onvoldoende volledig, juist en/of consistent.	4	4
5	Implementatieplan & invaarsjabloon	Het implementatieplan wordt niet tijdig aangeleverd richting DNB.	6	6
6	Communicatieplan	Het transitie communicatieplan voldoet niet aan de wettelijke vereisten of is kwalitatief onvoldoende.	4	4
7	Communicatieplan	Het transitie communicatieplan is niet effectief in het bereiken van de doelgroepen.	4	4
8	Communicatieplan	De effectiviteit van de communicatie kan niet worden gemeten.	2	2
9	Communicatieplan	BSG heeft niet voldoende tijd beschikbaar, waardoor deelnemers niet terecht kunnen met hun vragen.	6	4
10	Uitvoeringstoets	Bepalingen in het reglement worden verschillend geïnterpreteerd.	4	6
11	Uitvoeringstoets	De nieuwe regeling is te laat beschikbaar.	6	9
12	Uitvoeringstoets	Er is te veel maatwerk nodig om binnen planning en met de beschikbare capaciteit te realiseren.	6	6
13	Uitvoeringstoets	De uitvoeringstoets is niet volledig, tijdig of correct uitgevoerd.	4	4
14	Target Operating Model	Het TOM is onvoldoende doordacht en uitgewerkt.	4	4
15	Target Operating Model	Er zitten verschillen in transitievolgorde tussen betrokken partijen en interne veranderingen bij partijen zoals GSAM leiden tot verstoringen.	4	4
16	Target Operating Model	De run-activiteiten worden verstoord tijdens de overgang naar het nieuwe TOM.	3	4
17	Target Operating Model	Er is binnen het fonds onvoldoende kennis en capaciteit beschikbaar om het TOM goed te beoordelen.	4	6

Nr	Onderwerp	Risico	Netto score 03-09-25	Netto score 13-03-26
18	Overig	De beschikbare capaciteit en resources raken binnen de organisatie versnipperd.	4	4
19	Governance	BSG heeft de volle focus op de ontwikkeling van de SPR en denkt dat de aanpassingen die nodig zijn om de FPR te programmeren eenvoudig / beperkt zijn.	4	4
20	Strategie	BSG besluit de FPR toch niet te ontwikkelen.	6	3
21	Strategie	BSG haalt haar business case niet tijdig en de kosten van Horizon nemen enorm toe.	4	4
22	Overig	De complexiteit van de KLM Vliegend en PPF is qua maatwerk zo groot, dat het BSG niet lukt om deze fondsen op 1 januari 2027 in te varen.	6	8
23	Uitvoeringstoets	Het risico dat BSG een onjuiste inschatting maakt van de haalbaarheid in termen van functionaliteit, capaciteit en tijd.		6

Naar aanleiding van bovenstaande uitkomsten zijn de toprisico's besproken en uitgelicht in samenwerking met BSG. Er is een selectie gemaakt van risico's waar nog verdere beheersmaatregelen voor worden uitgewerkt. Aanvullend zal BSG in haar maandelijkse voortgangsrapportage deze risico's expliciet terug laten komen om verscherpte monitoring te waarborgen. Vanuit beheersmatige optiek kan worden geconcludeerd dat deze pre-transitie risico's hiermee voldoende beheersbaar zijn.

3.3. Oordeel op technische uitvoerbaarheid van de nieuwe pensioenregeling

3.3.1. IT-risk

In het kader van de transitie naar de Flexibele Pensioenregeling met collectieve uitkeringsfase (FPRc) is de rol van ICT en informatiebeveiliging van essentieel belang. Alle activiteiten van PFSR zijn uitbesteed aan drie kernpartners: BSG (pensioenadministratie), GSAM (vermogensbeheer) en BNY (custodian). De kwaliteit en betrouwbaarheid van de transitie zijn daardoor in hoge mate afhankelijk van de tijdige en juiste uitvoering van IT-aanpassingen door deze partijen en van een effectieve samenwerking in de keten.

De overgang naar het nieuwe pensioenstelsel vraagt zowel functionele aanpassingen in de IT-systemen als een zorgvuldige migratie (invaren) vanuit IT-oogpunt van bestaande pensioenaanspraken en -rechten naar het persoonlijk pensioenvermogen per deelnemer, conform de door het fondsbestuur vastgestelde verdeelregels. Hierbij spelen thema's als ICT-governance, digitale weerbaarheid (DORA), voldoende capaciteit en expertise bij de uitvoerders en een goede borging van IT-ontwerp-, test- en acceptatieprocessen een belangrijke rol.

Uitgevoerd proces

In lijn met de toezichteisen van DNB en AFM en ter ondersteuning van de Stuurgroep Strategie, zijn binnen deze transitie ERB de belangrijkste IT-risico's geïdentificeerd en voorzien van passende beheersmaatregelen. Het doel hiervan is te waarborgen dat:

- Verantwoordelijkheden in de ICT-governance helder en aantoonbaar zijn belegd;
- IT-aanpassingen keten breed worden afgestemd en gecontroleerd;
- Informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid conform DORA zijn geborgd;
- Functionele ICT-wijzigingen en de IT-migratie zorgvuldig worden ontworpen, getest en gevalideerd;
- Het fonds via rapportages en onafhankelijke toetsing kan toezien op de kwaliteit van de uitvoering.

Deze risicobeoordeling vormt daarmee een integraal onderdeel van de transitieaanpak en ondersteunt het fondsbestuur bij het aantoonbaar in control zijn over de IT-aspecten van de overgang naar de FPR.

Uitkomsten RSA

De risico-inventarisatie laat een aantal belangrijke ICT-risico's zien, waaronder:

- Onduidelijkheid over rolverdeling en verantwoordelijkheden bij IT-besluitvorming (ICT-governance).
- Onvoldoende afstemming tussen fonds en uitvoerders bij noodzakelijke IT-aanpassingen (ketensamenwerking).
- Onvoldoende specificatie, validatie en testen van functionele ICT-veranderingen (wijzigingsbeheer).
- Onvolledige of onjuiste IT-migratie (invaren) van pensioenaanspraken en -rechten naar persoonlijk pensioenvermogen (dataconversie).
- Onvoldoende borging van informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid bij IT-wijzigingen (security & DORA).
- Beperkt inzicht voor het fonds door ontoereikende voortgangsrapportages en monitoring (transparantie & sturing).
- Onvoldoende kennis en capaciteit bij uitvoerders om tijdig en zorgvuldig de vereiste IT-veranderingen te realiseren (resources & expertise).
- Technische haalbaarheidsrisico:
 - Niet tijdig bepalen van producten en diensten door PFSR waardoor noodzakelijke processen en systemen niet volledig of tijdig worden gerealiseerd
 - Onvoldoende realisatie van de eisen waardoor de continuïteit en betrouwbaarheid van de PFSR-dienstverlening tijdens en na de transitie niet is geborgd.

Legenda	
Laag	
Beperkt	
Gemiddeld	
Aanzienlijk	
Hoog	

Nr	Onderwerp	Risico	Netto score
1	Governance	Onduidelijkheid in verantwoordelijkheden bij IT-besluitvorming leidt tot vertraging van de implementatie, suboptimale keuzes en verhoogd operationeel risico.	2
2	Target Operating Model (IT)	Onvoldoende afstemming tussen PFSR en partners over IT-aanpassingen. De transitie vraagt ingrijpende systeemwijzigingen en datakoppelingen. PFSR is volledig afhankelijk van de drie ketenpartners om consistentie in IT-processen en datastromen te borgen.	2
3	Functionele ICT-aanpassingen	Benodigde ICT-aanpassingen zijn niet volledig of correct gespecificeerd en getest voordat ze in productie gaan doordat bij de partners onvoldoende kennis, expertise en of capaciteit beschikbaar is om de transitie naar FPR te realiseren.	4
4	Datamigratie & Conversie (invaren)	Er bestaat een risico dat het invaren vanuit IT-oogpunt niet volledig of correct verloopt, bijvoorbeeld door fouten in datakwaliteit, de toepassing van verdeelregels of de verwerking in de ICT-systemen	4
5	Digitale Weerbaarheid	Onvoldoende borging van digitale weerbaarheid in IT-wijzigingen. Als onderdeel van de transitie moet de informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid bij de partners worden ingeregeld, zowel binnen hun eigen IT-domeinen als in de	3

Nr	Onderwerp	Risico	Netto score
		koppelingen tussen de verschillende partijen, waarbij tevens de vereisten voor digitale weerbaarheid en continuïteit (beschikbaarheid) uit DORA worden geborgd.	
6	Technische haalbaarheid	PFSR bepaalt niet tijdig welke producten en diensten nodig zijn voor het uitvoeren van de regeling, waardoor de processen en systemen die nodig zijn niet volledig of tijdig worden gerealiseerd door BSG, GSAM en BNY.	3
7	Technische haalbaarheid	Er bestaat een risico dat de continuïteit en betrouwbaarheid van de PFSR-dienstverlening tijdens en na de transitie niet is geborgd, bijvoorbeeld door onjuiste, onvolledige of niet-tijdige realisatie van de eisen, of doordat de ICT-functionaliteit onvoldoende wendbaar is om in te spelen op veranderende omstandigheden zoals nieuwe functionele en technische behoeften, cyberdreigingen, technologische ontwikkelingen of gewijzigde wet- en regelgeving.	4

Hieronder volgt een overzicht van de getroffen beheersmaatregelen per risico. Hieronder volgt een overzicht van de beheersmaatregelen per risico. Een deel van deze maatregelen is nog niet gerealiseerd, omdat deze in een later stadium van de technische realisatie van de FPR worden opgepakt. Waar dit het geval is, is dit expliciet aangegeven.

Nr	Risico	Beheersmaatregel
1	Onduidelijkheid in verantwoordelijkheden bij IT-besluitvorming leidt tot vertraging van de implementatie, suboptimale keuzes en verhoogd operationeel risico.	Formaliseren en toetsbaar maken van de afspraken met BSG, GSAM en BNY (herzien en aanvullen contracten): - In de door BSG opgestelde roadmap zijn de deliverables, rollen, verantwoordelijkheden, onderlinge afhankelijkheden en beslismomenten van PFSR en BSG expliciet vastgelegd, zodat helder is wanneer en door wie besluitvorming plaatsvindt. Tevens zijn hierin de afhankelijkheden opgenomen met betrekking tot de deliverables voor het Target Operating Model van GSAM en BNY. De Stuurgroep Toekomst Pensioenen houdt toezicht op de naleving van deze afspraken en de voortgang van de besluitvorming. - Als onderdeel van de ontwikkeling van het geïntegreerd Target Operating Model (TOM) zijn de IT-activiteiten en verantwoordelijkheden van de integraties tussen PFSR, BSG, GSAM en BNY vastgelegd. - Met BSG is een transitieovereenkomst opgesteld (september 2025) ten behoeve van de realisatie van de Flexibele Pensioenregeling, waarin onder meer governance, taakverdeling, besluitvorming, escalatie, afhankelijkheden, planning, mijlpalen, test- en acceptatieafspraken en criteria voor implementatiegereedheid zijn vastgelegd. Deze overeenkomst wordt geactualiseerd via een addendum, waarin de meest recente afspraken, inzichten en wijzigingen in scope, planning en verantwoordelijkheden worden opgenomen, zodat deze aantoonbaar aansluit op de actuele stand van de transitie en is gericht op invaren per 1 januari 2028. - Daarnaast worden met GSAM en BNY formele afspraken vastgelegd over hun rollen, verantwoordelijkheden, deliverables, informatievoorziening, onderlinge afhankelijkheden en ondersteuning bij de uitvoering van de transitie, teneinde eenduidigheid te waarborgen en een beheerste en tijdige realisatie van de transitie te ondersteunen.

Nr	Risico	Beheersmaatregel
2	Onvoldoende afstemming tussen PFSR en partners over IT-aanpassingen. De transitie vraagt ingrijpende systeemwijzigingen en datakoppelingen. PFSR is volledig afhankelijk van de drie ketenpartners om consistentie in IT-processen en datastromen te borgen.	- Als onderdeel van de ontwikkeling van het geïntegreerd Target Operating Model (TOM) zijn de IT-activiteiten (deliverables) en de verantwoordelijkheden van de integraties van BSG, GSAM en BNY vastgelegd. - Periodiek vindt overleg plaats tussen PFSR, BSG, GSAM en BNY over de voortgang van de transitie, waarin tevens knelpunten worden geïdentificeerd, besproken en voorzien van mitigerende maatregelen en opvolging. In de vervolgfase worden ook de integratietesten, functionele testen en gebruikersacceptatietesten met betrekking tot het Target Operating Model (TOM) in deze overleggen behandeld. - BSG, GSAM en BNY rapporteren daarbij periodiek over de voortgang van de ICT-aanpassingen binnen hun eigen domeinen. De Stuurgroep Toekomst Pensioenen wordt overkoepelend geïnformeerd over de voortgang, bevindingen en besluitvorming. - Als onderdeel van dit traject worden aanvullende afspraken vastgesteld en geformaliseerd met betrekking tot: - de samenwerking en het voortbrengingsproces (verzoek, ontwerp, bouw en testen) voor toekomstige IT-aanpassingen. - de gezamenlijke afhandeling van verstoringen en incidenten. Deze afspraken worden onderdeel van de herziene overeenkomsten tussen PFSR en BSG, GSAM en BNY.
3	Benodigde ICT-aanpassingen zijn niet volledig of correct gespecificeerd en getest voordat ze in productie gaan.	- BSG, GSAM en BNY rapporteren periodiek over de voortgang van de ICT-aanpassingen binnen hun domeinen. - Eraneos voert onafhankelijke kwaliteitstoetsing uit op het voortbrengingsproces bij BSG, met specifieke aandacht voor: - naleving van planningen en tijdige oplevering van deliverables; - kwaliteit en consistentie van ontwerpen en specificaties; - aanwezigheid en werking van change management procedures, inclusief fallback- en herstelscenario's; - volledigheid, juistheid en transparantie van rapportages richting PFSR. Eraneos rapporteert periodiek over de uitkomsten van deze toetsingen. - Aanvullende assurance wordt verkregen over de kwaliteit, volledigheid en beheersing van de ICT-aanpassingen, waaronder: - de implementatie en effectiviteit van maatregelen ten aanzien van vertrouwelijkheid, integriteit en authenticiteit binnen en tussen de IT-domeinen van BSG, GSAM en BNY. - de opzet, volledigheid en uitvoering van de end-to-end testcyclus (inclusief functionele testen, gebruikersacceptatietesten en ketentesten), met aantoonbare traceerbaarheid naar vastgestelde requirements. - de mate waarin de niet-functionele requirements (NFR), waaronder informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid, aantoonbaar worden gerealiseerd (zie hiervoor de beheersmaatregelen bij risico 5). - De programmabrede voortgangsrapportage aan de stuurgroep consolideert de voortgang zodat tijdig integraal inzicht wordt verkregen in risico's, afhankelijkheden en knelpunten en waar nodig aanvullende beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.
4	Er bestaat een risico dat het invaren vanuit IT-oogpunt niet volledig of correct verloopt,	Voor de borging van datakwaliteit wordt aangesloten bij het aparte datakwaliteitstraject binnen de transitie. Daarin wordt de juistheid, volledigheid en consistentie van de brondata geborgd voordat deze wordt ingevoerd in de nieuwe regeling.

Nr	Risico	Beheersmaatregel
	bijvoorbeeld door fouten in datakwaliteit, de toepassing van verdeelregels of de verwerking in de ICT-systemen	• Ter voorbereiding van de migratie en conversie van pensioenaanspraken naar persoonlijk pensioenvermogen uitgebreid getest in de ICT-systemen (conform beleidskader Invaren). Hierbij toont BSG aan dat wordt aangesloten op de verdeelregels. De stuurgroep Strategie stelt vast dat dit aantoonbaar gebeurt.
5	Onvoldoende borging van digitale weerbaarheid in IT-wijzigingen. Als onderdeel van de transitie moet de informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid bij de partners worden gegarandeerd, zowel binnen hun eigen IT-domeinen als in de koppelingen tussen de verschillende partijen, waarbij tevens de vereisten voor digitale weerbaarheid en continuïteit (beschikbaarheid) uit DORA worden geborgd.	• Uitgangspunt is dat elke partij (BSG, GSAM en BNY) zelf verantwoordelijk is voor de realisatie en implementatie van toereikende beheersmaatregelen voor informatiebeveiliging (beschikbaarheid, integriteit, authenticiteit, vertrouwelijkheid), continuïteit en digitale weerbaarheid en moet dit aantoonbaar maken richting PFSR. • Afspraken worden gemaakt met BSG, GSAM en BNY over de borging van informatiebeveiliging (beschikbaarheid, integriteit, authenticiteit, vertrouwelijkheid), continuïteit en digitale weerbaarheid bij alle IT-wijzigingen. Deze afspraken gelden zowel voor de integraties (interfaces) tussen de partijen als voor de benodigde IT-aanpassingen binnen de afzonderlijke IT-domeinen en oplossingen van BSG, GSAM en BNY. • BSG, GSAM en BNY rapporteren periodiek over de voortgang van de ICT-aanpassingen binnen de eigen domeinen. Deze voortgangsrapportages geven ook aan hoe de kwaliteit van de zogenaamde Non Functional Requirements (informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid) is vastgesteld. • (Aanvullende) assurance wordt verkregen over de kwaliteit, volledigheid en beheersing van de ICT-aanpassingen, waaronder: ○ de mate waarin architectuur en functionaliteit wendbaar en toekomstbestendig zijn ingericht om nieuwe behoeften, cyberdreigingen, technologische ontwikkelingen en gewijzigde wet- en regelgeving beheersbaar te kunnen verwerken. ○ de implementatie en effectiviteit van maatregelen ten aanzien van vertrouwelijkheid, integriteit en authenticiteit binnen en tussen de IT-domeinen van de betrokken partijen. ○ de opzet, volledigheid en uitvoering performance- en capaciteitstesten, securitytesten en continuïteitstesten met aantoonbare traceerbaarheid naar vastgestelde requirements (SLA). • De programmabrede voortgangsrapportage aan de stuurgroep consolideert de voortgang zodat tijdig integraal inzicht wordt verkregen in risico's, afhankelijkheden en knelpunten en waar nodig aanvullende beheersmaatregelen kunnen worden getroffen.
6	PFSR bepaalt niet tijdig welke producten en diensten nodig zijn voor het uitvoeren van de regeling, waardoor de processen en systemen die nodig zijn niet volledig of tijdig worden gerealiseerd door BSG, GSAM en BNY.	• Er is een roadmap vastgesteld waarin de tijdige oplevering van essentiële deliverables is opgenomen (waaronder het pensioenreglement, de Product- en Dienstencatalogus en het Target Operating Model (TOM)). Deze roadmap wordt in de vervolgfase nader gedetailleerd. • PFSR voert periodiek overleg met BSG over de voortgang, waarin planning, afhankelijkheden en deadlines worden gemonitord en waar nodig bijgestuurd. GSAM en BNY worden tijdig geïnformeerd over de voor hen relevante onderdelen en afhankelijkheden, zodat zij hun werkzaamheden hierop kunnen afstemmen. • De stuurgroep Strategie ziet toe op de tijdige oplevering van essentiële deliverables en stuurt waar nodig bij teneinde vertragingen in de realisatie van processen en systemen te mitigeren.

Nr	Risico	Beheersmaatregel
7	Er bestaat een risico dat de continuïteit en betrouwbaarheid van de PFSR-dienstverlening tijdens en na de transitie niet is geborgd, bijvoorbeeld door onjuiste, onvolledige of niet-tijdige realisatie van de requirements.	• Er is een integraal plan opgesteld waarin alle proces- en systeemactiviteiten zijn opgenomen, inclusief afhankelijkheden, mijlpalen en beheersing van risico's, zodat een beheerste implementatie en overgang naar de nieuwe dienstverlening wordt geborgd. • De betrokken partijen (BSG, GSAM en BNY) richten hun voortbrengingsprocessen zodanig in dat een volledige en aantoonbare testcyclus wordt doorlopen, inclusief functionele testen, gebruikersacceptatietesten, ketentesten, performance- en capaciteitstesten, securitytesten en continuïteitstesten (IT-recovery), met traceerbaarheid naar vastgestelde requirements. • BSG, GSAM en BNY stellen hun testmethodiek, testresultaten, bevindingen en acceptatiecriteria beschikbaar aan PFSR en rapporteren periodiek over de voortgang en kwaliteit, zodat tijdig kan worden bijgestuurd. • Aanvullende assurance wordt verkregen over de kwaliteit, volledigheid en beheersing van de ICT-oplossingen, waaronder: ◦ de implementatie en effectiviteit van maatregelen ten aanzien van vertrouwelijkheid, integriteit en beschikbaarheid binnen en tussen de IT-domeinen van de betrokken partijen; ◦ de mate waarin de niet-functionele requirements (informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid) aantoonbaar zijn gerealiseerd; ◦ de werking van continuïteits- en herstelmaatregelen, inclusief fallback- en uitwijkscenario's. • Er is een formele wijzigingsprocedure ingericht die waarborgt dat wijzigingen gecontroleerd, geautoriseerd en met inzicht in impact op continuïteit, kwaliteit en technische uitvoerbaarheid worden doorgevoerd. • BSG, GSAM en BNY rapporteren periodiek over voortgang, afhankelijkheden, incidenten en knelpunten, zodat tijdig mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen en de stabiliteit van de dienstverlening wordt geborgd. • De Stuurgroep Toekomst Pensioenen ontvangt integrale voortgangsrapportages en houdt toezicht op de kwaliteit, continuïteit en naleving van afgesproken vereisten, en stuurt waar nodig bij. • Als onderdeel van de herziening van de overeenkomsten met BSG, GSAM en BNY worden afspraken vastgelegd over: ◦ het waarborgen van continuïteit, beschikbaarheid en digitale weerbaarheid van de dienstverlening na transitie; ◦ de afhandeling van verstoringen en incidenten, inclusief escalatie- en herstelprocessen; ◦ de wendbaarheid van systemen en processen om toekomstige wijzigingen en externe ontwikkelingen beheerst te kunnen doorvoeren.

Conclusie

Op basis van de geïdentificeerde risico's en de bijbehorende beheersmaatregelen worden de IT-risico's rondom de Wtp-transitie in opzet voldoende afgedekt. De maatregelen richten zich op governance, samenwerking met ketenpartners, de kwaliteit van de IT-realiserings, datakwaliteit bij het invaren en de borging van informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid. Daarmee is een raamwerk ingericht om de transitie beheerst uit te voeren.

De transitie gaat een volgende fase in, waarin de nadruk verschuift van ontwerp en afspraken naar de realisatie en implementatie van de noodzakelijke IT-aanpassingen. Een belangrijk deel van de beheersmaatregelen is reeds gedefinieerd, maar dient in deze fase nog daadwerkelijk te worden geïmplementeerd en aantoonbaar te functioneren. De focus zal daarom verschuiven naar het toetsen van de werking van deze maatregelen.

De eerste prioriteit ligt daarbij op:

- De werking van governance en ketenafstemming, waaronder tijdige en integrale voortgangsrapportages, escalatie en besluitvorming.
- Het formaliseren en actualiseren van afspraken met BSG, GSAM en BNY, zodat rollen, verantwoordelijkheden, afhankelijkheden en deliverables zijn vastgelegd.
- De kwaliteit en effectiviteit van het voortbrengingsproces bij de ketenpartners, inclusief specificatie, ontwerp, change management en fallback-/herstelscenario's.
- De samenwerking tussen PFSR, BSG, GSAM en BNY en de tijdige en consistente realisatie van het Target Operating Model (TOM), inclusief de onderlinge afhankelijkheden en integraties;
- De werking en volledigheid van de end-to-end testcyclus, inclusief keten-, performance-, security- en continuïteitstesten, en de traceerbaarheid naar requirements.
- De aantoonbare realisatie van niet-functionele requirements (informatiebeveiliging, continuïteit en digitale weerbaarheid), inclusief assurance op de effectiviteit van getroffen maatregelen.

Door in deze fase nadrukkelijk te sturen op de werking en aantoonbaarheid van deze maatregelen, alsmede op de tijdige, volledige en juiste oplevering van afgesproken deliverables en functionaliteiten, wordt geborgd dat na invaren een oplossing beschikbaar is die de uitvoering van de Flexibele Pensioen Regeling op een betrouwbare en beheerste wijze ondersteunt.

3.3.2. Governance en procesbeheersing

Risk Control Self Assessment project

Risicomanagement is een belangrijk onderdeel van de transitiefase. Voor dit project is in aanvulling op de pre-transitie RSA met BSG, een uitvoerige risicoanalyse opgesteld waarin de procesrisico's worden geïdentificeerd en beheersmaatregelen worden ingericht. De risico's worden beoordeeld door de kans dat een risico plaatsvindt en de consequentie daarvan in te schatten indien een risico zich daadwerkelijk voordoet te classificeren. Vervolgens wordt tevens de verwachte effectiviteit na de implementatie van de beheersmaatregelen geclassificeerd met dezelfde kans en consequenties.

De stuurgroep ontvangt tweemaal per jaar een geactualiseerde risicorapportage aan de hand waarvan bepaald kan worden of er wijzigingen in de risico's aan de orde zijn. Indien naar de mening van de stuurgroep acties ten aanzien van het mitigeren van het netto risico noodzakelijk zijn, worden deze (inclusief actiehouders) in de analyse opgenomen en bewaakt.

De risicobereidheid is belangrijk om aan te geven en bepaalt mede of er extra (mitigerende) acties nodig zijn of dat het netto risico geaccepteerd (getolereerd) wordt. Bij de concrete invulling van de risicobereidheid kunt u zich bijvoorbeeld afvragen: “wat wenst u dat er niet gebeurt?”.

De meest recente herijking van deze Risk Control Self Assessment (hierna: RCSA) heeft plaatsgevonden in februari 2026. Hierbij zijn in totaal 39 risico's geïdentificeerd, verdeeld over 10 aandachtsgebieden. Allereerst wordt hieronder de gebruikte legenda weergegeven. Hierna volgt de RCSA van februari 2026 waarbij momenteel 8 risico's buiten de risicobereidheid vallen.

	Kans				
Consequenties		1	2	3	4
	4	4	8	12	16
	3	3	6	9	12
	2	2	4	6	8
	1	1	2	3	4

Kans	Consequenties
Ze ^{er} gering (1)	Ze ^{er} gering (1)
Laag (2)	Laag (2)
Aanzienlijk (3)	Aanzienlijk (3)
Hoog (4)	Hoog (4)

Ze^{er} hoog projectrisico (financieel en/of reputatietechnisch)

Hoog projectrisico (financieel en/of reputatietechnisch)

Gemiddeld / aanzienlijk projectrisico

Laag projectrisico

Ze^{er} laag projectrisico

* RB = risico bereidheid

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
Cluster 1: Strategische risico's: communicatie en reputatie									
1	Deelnemers begrijpen de gemaakte keuzes niet t.a.v. de toekomst en maken bezwaar.	2	2	4	In de project- en bestuurlijke besluitvorming rekening houden met evenwichtige belangenafweging. Communicatie duidelijk en eenvoudig houden. Kennis bij PB aanwezig om vragen snel en adequaat op te vangen. Capaciteit uitbreiden op het moment van communicatie rondom overdracht.	1	2	2	
2	Aangesloten ondernemingen maken een andere strategische keuze dan de voorkeur strategische keuzes die volgen uit Project Strategie PFSR.	4	3	12	Nauw contact houden met zowel ASN Bank als Athora. PFSR is aanwezig bij de gesprekken met de vakbonden. Relevante informatie als PFSR delen ('voeding') met ASN / Athora na zorgvuldig intern beraad. Inmiddels is het een gegeven dat Athora zelf gaat uitvoeren en de vraag is wat het uitstellen van de invaardatum vanuit BSG voor gevolgen heeft m.b.t. Athora. Hierover is nog altijd een discussie gaande en dit dossier is tezamen met de kosten van BSG de reden dat het invaardossier nog altijd niet kan worden ingediend. In samenwerking met jurist Mark Heemskerk wordt er nu gekeken naar een oplossing voor de GVT zoals Athora die wenst en die ook standhoudt bij DNB.	3	2	6	

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
3	Sterk vertraagde besluitvorming bij een of meerdere aangesloten ondernemingen waarvan PFSR-strategieproject serieuze hinder ondervindt met als consequentie meerkosten bij PFSR en/of strategische keuzes dicht komen te staan (afslagen rotonde).	4	4	16	Aangesloten ondernemingen wijzen op consequenties / zorgplicht en of mee laten delen met de consequenties, i.e. dragen van meerkosten. SRH heeft inmiddels het transitieplan aangeleverd wat voor opluchting zorgt. Maar welke gevolgen heeft het uitstellen van de invaardatum voor Athora? Hierover is nog altijd een discussie gaande en dit dossier is tezamen met de kosten van BSG de reden dat het invaardossier nog altijd niet kan worden ingediend. In samenwerking met jurist Mark Heemskerk wordt er nu gekeken naar een oplossing voor de GVT zoals Athora die wenst en die ook standhoudt bij DNB.	3	4	12	
4	Hoeveelheid en/of complexiteit maakt de communicatie minder begrijpbaar, incompleet of anderszins kwalitatief inadequaet.	2	3	6	De werkgroep communicatie moet voldoende tijd nemen om de onderwerpen goed te begrijpen, voor het opstellen van de communicatie en het doorlopen van het juiste governance pad. De werkgroep communicatie heeft de risico's goed onder controle.	1	2	2	
5	Deelnemers vergelijken hun UPO na transitie met hun UPO voor transitie en zien een achteruitgang of gekke onverklaarbare uitkomsten.	2	3	6	Onderdeel van de toets op invaren is dat niemand er op achteruit gaat (WGC). Mocht dat toch het geval zijn, dan identificeren en communiceren met deelnemers. Goede uitleg van de UPO op de website plaatsen (WGC).	1	2	2	
6	Eén of meerdere aangesloten ondernemingen zegt/zeggen vroegtijdig op, waardoor PFSR geconfronteerd wordt met de situatie dat de kostendekking is verkleind en/of zij een gesloten fonds is geworden.	4	2	8	Nauw contact houden met zowel ASN Bank als Athora. Zeker nu bekend is dat het invaarmoment 1 januari 2027 niet gehaald gaat worden is het van belang om samen met Athora afspraken te maken over de kostendekking in geval van vroegtijdige opzegging.	3	2	6	
Cluster 2: Financiële risico's: renterisico & kredietrisico									
7	Bij de overdracht zijn niet alle risico's (zoals de renteafdekking) afdoende gedicht en PFSR maakt hierdoor verlies, met als gevolg dat het vermogen van het fonds kleiner wordt.	2	3	6	Inzet onafhankelijke certificeerders en interne audit. Vooraf gedegen plan neerzetten, waarin de risico's benoemd worden en beheersmaatregelen geformuleerd worden. Geef opdracht om de bewegingen omtrent de dekkingsgraad te monitoren en regelmatig te rapporteren.	2	2	4	
8	Kort voor de overgang naar het nieuwe stelsel ontstaat een enorme turbulentie waarbij de rentes en aandelen omhoog of omlaag schieten.	2	4	8	Monitor de ontwikkelingen op de markt, breng consequenties in kaart van het wegzakken van de dekkingsgraad voor het invaren en overweeg een afdekking van deze risico's (daar waar mogelijk).	2	3	6	
9	Bij de transitie van de bestaande beleggingsportefeuille naar een portefeuille	1	2	2	Geef de opdracht de transitie van de huidige beleggingsportefeuille naar de doelportefeuille te onderzoeken en uit	1	1	1	

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
	onder de nieuwe regeling worden fouten gemaakt, waardoor onnodige kosten worden gemaakt.				te werken in samenwerking met alle betrokken uitbestedingspartners.				
10	Datakwaliteit is niet voldoende op orde om invaren te kunnen faciliteren.	2	4	8	Doorloop het datakwaliteitsprogramma met BSG, maak goede afspraken met de accountant inzake de AuP (WGD). Dit is inmiddels allemaal afgerond.	1	2	2	
11	Door het ontbreken van een deadline voor het finaliseren van de FPR gebeurt dit te laat bij BSG waardoor de voorbereidingstijd onvoldoende is voor o.a. de BC.	4	3	12	Voortgang BSG monitoren en vragen om een bevestiging betreft tijdslijnen. Indien deadline nadert, sociale partners daar op wijzen (directeur / vz stuurgroep / projectleider). Momenteel loopt de discussie nog op het hard krijgen van de transitiedatum en een cap op de projectkosten. Ook wordt de afspraak gemaakt dat BSG op 1 oktober aantoonbaar de backbone van de FPR gereed moet hebben staan. Mocht dat niet het geval zijn moet PFSR kunnen kiezen voor een alternatief.	3	3	9	
12	Er wordt voor (groepen van) deelnemers niet de optimale keuze gemaakt in termen van verwacht pensioen. Er ontbreken voldoende kwantitatieve afwegingen voor deelnemers bij het maken van keuzes voor een toekomstige optie.	2	3	6	Zowel kwalitatief als kwantitatief onderbouwen waarom een bepaalde keuze de beste keuze is voor de deelnemer.	1	3	3	
13	Eén of meerdere aangesloten ondernemingen zijn niet langer bereid of in staat om de overeengekomen premie te voldoen. (Sponsorrisico: in default geraken)	1	3	3	Nauw contact houden met zowel ASN Bank als Athora en monitoren of er ontwikkelingen zijn. Athora dossier verdient wel aandacht na het uitstellen van de beoogde invaardatum.	1	2	2	
Cluster 3: Uitvoerings- en uitbestedingsrisico's: implementatierisico, IT-risico, key person risk									
14	Het project Toekomst en de implementatie daarvan (CHANGE) vergt zoveel inspanning, dat de going concern / lopende werkzaamheden (RUN) onder druk komen te staan.	3	3	9	Vinger aan de pols houden bij PB en tijdig capaciteit / benodigde kwaliteit(en) uitbreiden indien nodig. De voorzitter van de SG houdt ook de belasting van SG-leden in het oog.	2	2	4	
15	Deelnemers worden per brief geïnformeerd over de overdracht van hun aanspraken en in deze brief zitten fouten / verkeerde cijfers.	1	4	4	Controle brieven door meerdere partijen (bestuur, PB, BSG) voordat deze worden verstuurd.	1	2	2	
16	Voor het project essentiële personen vallen uit. Denk hierbij aan Projectleiding PFSR (= bestuursafvaardiging), Sybrand en Pieter.	3	3	9	SN en PH zorgen ervoor dat ze van elkaars acties op de hoogte zijn. Kennisspreiding door SN en PM met SG-leden. SG uit 4-5 bestuursleden bestaat (ruime afvaardiging, hoge bezetting). SG-vrz /-leden geven elke bestuursvergadering een update van de status (aan de bestuursvrz en 3 overige bestuursleden). Aanstellen van back-up PM geeft hierin meer comfort.	2	2	4	

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
17	a. BSG zegt de uitvoeringsovereenkomst op, aangezien zij geen FTK-contracten meer wil/kan voeren. b. PFSR zegt de uitvoeringsovereenkomst op, vanwege onvoldoende vertrouwen in BSG (run of change).	4	4	16	SN heeft periodiek overleg met BSG. Volgen marktontwikkelingen: wie van de PUO's is geïnteresseerd in PFSR als klant. Volgen kwaliteit dienstverlening / projectondersteuning BSG en transitiekwaliteiten BSG. Er wordt momenteel serieus gekeken naar een plan B door SN, RT en JW. Er vinden oriënterende gesprekken plaats met APF'en om de markt te verkennen in het kader van een plan B. Dit vergroot de bestaande kennis en geeft PFSR een betere onderhandelingspositie in de discussie met BSG.	3	3	9	
18	BSG is niet in staat (qua capaciteit) om de door PFSR gewenste overdracht naar een andere partij en/of overgang naar een nieuwe regeling tijdig of bevredigend te realiseren. Extra risico door het later invaren. Als er ergens vertraging in de chain ontstaat raakt dat PFSR ook direct.	4	4	16	Tijdig keuzes maken binnen het project en bindende afspraken maken met BSG. Volgen marktontwikkelingen. Eraneos ondersteunt het fonds door het uitvoeren van een quality assurance bij BSG. Er wordt momenteel serieus gekeken naar een plan B door SN, RT en JW.	4	3	12	
19	BSG wordt overspoeld met bezwaarschriften gedreven door of terechte geschillen of een sterke publieke beweging. Kans dat hierdoor vertraging ontstaat.	4	3	12	Communiceer alle overwegingen en besluiten tijdig en begrijpbaar richting deelnemers.	3	2	6	
20	De samenwerking met BSG komt teneinde waardoor geschakeld moet worden naar plan B.	3	4	12	Plan B is momenteel onderwerp van gesprek en daar wordt aan gewerkt. De weg recht door zou dan geen uitkomst meer bieden wat ervoor zorgt dat PFSR wederom op de rotonde terechtkomt. De alternatieve opties worden verder uitgewerkt waarbij wordt gedacht aan 1. het wisselen van uitvoerder 2. het fuseren met een ander pensioenfonds 3. een overdracht naar een APF en 4. een buy-out naar een verzekeraar. Het lijkt er echter op dat de alternatieven dermate veel nadelen met zich meebrengen dat het voor PFSR ondanks de hoger uitgevallen kosten verstandig is om BSG trouw te blijven.	2	3	6	
21	De capaciteit van SG en PM is te laag. Specifieke expertise ontbreekt bij bepaalde projectfasen.	2	4	8	'Capaciteit uitbreiden. Gedurende het project kunnen andere vaardigheden, expertise gewenst zijn. Inhuur van externe specialisten.	1	2	2	
22	De koppeling van de beleggingsadministratie met de pensioenadministratie werkt niet / bevat fouten.	3	4	12	De opdracht geven de koppeling tussen de beleggings- en pensioenadministratie goed uit te werken en BSG op de voet te volgen. Nadruk op de 'handshake' tussen GSAM en BNVM. Het TOM wordt momenteel uitgewerkt en is op papier al grotendeels uitgewerkt.	2	2	4	

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
Cluster 4: Compliance en juridische risico's: niet voldoen aan wet- en regelgeving en aansprakelijkheidsrisico									
23	PFSR voldoet m.b.t. de overgang naar een nieuwe partij niet aan wet- en/of regelgeving: PW, leidraad DNB, leidraad AFM, e.d. Voorzitter SG houdt ook de belasting van de SG-leden in oog.	2	3	6	Het plan en communicatie zijn beoordeeld door een jurist van PFSR, vanuit ASN Bank en door DNB getoetst. Interpretaties open normen Wtp (en lagere regelgeving) nauwlettend volgen van externe toezichthouders en wat is de eigen visie / standpunt daarop. De Leidraad van DNB/AFM is geen wetgeving maar een zienswijze vanuit de toezichthouder waar mits goed onderbouwd van mag worden afgeweken.	1	2	2	
24	De overgang naar een nieuwe partij pakt voor een individuele deelnemer ongunstig uit en deze deelnemer stelt PFSR hiervoor aansprakelijk.	2	2	4	Evenwichtigheid wordt vooraf goed onderbouwd, VO/RvT stemt hiermee in en individueel bezwaarrecht op invaren is er nooit geweest. Deelnemers worden adequaat geïnformeerd. Daarbij is gezien de huidige dekkingsgraad de kans klein dat dit risico zich materialiseert.	1	2	2	
25	Het VO of de RvT stemt niet in met de overdracht van de pensioenen naar een andere partij (vinden het onevenwichtig) en dit leidt tot een rechtszaak.	2	3	6	VO en RvT gaandeweg het project meenemen in overwegingen en besluiten.	1	2	2	
Cluster 5: Projectrisico: rolvermenging, besluitvorming en kostenoverschrijding									
26	Er worden geen keuzes gemaakt en alle opties worden opgehouden waarbij onderwerpen niet snel genoeg bij het bestuur komen. Het project breidt zich steeds verder uit, zonder te trechteren naar een goede oplossing wat vertraging oplevert.	2	4	8	Goed letten op ongewenste rolvermenging. Elkaar scherp houden op gemaakte keuzes; countervailing power vanuit bestuur en 2e en 3e lijn (controlerende sleutelfuncties).	1	2	2	
27	Het project heeft onvoldoende voortgang, waardoor eventuele opties afvallen: markt gaat op slot voor invaren, etc.	3	4	12	Plan van aanpak maken en milestones definiëren. Marktonwikkelingen in de gaten houden. Plan B wordt momenteel uitgewerkt waarbij de nodige stappen worden gemaakt. Echter lijkt de conclusie van de scenario-analyse dat PFSR er verstandig aan doet om BSG trouw te blijven aangezien de alternatieven bepaald niet zonder risico zijn.	2	2	4	
28	De projectorganisatie is niet in control. En dit wordt niet (tijdig) (h)erkend. (out of control kan zijn op budgetbewaking, kwaliteit adviezen aan bestuur, doorlooptijd / project-voortgang, 1e lijns risk mgt, stakeholdermgt e.d.)	3	3	9	In opzet een professionele project governance inrichten. Goed letten op ongewenste rolvermenging (specifiek attentiepunt voorzitter SG). Goede planning en voortgangsbewaking: focus op showstoppers / escaleren. Naast projectrapportage door PM ook onafhankelijke dashboard / mgt rapportage op dit project door Controller fonds. Countervailing power vanuit bestuur, 2e en 3e lijn (controlerende sleutelfuncties), RvT en VO.	1	2	2	

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
29	Er is onvoldoende kennis / kunde aanwezig binnen het project.	2	2	4	Trainingen, cursussen, kennisdeling door Pensioenfederatie opvolgen. Additionele kennis inhuren bij adviseurs. De voorzitter van SG heeft projectervaring, evenzo geldt voor SN en PH.	1	2	2	
30	Gaandeweg het project komt PFSR in een situatie van onderdekking terecht, waardoor de reeds uitgevoerde onderzoeksresultaten niet meer representatief zijn.	3	2	6	Goede monitoring zetten op projectvoortgang met voortdurende koppeling naar de huidige situatie bij het fonds.	1	2	2	
31	Het project kost veel meer dan vooraf ingeschat.	3	4	12	Periodiek monitoren, tijdig bijsturen en indien nodig aanvullend budget beschikbaar stellen. Inmiddels is duidelijk geworden dat er inderdaad meer kosten gemaakt zijn in het kader van het project. Bestuur ging in 2025 reeds akkoord met de hoger uitgevallen kosten. Nu blijkt dat de projectkosten voor Horizon bij BSG veel hoger gaan uitvallen. Dit betreft een kostenstijging van oorspronkelijk € 2,6 miljoen naar € 7,6 miljoen en hier moet PFSR nog een akkoord over bereiken met BSG. In deze discussie wordt ook gezocht naar een bevestiging van de transitiedatum en een absolute cap op de projectkosten die door BSG in rekening worden gebracht.	3	3	9	
Cluster 6: Omgevingsrisico's									
32	Risico dat wet- en regelgeving wordt vertraagd en/of aan verandering onderhevig is. Bijvoorbeeld het individueel bezwaarrecht blijft overeind.	4	4	16	Marktontwikkelingen volgen en beïnvloeden via de Pensioen Federatie en andere platformen (w.o. kringen binnen Pensioen Federatie, KPS, etc.).	3	2	6	
33	Er treedt een pandemie/cyberoorlog/o orlog op o.i.d., waardoor het project stil komt te liggen.	3	3	9	Thuiswerken faciliteren. Hoogste prioriteit stellen aan het voortzetten van de uitkeringenexcesso.	2	2	4	
Cluster 7: Fiscaal risico									
34	De nieuwe regeling van PFSR blijkt niet fiscaal zuiver te zijn.	2	4	8	De fiscus heeft schriftelijk bevestigd dat de regeling fiscaal in orde is.	1	2	2	
Cluster 8: Stuur- en verantwoordingsrisico									
35	De uitwisseling van stuur- en verantwoordings-informatie door SG PFSR naar het bestuur van PFSR is onvoldoende/niet volledig/onjuist.	2	2	4	a) De controller van het PB stelt een voortgangsrapportage richting bestuur op (onderdeel van dashboard / reguliere rapportage controller). b) De stuur- en voortgangsrapportage vanuit PM richting het bestuur wordt vooraf door de voltallige stuurgroep beoordeeld en geaccordeerd. c) Feedback van het bestuur op de voortgangsrapportage wordt verwerkt	1	2	2	

Nr	Risico	Kans	Impact	Bruto risico	Beheersmaatregelen	Kans	Impact	Netto risico	RB*
					door PM en gedelegeerd opdrachtgever. d) Separaat Q-verslag SFH RB				
36	Stuurgroep leden en/of bestuursleden acteren bij het nemen van besluitvorming meer in hun eigen belang, dan in het belang van de deelnemer.	2	3	6	Er is sprake van collectieve besluitvorming. Toetsing van onafhankelijkheid vindt plaats door 2e en 3e lijn en RvT en VO.	1	2	2	
Cluster 9: Operationeel risico									
37	Bij het uitwerken van de toekomst mogelijkheden worden fouten gemaakt in de uitwerking, waardoor het bestuur / andere fondsorganen verkeerd geïnformeerd is / zijn en daardoor verkeerde of andere keuzes maakt.	2	3	6	Er vindt een inhoudelijk review plaats door: a) de projectleider; b) de directeur (indien strategisch); c) de risicomangers, SFH R, SFH A; d) de stuurgroep, alvorens de notitie besproken wordt door het bestuur.	1	3	3	
Cluster 10: Nieuwe risico's (emerging risks)									
38	BSG kan ook de nieuwe invaardatum van 1 januari 2028 niet waarmaken.	3	4	12	Tijdens de herijking van de pre-transitie RSA met BSG zorgen voor heldere tijdslijnen en deadlines.	2	4	8	
39	Te veel iteraties nodig om te voldoen aan de eisen van DNB waardoor tijdslijnen in de knel komen en deadlines niet kunnen worden gehaald.	3	3	9	Eerste dossiers zijn al aangeleverd bij DNB voor een tussentijdse beoordeling.	2	2	4	

Risico's buiten risicobereidheid

Belangrijk detail is dat deze RCSA een momentopname betreft van februari 2026 waarbij de kans bestaat dat er inmiddels bepaalde risico's achterhaald zijn. De meest recente ontwikkelingen zullen worden genoemd in de conclusie.

Er vallen drie strategische risico's buiten de vastgestelde risicobereidheid. Het gaat om het risico dat er sterk vertraagde besluitvorming plaatsvindt bij één of meerdere aangesloten ondernemingen waar PFSR hinder van ondervindt met als consequentie mogelijke meerkosten. Door het uitstel van de beoogde invaardatum van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028 komt Athora niet meer uit qua planning aangezien zij nog altijd per 1 januari 2027 op eigen boek door willen. Om dit alsnog te kunnen bewerkstelligen probeert Athora een gerichte vermogenstoedeling (GVT) toe te kennen aan de deelnemers die per 1 januari 2027 slapers zouden zijn geworden. Op verzoek van het bestuur is DNB gevraagd op voorhand te kijken of een GVT hiervoor ingezet kan worden en DNB heeft aangegeven in eerste instantie geen belemmeringen te zien, maar zal pas haar definitieve oordeel vellen na ontvangst van het volledige invaardossier.

Het tweede risico betreft de kans dat één of meerdere aangesloten ondernemingen besluiten vroegtijdig op te zeggen. Athora heeft altijd de wens gehad om per 1 januari 2027 op eigen boek verder te gaan. Door het uitstellen van de beoogde invaardatum naar 1 januari 2028 sluit dit niet meer aan bij de wens

van Athora. De beoogde oplossing is het toepassen van een GVT voor de actieven van Athora die per 31 december 2026 slaper worden in het fonds én per 1 januari 2027 deelnemer worden in de regeling van Athora én die op 1 januari 2028 dat nog steeds zijn. Het vergt de nodige iteraties om dit juridisch af te hechten, waarbij alle stakeholders tevreden zullen zijn en DNB geen bezwaren uit.

Het laatste risico betreft dat we een gesloten fonds worden en na transitie moeten bepalen of het fonds wordt geliquideerd. Dit risico is nog altijd reëel aanwezig, maar wordt met eerdergenoemde maatregelen beheersbaar gemaakt.

Er is één financieel risico dat de risicobereidheid overschrijdt. Dit gaat om het risico dat er een harde deadline ontbreekt voor BSG om de FPR te ontwikkelen, waardoor de kans bestaat dat het invaren in gevaar komt. Inmiddels heeft PFSR meer comfort gekregen omtrent de haalbaarheid en maakbaarheid van de FPR via BSG door het leveren van een meer gedetailleerde planning inclusief mijlpalen en de succesvolle transitie van andere fondsen die BSG op haar naam heeft staan. Daarnaast heeft BSG bevestigd dat het ontwikkelen van de FPR commerciële kansen biedt en dit vergroot het commitment van BSG. BSG kan helaas geen harde garanties geven. PFSR heeft met BSG afspraken gemaakt die vastgelegd zijn in een addendum bij de transitie-dienstverleningsovereenkomst.

Ook het projectrisico dat de kosten hoger uit zullen vallen dan van tevoren ingeschat, valt buiten de risicobereidheid en is blijvend onderwerp van gesprek met BSG, waarbij wordt gewerkt aan aanvullende beheersmaatregelen. De verhoogde dijkbewaking op BSG-voortgang is al van toepassing wat in combinatie met de afgesproken mijlpalen en de audit op kosten van BSG zorgt ervoor dat aanvullende maatregelen momenteel niet nodig zijn.

Conclusie RSCA

De risicoanalyse voor procesrisico's geeft aan dat de meeste aandacht momenteel moet zijn gericht op de haalbaarheid van het inregelen van de FPR-administratie door BSG en de overeenstemming met Athora over de door hen verzochte GVT.

Als beheersmaatregel ligt daarom nu de nadruk als eerste op het verder uitwerken van een sluitende set van afspraken met BSG om voldoende waarborgen te krijgen over de implementatie voor uiterlijk 1 januari 2028. Een plan B waarbij een transitie naar een andere administrateur wordt overwogen wordt niet opportuun geacht. De verlenging van het project zal naar verwachting leiden tot hogere transitiekosten maar op dit moment kunnen daarvoor geen additionele maatregelen worden getroffen. In juni is zijn contractuele afspraken via een transitie DVO gemaakt over de implementatie van een FPR-administratie met BSG. Daarmee is dit risico weer binnen de risicobereidheid gekomen. PFSR zal de voortgang nauwgezet blijven volgen en bijsturen waar dat nodig is.

Athora heeft in juni 2026 kenbaar gemaakt dat zij voor het bestaande personeel tot 1 juli 2028 aanblijft bij PFSR en voor nieuw personeel vanaf 1 januari 2027 de regeling op eigen boek zal gaan uitvoeren. Daarmee valt het geschetste strategische risico weer binnen de risicobereidheid.

3.4. Uitbestedingsrisico

Introductie

Het bestuur heeft een aantal kernactiviteiten en kernfuncties van PFSR uitbesteed. Zoals pensioenadministratie, (fiduciair) vermogensbeheer inclusief financieel balansrisicomanagement en de sleutelfuncties. Deelnemerscommunicatie is deels uitbesteed. Het bestuur dient met een zekere regelmaat te onderzoeken of de huidige werkorganisatie voldoet. In dat kader wordt het functioneren van de uitvoerders jaarlijks geëvalueerd door het pensioenbureau tezamen met de verantwoordelijke bestuurscommissie aan de hand van een met de uitvoerders gedeeld beoordelingsformat (criteria en normering). Vervolgens wordt de evaluatie vastgesteld door het bestuur. De bestuursvoorzitter evalueert periodiek met het bestuur de governance en interne dienstverlening door het pensioenbureau.

Uitgangspunten en proces

Het bestuur hanteert bij uitbesteding een aantal basisuitgangspunten:

- het bestuur heeft de eindverantwoordelijkheid voor de uitbesteede activiteiten en voor de continuering/beëindiging ervan;
- het bestuur is verantwoordelijk voor het zorgvuldig onderzoeken van de governance van de uitvoerder, de overall risicobeheersing en de performance- en servicebeoordeling van de uitvoerder; de uitvoerder stelt het bestuur tijdig in kennis indien de uitvoerder voornemens is om materieel uit te gaan besteden, d.w.z. kritieke of belangrijke onder uitbesteding of in het kader van ICT en informatiebeveiliging kritieke of belangrijke onder aanneming.

Pensioenadministratie en financiële administratie

Wat betreft de uitbesteede pensioen- en deelnemersadministraties en de inkoop van het voeren van de financiële administratie door BSG, zijn de afspraken vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst aangevuld met een SLA.

Het bestuur wordt regelmatig geconfronteerd met gebeurtenissen waarbij, alvorens een besluit kan worden genomen, actuariële berekeningen dienen te worden verricht ter nadere oordeelsvorming. In de situaties dat actuariële berekeningen daarbij noodzakelijk of gewenst zijn, wordt een beroep gedaan op de adviserend actuaris (PwC).

Vermogensbeheer en financieel balansrisicomanagement

Het fiduciair vermogensbeheer is uitbesteed aan Goldman Sachs Asset Management (GSAM⁵). GSAM verzorgt balans-risicomanagement- en beleggingsrapportages. GSAM is via onder andere de BC nauw betrokken bij de voorbereidingen voor de transitie.

Custodian

Het bestuur heeft BNY SA/NV als custodian aangesteld voor de bewaarneming van de zogenaamde 'custodable assets', die met name bestaan uit de directe beleggingen in vastrentende waarden. Bij deze bank worden ook de beleggings- en derivatenrekeningen, onder beheer van GSAM, van het pensioenfonds aangehouden.

⁵ Incl. XIG die de selectie en bewaking van de vermogensbeheerders voor zijn rekening neemt.

Blue Sky Group

Voor de transitie is een financieringsovereenkomst opgesteld en ondertekend door PFSR met de vergoeding en verdeling van kosten met de overige klanten van BSG. Deze kosten worden namelijk gedeeld met alle klanten die overgaan, zodat de kosten ook gezamenlijk en eerlijk kunnen worden gedragen en er geen voordeel is voor eerder of later overgaan of een keuze voor de SPR of FPR. Daarnaast wordt vóór de transitiefase ook een transitie dienstverleningsovereenkomst opgesteld met daarin de afspraken over en weer over de dienstverlening voor en tijdens de transitiefase.

Tweewekelijks vindt een voortgangsoverleg plaats met de transitie manager van BSG. De transitie manager heeft een plan van aanpak voor PFSR gemaakt. Dit plan is beoordeeld door PFSR en is goedgekeurd door de stuurgroep. Het plan van aanpak is inmiddels gefinaliseerd. PFSR heeft monitoring op de inrichting van de IT-administratie via Eraneos opgezet. Maandelijks ontvangt PFSR een rapportage van Eraneos.

Daarnaast levert BSG ieder kwartaal een NFR-rapportage aan met daarin een integraal overzicht van de beheersing van de niet-financiële risico's binnen BSG. Hieronder volgt een overzicht van de risico's en de netto scores inclusief een toelichting. In de kwartaalrapportage zelf wordt er per categorie dieper ingegaan op specifieke processen en onderwerpen.

Legenda	
Laag risico, acceptabel	
Midden risico, toelaatbaar	
Hoog risico, ongewenst	
Zeer hoog risico, niet acceptabel	

Nr	Risico	Toelichting	Netto score Q3	Netto score Q4
1	Uitbestedingsrisico	Afgelopen kwartaal zijn er geen bevindingen met betrekking tot het uitbestedingsrisico naar voren gekomen om de beheersing van het uitbestedingsrisico bij te stellen		
2	Operationeel risico pensioenuitvoering	Uit de managementverklaringen, monitoring (ISAE 3402-) beheersmaatregelen en incidentafhandeling zijn geen bevindingen naar voren gekomen die de overall beheersdoelstellingen in gevaar hebben gebracht. De incidenten geven geen aanleiding om de beheersing van het operationeel risico bij te stellen. De incidenten zijn conform incidentenprocedure afgehandeld en betrokken klanten zijn hierover tijdig geïnformeerd.		
3	Integriteitsrisico	Afgelopen kwartaal heeft de sanctiescreening naar leveranciers (wel naar deelnemers) niet plaatsgevonden. Conform het beleid sanctiescreening dient dit eens in het halfjaar plaats te vinden. Uiterlijk 15 februari zal de screening alsnog zijn uitgevoerd		
4	IT-risico	Het overall IT-risico over het vierde kwartaal van 2025 is op 'Midden (toelaatbaar)' ingeschat. De onderbouwing daarvoor: • De trend in cyberaanvallen is negatief; aantallen en complexiteit blijven toenemen. Aanvullend daarop is er de steeds grotere rol van statelijke actoren.		

Nr	Risico	Toelichting	Netto score Q3	Netto score Q4
		- In de notitie 'DORA status en geplande verbeteringen' d.d. 18 december is een gedetailleerde weergave gegeven van de DORA inrichting binnen BSG. Deze toont aan dat BSG nog een aantal DORA-werkzaamheden heeft uit te voeren, aanvullend op de reeds bestaande inrichting. In de notitie wordt toegelicht dat Level 1 DORA is ingericht en functioneert. In 2026 staan activiteiten gepland om, binnen level 2 (detailuitwerking stukken en diepgang), vooral het aanscherpen en formaliseren van de huidige werkwijze verder vorm te geven. Voor deze activiteiten is een planning opgesteld en staat in de kalender om een DORA audit uit te voeren in de 2e helft van 2026. De activiteiten worden vanuit een centrale functie gecoördineerd die met regelmaat de directie van BSG informeert over de voortgang. - Er zijn met betrekking tot de portalen meerdere incidenten geregistreerd in Q4. De oorzaken waren verschillend van aard, zoals menselijke fouten, software fouten en infrastructurele fouten. BSG monitort actief de processen rondom de portalen en analyseert incidenten.		
5	Data risico	De kwartaalrapportage datakwaliteit toont aan dat de werking van de relevante beheersmaatregelen adequaat heeft gefunctioneerd. Voor het Kader Datakwaliteit van de Pensioenfederatie (Toetsmoment 1) zijn data-analyses en procesbeoordelingen uitgevoerd door externe partijen. De uitkomsten bevestigen de hoge mate van betrouwbaarheid van de data in onze pensioenadministratie. De aanpak tijdens en na de Wtp-transitie (Toetsmoment 2) is vastgesteld en wordt afgestemd met klanten en uitgevoerd		
6	Juridisch & privacy risico	BSG heeft goed zicht op opkomende (wijzigingen van) wet- en regelgeving en beheerst het privacy risico.		

De conclusie luidt dat er in de run momenteel geen issues zijn. Het risicobeeld over het vierde kwartaal van 2025 is in lijn met het beeld van het derde kwartaal van 2025. Binnen de risicocategorieën zijn diverse verbeteringen doorgevoerd. Ook met de druk van de aanstaande Wtp-transities blijven de SLA-scores van BSG in Q4 goed en blijft de interne beheersing aantoonbaar effectief.

GSAM

PFSR zorgt ervoor dat de continuïteit, performance en kwaliteit van dienstverlening door derde(n)/partner(s) in overeenstemming is met het door het bestuur en BC van PFSR gewenste niveau. Hieronder volgt een overzicht van de effectiviteit van de beheersdoelstellingen binnen GSAM.

Legenda	
Geen meldingswaardige observaties	
Observaties waargenomen, maar geen impact op een beheersdoelstelling	
Observaties waargenomen, met mogelijk impact op een beheersdoelstelling	
Observaties waargenomen die waarschijnlijk impact hebben op een of meer van de beheersdoelstellingen	

Nr.	Beschrijving	2025Q3	2025Q4
1	Controls provide reasonable assurance that new mandates and changes to existing mandates are authorized and established according to client instructions and internal guidelines in a complete and accurate manner.		
2	Controls provide reasonable assurance that client investment advice is based upon current client data and approved strategic advice models including current economic assumptions.		
3	Controls provide reasonable assurance that portfolio guidelines are monitored and exceptions are identified and resolved in a complete, accurate and timely manner.		
4	Controls provide reasonable assurance that investment transactions are executed by authorized users and entered into the system in a complete and accurate manner.		
5	Controls provide reasonable assurance that block orders are allocated pro-rata to clients in accordance with Asset Management's allocation policies.		
6	Controls provide reasonable assurance Investments are settled, communicated, and reconciled to third parties in a complete, accurate, and timely manner.		
7	Controls provide reasonable assurance that new investment securities and changes to existing securities are authorized and accurately established on the system and prices are received from an authorized source and updated in a complete and accurate manner.		
8	Controls provide reasonable assurance that non-automatically processed investment income and corporate actions are received from an authorized source and recorded in a complete and accurate manner.		
9	Controls provide reasonable assurance that account statements and client reports detailing client account holdings and market values are complete, accurate and provided timely to clients		
10	Controls provide reasonable assurance that derivative positions are reported to the trade repository (EMIR) in an accurate and complete manner.		
11	Controls provide reasonable assurance that investment management base fees are authorized, calculated and recorded in a complete and accurate manner.		
12	Controls provide reasonable assurance that logical access to production programs, data files and IT infrastructure is restricted to authorized and appropriate users. *Control Objective 14 is also referred to as Control Objective IT01 in the ISAE3402, or Control Objective 11 in the SOC1.		
13	Controls provide reasonable assurance that changes to production programs, data files and IT infrastructure are documented, authorized, tested, approved and implemented. *Control Objective 15 is also referred to as Control Objective IT02 in the ISAE3402, or Control Objective 12 in the SOC1.		
14	Controls provide reasonable assurance that production programs, data files and IT infrastructure are subject to IT operational control processes and that deviations from scheduled processing are identified and resolved. *Control Objective 16 is also referred to as Control Objective IT05/06 in the ISAE3402, or Control Objective 13 in the SOC1		
15	Controls provide reasonable assurance that IT hardware and software issues are monitored and resolved in a timely manner.		
16	Controls provide reasonable assurance that appropriate measures are implemented to counter the threat from malicious electronic attack.		
17	Controls provide reasonable assurance that physical access to data center computing environments is restricted to authorized and appropriate personnel. *This Control Objective is only relevant for migrated portfolios, since on the GSAM BV side no data centers are used but only cloud solutions		
18	Controls provide reasonable assurance that GSAM has adequate oversight over outsourced activities.		

Gedurende het vierde kwartaal in 2025 zijn geen ineffectieve beheersmaatregelen geïdentificeerd, op basis van de uitgevoerde testwerkzaamheden. De uitkomst van de testwerkzaamheden van PwC en observaties van Operational Risk Management (ORM) zijn hierin meegenomen. Zoals eerder is aangegeven worden ook observaties aan de bredere GSAM-zijde meegenomen voor zoverre deze relevant zijn voor de doelgroep van dit NFR-rapport.

Bij het testen door de externe auditor zijn er op twee controls uitzonderingen gevonden, allebei in het Engineering domain. Beide uitzonderingen zullen ook in het ISAE3402 rapport van GSAM B.V. terug te lezen zijn. De uitzonderingen hebben niet geleid tot impact op de beheersdoelstellingen.

GSAM is in control over de bovenstaande risico's en geeft aan dat de beheersmaatregelen op periodieke basis getoetst en geëvalueerd worden. Er is een helder overzicht van de relevante operationele risico's op het gebied van de dienstverlening aan haar klanten en GSAM heeft daarvoor adequate interne beheersmaatregelen ingericht, inclusief de portfolio's die gemigreerd zijn naar de bredere GSAM-systemen en processen.

3.5. Risicoanalyse en beheersing van de financiële risico's

Risicoanalyse/-opinies

Financiële risico's	brutorisico	Beheersmaatregelen	Nettorisico	RB	Acties/aandachtspunten
Op het moment van invaren is de benodigde financiële positie onvoldoende	Hoog	- DBRM - Reguliere beheersing van markt/renterisico	Hoog	Hoog	- (vooralsnog) geen hedge invaar-DG
Het fonds loopt financiële risico's a.g.v. de transitie naar het nieuwe stelsel	Hoog	- Vermogenstransitieplan (al dan niet voor- en/of nasorteren)	Hoog	Hoog	- Illiquiditeit rondom transitiedatum
Waardering onjuist/niet tijdig rondom invaardatum	Aanzienlijk	Waarderingsbeleid opgenomen in beleidskader beleggen Wtp	Matig	Matig	- Extra aandacht voor illiquide assets rond invaardatum

Er is een risico dat de financiële positie van het fonds invaren niet toelaat (dekkingsgraad lager dan 103,45%), deze valt buiten de risicobereidheid⁶. Het fonds is gebonden aan de bestaande risicohouding onder FTK tot het moment van invaren en kan in beginsel risico afbouwen ter bescherming van de dekkingsgraad binnen de ruimte die het strategische beleggingsbeleid toestaat. Het uitgangspunt is dat het fonds voor zover het binnen de mogelijkheden ligt maatregelen treft om invaren mogelijk te laten zijn.

Risico-opinie beleidskader beleggingen Wtp

De SFH risicobeheer heeft de navolgende risico-opinie geschreven bij het beleidskader beleggingen (PF25-058):

'Het doel van het beleidskader is om richtlijnen te bieden over wat wel en niet gedaan moet worden en zorgt voor transparantie in de besluitvorming en maakt het makkelijker om verantwoording af te leggen over de gemaakte keuzes.

Er wordt een vermogenstransitieplan opgesteld, waarin de aanpak gedurende overgangsfase van de beleggingen zal worden beschreven maar ook de mogelijkheden van voorsorteren en of naar het invaarmoment extra bescherming van de FTK dekkingsgraad nodig is. Deze zal tijdens de transitiefase worden afgerond.

⁶ De beleidsdekkingsgraad bedraagt 130,5% per 31 maart 2026.

Deelnemers hebben de keuze om te beleggen in meerdere (5) lifecycles waarbij de mogelijkheid bestaat flexibel in- en uit te treden. Inmiddels is het target operating model verder uitgewerkt en behandeld in de Stuurgroep.

Ten aanzien van de waardering van illiquide beleggingen onder Wtp wordt het begrip ‘meest recente waardering’ gebruikt. Dit volgt logisch op het feit dat waarderingen van illiquide beleggingen altijd één tot enkele maanden achterlopen, het risico bestaat dus in tijden van hoge volatiliteit op financiële markten dat het pensioenvermogen van individuele deelnemers niet de juiste waarde weergeeft, maar is een gevolg van de keuze van allocatie naar dit type beleggingen. Overigens is mijn begrip van jaarverslaggeving wel dat de externe accountant bij grote afwijkingen, welke blijken uit de maanden na balansdatum, kan concluderen dat controleverschillen boven materialiteitsgrenzen uitstijgen en dat correcties moeten plaatsvinden. In dergelijke situaties zou het beleidskader moeten voorzien voor de impact op pensioenvermogens van individuele deelnemers, waarbij de aantekening moet worden gemaakt dat dit risico alleen relevant is bij grotere CWO's (en mijn begrip is dat hier ruimte wordt gecreëerd om hier afspraken over worden gemaakt indien van toepassing).

Ten aanzien van de overige balansposten is het uitgangspunt ‘eenvoud’, dus weinig complexiteit in beleggen. Ook dit uitgangspunt ondersteun ik vanuit risicomanagement-perspectief.’

Risico-opinie lifecycles

In de Stuurgroep van 15 mei 2025 werd gevraagd in te stemmen met de uitbreiding van een 3^e en 4^e lifecycle (PF25-095). Hierbij heeft de SFH risicobeheer de volgende opinie verstrekt:

‘De argumentatie om mogelijk alleen een lifecycle met extra risico toe te voegen d.m.v. langer doorbeleggen en pas af te bouwen vanaf 63 jaar is begrijpelijk en redelijk. Dit wordt ook ondersteund door de bijgevoegde figuren. Uiteindelijk biedt dit inderdaad een uitkomst voor deelnemers met een lage gamma. Afbouwen vanaf 58 jaar is dan weer van beperkte toegevoegde waarde. Ook de extra lifecycle voor deelnemers met de behoefte aan een vaste uitkering waarbij vanaf 10 jaar voor pensioendatum naar 0% RP wordt afgebouwd is een goede aanvulling op de lifecycles.’

Inmiddels is besloten nog een 5^e lifecycle toe te voegen voor deelnemers die kiezen voor een vaste pensioenuitkering. In deze lifecycle zal de returnportefeuille (hierna: RP) worden afgebouwd tot 0% op pensioendatum.

Risico-opinie beleggingsbeleid RDR

In de bestuursvergadering van 24 april 2025 is het beleidskader beleggingen (PF25-058) vastgesteld, waarin het beleggingsbeleid van de RDR is opgenomen. Hierbij heeft de SFH risicobeheer de volgende risico-opinie geschreven:

‘In het beleidskader beleggingen was opgenomen: ‘Voor de eerste twee opties (laag risico en gelijk risico) is Triple A – Risk Finance als adviseur gevraagd om deze opties te modeleren en na te gaan welke oplossing leidt tot de beste pensioenresultaten. Uit de analyses blijkt dat de RDR conform de lifecycle beleggen (65% MP en 35% RP) de meest gunstige resultaten oplevert.’ De uitkomsten van de berekeningen door Triple A bevestigen de keuze voor de verdeling 65% MP en 35% RP, bij een betrekkelijk gelijk risicoprofiel. Ik onderschrijf dan ook het voorstel van de investment officer.’

Risico-opinie bij Vermogenstransitieplan

Stuurgroep d.d. 23 februari 2026:

De SG wordt gevraagd in te stemmen met het Vermogenstransitieplan (VTP) dat in de BC van 21 januari 2026 is behandeld en akkoord bevonden met inachtneming van een aantal opmerkingen.

In de voorbereiding voor behandeling van het VTP in de Beleggingscommissie van 26 januari heeft de SFH risicobeheer bij versie 1.5 een aantal vragen gesteld die zijn besproken met de IO, en waar van toepassing, zijn verwerkt in de voorliggende versie. Een belangrijke toevoeging is de inschatting van de verwachte transitiekosten onder 'normale marktomstandigheden'. Dit geeft richting aan de uitvoering en beoordeling van GSAM die de transitie verzorgt.

Het VTP voldoet aan de doelstelling om de transitie op een beheerste manier, tegen zo laag mogelijke en kosten en min mogelijk risico, uit te voeren. Gedurende de transitieperiode zal de BC toezien op het actueel blijven van het VTP, rekening houdend met marktomstandigheden. In paragraaf 8.1 worden de invaarrisico's beschreven die via een gefaseerde aanpak worden beheerst. Overigens kan het zo zijn dat de transitie van illiquide beleggingen zoals hypotheeklen meer tijd in beslag nemen, dit kan worden gecompenseerd met meer liquide assets in de portefeuille.

Daarnaast is het van belang te benoemen dat op een later moment tijdens de transitie de BC in de overwegingen zal meenemen of bescherming van de FTK-dekkingsgraad via aandelenopties nodig is (6 maanden voor transitiedatum). Vooruitlopend is het bestaande DBRM-beleid aangepast waarbij rekening wordt gehouden met DG/vermogensbescherming.

Het VTP omvat alle relevante elementen vanuit risicomanagementperspectief en ik onderschrijf het voorstel.

Overige relevante zaken

Additioneel zijn sociale partners en bestuur overeengekomen dat het transitieplan geldt zolang de dekkingsgraad op transitiedatum zich binnen 107,5%-135% bevindt. Bij een dekkingsgraad lager dan 107,5% treden de sociale partners en het pensioenfonds met elkaar in overleg. Inmiddels is de dekkingsgraad van het pensioenfonds gestegen tot boven de 130% en is bij de uitwerking van de toetsing (document Toetsing 3) uitgegaan van een laagste invaardekkingsgraad van 115%. Dat betekent dat indien de dekkingsgraad van PFSR onverhoopt op invaarmoment toch onder de 115% zakt, gekeken wordt of de uitkomsten zich buiten de gestelde bandbreedtes bevinden of niet. Indien dit wel het geval is, zal in overleg getreden worden met sociale partners. Ingeval de dekkingsgraad hoger is dan 135%, doch lager dan 145%, is reeds aangetoond dat er nog steeds sprake is van een evenwichtige overgang.

Inrichting Target Operating Model

Het TOM betreft de activiteiten en werkzaamheden van ketenpartners die afhankelijk zijn van elkaar voor het beheren van de portefeuille en het toedelen van rendement aan deelnemers en reserves.

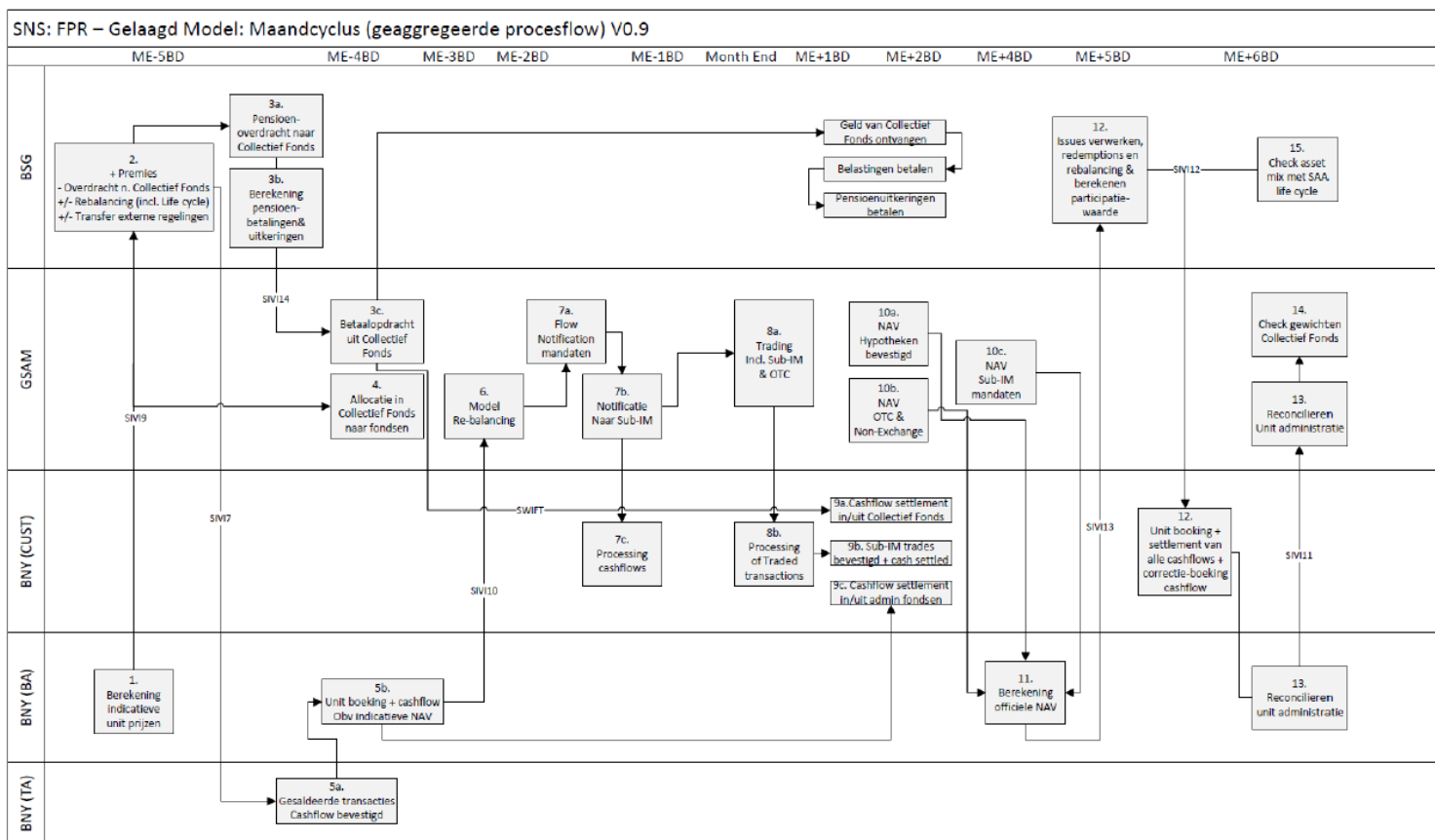
De werkgroep TOM bestaande uit de betrokken partijen heeft het TOM voor de FPR-regeling van PFSR opgesteld. Het TOM omvat de volgende kerncomponenten:

1. Procesinrichting: het TOM beschrijft de processen die nodig zijn om de pensioenadministratie en het vermogensbeheer met elkaar samen te laten werken. Het belangrijkste proces binnen de FPR betreft het maandproces. Het TOM beschrijft wie wat moet doen op welk moment in dit maandproces.
2. Systemen en technologie: het TOM identificeert de IT-systemen en technologieën die nodig zijn om deze processen te ondersteunen.
3. Organisatorische structuur: het TOM legt de rollen en verantwoordelijkheden binnen de processen vast. Het geeft inzicht in de rollen en verantwoordelijkheden binnen het pensioenfonds. Ook geeft het document inzicht in de rollen en verantwoordelijkheden van de belangrijkste uitbestedingspartners GSAM, BSG en BNY.
4. Monitoring en rapportage: het TOM stelt mechanismen in voor continue monitoring en rapportage van de prestaties en naleving van de Wtp. Dit helpt bij het identificeren van verbeterpunten en het waarborgen van transparantie naar deelnemers en toezichthouders.

Deze componenten worden tijdens de transitiefase verder uitgewerkt in het TOM-document.

Hoofddlijn procesinrichting TOM

Een belangrijk onderdeel van het TOM is de procesinrichting van het totale vermogensbeheerproces. In onderstaande figuur is het proces op hoofdlijnen weergegeven.

De gegevensuitwisseling vraagt om strakke tijdslijnen met betrekking tot aanlevering van de benodigde input voor iedere stap. De betrokken partijen hebben met elkaar vastgesteld dat deze stappen binnen het maandproces haalbaar zijn op basis van de tijdslijnen zoals die in de figuur zijn samengevat.

Gegevensuitwisseling

Voor de uitwisseling van gegevens tussen betrokken partijen in het kader van de Wtp is een marktstandaard ontwikkeld. Deze standaard, de zogenaamde SIVI-standaard, schrijft onder meer voor hoe de verschillende gegevensbestanden vormgegeven dienen te worden en volgens welk protocol de bestanden worden uitgewisseld. Zowel BSG, GSAM als BNY confirmeren zich aan deze SIVI-standaarden.

Formele status TOM-document

Het TOM-document beschrijft de samenwerking tussen de verschillende betrokken partijen en fungeert als richtlijn en als basis voor de contractuele afspraken tussen PFSR en de individuele uitbestedingspartijen.

Assurance op uitvoering processen

Voor de drie betrokken uitbestedingspartijen geldt dat de processen die zij onder de FPR voor PFSR gaan uitvoeren onderdeel zullen worden van de jaarlijkse assurance-verklaringen van de betreffende partijen. Op deze manier wordt voor PFSR de werking van de processen geborgd.

Conclusie

Op dit moment zijn er geen bijzondere zaken die aandacht vereisen vanuit risicomanagement-perspectief. Het proces van RPO – Risicohouding – ALM – vertaling naar een nieuwe portefeuille-inrichting – inrichting lifecycles zoals hierboven is beschreven en voorzien van risico-opinies is op een goede wijze vormgegeven.

Op 15 juli 2025 heeft het fonds aan DNB documenten toegestuurd ter partiële beoordeling van de vastgestelde risicohouding. DNB heeft op 4 december 2025 - vooruitlopend op de invaarmelding door het fonds - geen opmerkingen ten aanzien van de vastgestelde risicohouding. DNB is van oordeel dat de financiële risico's ten aanzien van de risicohouding en het beleggingsbeleid geen aanleiding geven om een verbod tot waardeoverdracht op te leggen, zoals bedoeld in artikel 150m, tweede lid, Pw. Gezien de door het fonds vastgestelde risicoblootstelling aan beleggings- en renterisico heeft DNB de beoordeling van de risicohouding en het beleggingsbeleid beperkt tot een processuele toets op de antwoorden in het invaarsjabloon op de onderwerpen (vaststelling) risicohouding en (de vertaling naar) het beleggingsbeleid en de toedelingsregels.

Gegeven het stadium waarin het fonds nu zit en de verwachte invaardatum zullen het target operating model en vermogenstransitieplan verder worden uitgewerkt tijdens de transitiefase.

3.6. Juridische en privacy-risico's

Het belangrijkste juridische risico ziet het bestuur in de mogelijkheid dat individuele of groepen deelnemers juridische procedures starten. Op een aantal specifieke onderwerpen zien wij risico's:

- Verhogen/verlagen van het pensioenvermogen na transitie
- Invaren
- Risicohouding per cohort
- Datakwaliteit

- Correcte, duidelijke en evenwichtige transitie informatie welke tijdig wordt verzonden

Het privacy-risico achten we niet hoger als gevolg van de transitie. Ten aanzien van de verwerking van persoonsgegevens is middels verwerkersovereenkomsten geborgd dat uitbestedingsrelaties zorgvuldig met deelnemersdata omgaan.

Een belangrijke maatregel in de beheersing van het juridisch risico is een goede communicatie voor, tijdens en na het invaren. PFSR heeft hiertoe een uitgebreid communicatieplan opgesteld dat concrete stappen beschrijft die het fonds neemt om deelnemers in de transitie te informeren over de gevolgen van de overgang naar de nieuwe regeling. Het uitvoering geven aan het communicatieplan zal tijdens de transitiefase veel aandacht moeten krijgen gegeven de wettelijke verplichtingen.

In de wetgeving is vastgelegd dat er geen individueel bezwaarrecht is voor het invaren van opgebouwde pensioenaanspraken en pensioenrechten. Meerdere juridische experts hebben uitgesproken er niet zeker van te zijn dat deze bepaling standhoudt in gerechtelijke procedures. Het fonds acht dit risico laag in (mits voldaan aan de voorwaarden in overeenstemming met het EU-recht ten aanzien van eigendom).

Risicoanalyse/toets aan relevante wet- en regelgeving

Het risico dat samenhangend met (veranderingen in, en naleving van) wet- en regelgeving, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn. Het fonds schat het risico als laag/midden in.

Ter beheersing van de juridische risico's heeft PFSR het transitieplan getoetst aan de vereisten van de Pw en het Besluit uitvoering Pensioenwet (hierna: BuPw). Daarbij zijn de normen in de Pw toegelicht aan de hand van de Memorie van Toelichting (hierna: MvT) en het verdere verloop van de parlementaire behandeling van de Wtp, en zijn de normen in het BuPw toegelicht aan de hand van de nota van toelichting. Tevens zijn de factsheet van DNB 'Transitieplan Wet toekomst pensioenen' en het transitienieuws waarin door DNB is ingegaan op de transitieplannen meegenomen bij de beoordeling.

Het gaat hierbij meer om een globale toetsing om te bezien wat sociale partners hebben afgesproken ook door het pensioenfonds kan worden uitgevoerd. Dus toetsing op onder meer uitvoerbaarheid, evenwichtigheid, en communiceerbaarheid. Het fonds heeft veelvuldig overleg en afstemming gehad over de ins en outs van de nieuwe pensioenregeling. De openstaande punten zijn benoemd in de opdrachtaanvaarding waarbij deze openstaande punten zijn geadresseerd en hoe het fonds daartegenaan kijkt.

Het doel van de juridische toetsing was om te waarborgen dat de opzet van het voorgestelde implementatieplan in overeenstemming is met de geldende wet- en regelgeving. De evaluatie richtte zich op het identificeren van eventuele tekortkomingen en het bieden van aanbevelingen om compliant te zijn met de Pw. De juridische toets (uitvoerbaarheid, evenwichtigheid, communiceerbaarheid, etc.) wordt opgenomen als onderdeel van het implementatieplan/invaaarsjabloon.

Verhogen/verlagen van het pensioenvermogen na transitie

Een deelnemer kan het oneens zijn met de wijze van verhogen en verlagen van het persoonlijke pensioenvermogen of van de uitkering in het nieuwe stelsel. In het nieuwe stelsel worden pensioenen op een andere manier verhoogd dan voorheen. Iedere deelnemer krijgt een persoonlijk pensioenvermogen. Het behaalde rendement wordt verdeeld over die verschillende

pensioenvermogens. De manier waarop dit gebeurt sluit aan bij de risicopreferenties, het risicodraagvlak en de kenmerken van de deelnemers naar leeftijd en status. Hierdoor zal er meer rendement en risico gelden voor jongeren dan voor ouderen en voor actieven ten opzichte van uitkeringsgerechtigden.

Als het goed gaat met de economie, zullen persoonlijke pensioenvermogens sneller worden verhoogd. Maar als het (langdurig) slecht gaat met de economie, gaan de persoonlijke pensioenvermogens eerder en fors omlaag. Voor uitkeringsgerechtigden zijn er diverse mechanismes ingebouwd om de uitkering te stabiliseren, waardoor de kans op een verlaging wordt beperkt door het verminderen van beleggingsrisico's, het spreiden van resultaten en de inzet van een risicodelingsreserve.

Invaren

Invaren is het collectief overdragen van alle opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten naar de pensioenregeling onder het nieuwe stelsel. Er zijn aanvullende, collectieve waarborgen die in het implementatieplan uitgebreid worden beschreven. Een individuele deelnemer kan van mening zijn dat hij toch nadeel ondervindt van de omzetting, hij heeft echter geen individueel bezwaarrecht.

PFSR acht de haalbaarheid, en daarmee het risico, van (collectieve) acties en de toekenning van vorderingen laag in, maar is zich wel bewust van de potentiële invloed ervan. De waarborgen en zorgvuldige besluitvormingsproces bij het invaren zijn zodanig van aard, dat het risico als laag wordt ingeschat. Daarnaast maken sociale partners voor een eventuele achteruitgang van aanspraken ook afspraken over compensatie.

PFSR kan het ontstaan van (collectieve) acties niet uitsluiten, maar wel zo goed als mogelijk ondervangen. Het fonds doet dit door van tevoren een gedegen onderbouwing vast te leggen van het proces en de uitkomst, zodat de omzetting objectief en controleerbaar is voor alle belanghebbenden. Ter ondersteuning van een gedegen besluitvorming heeft het fonds een evenwichtigheidskader ontwikkeld waarbij op een consistente wijze de gevolgen van voorgenomen besluiten zijn doorgerekend voor de diverse deelnemersgroepen en getoetst zijn aan het evenwichtigheidskader.

Risicohouding per cohort

Beleggingsrisico's komen in een FPRc tot uitdrukking in de beleggingsmix van de lifecycle die een deelnemer volgt. Het fonds is verplicht hiertoe de risicohouding per leeftijdsc cohort vast te stellen. Dit is gedaan door het uitvoeren van een risicopreferentieonderzoek onder onze deelnemers.

De uitkomsten hiervan zijn vertaald naar een risicohouding per leeftijdsc cohort. Naast het risico dat deelnemers willen lopen, wordt ook gekeken naar de risico's die deelnemers kunnen lopen. Hierbij zijn ook het risicodraagvlak, wetenschappelijke inzichten en deelnemerskenmerken van belang. Het risicopreferentieonderzoek wordt ten minste een keer per vijf jaar uitgevoerd.

De risicohouding wordt vervolgens gebruikt bij de inrichting van de lifecycle-profielen, waarbij het risicoprofiel per leeftijd aansluit bij wat deelnemers kunnen en willen. Deelnemers kunnen kiezen uit verschillende lifecycle-profielen. Wanneer een deelnemer geen keuze maakt, wordt de standaard lifecycle gehanteerd.

Het is denkbaar dat er klachten komen over de inrichting van de lifecycle-profielen of de mate waarin risico's zijn toebedeeld aan een leeftijdsc cohort binnen een lifecycle. Of dat de door PFSR vastgestelde risicohouding niet in overeenstemming is met de mate waarin deelnemers risico kunnen en willen lopen.

Het fonds schat de kans laag in dat een dergelijke klacht leidt tot een juridische procedure waarbij de deelnemer/gepensioneerde in het gelijk wordt gesteld.

Datakwaliteit

De transitie naar de nieuwe pensioenregeling en de technische uitvoerbaarheid daarvan, vraagt om de nodige aanpassingen in de pensioenadministratie en de ICT-systemen. Het is van groot belang dat de pensioenvermogens juist worden verwerkt in de administratie. Hierbij is de kwaliteit van data essentieel.

PFSR heeft uitgebreid controles uitgevoerd en laten bevestigen door een onafhankelijke accountant dat de relevante deelnemersdata op een goed niveau is.

Conclusie

Met de genomen maatregelen en de wijze waarop het fonds zorgvuldige, met inachtneming van evenwichtige belangenafweging, besluitvormingsprocessen doorloopt wordt het juridisch risico als beheersbaar gezien.

3.7. Communicatie- en reputatierisico

Inleiding

De communicatie over pensioen wordt steeds belangrijker. Voor de actieve deelnemers is een belangrijke rol weggelegd voor de werkgever die in belangrijke mate, samen met de vakbonden, de inhoud van de pensioenregeling bepaalt en nieuwe werknemers informeert over hun pensioen als belangrijk onderdeel van de arbeidsvoorwaarden. Het pensioenfonds communiceert zelf aan alle doelgroepen (actieven, inactieven en pensioengerechtigden) over de nieuwe pensioenregeling.

PFSR beschikt over een beleidsplan deelnemerscommunicatie. Hierin wordt naast de wettelijke spelregels beschreven welke ambitie het pensioenfonds heeft met betrekking tot haar communicatie en op welke wijze het fonds hieraan invulling wil geven. De visie die is vastgelegd in het beleidsplan deelnemerscommunicatie 2024-2026 is "Verbinding door vertrouwen en wederkerigheid". PFSR wil de deelnemer goed voorbereiden op de overgang naar de nieuwe pensioenregeling in 2028.

Om succesvol te zijn heeft PFSR een aantal doelstellingen voor deelnemerscommunicatie gedefinieerd:

- We zijn persoonlijk en waarborgen deelnemerscommunicatie.
- We geven inzicht en overzicht en helpen de deelnemer om bewuste keuzes te maken voor later.
- We doen dit door eerlijk, helder en duidelijk over pensioen te communiceren.

Het communicatiebeleidsplan vormt de basis voor het communicatiejaarplan met jaarplanning. In de jaarplanning worden de beleidsdoelstellingen vertaald naar concrete te realiseren activiteiten in termen van doelgroepen, doelstellingen, boodschappen en communicatiemiddelen.

De communicatie met de deelnemers vindt bij voorkeur digitaal plaats. Ieder jaar worden een aantal digitale nieuwsbrieven verstuurd. E-mailadressen worden hiervoor actief geworven. Door de belangrijkste informatie over de pensioenregeling en het fonds op de website van PFSR te plaatsen gecombineerd met een digitale nieuwsbrief waarin aandacht wordt gevraagd voor ontwikkelingen, kunnen deelnemers (op afroep) de voor hen relevante informatie inwinnen. Daarnaast kunnen de deelnemers in "Mijn pensioen" zien hoeveel pensioen er door hen wordt opgebouwd en welke keuzes zij binnen de regeling kunnen maken.

De digitale nieuwsbrieven worden aan alle deelnemers (actieven, slapers en gepensioneerden) gestuurd waarvan een e-mailadres bekend is. Ook hebben we aandacht voor de minder of niet digitale deelnemers. Zo bieden we 1 tot 2 maal per jaar een fysieke nieuwsbrief aan. En voor meer gesegmenteerde communicatie houden we workshops, webinars en zetten we gerichte campagnes in voor bepaalde doelgroepen (combinatie digitaal en fysiek). Ook hebben deelnemers altijd de mogelijkheid om contact op te nemen met de medewerkers van de pensioenadministratie van de afdeling pensioenservice bij BSG. Videobellen is daarbij een tool. Een regeling geschillen en klachten is aanwezig.

Risicoanalyse

Het risico bestaat dat het communicatieplan Wtp onvoldoende aansluit op het verwachtingspatroon van de deelnemers wat kan zorgen voor een gebrekkige communicatie of het niet voldoen aan wettelijke verplichtingen en zelfs reputatieschade voor PFSR.

Daarom is er in het kader van de transitie ERB er een aparte communicatierisicoanalyse uitgevoerd op risico's specifiek voor communicatie gedurende de transitiefase en op het communicatieplan Wtp. De analyse is uitgevoerd nadat eerst uitgebreid het communicatieplan is besproken. Op deze manier wordt de kans gemitigeerd dat er onnodig grote risico's worden gelopen door het fonds. Hierbij zijn 21 risico's geïdentificeerd en beoordeeld op bruto en netto risico en de risicobereidheid vanuit PFSR per risico. Op basis van deze communicatierisicoanalyse kan worden geconcludeerd dat momenteel het netto risico maar voor één risicocategorie de risicobereidheid overschrijdt. Het gaat hier om risico 9 'Beschikbare capaciteit BSG waardoor deelnemers niet met vragen terecht kunnen'. In een vervolg hebben we samen met BSG gekeken of we aanvullende beheersmaatregelen kunnen treffen om dit risico verder te mitigeren. De conclusie is dat door extra mitigerende maatregelen vanuit BSG het netto risico binnen de risicobereidheid zal vallen.

In de transitie ERB is een overzicht van de communicatierisicoanalyse en de bijbehorende beheersmaatregelen opgenomen. Daarnaast is in hoofdstuk 10 een korte toelichting op het communicatieplan Wtp opgenomen.

Risico-opinie communicatieplan Wtp

De SFH risicobeheer schreef de volgende opinie op het Communicatieplan Wtp:

'Ik kan me vinden in de uitgevoerde analyse waarbij bij één risico ('Beschikbare capaciteit BSG waardoor deelnemers niet met vragen terecht kunnen') boven de risicobereidheid uitstijgt. We hebben eerder al een RSA op de projectrisico's uitgevoerd (i.s.m. BSG) waar dit niet expliciet tot uitdrukking kwam, dus dit zal nog met BSG moeten worden besproken. PFSR zal zich moeten vergewissen van eventuele additionele maatregelen (binnen BSG of PFSR) en bepalen of daarmee het risico binnen de risicobereidheid komt. Indien dit niet mogelijk is, is mijn voorstel dat de PCC nauw monitort hoe dit risico ontwikkelt en toch extra maatregelen nodig zijn.'

Conclusie

In het kader van de transitie ERB is onder andere een risicoanalyse op het communicatieplan Wtp uitgevoerd. De analyse is uitgevoerd nadat eerst uitgebreid het communicatieplan is besproken, waarbij de SFH risicobeheer ook heeft vastgesteld dat deze in overeenstemming is met de leidraad van de AFM. Bij de eerste risicoanalyse werd geconstateerd dat risico 9 buiten de risicobereidheid lag. Dit risico is inmiddels met BSG besproken en geadresseerd tijdens de pre-transitie RSA met BSG. Hierbij werd

geconcludeerd dat het met name een risico is wat speelt na de transitie en BSG verwacht tegen die tijd met de opgedane ervaring van andere fondsen geen problemen. Dit tezamen met het uitstel van de beoogde invaardatum heeft ervoor gezorgd dat dit risico momenteel alsnog binnen de risicobereidheid valt. Tenslotte heeft BSG inmiddels al veel (positieve) ervaringen met het invaren van diverse andere fondsen en hier plukt PFSR de vruchten op het eigen invaarmoment.

3.8. Concluderend oordeel

Oordeel van het bestuur

Bij het opstellen van het plan van aanpak heeft het bestuur de volgende centrale vraag gesteld:

“Kan PFSR de flexibele premiereregeling zoals beschreven is in de transitieplannen en de gewijzigde pensioenovereenkomst van de gezamenlijke sociale partners op een robuuste, beheerste en integere wijze uitvoeren, waarbij de opgebouwde pensioenen worden omgezet naar de nieuwe pensioenregeling (‘invaren’)?”

Het bestuur heeft kennisgenomen van de Transitie-ERB en is van oordeel dat op grond van de uitgewerkte risicoanalyses PFSR op beheerste en integere wijze zal kunnen invaren en voorts uitvoering zal kunnen geven aan de nieuwe flexibele premiereregeling. Het project toekomststrategie, als eigenaar van deze risico's, houdt het bestuur op regelmatige basis op de hoogte. De geschetste risico's worden door PFSR op afdoende wijze beheerst en gemitigeerd.

Oordeel van de SFH risicobeheer

Het fonds voert regulier driejaarlijks een ERB uit (de laatste dateert van 2024). Ingeval van een significante wijziging van het risicoprofiel of pensioenregeling kan dit een trigger zijn voor een nieuwe (partiële) ERB. De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel voldoet hieraan, daarom heeft het fonds gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een tussentijdse, partiële, ERB uit te voeren. Onderstaand staat het oordeel van de SFH risicobeheer over het gevolgde proces en de inhoud van deze transitie ERB.

Totstandkomingsproces

PFSR heeft de transitie ERB op een gedegen en gestructureerde wijze opgesteld:

- Het fonds heeft aan de hand van het bestaande risicoraamwerk een beoordeling gedaan van de met de transitie naar Wtp samenhangende risico's.
- De keuze om een transitie ERB uit te voeren is z.i. passend om als instrument voor de opdrachtaanvaarding Wtp te dienen. Het fonds heeft dit goed onderbouwd en uitgedrukt in een passende centrale vraag.
- PFSR heeft om praktische redenen besloten in 2024 de reguliere driejaarlijkse ERB uit te voeren en nu een partiële ERB gericht op de transitie.
- Procesmatig is de ERB voorbereid via de Stuurgroep Strategie, en heeft de Finance & Risico Commissie in haar rol als 2^e lijns-commissie tijdens de totstandkoming van de ERB zich laten informeren en ruimte gehad om vragen te stellen en opmerkingen te maken. De definitieve versie is aan het bestuur voorgelegd waarbij individuele bestuurders de mogelijkheid hebben gehad om hun input te leveren. Daarnaast heeft de SFH risicobeheer regelmatig als toehoorder deelgenomen aan de Stuurgroep- en Bestuursvergaderingen, heeft hij toegang gehad tot alle relevante stukken en is geregeld overleg gevoerd met de SFH actuarieel en internal audit tezamen met de projectleider.

- In alle bestuursvergaderingen is uitgebreid tijd besteed aan alle aspecten samenhangend met de transitie, waarbij mede de (risico-)opinies van de sleutelfuncties in de overwegingen zijn meegenomen. Aanvullend zijn ook kennissessies gehouden met bestuur, VO en RvT.

Conclusie

Zowel op basis van inhoud als proces is het oordeel van de SFH risicobeheer dat de ERB geschikt is als onderbouwing voor het besluit tot opdrachtaanvaarding. De SFH risicobeheer onderschrijft de conclusies van het bestuur dat de flexibele premiereregeling uitvoerbaar is en dat de ambitie van de sociale partners haalbaar is. De (technische) haalbaarheid is wel een heel belangrijk aandachtspunt.

Oordeel van de RvT

De RvT oordeelt als volgt over de risicoanalyses, de opzet en het bestaan en werking van de risicobeheersingsmaatregelen:

De RvT heeft kennisgenomen van het uitgebreide invaardossier dat door het bestuur van PFSR is samengesteld en constateert dat het bestuur een serieuze en transparante inspanning heeft geleverd om de Wtp-transitie zorgvuldig voor te bereiden. Het is duidelijk dat er uitzonderlijk veel werk is verricht door alle betrokkenen. De RvT constateert dat het bestuur een zorgvuldig proces van evenwichtige belangenafweging, adequate risicobeheersing en integere bedrijfsvoering heeft doorlopen. Daarbij is een adequaat governance- en besluitvormingsproces gevolgd, de sleutelfunctiehouders hebben waar relevant risico-opinies en audit rapporten opgeleverd en het bestuur heeft deze meegewogen in de besluitvorming.

4. Beleggingsbeleid

In dit hoofdstuk wordt de governance en proces en de risico's en beheersing met betrekking tot het beleggingsbeleid ten tijde van de transitie beschreven. In het vermogenstransitieplan wordt beschreven hoe het fonds de huidige beleggingsportefeuille beheerst omvormt naar een nieuwe portefeuille die aansluit bij het beleggingsbeleid van de FPR. Daarbij wordt ook aandacht besteed aan de risico's van deze transitie en de beheersmaatregelen die het bestuur neemt. Het plan is een levend document en zal tot het moment van overgang verder worden aangevuld. Tot nu toe wordt er gestuurd op hoofdlijnen en een gedetailleerde uitwerking volgt nog. Daar zullen ook de invaarervaringen van andere fondsen in worden meegenomen.

4.1. Governance en proces

De scope beperkt zich tot de transitie van de beleggingsportefeuille naar de strategische portefeuille conform het FPR-beleggingsbeleid. Operationele inrichting, ketensamenwerking, contractuele aanpassingen met uitbestedingspartijen en systemen vallen buiten dit plan maar zijn randvoorwaarden voor een succesvolle overgang.

De volgende partijen zijn betrokken bij de transitie van de beleggingsportefeuille:

Bestuur

Het bestuur van het pensioenfonds is eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de gehele overgang van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe FPR-regeling. Daarmee is het bestuur tevens eindverantwoordelijk voor de transitie van de beleggingsportefeuille.

Beleggingscommissie (BC)

Het bestuur wordt voor de transitie van de beleggingsportefeuille geadviseerd door de BC. Alle voorstellen ten behoeve van aanpassing van de beleggingsportefeuille worden beoordeeld door en voorzien van een advies van de BC, alvorens ze ter besluitvorming aan het bestuur worden voorgelegd.

Pensioenbureau

Het pensioenbureau bereidt de besluitvorming over de transitie van de portefeuille voor. Tevens voert het pensioenbureau regie op de uitvoering van de transitie. Het pensioenbureau wordt hierin indien nodig bijgestaan door de fiduciair.

Fiduciair

De transitie van de beleggingsportefeuille wordt uitgevoerd onder regie van het pensioenbureau en de fiduciair. Dit betreft het instrueren van de externe vermogensbeheerders met betrekking tot de aan- of verkoop van beleggingsproducten. De benodigde aanpassingen in de renteafdekking vragen hierin specifieke aandacht. De LDI-manager (GSAM) is verantwoordelijk voor de aanpassing van de renteafdeckingsportefeuille.

Custodian

De custodian (BNY) is verantwoordelijk voor de beleggingsadministratie van het pensioenfonds en daarmee voor de tijdige aanlevering van de actuele portefeuille die als vertrekpunt voor de transitie dient.

Pensioenadministrateur

De pensioenadministrateur (BSG) is verantwoordelijk voor de tijdige aanlevering van de verwachte pensioenkapitalen per leeftijdscohort die benodigd zijn om de doelportefeuille vast te kunnen stellen en voor de tijdige aanlevering van de verwachte af te dekken kasstromen.

4.2. Risico's en beheersing

Naast de aanpassing van de strategische asset allocatie (hierna: SAA) wijzigt ook de renteafdekking met de overgang naar de FPR. In het beleidskader beleggingen (PF25-058) worden de beleggingen beschreven. In het vermogenstransitieplan wordt dit nader uitgewerkt.

De SAA in de FPR wordt ingevuld met dezelfde beleggingsfondsen en -mandaten als die voor de huidige invulling van de portefeuille worden gebruikt. Ook het beleid ten aanzien van de afdekking van het valutarisico wijzigt vooralsnog niet met de overgang naar de FPR.

In de BC is veelvuldig gesproken over de aanpak voor de transitie van de beleggingsportefeuille. Dit heeft geleid tot adviezen van de BC aan het bestuur met betrekking tot de principes van de uit te voeren transitie.

Een belangrijk aandachtspunt hierbij is dat aanpassingen in de portefeuille voorafgaand aan het invaarmoment moeten passen binnen de grenzen van de risicohouding zoals die geldt binnen de huidige (FTK-) regeling. Wanneer de aanpassingen voorafgaand aan het invaarmoment buiten de grenzen van de huidige risicohouding komen, is dit alleen toegestaan indien dit vooraf is voorzien van een onderbouwing van de aanpassing van het risicoprofiel van het strategisch beleggingsbeleid onder het FTK.

Het blijkt dat de transitie van de strategische beleggingsportefeuille uit een uitbreiding van de aandelenportefeuille en een verkoop van een deel DV01⁷ behelst. Belangrijk aandachtspunt daarbij is de keuze die de deelnemers gaan maken met betrekking tot de lifecycles en of veel deelnemers de keuze maken voor een vast pensioen. Dat bepaalt voor een groot deel hoeveel aan- en verkopen moeten plaatsvinden. Omdat daar nog geen zekerheid over is en de feitelijke transitie ook nog bijna 1,5 jaar op zich laat wachten is een direct uitvoeringsoverzicht nog niet beschikbaar.

Wel wordt er nadrukkelijk gekeken hoe de liquiditeit van de portefeuille rondom het invaren kan worden verhoogd om ook in minder liquide markten rondom de jaarwisseling wel flexibel te zijn. Uit ons onderzoek blijkt dat futures ook dan veel meer flexibiliteit en liquiditeit bieden dan swaps en een brede aandelenportefeuille. De inzet van futures wordt daarbij gezien als een goed middel om zowel de DV01 af te bouwen en aandelen op te bouwen. Nadere invulling volgt nog in het vermogenstransitieplan. Er zal periodiek worden gemonitord of binnen de gestelde risicogrenzen wordt gebleven.

Binnen het Dynamisch Balans Risico Management (hierna: DBRM) beleid is voorzien in een dekkingsgraadbescherming bij een dalende dekkingsgraad en daarom is vooralsnog geen

⁷ DV01, wat staat voor DollarValue oftewel Dollarwaarde (Eurowaarde in ons geval) van een basispunt. DV01 is een financiële maatstaf die we gebruiken hoeveel de prijs van de matchingportefeuille verandert bij een rentewijziging van één basispunt (0,01%). Het is een manier om het renterisico van een belegging in Euro's uit te drukken en wordt gebruikt om de gevoeligheid van de portefeuille voor renteschommelingen te kwantificeren.

aanscherping nodig geacht. Ook omdat de huidige dekkingsgraad ver voorbij de minimaal benodigde dekkingsgraad is.

In de voorbereidingsfase wordt de vermogensbeheertransitie voorbereid. Deze voorbereiding kent drie onderdelen:

1. Bepaling indicatieve transitie beleggingsportefeuille.
2. Bepaling indicatieve aanpassing renteafdekkingsportefeuille.
3. Uitwerking detailstappen voor aanpassing beleggings- en renteafdekkingsportefeuille rondom invaarmoment.

In alle drie deze stappen wordt een inschatting van de transactiekosten van de betreffende stap gemaakt. Tevens dient in deze stappen steeds een toets op passendheid van de beoogde transacties binnen de grenzen van het risicoprofiel onder het FTK plaats te vinden.

De voorbereiding van de vermogensbeheertransitie is een onderdeel van de totale voorbereiding van de overgang naar de FPR.

Na mogelijk voorsorteren zullen de transacties die kort na invaardatum worden uitgevoerd nog niet gebaseerd zijn op de definitieve stand van de deelnemersadministratie en de definitieve vermogenspositie per invaardatum. Voor het grootste deel van de beleggingen is op dagbasis een actuele waardering beschikbaar. Dit geldt echter niet voor twee illiquide onderdelen van de portefeuille, te weten het onroerend goed en de hypotheek. Het hanteren van de meest recent beschikbare waardering is ook de methode die bij de maandelijkse rendementsbepaling na invaren in de FPR zal worden gehanteerd. Daarmee is er consistentie tussen waardering op het moment van invaren en waardering na invaren.

Na afloop van de transitie van de beleggingsportefeuille wordt een verslag gemaakt van de uitgevoerde transacties in de verschillende stappen van de transitie. In dit transitieverslag is tevens aandacht voor de werkelijk gemaakte transactiekosten.

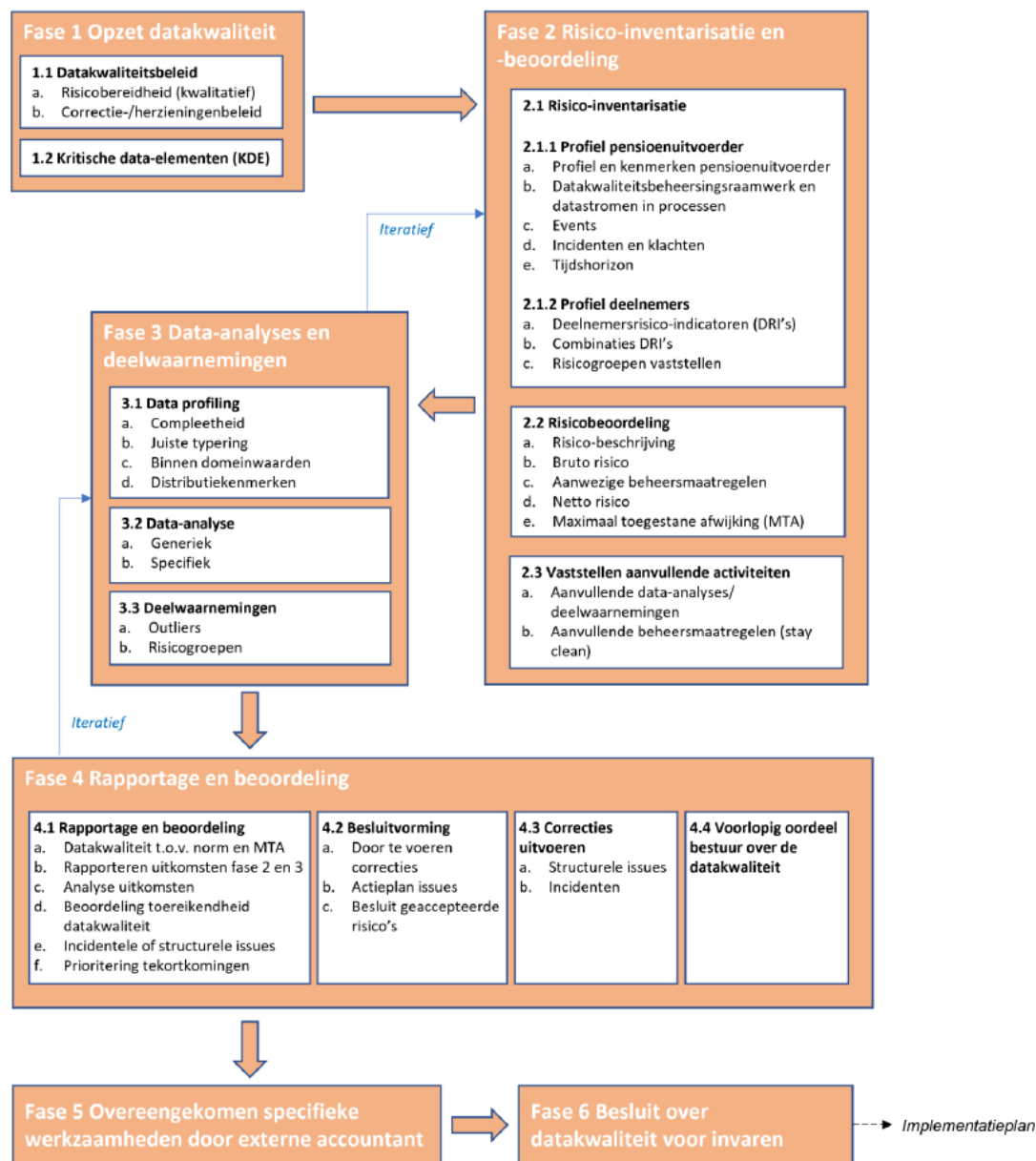
5. Data en datakwaliteit

In aanvulling op de hiervoor in hoofdstuk 3 genoemde risicoanalyses en beheersmaatregelen is voor data en datakwaliteit nog een nadere uitwerking vereist. In het kader van de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel dienen pensioenfondsden de datakwaliteit van de pensioenadministratie aantoonbaar te maken. Bij het aantoonbaar maken van datakwaliteit zijn er twee toetsmomenten: toetsmoment 1 betreft het vaststellen van de datakwaliteit als voorbereiding op het totale proces van invaren en toetsmoment 2 vindt plaats vlak na het moment van invaren.

In het implementatieplan zet het pensioenfonds uiteen op welke wijze en in welk tijdpad het pensioenfonds voorbereidingen treft voor de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling, op welke wijze er invulling zal worden gegeven aan de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling en de wijze waarop zal worden omgegaan met opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten. Het pensioenfonds dient onder meer in te gaan op de technische uitvoerbaarheid, de kosten en de risico's van de uitvoering van de pensioenregeling en de risicobeheersmaatregelen die getroffen zijn/worden.

Het pensioenfonds heeft voor de analyse en beheersing van de data en de datakwaliteit het in oktober 2022 door de Pensioenfederatie gepubliceerde “Kader Datakwaliteit” gehanteerd. Het Kader Datakwaliteit biedt pensioenfondsden een gestructureerde aanpak om de kwaliteit van hun data te waarborgen bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Het primaire doel is ervoor te zorgen dat de data juist, volledig en actueel is, zodat pensioenrechten correct kunnen worden berekend en gecommuniceerd. Voor pensioenfondsden die invaren, is dit essentieel om de belangen van deelnemers te beschermen en fouten of juridische conflicten te voorkomen.

Op 15 juli 2025 heeft het fonds aan DNB documenten toegestuurd ter partiële beoordeling van de borging en zekerheidstelling van de datakwaliteit voor de transitie. DNB heeft op 19 januari 2026 schriftelijk bevestigd dat zij - vooruitlopend op de invaarmelding door het fonds - geen opmerkingen heeft ten aanzien van de borging en zekerstelling van de datakwaliteit voor de transitie. Op basis van de ontvangen informatie heeft het fonds aannemelijk gemaakt dat het voldoet aan de relevante wettelijke eisen voor de borging en zekerstelling van de datakwaliteit vóór de transitie. DNB zal bij de beoordeling van de invaarmelding alleen toetsen of het fonds de besluitvorming over de borging en zekerstelling van de datakwaliteit voor de transitie niet heeft gewijzigd ten opzichte van deze partiële beoordeling.

5.1. Datakwaliteitsbeleid, met o.a. kritische data elementen en risicohouding

Een goed zicht op datakwaliteit is belangrijk vóór de transitie om een solide basis te leggen, tijdens de transitie om te zorgen dat de gegevens correct worden overgezet, en na de transitie om blijvend vertrouwen te waarborgen. Onjuiste of onvolledige data kan leiden tot verkeerde pensioenopbouw of pensioenuitkeringen, wat de financiële zekerheid van deelnemers in gevaar zou brengen. Daarnaast draagt hoge datakwaliteit bij aan transparantie en een efficiënte uitvoering. Het Kader helpt pensioenfonds om risico's te identificeren, prioriteiten te stellen en verbeteringen te realiseren, wat essentieel is voor een succesvolle en verantwoorde transitie naar het nieuwe stelsel.

Verder uitbouwend op de financiële zekerheid van deelnemers is het volgens het fonds belangrijk dat deelnemers erop kunnen vertrouwen dat op beheerste en robuuste wijze vorm wordt gegeven aan de pensioenuitvoering. Om de kwaliteit van de data te borgen heeft het pensioenfonds een datakwaliteitsbeleid opgesteld. Dit beleid beschrijft de doelstellingen, risicobereidheid en governance

rondom datakwaliteit, zowel binnen het pensioenfonds als in samenwerking met uitbestedingspartijen, en de processen die ervoor zorgen dat de kwaliteit van de data geborgd blijft.

Het bestuur heeft in het kader van het invaren het herijkte datakwaliteitsbeleid vastgesteld in de bestuursvergadering van 11 april 2024. Het datakwaliteitsbeleid (PF24-049) wordt minimaal eens per drie jaar door het bestuur geëvalueerd.

5.2. Data voor, tijdens en na de transitie en beheersing hiermee gepaard gaande risico's

In deze paragraaf is de beschikbaarheid van de data voor, tijdens en na de transitie en van de beheersing van de hiermee gepaard gaande risico's opgenomen.

De beschikbaarheid van data speelt een cruciale rol in het hele traject rond de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Voor, tijdens en na de Wtp-transitie moet de data beschikbaar zijn op die momenten die relevant zijn voor de procesgang van het pensioenfonds. Onderstaand is een beschrijving opgenomen van de beschikbaarheid van data voor, tijdens en na de transitie en van de beheersing van de hiermee gepaard gaande risico's.

BSG bestaat als zelfstandige financiële dienstverlener sinds 1999. Het pensioenfonds heeft sinds 1 januari 2015 de pensioenuitvoering bij BSG ondergebracht.

BSG beschikt sinds de toetreding van het fonds over een volledige dataset van het pensioenfonds, die bruikbaar is voor geautomatiseerde data-analyses, data-profiling en deelwaarnemingen. BSG heeft volledig toegang tot de pensioenadministratie en de historie nadat het fonds is overgekomen van Zwitserleven en beschikt over zowel kwalitatieve als kwantitatieve data over het heden en het verleden. Deze historische data is zowel in databases en pdf-bestanden beschikbaar. BSG houdt haar administratie op orde en ziet erop toe dat de databestanden periodiek worden geactualiseerd.

De informatie voor invaren, blijft in de pensioenadministratie, Wings FTK, staan. De dataset die gebruikt wordt 'tijdens' het invaren voor bijvoorbeeld de invaarberekening en proefmigraties wordt geborgd, waarbij de uitkomsten worden vastgelegd in het audit dossier ten behoeve van Toetsmoment 2. De verschillende standen, eindstand FTK en beginstand Wtp, worden vastgelegd als conversiedossier in Wings Wtp zodat alle data en de onderliggende datasets binnen de pensioenadministratie geborgd zijn.

5.3. Risicoanalyse van de datakwaliteit

Het pensioenfonds heeft risicoanalyses uitgevoerd ten aanzien van de datakwaliteit voor, tijdens en na de transitie, inclusief de beheersing van de risico's hierbij en daarbij onderbouwd hoe die kwaliteit is geborgd. De risicoanalyses zijn onder meer uitgevoerd door middel van workshops, werkoverleggen en rapportages. Het pensioenfonds heeft bij de uitvoering van de risicoanalyses nauw samengewerkt met BSG. Onderstaand wordt separaat beschreven wat de risicoanalyse heeft gebracht ten aanzien van de data voor, tijdens en na de transitie.

5.3.1. Risicoanalyse voor transitie

Het pensioenfonds heeft in de uitvoering van fase 2 van het Kader Datakwaliteit (risico-inventarisatie en beoordeling) primair een risico-inventarisatie inzake de datakwaliteit uitgevoerd. Het pensioenfonds heeft geïnventariseerd welke eventuele risico's en risicogroepen van relevantie zijn met betrekking tot de pensioenadministratie. In deze inventarisatie is onder meer gekeken naar pensioenuitvoerdersrisico-indicatoren en deelnemers risico indicatoren en het aanwezige datakwaliteitsraamwerk. In navolging

van deze risico-inventarisatie heeft een risicobeoordeling plaatsgevonden per kritische data element (KDE). Dit zijn de elementen die in de pensioenadministratie als essentieel worden beschouwd om te komen tot een juiste en volledige berekening van aanspraken en rechten. De uitkomsten van fase 2 moeten een indicatie geven van het niveau van de datakwaliteit voordat er in fase 3 integrale data-analyses worden uitgevoerd. Onderstaand worden de in fase 2 uitgevoerde stappen op chronologische wijze beschreven.

Stap 2.1: Risico-inventarisatie

2.1.1a Risico-inventarisatie: Bijlage A.1: vragen pensioenuitvoerder risico-indicatoren

Bij stap 2.1.1 heeft de Pensioenfederatie bijlage A.1 als format beschikbaar gesteld ten behoeve van de risico-inventarisatie. Bijlage A.1 betreft een set aan vragen en overwegingen die is uiteengezet om door pensioenuitvoerders beantwoord te worden. Op basis van deze opzet is een risicoanalyse uitgevoerd, teneinde de relevante pensioenuitvoerdersrisico-indicatoren te identificeren en vast te leggen. Voor de uitvoering van deze exercitie zijn de administratieve bronnen van BSG geraadpleegd en heeft de werkgroep datakwaliteit in navolging hiervan namens het fonds validiteitscontroles uitgevoerd. De uitkomsten van deze analyse zijn besproken in de projectgroep datakwaliteit. Op basis hiervan is per risico-indicator de definitieve impact op de datakwaliteit ingeschat en vastgelegd in Bijlage A.1.

In aanloop naar de risicobeoordeling is het van belang om te onderkennen welke pensioenuitvoerder risico-indicatoren risico verhogend zijn ten aanzien van de datakwaliteit.

Over het algemeen zijn de beschreven risico-indicatoren door de werkgroep gecategoriseerd als risiconutraal of risico-verlagend. Echter is er een aantal onderdelen in de pensioenadministratie uitgelicht die wel risico verhogend werken:

1. In het verleden hebben er verschillende collectieve waardeoverdrachten of fusies plaatsgevonden. Deze worden binnen BSG aan verschillende indexatiemaatstaven gekoppeld. De verschillende indexatiemaatstaven zijn in de administratie van BSG gekoppeld aan verschillende deelnemers. Bij de harmonisatie (de collectieve interne waardeoverdracht op grond van artikel 83 van de Pw die PFSR per 1 januari 2022 heeft doorgevoerd) was er een kleine groep van deelnemers die bezwaar heeft gemaakt en heeft vastgehouden aan de oude indexatierechten. Hiervoor is ook een aparte KDE 'indexatie' gedefinieerd. Er zijn geen assurance rapportages over CWO's naar boven gekomen uit het verleden.
2. Het gebruik van de end user computing (EUC) ten aanzien van mutatiesoorten heeft een risico verhogende werking, doordat de kans dat er fouten worden gemaakt niet helemaal weggenomen kan worden. Mogelijke fouten door het gebruik van EUC zijn moeilijk te kwantificeren c.q. inzichtelijk te maken. Het gaat hier om mutaties gerelateerd aan echtscheidingen/conversies, afkoop pensioen en inkomende individuele waardeoverdrachten. Echter vinden hier sinds 2014 wel al geïntensiveerde controles op plaats, teneinde dit risico te mitigeren.

2.1.1b Risico-inventarisatie: Bijlage A.2 vragen datakwaliteitsbeheersingsraamwerk

Voor stap 2.1.1 heeft de Pensioenfederatie als onderdeel van de risico-inventarisatie een set aan vragen en overwegingen met betrekking tot het datakwaliteitsbeheersingsraamwerk uiteengezet. Aan de hand van deze vragenlijst heeft het fonds vastgelegd wat de staat is van het huidige datakwaliteitsbeheersingsraamwerk, op basis van inzage in de huidige activiteiten ten aanzien van datakwaliteit. Om dit te verantwoorden heeft het fonds naast het beleidskader ook de administratieve bronnen van pensioenuitvoeringsorganisatie BSG geraadpleegd.

Ten tijde van de beoordeling van bijlage A.2 was nog niet elk onderdeel geconcretiseerd, omdat er nog acties onderhanden waren. Dit als gevolg van geplande uitvoering van specifieke onderdelen in fase 3.

Ten tijde van de bestuurlijke behandeling had dit betrekking op de vraag of het fonds inzicht heeft of er op KDE niveau sprake is van ontbrekende data. Inmiddels kan dit op basis van het DataValidator onderzoek worden verklaard. Dit betreft het onderzoek naar datakwaliteit dat door WTW is uitgevoerd met behulp van hun model genaamd DataValidator. In de uitvoering van fase 3 is onderkend dat voor een kleine groep deelnemers sprake is van ontbrekende persoonsgegevens, waarbij WTW heeft aangemerkt dat deze deelnemers wel gewoon in Nederland woonachtig zijn. Het gaat meer specifiek om dienstverbandgegevens die niet zijn overgekomen van de vorige uitvoerder (Zwitserleven) bij overgang naar BSG per 1 januari 2015. Dit heeft verder geen effect op de toegekende pensioenrechten en -aanspraken.

De tweede openstaande vraag was of het fonds per KDE inzichtelijk heeft of er sprake is van data die buiten de normwaarden van de kwaliteitsdimensies vallen. Inmiddels heeft het fonds hier ook inzicht in verkregen door het DataValidator onderzoek. In de rapportage van WTW is een overzicht opgenomen van de koppeling tussen de DataValidator controles en de KDE's. De uitkomsten van de uitgevoerde data profiling zijn beschreven in de DataValidator rapportage van WTW. Hier komen verder geen bijzonderheden uit voort.

Stap 2.1.1c Risico-inventarisatie: Memo events

Als onderdeel van de risico-inventarisatie is de historie met betrekking tot de data van het fonds uiteengezet. In het desbetreffende overzicht is opgenomen welke regeling(en) het fonds heeft uitgevoerd en welke overgangen er hebben plaatsgevonden tussen pensioenuitvoeringsorganisaties. Daarnaast is er stil gestaan bij de fusies en acquisities die hebben plaatsgevonden in het verleden die impact hebben op het fonds. Ook zijn de belangrijke gebeurtenissen (events) en bijzonderheden binnen de pensioenregelingen geïnventariseerd en is in het overzicht vanuit de analyse over datakwaliteit gerelateerde beheersing opgenomen. Hiermee zijn de data-issues uit het verleden achterhaald en vastgelegd ten behoeve van de uiteindelijke risicobeoordeling.

Stap 2.1.1d Risico-inventarisatie: Klachten en incidenten

De overzichten met klachten en incidenten hebben betrekking op de geregistreerde klachten en incidenten over de periode tussen 2018 en 2023, specifiek met betrekking tot de datakwaliteit van het fonds. Deze aaneengesloten periode geeft een relevante steekproef over het aantal klachten en incidenten dat het fonds gemiddeld genomen ervaart. Het aantal klachten en incidenten is beperkt en niet structureel van aard en heeft vanuit dat opzicht een risico verlagend effect op de datakwaliteit, omdat hieruit geen aanwijzingen naar voren komen waaruit twijfel ontstaat over de kwaliteit van de data in de administratie.

Stap 2.1.1e Risico-inventarisatie: Memo controleperiode

In relatie tot de voorgaande risico-inventariserende stappen heeft het fonds een memo opgesteld dat dieper ingaat op de datakwaliteit over het verleden en de datakwaliteit naar de toekomst toe. In dit memo is er verdieping aangebracht op de historische data ten aanzien van impactvolle events met (mogelijke) impact op de data, klachten, incidenten en de tijdshorizon wat resulteert in een onderbouwde controleperiode die zal worden betrokken in de data-analyse voor fase 3. De onderbouwing die ziet op de tijdshorizon is daarnaast in een Excel bijlage bij dit memo (van stap 2.1.1E van het Kader) nader uitgewerkt per KDE op juistheid en volledigheid. Hierbij is gekeken naar onder andere de karakteristieken van de KDE (statistisch of dynamisch), de bron waaraan de KDE wordt ontleend en de beheersmaatregelen die er zijn voor iedere KDE. Hieruit heeft het fonds afgeleid dat er voldoende vertrouwen bestaat in de datakwaliteit over de periode voorafgaand aan de geselecteerde jaren voor de controleperiode. Voor de gekozen controleperiode gaat het om een tweetal jaargangen voor harmonisatie (2020 en 2021) en één jaargang na harmonisatie (2022). Aangezien de administratie vóór de harmonisatie complexer was (vanwege de verschillen in aanspraken die juist aanwezig waren voordat deze geharmoniseerd zijn), vindt de Werkgroep Datakwaliteit het van belang om hier wel naar te kijken.

Het fonds is daarnaast van mening dat er op basis van de risico-inventarisatie op datakwaliteit die is gedaan in de voorgaande stappen (2.1.1a t/m 2.1.1d) er voldoende vertrouwen is over de datakwaliteit van de data tot en met 2019. Dit wordt onder meer onderbouwd door de volgende onderzoeken en assurance verklaringen:

- In 2013 en 2014 heeft er een Quinto-P onderzoek plaatsgevonden toen de pensioenadministratie was ondergebracht bij Zwitserleven. In het jaarverslag over 2015 heeft het bestuur een toelichting verstrekt over deze overgang en het uitgebreide traject wat is gevolgd om met een stofkam door de administratie te gaan om zo eventuele probleem dossiers met betrekking tot datakwaliteit eruit te filteren. Een aantal specifieke deelnemersgroepen is hierbij nader beschouwd. EY heeft assurance afgegeven op de overgang en het rapport hiervan maakt onderdeel uit van het datakwaliteitsdossier. Daarnaast heeft ook BSG nog diverse controles gedaan om de overgang van de administratie van Zwitserleven naar BSG op een zorgvuldige wijze te laten verlopen.
- Op 1 januari 2022 heeft er een harmonisatie van pensioenaanspraken plaatsgevonden wat heeft gezorgd voor een vereenvoudiging van de geadmistreerde pensioenaanspraken en -rechten in de administratie. PwC heeft assurance afgegeven op de actuarieel neutrale omzetting van oude naar nieuwe pensioenaanspraken en -rechten. Hieruit kwamen geen relevante bevindingen.
- Sinds dat de administratie is ondergebracht bij BSG per 1 januari 2015 is er goed zicht op de verschillende beheersmaatregelen die zijn ingericht om de datakwaliteit van het fonds te beheersen. BSG produceert onder andere een datakwaliteitsrapportage waarin inzage wordt gegeven in de werking van de verschillende beheersmaatregelen en onderliggende risicoraamwerken die zijn ingericht.

Stap 2.1.2 Risico inventarisatie: Bijlage A.3 uiteenzetting Deelnemers-risico-indicatoren (DRI's)

In fase 2.1.2 is het risicoprofiel van de deelnemers vastgesteld. Hierbij wordt gerefereerd aan de deelnemers risico-indicatoren (DRI's). Onder DRI's worden indicatoren verstaan die een verhoogd risico voor de datakwaliteit met zich brengen. Dit heeft met name betrekking op de mutatiesoorten in de pensioenadministratie voortkomend uit een specifieke situatie van de pensioenuitvoerder/regeling en/of de betreffende deelnemerspopulatie. Het doel van de inventarisatie van de DRI's en de combinaties van DRI's betreft het vaststellen van eventuele risicogroepen, zodat later in de risicobeoordeling kan

worden vastgesteld of en welke extra specifieke data-analyses en deelwaarnemingen toegepast moeten worden.

De Pensioenfederatie heeft in bijlage A.3 een lijst opgenomen met veelvoorkomende DRI's. In deze lijst is ingevuld welke van deze 'standaard' DRI's van toepassing zijn op het fonds en vervolgens is de lijst aangevuld met gecombineerde DRI's. Er is op basis van onderzoek inzichtelijk gemaakt hoe vaak de relevante DRI's voorkomen in combinatie met andere DRI's, zodat kan worden geïdentificeerd welke combinaties een mogelijk verhogend datakwaliteitsrisico met zich brengen. Hiervoor zijn situaties uit het verleden meegenomen.

Uit de analyse zijn de volgende specifieke groep(en) deelnemers geïdentificeerd waarbij in potentie een hoger risico bestaat voor het berekenen van de pensioenaanspraak/recht, maar dat onderstaande deelnemers niet als risicogroepen dienen te worden beschouwd, omdat er bijvoorbeeld geen sprake is geweest van dusdanige outliers of incidenten dat deze van het predicaat risicogroep moeten worden voorzien:

- Premievrije deelneming.
- Individuele waardeoverdrachten.
- Situaties t.a.v. scheiding, verevening of conversie.
- Buitenland woonachtig (op basis van personenbestand).
- Pensioenen onder de € 2 (uitgaande van hele kleine pensioenen).
- Samenwonenden/getrouwen/partners.
- Mutaties met terugwerkende kracht.
- Specifieke kenmerken van de pensioenregelingen die als meer complex en/of afwijkend kunnen worden beschouwd. Dit betreft voor het fonds de groep bezwaarden bij harmonisatie met afwijkende indexatie.

Het fonds stelt zodoende vast dat er geen sprake is van risicogroepen, maar sluit tevens niet uit dat hier alsnog rede toe bestaat op grond van de data analyse als onderdeel van fase 3.

Stap 2.2 Risicobeoordeling

Stap 2.2 Risicobeoordeling: Bijlage A.6: Risicobeoordeling en vaststelling MTA

In fase 2.2 heeft de bruto- en netto risicobeoordeling plaatsgevonden. De resultaten uit de risico-inventarisatie bij fase 2.1 zijn gebruikt voor de beoordeling van de risico's op KDE-niveau zoals vastgesteld in fase 1.2. Conform het kader van de Pensioenfederatie bestaat de risicobeoordeling van het fonds uit de volgende elementen:

1. Een risicobeschrijving per KDE welke mogelijke situaties of issues zich kunnen voordoen op het gebied van datakwaliteit.
 - Hierbij wordt onder meer nagegaan in welke processen het KDE geadministreerd en gemuteerd wordt en welke bekende operationele issues invloed hebben op het KDE en/of datadomein (informatie uit vragenlijst pensioenuitvoerdersrisico-indicatoren).⁸
2. De inschatting van de kans dat het risico zich voordoet: het bruto risico.

- De in fase 1.2 geïnterpreteerde KDE's zijn met behulp van de door het fonds opgestelde heatmap (impact x kans berekening) gewogen.
 - De scoremethodiek voor deze heatmap is gebaseerd op kans/impact berekeningen zoals deze ook in het risicomanagementbeleid zijn opgenomen. Het betreft de kans dat een risico zich voordoet vermenigvuldigt met de impact die het risico met zich meebrengt.
3. Een beschrijving van de bestaande en geïmplementeerde beheersingsmaatregelen, en gegevensgerichte werkzaamheden.
- Per KDE is inzage verkregen in welke beheersmaatregel van toepassing is op het beschreven risico, wie de eigenaar van de beheersmaatregel is, aan welke norm deze is onderlegd en is een 'control evidence description' c.q. verantwoording van de beheersmaatregel weergegeven.
 - In de risicobeoordeling staat een beschrijving van de monitoring op de effectiviteit van de opzet van de beheersmaatregelen en de effectiviteit van de werking de beheersmaatregelen.
 - Op basis van de bovengenoemde activiteiten ten aanzien van de beschreven risico's is een duidelijk beeld verkregen van het uiteindelijke netto risico voor de KDE's, die van toepassing zijn op het fonds.

Het netto risico is gescoord volgens dezelfde methodiek als bij het bruto risico, plus de effectiviteit van de bestaande beheersmaatregelen- en controls. De beschreven beheersingsmaatregelen- en controls tonen aan dat het fonds een breed scala aan datakwaliteit gerelateerde werkzaamheden uitvoert. De netto risicoscores in de risicobeoordeling zijn gebaseerd op de effectiviteit van de beheersingsmaatregelen- en controls, die een risico-verlagend effect hebben op de bruto risico's.

Naar aanleiding van deze stap is vastgesteld dat de datakwaliteit van deelnemer- en aanspraakgegevens over het algemeen 'clean' is en dat de vastgestelde netto risico's binnen de risicobereidheid van het fonds vallen. Deze conclusie en vaststelling is ter bevestiging geconcludeerd naar de SFH's.

De door het fonds verrichte werkzaamheden met betrekking tot de data en het relatief beperkt aantal datakwaliteit gerelateerde incidenten en klachten in de afgelopen jaren bevestigen het vastgestelde niveau van de datakwaliteit.

Stap 2.3 Aanvullende werkzaamheden

Er is gekeken naar alle onderdelen van fase 2.1 (risico-inventarisatie). Hieruit kwamen geen specifieke zorgen over de datakwaliteit bij het fonds. Hierom is er op voorhand geen aanleiding om te zeggen dat er bepaalde onderdelen zijn waar bij fase 3 verder op zou moeten worden ingezoomd.

Uit de netto risico-inschatting in bijlage A6 van fase 2.2 (risicobeoordeling) komt naar voren dat er geen specifieke aanleiding is voor aanvullende werkzaamheden. Wel is er een aantal handmatige processen bij BSG in de administratie ingericht waarbij is aangegeven dat hier extra aandacht voor mag zijn bij fase 3 (data analyse). Voor nu heeft het fonds hier geen aanvullende specifieke analyses of deelwaarnemingen aan verbonden. Dit is op basis van de frequentie en materialiteit van de aanspraken die zijn gelinkt aan handmatige processen en het feit dat er op basis van onderzochte klachten en incidenten er geen aanleiding is om te twifelen aan de datakwaliteit bij het fonds. Tot slot is de scope van controle van aanspraken uit geselecteerde jaargangen volledig en worden daarom alle soorten aanspraken betrokken in de (generieke en specifieke) data analyses in fase 3.

Uiteindelijk heeft het fonds als uitkomst van fase 3 alsnog besloten om een aantal deelwaarnemingen uit te voeren op een aantal complexe mutaties. Dit heeft tezamen met de overige uitkomsten van de data-analyse niet geleid tot een bijstelling van de risico-inschatting in fase 2.

5.3.2. Risicoanalyse tijdens transitie

De conclusie, gebaseerd op fase 1 en fase 2 van het Kader Datakwaliteit, toont aan dat er een effectieve data-governance aanwezig is en dat er adequate methodes worden gehanteerd om aan de hand van incidenten, fouten, klachten signalen van verminderde datakwaliteit te onderzoeken en te corrigeren dan wel schoon te houden. Het samenstel van verrichte werkzaamheden in het verleden en het beperkt aantal datakwaliteit gerelateerde incidenten en klachten in de afgelopen jaren, onderbouwen de conclusie dat de datakwaliteit van deelnemer- en aanspraakgegevens tot aan 2020 al aantoonbaar 'clean' was en de vastgestelde risico's in die periode al binnen de risicobereidheid van het pensioenfonds vallen. Middels de Datavalidator toets is door WTW getoetst of dit ook van toepassing was op de periode tot en met 2022. Er zijn geen signalen of incidenten dat er na 2022 sprake is geweest van een niet toereikende datakwaliteit.

Het pensioenfonds expliciteert dat de huidige conclusies ten aanzien van de datakwaliteit niet wegnemen dat er geen (onzichtbare) transitierisico's zijn of dat er gaandeweg geen nieuwe transitierisico's kunnen ontstaan. Als uitkomst van de het doorlopen van het Kader Datakwaliteit en een definitief besluit hierover van het bestuur dat de datakwaliteit van een hoog niveau is, welke passend is binnen de risicobereidheid van het fonds, is er een aantal stay clean activiteiten geïdentificeerd die maken dat de risico's tijdens transitie zoveel mogelijk beperkt blijven. Het pensioenfonds volgt daarbij ook het Servicedocument Toetsmoment 2. BSG stelt hier een controle-opzet voor het fonds voor op zodat dit gestructureerd kan worden uitgevoerd.

5.3.3. Risicoanalyse na transitie

Reeds in het jaar voor de transitie wordt de risicobeheer cyclus inclusief een risicobeoordeling op datakwaliteit herijkt. Het datakwaliteitsbeleid en de KDE's moeten naar de toekomst beoordeeld worden op actualiteit en relevantie met oog op overgang naar de Wtp. Hierbij wordt de gehele keten in ogenschouw genomen. Eerder is in dit hoofdstuk aangaande datakwaliteit beschreven dat er tevens een toetsmoment plaatsvindt na transitie. Dat betekent dat na transitie opnieuw een risico-inventarisatie en -beoordeling plaatsvindt welke periodiek zal worden herhaald.

Daarnaast maakt het pensioenfonds met BSG afspraken over de SLA-normen en rapportages op het gebied van datakwaliteit en moeten ook uitvoerende datacontroles gaan plaatsvinden. De nieuwe datacontroles worden ingebed in de aangepaste ISAE- (of soortgelijke) rapportages van de uitbestedingspartijen. Waar dit nog niet direct mogelijk is, worden aanvullende controlemaatregelen afgestemd en ingericht. Datakwaliteit behoudt op deze wijze een structurele plaats binnen het totale risicoraamwerk. In de meest recente herijking van de RCSA in september 2025 is datakwaliteit opgenomen (cluster 2, risico 10).

5.4. Overzicht van de belangrijkste risico's en de 'complexe dossiers'

Het is voor het pensioenfonds belangrijk overzicht te hebben op de belangrijkste risico's en 'complexe dossiers' op het vlak van datakwaliteit en de getroffen beheersingsmaatregelen. Ook beheersingsmaatregelen gericht op het beperken van terugwerkende kracht mutaties na invaren is een belangrijk te overwegen risico en de beschikbaarheid van historische gegevens of ontbrekende gegevens om rechten uit specifieke overgangsregelingen te berekenen.

Eerder is in de beschrijving van de risicoanalyse van dit implementatieplan al aangehaald dat er specifieke groep(en) deelnemers geïdentificeerd zijn waarbij in potentie een hoger risico bestaat voor het berekenen van de aanspraak, maar is geëxpliciteerd dat onderhavige deelnemers niet als risicogroepen hoeven te worden beschouwd. Dit betekent echter niet dat er geen sprake is van complexiteit. In het dataonderzoek van fase 3 is opgemerkt dat zowel de pensioenregeling als de pensioenadministratie complexiteit kent. Hieraan liggen de volgende oorzaken ten grondslag:

- Bijzondere regelingskenmerken van het pensioenfonds
- TWK-mutaties

5.5. Onderbouwing van de risicobereidheid en de maximale toegestane afwijking

De risicobereidheid wordt gedefinieerd als het maximum risico dat PFSR kan en/of bereid is te accepteren voor de kwaliteit van de data bij het uitvoeren van de door haar gestelde doelstellingen. Het gaat hierbij zowel om de hoogte van het risico (bedrag) als om het type risico. PFSR onderscheidt voor het datakwaliteitsrisico een zogenaamde kwalitatieve als een kwantitatieve risicobereidheid.

Voor de kwalitatieve risicobereidheid kijkt het fonds naar de hiervoor bestaande definitie van de risicobereidheid die geldt voor operationele risico's en rapportage risico's (zie onderstaande afbeelding uit het IRM beleid van PFSR). Voor operationele risico's geldt een matige risicobereidheid, waarbij er een zekere mate van restrisico acceptabel is, mits de gevolgen voor het fonds relatief makkelijk te dragen zijn. Voor rapportage risico's – waarbij de kwaliteit van data aan de basis staat – geldt een lage risicobereidheid. Het moet goed geregeld zijn en daarmee is er behoefte aan een sterke hygiëne als het gaat om de mate van beheersing.

Risicodomeinen	Risicosoorten
Strategische risico's 	Er is sprake van een hoge risicobereidheid (RB H): binnen bandbreedtes zijn (onbeloonde) risico's geaccepteerd.
Financiële risico's: m.n. beleggingsrisico's 	Er is sprake van een (zeer) hoge risicobereidheid m.b.t. beloonde risico's: binnen bandbreedtes zijn (onbeloonde) risico's geaccepteerd.
Operationele risico's 	Er is sprake van een matige risicobereidheid (RB M): risico's zijn acceptabel, mits de gevolgen door het fonds relatief makkelijk te dragen zijn.
Compliance risico's 	Lage risicobereidheid, het moet goed geregeld zijn. (sterke hygiëne)
Rapportage risico's: -externe verslaggeving (jaarrekening&-staten) - interne stuurinformatie 	Lage tot zeer lage risicobereidheid (RB L), het moet goed geregeld zijn. (sterke hygiëne) Stuurinformatie: het bestuur neemt besluiten mede op basis hiervan Externe verslaggeving / rapportages: met stakeholders die daarop vertrouwen
Risicobereidheid: Volledig – (Zeer) Hoog – Gemiddeld – Matig – Laag – Zeer Laag / geen Appetitemeting: risico-zoekend – risicotolerant – risiconeutraal – risicomijgend – risicoafkeer – risicoloos	

Voor de kwantitatieve risicobereidheid hanteert PFSR een maximaal toelaatbare afwijking (MTA) van 12 euro op jaarbasis. Dit komt neer op 1 euro op maandbasis en daarmee kan de risicobereidheid als laag worden aangemerkt. De acceptatie van restrisico komt daarmee neer op afrondingsverschillen op hele euro's in de maandelijkse pensioenaanspraak of het opgebouwde pensioenrecht wat daarmee nog binnen de tolerantie van het fonds valt. De MTA is een detectiegrens die het fonds hanteert bij data-analyses. In geval van uitkomsten van data-analyses die de MTA overschrijden zal het fonds nader onderzoek instellen. Aanvullend heeft het fonds in het correctie- en herzieningenbeleid richtlijnen opgenomen voor correcties en herzieningen die gaan afwijken van de MTA en communiceert het transparant over de wijze waarop het omgaat met bijvoorbeeld klachten van deelnemers.

5.6. Werkzaamheden PFSR om de datakwaliteit voor het invaren te kunnen vaststellen

Om de datakwaliteit voor het invaren te kunnen vaststellen, heeft het pensioenfonds gebruik gemaakt van het Kader datakwaliteit van de Pensioenfederatie. Dit kader bestaat uit zes stappen. In de fase 4 rapportage en beoordeling zijn de uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van het Kader Datakwaliteit beschreven. Het pensioenfonds heeft dit kader in nauwe samenwerking met BSG gevolgd en uitgevoerd. Hieronder worden de zes fases en de binnen iedere fase uitgevoerde werkzaamheden nader beschreven.

Fase 1 - Opzet datakwaliteit

Het pensioenfonds heeft sinds 11 april 2024 een datakwaliteitsbeleid wat actueel en bruikbaar is en opgesteld is lijn met het Kader Datakwaliteit. Naast het datakwaliteitsbeleid beschikt Het pensioenfonds over een terugvorderingen- en herzieningenbeleid, dat richtlijnen geeft voor de situaties waarin en wijze waarop correcties en herzieningen worden uitgevoerd. Dit beleidsdocument is op 13 juni 2024 vastgesteld in het bestuur.

Beide beleidsdocumenten zijn door BSG getoetst op uitvoerbaarheid. BSG heeft na diverse iteraties bevestigd uitvoering te kunnen geven aan het datakwaliteitsbeleid en correctie- en herzieningenbeleid. Ook is vastgesteld dat de risicohouding van BSG aansluit bij de risicohouding en de kwalitatieve invulling van de risicobereidheid van het pensioenfonds.

Het pensioenfonds heeft de laatste versie van de Kritieke Data Elementen (KDE) vastgesteld in het bestuur op 11 april 2024 als onderdeel van het datakwaliteitsbeleid. Hierbij is gebruikgemaakt van de voorbeeldlijst van de Pensioenfederatie. Door middel van verschillende werksessies met de werkgroep datakwaliteit en BSG is een KDE-lijst tot stand gekomen. De SFH risicobeheer heeft op de beleidsdocumenten en KDE-lijst een risico-opinie met een positieve aanbeveling opgesteld. De SFH actuarieel heeft op de KDE-lijst een opinie met positieve aanbeveling gemaakt.

Fase 2 - Risico-inventarisatie en -beoordeling

In deze fase heeft het pensioenfonds voor de uitvoering van de risico-inventarisatie en -beoordeling gezorgd. Het risicoprofiel van BSG en van de deelnemers is in kaart gebracht, per KDE zijn de risico's bepaald en gewogen en zijn beheersmaatregelen vastgesteld. De risico-inventarisatie en -beoordeling heeft plaatsgevonden met inachtneming van de door het pensioenfonds vastgestelde risicohouding en risicobereidheid.

Bij afwijking van de risicobereidheid is bepaald welke aanvullende controles uitgevoerd moeten worden. Vanuit deze risicobeoordeling is ook de MTA vastgesteld. Bij de uit te voeren generieke en specifieke analyses op de KDE's, wordt het effect van een eventuele onjuiste KDE op de individuele aanspraak vastgesteld.

Indien het effect van een afwijking op de individuele aanspraak groter is dan de MTA, dan zijn nadere analyses van de gevonden afwijkingen nodig. Deze beoordeling kan vervolgens leiden tot de noodzaak van aanvullende analyses en/of deelwaarnemingen en correcties (conform correctie-/herzieningenbeleid). Indien het effect van de onjuiste KDE op de individuele aanspraak kleiner is dan de MTA, dan is geen nadere analyse van de gevonden afwijking nodig in het kader van de transitie. Mogelijk vloeit hier wel een correctie uit voort conform het correctie-/herzieningenbeleid. De MTA is namelijk niet te verwarren met de correctiegrenzen die gehanteerd worden bij gevonden onjuistheden en die opgenomen zijn in het correctie-/herzieningenbeleid.

De risicobeoordeling is in een aantal gezamenlijke sessies tussen de werkgroep datakwaliteit en BSG opgesteld, waarna de werkgroep datakwaliteit tot een definitieve versie van de risicobeoordeling is gekomen vanuit fondsperspectief. De SFH risicobeheer en actuarieel hebben op basis van de uitvoering van de risicobeoordeling en de uitkomsten een positieve risico-opinie afgegeven, met een aantal overwegingen. Deze overwegingen zijn door de werkgroep datakwaliteit opgevolgd, met goedkeuring van de SFH risicobeheer en actuarieel. Het bestuur van het pensioenfonds heeft dit op 4 november 2024 vastgesteld. Op basis van de risicobeoordeling is bepaald dat er op basis van fase 2 geen aanvullende activiteiten benodigd waren.

Fase 3 - Data-analyses en deelwaarnemingen

Het pensioenfonds heeft op basis van de voorgaande fasen in fase 3 controles laten uitvoeren op de data. Dit zijn de data profiling-controles, de generieke en specifieke data-analyses en deelwaarnemingen. Het fonds heeft Willis Towers Watson (hierna: WTW) aangesteld als uitvoerende partij hiervoor. WTW heeft voor de uitvoering van de data-analyses onder meer gebruik gemaakt van de DataValidator tool waarmee de twee pensioenregelingen die het fonds momenteel uitvoert worden geanalyseerd. De analyses hebben betrekking op de volgende regelingen:

1. Pensioenregeling ASN Bank en SRH N.V.
2. Pensioenregeling Athora Netherlands N.V.

De pensioenregelingen van ASN Bank/SRH NV en Athora NV zijn identiek aan elkaar. Het onderscheid zit alleen in de premie die iets van elkaar (kan) verschillen waarmee ook het opbouwpercentage in enig jaar anders kan zijn omdat het gaat om CDC-regelingen. Het fonds heeft het daarom niet nodig geacht om een beschouwing te doen van de datakwaliteit per regeling, omdat de controles bijvoorbeeld op hoogte opbouwpercentage al onderdeel uitmaken van de lijst met bestaande KDE's. Alle overige KDE's kennen in de administratie verder geen onderscheid tussen de twee pensioenregelingen.

Dataprofiling

De eerste stap van fase 3 zijn de data-profiling controles. De data-profiling controles zijn uitgevoerd op alle door het pensioenfonds vastgestelde KDE's die in scope zijn voor het invaren in het nieuwe pensioenstelsel. In de data-profiling fase is een eerste analyse van de KDE's uitgevoerd met focus op de volledigheid (100% gevuld) in het geval van een verplicht veld, juistheid van het datatype van de datavelden en of de velden binnen de vooraf vastgestelde domeinwaarden vallen. Daarnaast zijn de distributies van de waarden beoordeeld om de populatiekenmerken vast te stellen en/of deze overeenkomen met de bestaande business rules/pensioenregeling en wetgeving.

De data-profiling controles omvatten vier onderzoeken die zijn uit te voeren over alle KDE's binnen de gehele populatie:

A. Compleetheid

Deze ultimo standen en mutatiebestanden zijn getoetst op compleetheid bij het inlezen in DataValidator. Indien er voor de KDE's relevante data ontbreken of op een bijzondere manier wordt aangepast door de jaren heen van de controleperiode zal dit tot uitval in de testen lijden. Voorbeeld: indien voor een deelnemer de geboortedatum ontbreekt zal dit een melding geven

B. Juiste typing

Bij het inladen van de data wordt een typing aangegeven waaraan de data moet voldoen. DataValidator bepaalt in eerste instantie zelf op basis van de eerste 10.000 data-elementen welk type dit moet zijn. Indien dit niet mogelijk is zal dit handmatig moeten worden aangegeven. Vervolgens wordt voor de gehele dataset op alle data-elementen getoetst of de juiste typing geldt. Indien er een onjuiste typing wordt geconstateerd dan volgt er een melding bij het inladen van de data.

C. Binnen domeinwaarden

De domeinwaarden van de data-elementen worden getoetst middels de verschillende generieke en aanvullende analyses die zijn ingeregeld in DataValidator. Afgeleide data-elementen worden getoetst doordat de afleiding hiervan is opgenomen in een analyse. De overige data-elementen worden getoetst aan de restricties die er volgens het pensioenreglement zijn. Bijvoorbeeld de minimale toetredingsleeftijd of dat mutaties niet mogen plaatsvinden na peildatum van de ontvangen bestanden

D. Distributiekennmerken

Middels statistische distributie van de data kan onderzocht worden of de verdeling er zo uit ziet als verwacht en kunnen observaties worden gedaan van zaken die vaak voorkomen. Indien nodig kunnen bepaalde constatering nader worden onderzocht. In de rapportage van DataValidator worden verschillende doorsnedes gemaakt van het deelnemersbestand. Hierbij wordt gekeken naar onder andere status, leeftijd, salaris en parttime percentage. Met het DataValidator onderzoek is de data reeds integraal gecontroleerd. Dit geldt zowel voor zaken die vaak en minder vaak voorkomen. Om die reden wordt het niet noodzakelijk geacht om aanvullende analyses van distributiekennmerken uit te voeren.

Resultaten data profiling

Bij het inladen van de verschillende databestanden in DataValidator zijn er voor wat betreft de ontvangen data voor de onderdelen a tot en met c geen onregelmatigheden geconstateerd in de data-profiling die direct uit de data gelezen kunnen worden. Indien bijvoorbeeld de domeinwaarde van een data-element samenhangt met andere KDE's of andere dataelementen, dan wordt dit ondervangen in de (generieke) analyses middels de DataValidator.

Generieke en specifieke data analyses en deelwaarnemingen

Voor het onderzoek naar de gegevens van de pensioenregelingen zijn zowel generieke als specifieke data-analyses en deelwaarnemingen uitgevoerd. De uitvoering van fase 3 was een iteratief proces tussen BSG, WTW en de werkgroep datakwaliteit. WTW heeft voor deze analyses gebruikgemaakt van de DataValidator tool. Deze tool biedt het pensioenfonds inzicht in de juistheid en volledigheid van de data door een reeks geautomatiseerde analyses uit te voeren, waarna aanvullend ook deelwaarnemingen zijn uitgevoerd. BSG heeft deze deelwaarnemingen op verzoek van het fonds uitgevoerd op verzoek van het fonds. De deelwaarnemingen hebben zich gericht op een aantal complexere mutaties binnen het onderzochte deelnemersbestand. Uit deze deelwaarnemingen zijn geen bijzonderheden voortgekomen en bestond er derhalve ook geen reden voor het opstellen van een actieplan in het kader van de zogenaamde 'get clean'.

Fase 4 - Rapportage en beoordeling

Het pensioenfonds heeft op basis van de eigen constatering en de input van WTW en BSG een verantwoordingsrapportage opgesteld waarin de doorlopen fasen van het Kader Datakwaliteit gedocumenteerd en samengebracht zijn ten behoeve van de (voorlopige) besluitvorming over het niveau van de data in fase 4. In deze rapportage zijn ook de bevindingen ten opzichte van de

uitgevoerde werkzaamheden opgenomen. De uitkomsten van de uitgevoerde werkzaamheden zijn geanalyseerd en beoordeeld. Voor de geconstateerde outliers is in het algehele onderzoek al bepaald in hoeverre deze incidenteel of structureel zijn. Op basis van de onderzoeksresultaten van de DataValidator fase 3 rapportage kon het niveau van de datakwaliteit worden beoordeeld en is vastgesteld dat er geen plan van aanpak benodigd is voor het oplossen van eventuele dataconstateringen in het kader van get clean en stay clean. Daarbij wordt er binnen het pensioenfonds zorg voor gedragen dat er sprake is van een plan van aanpak voor afspraken voor stay clean, om in te kunnen varen. BSG wordt door het pensioenfonds betrokken voor de borging van de uitvoering van deze afspraken.

Het bestuur heeft de fase 4 rapportage onderschreven, en met inachtneming van de opinies van de SFH's geoordeeld dat op basis van de resultaten uit de voorgaande stappen voldoende werkzaamheden zijn uitgevoerd om te komen tot een voorlopig oordeel van de data.

Het eindrapport van de DataValidator is een samenvatting van de definitieve onderzoeksresultaten. Op basis van de uitgevoerde data-analyse is er een beperkt aantal correcties reeds doorgevoerd door BSG. Deze geconstateerde fouten waren incidenteel van aard en overstegen de MTA. Omdat er verder geen sprake is geweest van geconstateerde fouten bestaat er geen aanleiding tot het opstellen van een actieplan voor de get clean fase. Het bestuur oordeelt dat de datakwaliteit met een percentage van 98% voor PFSR uitstekend is en is van oordeel dat derhalve op basis van het uitgevoerde onderzoek en de uitgevoerde deelwaarnemingen geen nadere analyses of deelwaarnemingen meer nodig zijn.

In de bestuursvergadering van 5 juni 2025 is het bestuur verzocht een voorlopig oordeel te geven over de datakwaliteit in het kader van het invaren. Het bestuur heeft hier een positief besluit over genomen met inachtneming van de aanbevelingen van de SFH risicobeheer en actuariael, waarbij de reactie van het fonds hierop is verwerkt in deze rapportage en overige stukken die onderdeel uit maken van fase 3 en 4. Er is hiertoe ook een apart document opgesteld welke in de bestuursvergadering is besproken waarin wordt ingegaan op de aanbevelingen uit de opinies van de SFH actuariael en risicobeheer over fase 3 en 4.

Bij de weging van de aanbevelingen van de SFH's kan worden aangetekend dat de zwaarte hiervan zich beperkt tot verdere verduidelijking op onderdelen en er geen sprake is van geconstateerde tekortkomingen. Bij het bestuursbesluit is tot slot al hetgeen betrokken wat ook in de voorgaande paragraaf is toegelicht bij 'besluitvorming bestuur'. Tot slot heeft het bestuur zich positief uitgesproken over de voorgestelde acties in het kader van de stay clean fase.

Fase 5 - Overeengekomen specifieke werkzaamheden door externe accountant

Het pensioenfonds heeft voor de uitvoering van de overeengekomen specifieke werkzaamheden PwC als externe accountant ingeschakeld. Deze opdracht tot het uitvoeren van specifieke werkzaamheden zijn gericht op het feitelijk verifiëren van de uitgevoerde werkzaamheden en het rapporteren over de uitkomsten hiervan. Dit betreft een feitelijke bevindingen rapportage oftewel de Agreed Upon Procedures (AUP).

Het pensioenfonds heeft samen met PwC afspraken gemaakt over de invulling van de overeengekomen specifieke werkzaamheden. Afsproken is dat de controles specifiek toezien op de correctheid en volledigheid van het doorlopen proces aangaande de besluitvorming en de betrokkenheid van de SFH's hierbij. Het AUP rapport is uitsluitend bedoeld om het bestuur in staat te stellen zich een oordeel te

vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata benodigd voor het invaren naar de Wtp.

Het pensioenfonds heeft samen met de externe accountant alle uitgevoerde werkzaamheden ten aanzien van het Kader Datakwaliteit doorlopen. Het onderzoek over fasen 1 en 2 is het startpunt geweest van de controles door PwC, door diverse iteraties en gegevensuitwisselingen is dit gedeelte in een eerder stadium al gecompleteerd. Na de bestuurlijke besluitvorming over fase 3 en fase 4 zijn de controles over fase 3 en 4 uitgevoerd. PwC heeft op 9 juli 2025 het definitieve rapport inzake de overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot Datakwaliteit opgeleverd. In deze rapportage zijn op 35 onderdelen bevindingen gerapporteerd op basis van de door PwC uitgevoerde werkzaamheden.

Uit deze AUP rapportage kan worden herleid dat het proces tot beoordeling en vaststelling van de kwaliteit van de data voldoende in acht is genomen. De werkgroep datakwaliteit heeft na de bestuursvergadering van 5 juni 2025 veelvuldig contact gehad met PwC ten aanzien van de beoogde besluitvorming en welke opvolging is gegeven aan de overwegingen van SFH's of inhoudelijk toelichting gegeven over hoe deze zijn opgevolgd. Op basis van de laatste iteraties heeft PwC in het definitieve rapport geen bezwaren ten aanzien van het besluitvormingsproces geuit en kunnen zij zich vinden in de handelwijze van het pensioenfonds. Op 9 juli 2025 is het proces formeel afgesloten met de ondertekening van de Letter Of Representation, en heeft het pensioenfonds de definitieve AUP rapportage van de externe accountant ontvangen.

Fase 6 - Besluit over invaren datakwaliteit

Op basis van voorgaande vijf fasen heeft het bestuur op 9 juli 2025 een positief besluit genomen over de datakwaliteit voor invaren. Vastgesteld is dat aan de eerdere randvoorwaarde is voldaan dat alle fasen volledig en op correcte wijze zijn doorlopen.

5.7. Bevindingen voortkomend uit de uitgevoerde werkzaamheden

De SFH's zijn bij de uitvoering van het Kader Datakwaliteit per fase betrokken geweest bij de formalisering door het bestuur. Het bestuur heeft geen enkele fase gefinaliseerd zonder voorafgaand aan de besluitvorming een (risico)opinie van zowel de SFH actuarieel als de SFH risicobeheer in acht te nemen. PwC heeft in de AUP-rapportage de genomen conclusies over de doorlopen processtappen uiteengezet. Uit deze rapportage blijkt dat het proces voldoende zorgvuldig is doorlopen om verder te kunnen gaan met de besluitvorming van het bestuur ten aanzien van de datakwaliteit. Bovendien is aangetoond dat het pensioenfonds voldoende maatregelen treft om de datakwaliteit ook in de toekomst te waarborgen.

Parallel aan de uitgevoerde werkzaamheden in fase 1 tot en met 4 heeft de SFH internal audit een audit uitgevoerd over fase 1 en 2 en vervolgens nog een audit over fase 3 t/m 6. Uit het auditrapport over fase 1 en 2 komen een aantal bevindingen die relevant zijn voor de stay clean fase. Deze bevindingen vormen echter geen belemmering voor het besluit om verder te implementeren, maar zijn aandachtspunten die op termijn door het pensioenfonds worden opgevolgd als onderdeel van de stay clean fase. Uit de audit over fase 3 t/m 6 kwam geen bevindingen die belemmerend zijn voor de indiening van het implementatieplan of het invaren straks op de beoogde transitiedatum.

5.8. Nog te nemen stappen om de datakwaliteit te verbeteren

Ten aanzien van de data en de daaraan onderhevige conclusies is in de uitvoering van het Kader Datakwaliteit door het pensioenfonds vastgesteld dat er geen noodzaak is tot het uitvoeren van (aanvullende) werkzaamheden tot herstel van data. Wel is er aantal activiteiten vastgesteld in het kader van de stay clean om de datakwaliteit blijvend te borgen voor, tijdens en na transitie.

5.9. Rapportage van specifieke werkzaamheden door externe accountant

Voor het toetsmoment vóór invaren (toetsmoment 1) heeft het fonds met de externe accountant (PwC) een opdracht tot specifieke werkzaamheden (AuP) ten aanzien van de datakwaliteit overeengekomen. De opdracht had tot doel om werkzaamheden te verrichten waarmee het bestuur in staat wordt gesteld zich een oordeel te vormen over de juistheid en volledigheid van de relevante pensioendata benodigd voor het invaren naar het nieuwe pensioencontract. De overeengekomen specifieke werkzaamheden zijn volledig gebaseerd op het werkprogramma Datakwaliteit – Wet toekomst pensioenen, d.d. 22 juni 2023 dat is afgestemd met De Nederlandsche Bank (DNB) en de Pensioenfederatie. In het kader van de opdracht heeft het fonds contractueel vastgesteld dat aan de externe accountant onbeperkte toegang wordt gegeven tot alle benodigde informatie die benodigd c.q. relevant is voor de opdracht en ervoor te zorgen dat alle personen binnen het fonds volledige medewerking verlenen tot het verstrekken van de benodigde informatie met betrekking tot de opdracht.

Aan de externe accountant is gevraagd werkzaamheden te verrichten over de volgende fasen:

- Fase 1: Opzet datakwaliteit
- Fase 2: Risico-inventarisatie- en beoordeling
- Fase 3: Data- analyses en deelwaarnemingen
- Fase 4: Rapportage- en beoordeling

De opdracht vanuit het fonds aan de externe accountant betreft een toetsing op het besluitvormingsproces aangaande fase 1 tot en met 4. De toetsing bestaat uit 35 werkstappen onderverdeeld over de vier beschreven fasen van het Kader Datakwaliteit, deze zijn gespecificeerd in de AUP rapportage van PwC.

De externe accountant heeft op 9 juli 2025 de getekende versie van het Rapport inzake overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot Datakwaliteit aangeleverd. In het verlengde hiervan is tevens een Letter of Representation (LOR) ondertekend. Aan de hand van de rapportage en de LOR toont een pensioenfonds aan dat het Kader Datakwaliteit is doorlopen en de correcte processtappen zijn genomen om te waarborgen dat de datakwaliteit adequaat en valide is vastgesteld.

PwC heeft in het eindrapport aan de hand van de 35 getoetste werkstappen een algeheel positieve verklaring afgegeven aan het bestuur. Hiermee zijn de werkzaamheden gevalideerd die namens het fonds zijn uitgevoerd over fase 1 tot en met 4 van het Kader Datakwaliteit. Resumerend kan aan de toezichthouders verklaard worden dat de juiste routing is gevolgd ten aanzien van de bestuurlijke besluitvorming, omdat het fonds governance-technisch zijn zaken op orde heeft. De toetsing heeft aangetoond dat overwegingen en bevindingen op correcte wijze zijn opgevolgd, specifiek genomen de aantoonbaarheid van de uitvoering van de risicobeoordeling, de data-analyse in fase 3 en de opvolgingen van de bevindingen van de SFH's.

Het bestuur heeft deze fase 5 rapportage vervolgens expliciet meegenomen in haar besluitvorming ten aanzien van het niveau van de datakwaliteit. Tot slot heeft het bestuur op basis van de doorlopen fasen van het kader datakwaliteit en de opinies van de SFH's actuarieel, internal audit en risicobeheer, de AUP-rapportage positief beoordeeld en de beoordeling hiervan vastgelegd in de bestuursvergadering van 9 juli 2025.

5.10. *Onderzoek van de datakwaliteit na het invaarmoment*

Na het invaren zal het pensioenfonds een controle laten verrichten op de data voor en na het invaren, om zeker te stellen dat de data volledig en juist in de administratie zijn opgenomen. Het pensioenfonds zal hierbij het Servicedocument toetsmoment 2 volgen. Het pensioenfonds geeft een externe accountant hiertoe opdracht. De uit te voeren werkzaamheden worden in overleg met de externe accountant vastgesteld, maar omvatten minimaal een controle op de volledigheid en juistheid van het deelnemersbestand en de brongegevens (voor en na).

Daarnaast zal de accountant ook kijken naar de vertaling naar andere onderdelen zoals de uitkeringsstraat. Ter ondersteuning van deze werkzaamheden door onze accountant, zijn (vergelijkbaar met een regulier jaarwerk) de werkzaamheden van onze certificerend actuaaris.

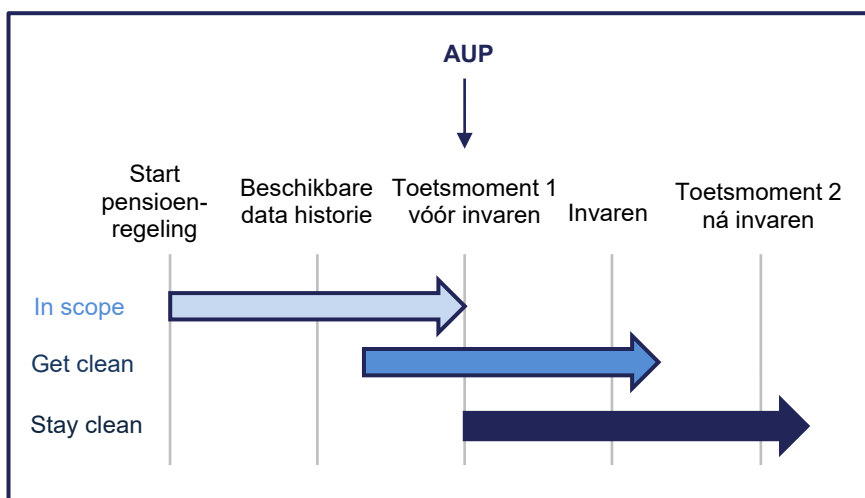
De certificerend actuaaris zal gevraagd worden om de berekeningen t.b.v. de verdeling van de vermogens, en de te vormen risicodelingsreserve en compensatiedepot te controleren. De SFH internal audit zal de kwaliteit van het proces toetsen (audittrail en controles). Indien de externe accountant na het invaren bevindingen constateert die duiden op onjuiste of onvolledige data, zal het pensioenfonds deze bevindingen bespreken met de externe accountant en waar nodig met prioriteit oppakken.

5.11. *Beschrijving hoe na daadwerkelijk invaren wordt omgegaan met issues in datakwaliteit*

De transitie naar het nieuwe pensioenstelsel dient zorgvuldig en goed te verlopen. Het gezamenlijke vermogen moet verdeeld worden naar persoonlijke pensioenvermogens. Deelnemers moeten erop kunnen vertrouwen dat de omzetting naar de individuele pensioenvermogens juist geschiedt en dat zij krijgen waar zij recht op hebben. Het pensioenfonds gaat per 1 januari 2028 zijn oude pensioenregeling invaren in een nieuwe pensioenregeling onder de Wtp.

Er zijn twee toetsmomenten: het eerste toetsmoment is gericht op het beoordelen van de datakwaliteit ter voorbereiding (get clean en inrichting van stay clean) op de overgang naar de nieuwe pensioenregeling, terwijl het tweede toetsmoment invulling geeft aan het proces tijdens en na invaren.

In de afbeelding hiernaast is de samenhang tussen toetsmoment 1 en toetsmoment 2 weergegeven.

Het pensioenfonds en BSG voeren tijdens en na de transitie activiteiten uit die nodig zijn om een beheerste en integere transitie te kunnen waarborgen. Als uitgangspunt wordt het 'Servicedocument toetsmoment 2' van de Pensioenfederatie gebruikt. Het pensioenfonds zal conform de voorbereidingsfase uit toetsmoment 2 borgen dat de datakwaliteit tijdens en na de transitie aantoonbaar geborgd is. In onderstaande tabel, uit het Servicedocument, is aangegeven wat de voorbereidingsfase inhoudt.

De activiteiten die het pensioenfonds vastlegt ten aanzien van de voorbereidingsfase hebben een sterke focus op governance, datakwaliteit, IT-controles en het minimaliseren van operationele risico's.

Stap in het proces	Output van de pensioenuitvoerder	Assurance van de onafhankelijke accountant en/of certificerend actuaaris
Vorbereidingsfase	Alle producten die de pensioenuitvoerder heeft betrokken in haar besluitvorming om te starten met het invaarproces (inclusief de notulen van de daadwerkelijke besluitvorming)	De pensioenuitvoerder bepaalt samen met de onafhankelijke accountant en de certificerend actuaaris waar betrokkenheid in de voorbereidingsfase gewenst is.
Stap 0 – Vaststellen FTK-eindbalans	Jaarverslag bestaande uit: bestuursverslag, de FTK-jaarrekening en overige gegevens. Verantwoording FTK-basisgegevens die ten grondslag liggen aan de berekening van de FTK-voorziening pensioenverplichtingen t.b.v. de FTK-jaarrekening.	Accountant – Controleverklaring bij de FTK-jaarrekening (COS 700). Accountant – Assurancerapport bij de FTK-basisgegevens (COS 3000A). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen. Certificerend actuaaris – Actuariële verklaring bij de FTK-jaarrekening.
Stap 1 – Beschikbaar vermogen bepalen voor toepassen van de standaardregel	Financiële verantwoording met de bepaling en verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment.	Accountant – Controleverklaring (COS 800) bij de financiële verantwoording van de verdeling van het pensioenvermogen op het invaarmoment. Certificerend actuaaris – Actuariële verklaring bij invaren.
Stap 2 – Toepassen van de standaardregel	Aanspraken individuele deelnemers * (actuaarief) omrekenformulier conform het implementatieplan = het persoonlijk pensioenvermogen (PPV)	Accountant – Assurance rapport bij PPV (COS 3000A). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen. Certificerend actuaaris – Actuariële verklaring bij invaren.
Stap 3 – Het onder voorwaarden eventueel afwijken van de uitkomsten van de standaardregel	Persoonlijk pensioenvermogen (PPV) uit stap 2 * (actuaarief) omrekenformulier conform het implementatieplan = het aangepaste persoonlijk pensioenvermogen (PPV)	Accountant – Assurancerapport (COS 3000A) bij het aangepast PPV (inclusief de verwerking van het afwijken van de uitkomsten van de standaardregel). Hierbij wordt een redelijke mate van zekerheid verkregen. Certificerend actuaaris – Actuariële verklaring bij invaren.

Het pensioenfonds zal deze stappen uitvoeren samen met BSG, de extern accountant en certificerend actuaaris. De uitkomsten legt het pensioenfonds vast in een audit dossier. Zodoende borgt het pensioenfonds dat de uitgevoerde activiteiten om het datakwaliteitsrisico tijdens en na de transitie te beheersen, aantoonbaar zijn.

Het pensioenfonds is ervan overtuigd alles gedaan te hebben wat in haar mogelijkheden ligt om de datakwaliteit van alle deelnemers op orde te hebben. Desalniettemin heeft het pensioenfonds toch een voorziening gevormd binnen de operationele reserve voor onvoorziene gevallen indien toch fouten naar boven komen. Deze voorziening zal in de jaren na de transitie afgebouwd worden, naarmate de kans op onvoorziene gevallen afneemt.

5.12. Verwerken van eventuele terugwerkende kracht pensioenmutaties

Uitgangspunt bij invaren is dat bij de overgang naar Wtp, per 1 januari 2028, direct gestart wordt met de uitvoering van de nieuwe pensioenregeling. Dit geldt zowel van de personen en rechten (kapitaals)administratie als voor de uitkeringenadministratie (excasso).

Na de overgang naar de Wtp-regeling onderkent BSG 2 fases.

1. De periode voor de definitieve vaststelling van het jaarwerk (uiterlijk 1 juli 2028)
2. Na vaststelling van het jaarwerk en oplevering van de definitieve stand per transitiedatum (op deze datum wordt daadwerkelijk ingevaren).

Dit onderscheid is van belang omdat de administratie voor vaststelling van het definitieve jaarwerk een voorlopige administratie is die bij vaststelling van het definitief jaarwerk een roll back en roll forward kent. Met dat onderscheid zal de verwerking van TWK-mutaties volgens onderstaande stappen verlopen:

1. Vaststellen en indien nodig aanpassen aanspraak (n)FTK
2. Waarderen aanpassen en invaren aanpassing (verdelen van de buffers);
3. Verwerking:
 - Voor jaarwerk invaren:
Afhankelijk van de risicobereidheid van het fonds worden er nog correcties doorgevoerd. Anders is dit onderdeel van reguliere bepaling en toedelen van resultaten.
 - Na jaarwerk invaren:
Als er een TWK-mutatie wordt verwerkt na afronding van het jaarwerk, bijv. op 1 augustus, dan krijgt die de werkelijke datum als mutatedatum (in dit voorbeeld 1 augustus). Dat is dus na het jaarwerk. Dat betekent dat er dan geen automatische toedeling plaatsvindt voor de maanden 1 januari tot aan de mutatedatum (hier 1 augustus). Het met terugwerkende kracht muteren per 1 januari is geen optie meer omdat er geen roll-back meer plaats vindt en dit de reeds vastgestelde jaarwerkstand beïnvloed. Deze TWK-mutaties dienen apart gecorrigeerd te worden.

6. Invaren

6.1. Inbreng opgebouwde & ingegane pensioenen in nieuwe regeling

6.1.1. Opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten

Deelnemers hebben in de huidige pensioenregeling pensioenaanspraken dan wel pensioenrechten 'opgebouwd'. Deze pensioenaanspraken/rechten worden allemaal overgezet naar de nieuwe pensioenregeling. Dit gebeurt door middel van een interne collectieve waardeoverdracht bij dezelfde pensioenuitvoerder, ook wel invaren genoemd. De premievrije pensioenaanspraken van actieve en premievrije deelnemers worden omgezet in persoonlijke pensioenvermogens. De reeds ingegane pensioenrechten van pensioentrekkenden (van ouderdoms-, partner en wezenpensioen) worden eveneens ingebracht en toegevoegd aan het uitkeringscollectief. Deze deelnemers krijgen met ingang van de nieuwe regeling een nieuwe pensioenaanspraak dan wel nieuw pensioenrecht op pensioen: daar waar in de huidige regeling sprake is van een vaste uitkering, is onder de nieuwe regeling sprake van een variabele uitkering.

Onder de huidige regeling hebben deelnemers recht op een nominale uitkering die, mits de financiële positie van het pensioenfonds dat toelaat, jaarlijks verhoogd kan worden met een bepaalde (voorwaardelijke) toeslag. Het is echter ook mogelijk dat het pensioen gekort wordt; hiervan is enkel sprake indien de financiële positie van het pensioenfonds langdurig zeer slecht is. De kans daarop is zoals het zich er thans laat uitzien voor ons pensioenfonds gering, maar geheel uit te sluiten is het zeker niet.

Onder de nieuwe premieregeling worden pensioenuitkeringen variabel (of bewegelijk). Jaarlijks, per 1 juli, wordt de uitkering verhoogd dan wel verlaagd afhankelijk van de resultaten die het afgelopen jaar behaald zijn. Er zijn wel maatregelen genomen in de nieuwe regeling om de bewegelijkheid van de uitkering te mitigeren; zo worden resultaten, zowel positief als negatief, in de uitkeringsfase gespreid over een periode van 3 jaar en vult de risicodelingsreserve een uitkering (deels) aan indien deze daalt (mits daarvoor voldoende middelen aanwezig zijn in de risicodelingsreserve). Ook moet deze aanvullende uitkering passend zijn bij de zogenoemde vul en uitdeelregels van de risicodelingsreserve.

De wijze waarop de bestaande pensioenen worden ingebracht in de nieuwe regeling is verder uitgewerkt in dit hoofdstuk. Kort gezegd komt het er op neer dat elke deelnemer zijn of haar technische voorziening krijgt plus een aandeel in de buffer (het vrij vermogen) dat resteert na vulling van de reserves en (wettelijke verplichte) voorzieningen onder de nieuwe regeling. Vanwege het uitdelen van de buffer zal naar verwachting elke deelnemer erop vooruit gaan (hier wordt op getoetst).

6.1.2. Arbeidsongeschiktheidspensioen, premievrije voortzetting en nabestaandenpensioen

6.1.2.1. Arbeidsongeschiktheidspensioen (AOP)

PFSR kent geen arbeidsongeschiktheidspensioen in haar huidige pensioenregeling. Toch zijn er vanuit de historie enkele deelnemers aanwezig met een ingegaan AOP; dit AOP is eerder toegekend onder oude regelingen van PFSR.

AOP is een vorm van pensioen dat wordt uitgekeerd aan arbeidsongeschikte deelnemers. Het betreft een tijdelijke ingegane uitkering tot een overeengekomen eindleeftijd. In het deelnemersbestand bevinden zich 49 deelnemers per ultimo 2025 met ingegaan AOP. Bij 7 hiervan is de eindleeftijd

vastgesteld op 65 en bij de overige 42 deelnemers is de eindleeftijd vastgesteld op 62. Van de 7 deelnemers met eindleeftijd 65 zijn er nog slechts 4 deelnemers die op 1 januari 2028 de eindleeftijd niet bereikt hebben. Van de 42 deelnemers met eindleeftijd 62 zijn er nog 37 die op 1 januari 2028 de eindleeftijd niet bereikt hebben.

Deze arbeidsongeschiktheidspensioenen zullen worden ingevaren conform standaard regel. Na omzetting in persoonlijke pensioenkapitalen zal voor deze deelnemers op invaarmoment onder de nieuwe regeling een variabel arbeidsongeschiktheidspensioen worden ingekocht, waarbij de bestaande eindleeftijd (62 of 65) gerespecteerd wordt. Deze deelnemers worden opgenomen in het uitkeringscollectief en zij dragen bij toetreding tot het uitkeringscollectief 3% van hun pensioenvermogen af aan de risicodelingsreserve. In het communicatieplan wordt voor deze groep rekening gehouden met hun specifieke omstandigheden.

6.1.2.2. Premievrije voorzetting bij invaliditeit

Arbeidsongeschikte deelnemers kunnen recht hebben op (gedeeltelijke) premievrijstelling. Dit betekent dat zij geen premies hoeven te betalen voor hun pensioenopbouw gedurende de periode van arbeidsongeschiktheid, terwijl zij wel (gedeeltelijk) pensioen opbouwen. Het pensioenfonds houdt hier onder de huidige regeling een schadevoorziening voor aan als onderdeel van de technische voorzieningen.

PFSR baseert voor deze deelnemers het invaarkapitaal op de opgebouwde aanspraken (net als bij actieve deelnemers). Het toekomstig op te bouwen pensioen, waarvoor reeds een schadevoorziening aanwezig is, wordt dan gedoteerd aan een hiervoor te vormen schadevoorziening onder het nieuwe contract. De schadevoorziening voor premievrijstelling is een collectieve voorziening en wordt geadmistreerd in de pensioenadministratie. Vanuit die schadevoorziening worden dan jaarlijks de toekomstige premies van de bestaande arbeidsongeschikte deelnemers gefinancierd.

Premievrije voortzetting vindt altijd plaats op basis van de nieuwe regeling. Dit uitgangspunt is direct na transitiedatum van toepassing en geldt ook bij toekomstige wijzigingen in de pensioenregeling. De opgebouwde pensioenaanspraken van deze deelnemers worden bij invaren, net als voor de overige deelnemers geldt, omgezet in een persoonlijk pensioenvermogen. Deelnemers die op het moment van invaren reeds recht hebben op premievrijstelling bij invaliditeit (hierna: PVI), behouden het recht op PVI, maar dan wel in de vorm van de nieuwe regeling. Daar waar deelnemers nu een overeengekomen pensioen premievrij opbouwen, zullen ze onder de nieuwe regeling een premie gedoteerd krijgen aan hun pensioenvermogen.

Jaarlijks wordt de schadevoorziening herijkt en een eventuele verhoging/verlaging van die voorziening komt dan ten laste van de operationele reserve (of eigen vermogen) van het fonds.

6.1.2.3. Nabestaandenpensioen

Nabestaandenpensioen bestaat uit partnerpensioen en wezenpensioen. In deze paragraaf is uitgewerkt hoe omgegaan wordt met de opgebouwde partner- en wezenpensioenen op invaarmoment. Er wordt derhalve niet ingegaan op de nieuwe dekking voor partner- en wezenpensioen onder de nieuwe pensioenregeling.

6.1.2.3.1. Partnerpensioen

Waarderingselementen partnerpensioen

- **Partnerfrequenties**

In de waardering van de TV voor (latent) partnerpensioen wordt gebruik gemaakt van partnerfrequenties. Een partnerfrequentie geeft de kans aan dat er een medeverzekerde is die aanspraak maakt op een partnerpensioen, indien de hoofdverzekerde is komen te overlijden.

In de waardering van de verwachte uitgaande kasstromen past PFSR dezelfde partnerfrequenties toe.

- **Vast leeftijdsverschil**

In de waardering van de TV van het (latent) partnerpensioen wordt gebruik gemaakt van een vast verondersteld leeftijdsverschil tussen de hoofdverzekerde en diens partner. Onder de nieuwe regeling zal tevens gebruik gemaakt worden van deze aanname. PFSR hanteert voor de vaststelling van de verwachte uitgaande kasstromen dezelfde aanname voor wat betreft het vaste leeftijdsverschil tussen hoofd- en medeverzekerde.

Levenslang partnerpensioen (LPP)

De contante waarde van het levenslang partnerpensioen (latent of ingegaan) wordt bepaald aan de hand van de verwachte uitgaande kasstromen, net zoals de technische voorziening wordt vastgesteld.

Tijdelijk partnerpensioen (TPP)

Het TPP is een vorm van partnerpensioen dat wordt uitgekeerd aan de partner van een overleden deelnemer en de uitkering eindigt op het moment dat de partner 67 wordt. In de huidige pensioenregeling wordt dit op vrijwillige basis als verzekering aangeboden. Er zijn derhalve geen opgebouwde aanspraken op TPP, aangezien dit (vrijwillig) op risicobasis wordt gefinancierd.

Juridisch gezien is het TPP hetzelfde als een ANW-hiaat of in fiscale termen een nabestaandenoverbruggingspensioen (artikel 18f Wet LB 1964).

Eind 2025 zijn er nog 26 deelnemers met ingegaan TPP.

De op 1 januari 2028 aanwezige ingegane TPP's zullen worden ingevaren met de standaardregel en na kapitalisatie zal BSG een ingegaan variabel TPP vaststellen dat onderdeel is van het uitkeringscollectief, waarbij de oorspronkelijke looptijd van de uitkering gerespecteerd zal worden.

ANW-hiaat

Uit eind 2025 is er één deelnemer aanwezig met een ingegaan ANW-hiaat. Deze deelnemer is per eind 2025 61 jaar en 2 maanden oud en op 1 januari 2028 is deze deelnemer 63 jaar en 2 maanden oud. Er kunnen onder de huidige regeling geen nieuwe toezeggingen op ANW-hiaat meer ontstaan.

Dit ingegane ANW-hiaat zal worden ingevaren met de standaardregel en na kapitalisatie zal BSG een ingegaan variabel ANW-hiaat vaststellen dat onderdeel is van het uitkeringscollectief, waarbij de oorspronkelijke looptijd van de uitkering gerespecteerd zal worden.

Eerbiedigende werking partnerpensioen

In de memorie van toelichting wordt in hoofdstuk 11 gesproken over de eerbiedigende werking van het partnerpensioen. Dit heeft ook een plek in de nieuwe wetgeving gekregen (artikel 220g PW).

Het principe van eerbiedigende werking van het partnerpensioen heeft betrekking op de bescherming van bestaande rechten en aanspraken op partnerpensioen bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel.

De eerbiedigende werking van het partnerpensioen houdt in dat de reeds opgebouwde rechten op partnerpensioen, zoals deze geldig waren onder het oude pensioenstelsel, worden gerespecteerd en gehandhaafd bij de overgang naar het nieuwe stelsel. Dit betekent dat de rechten op latent partnerpensioen die een deelnemer tot aan de overgangsdatum heeft opgebouwd, worden geëerbiedigd en niet verloren gaan door de invoering van het nieuwe pensioensysteem (of invaren).

Dit principe is van belang om de continuïteit en de zekerheid van pensioenrechten te waarborgen bij de overgang naar een nieuw pensioenstelsel, met specifieke aandacht voor het beschermen van de rechten van partners in het geval van overlijden van een deelnemer.

Een simpel voorbeeld om dit toe te lichten. Stel een deelnemer is slaper in de huidige regeling en heeft een opgebouwd latent partnerpensioen van € 10.000. Als de deelnemer zou komen te overlijden, heeft zijn of haar partner dus recht op een uitkering van € 10.000 per jaar. Nu wordt er ingevaren wordt het opgebouwde latent partnerpensioen van € 10.000 gekapitaliseerd. Dit geeft een waarde van € 50.000. Nu overlijdt de deelnemer na invaren. Het gereserveerde kapitaal van € 50.000 valt dan volledig vrij aan het pensioenfonds, aangezien de deelnemer een slaper is en er geen sprake is van risicodekking van het partnerpensioen (dat geldt namelijk alleen voor actieven). In deze situatie wordt de partner dus behoorlijk benadeeld, aangezien hij/zij onder het oude contract recht had op € 10.000 per jaar en onder het nieuwe contract nergens recht op heeft.

Om die reden wordt het oude latente LPP-recht van € 10.000 eerbiedigd en administratief bijgehouden onder het nieuwe contract. Zodat na overlijden van de hoofdverzekerde, de partner toch recht heeft op € 10.000 (variabel) partnerpensioen.

De eerbiedigende werking van het partnerpensioen wordt vormgegeven door op invaarmoment de te contante waarde van de te eerbiedigen aanspraken onder te brengen in een collectieve voorziening.

Deze collectieve voorziening is bij aanvang gelijk aan de voorziening latent partnerpensioen van actieven en slapers voor het gedeelte dat betrekking heeft op het vóóroverlijden, zoals deze wordt vastgesteld in de FTK-eindbalans als onderdeel van de totale technische voorziening pensioenverplichtingen, plus de uit te delen buffer. Het ná-overlijdensdeel wordt toegevoegd aan de persoonlijke pensioenvermogens.

Voorts zal een rechtenadministratie worden bijgehouden, waarin de hoogte van de te eerbiedigen partnerpensioenen als uitkeringsbedrag geadmistreerd wordt. Eénmaal per jaar zal een herijking van de partnerpensioenen plaatsvinden, echter dat heeft verder geen invloed op het invaren (en dit is daarom hier niet verder uitgewerkt).

Hoe de eerbiedigende werking van het partnerpensioen gefinancierd wordt (dotaties en onttrekkingen) is nader uitgewerkt in het beleidskader financiële opzet van PFSR (PF25-057).

6.1.2.3.2. Wezenpensioen (WzP)

Het wezenpensioen is een pensioenuitkering die wordt uitgekeerd aan de kinderen van een overleden deelnemer aan een pensioenregeling. Het is bedoeld ter ondersteuning van de financiële behoeften van de achterblijvende kinderen na het overlijden van de ouder die deelnemer was aan het pensioenfonds.

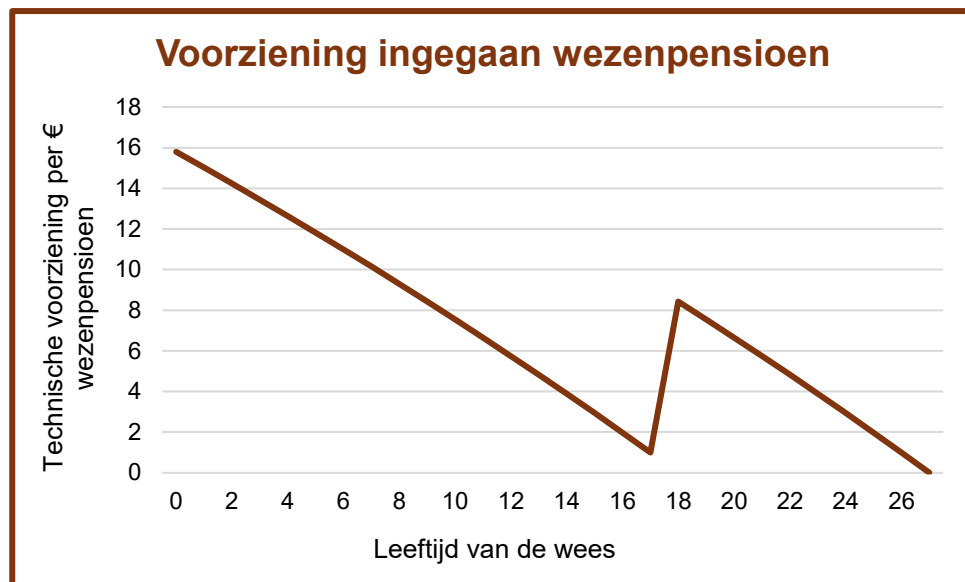
In de TV is het wezenpensioen opgenomen als een verplichting die het fonds heeft ten opzichte van de kinderen van overleden deelnemers. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen latent WzP en ingegaan WzP.

Waarderingselementen wezenpensioen

Voor latent WzP wordt onder het huidige contract **niet** gereserveerd door PFSR (zie ABTN § 5.2.1).

Voor ingegaan WzP wordt **wel** gereserveerd, namelijk de contante waarde, waarbij géén rekening gehouden wordt met sterftেকansen. Bij PFSR geldt dat het wezenpensioen standaard uitgekeerd wordt tot de 18-jarige leeftijd van de wees en dat de uitkering verlengd wordt tot uiterlijk de 27-jarige leeftijd van de wees, mits deze studeert of arbeidsongeschikt is op dat moment. In de waardering van de TV wordt voor wezen jonger dan 18 gereserveerd tot hun 18^e. Op het moment dat een wees ouder is dan 18 en nog steeds recht heeft op wezenpensioen, wordt in de reservering rekening gehouden met een uitkering tot 27 jaar.

Onderstaand is weergegeven hoe deze “knip” in reservering plaatsvindt bij het ingegaan wezenpensioen. In dit voorbeeld is uitgegaan van een vaste rente van 1,5%.

De voorziening loopt af tot de 18-jarige leeftijd van de wees. Indien de wees recht heeft op verlenging van de uitkering, wordt de voorziening verhoogd en is het uitgangspunt dat de uitkering loopt tot de 27-jarige leeftijd van de wees.

Latent WzP

Aangezien voor latent WzP momenteel niet gereserveerd wordt door PFSR, wordt er in de toepassing van de standaardregel ook geen waarde toegekend aan het latent WzP.

Ingegaan WzP

Voor bestaande ingegane WzP-uitkeringen geldt dat de eindleeftijd hiervan geëerbiedigd wordt bij invaren. Dus voor bestaande ingegane WzP-uitkeringen geldt een eindleeftijd van 18 jaar (als de wees jonger is dan 18 jaar) met recht op verlenging tot 27 jaar (onder dezelfde voorwaarden van de huidige regeling).

Ingegane WzP-uitkeringen worden conform de standaardregel omgezet in een persoonlijk pensioenkapitaal, door de huidige kasstromen van het opgebouwde wezenpensioen vast te stellen. Dat betekent dat voor wezen jonger dan 18 jaar op invaarmoment, de kasstroom loopt tot 18 jaar en voor wezen die ouder zijn dan 18 jaar op invaarmoment, de kasstroom loopt tot 27 jaar.

Nadat het pensioenvermogen van alle wezen is vastgesteld, wordt hiermee een variabel wezenpensioen ingekocht. Dit wordt geadmistreerd in het uitkeringscollectief. Ingegane wezen behouden hun recht op verlenging van de uitkering van 18 naar 27 jaar indien ze aan de betreffende voorwaarden (arbeidsongeschiktheid, studie) voldoen. Een verlenging van een ingegaan wezenpensioen wordt onder de nieuwe regeling gefinancierd uit het sterfteresultaat.

Eerbiedigende werking wezenpensioen

Ook voor latent wezenpensioen geldt een eerbiedigende werking. Hiervoor wordt een collectieve voorziening gevormd op het moment van invaren. Voor een nadere toelichting hierop verwijzen wij naar paragraaf 6.2.2.2. Hierop is derhalve de standaardregel niet van toepassing.

6.1.3. Overige pensioenvormen

6.1.3.1. Tijdelijk ouderdomspensioen (TOP)

- Ingegaan TOP

Er zijn per ultimo 2025 in totaal 61 deelnemers met een ingegaan TOP. De eindleeftijden van deze TOP-uitkeringen kunnen variëren. Volgens de Producten- en Dienstencatalogus van BSG (= PDC) biedt BSG géén TOP-aanspraken aan onder de nieuwe regeling.

Reactie BSG

Ingegane uitkeringen kunnen één op één worden overgenomen. Dus ook tijdelijke ingegane uitkeringen kunnen gewoon doorlopen. Alle ingegane uitkeringen zijn opgenomen in één uitkeringscollectief.

Reactie PFSR

Voor ingegane TOP-uitkeringen wordt tevens de standaardregel toegepast. Dat impliceert dat deze aanspraken eerst worden omgezet in persoonlijke pensioenkapitalen en dat vervolgens hiermee een variabel ingegaan TOP wordt vastgesteld onder de nieuwe FPR-regeling.

- Latent TOP

Daarnaast zijn er nog 257 deelnemers met een latent TOP. Dit zijn deelnemers die destijds bezwaar hebben gemaakt tegen de harmonisatie (omzetting van TOP in LOP). Van de 257 deelnemers is er één deelnemer met een TOP dat ingaat op 60. Bij de overige 275 deelnemers is de ingangleeftijd van het TOP 62 jaar.

Reactie BSG

Kapitaal voor latente TOP uitkeringen is geen onderdeel van de PDC. Het uitgangspunt van BSG is dat vóór pensioeningang er sprake is van één pensioenkapitaal per deelnemer. Op de pensioendatum kan de deelnemer dit kapitaal aanwenden voor verschillende doelen (echter geen TOP). De PDC biedt optioneel wel de mogelijkheid om bij pensioeningang de kiezen voor hoog/laag c.q. laag/hoog en tijdelijk overbruggingspensioen tot de AOW-leeftijd.

Reactie PFSR

Voor latent TOP wordt tevens de standaardregel toegepast. Deze aanspraken worden omgezet in persoonlijke pensioenkapitaal. Bij pensionering kan een deelnemer geen TOP meer inkopen, maar alleen een LOP (en indien nodig een LPP).

Daarnaast kan een deelnemer kiezen voor een hoog/laag-constructie (of laag/hoog). Dit wordt door BSG geadministreerd als een levenslang variabel pensioen plus een tijdelijk variabel pensioen. Hiermee heeft een deelnemer derhalve de mogelijkheid om een “TOP”-achtige aanspraak in te kopen met diens pensioenkapitaal.

Er zijn (per ultimo 2025) 539 deelnemers met een ingegaan LOP die gekozen hebben voor een hoog-laag constructie en 4 deelnemers die gekozen hebben voor een laag-hoog constructie.

Ingegane hoog/laag constructies op invaarmoment worden overgenomen (gerespecteerd).

6.1.3.2. Ongehuwd ouderdomspensioen (OOP)

Een OOP-uitkering komt toe aan een deelnemer mits deze op pensioeningangsdatum (of later) ongehuwd of alleenstaand is. Deze pensioenvorm is inmiddels niet meer fiscaal toegestaan en alleen reeds opgebouwde OOP-aanspraken in het verleden zijn blijven staan.

Bij de harmonisatie is deelnemers aangeboden het OOP om te zetten in een levenslang ouderdomspensioen, ofwel LOP. Een LOP heeft meer waarde voor een deelnemer, omdat deze als enige voorwaarde heeft dat de deelnemer moet leven op pensioeningangsdatum. Een OOP heeft daarnaast als voorwaarde – zoals hiervoor al aangegeven – dat de betreffende deelnemer ongehuwd dan wel alleenstaand moet zijn. In de waardering wordt hiermee rekening gehouden met behulp van partnerfrequenties. Bijna alle deelnemers hebben bij de harmonisatie ingestemd met de omzetting naar LOP.

Per ultimo 2025 zijn er nog drie deelnemers die een (latente en/of ingegane) OOP-aanspraak hebben. Dit zijn de deelnemers die bezwaar hebben gemaakt tegen de harmonisatie. In onderstaande tabel zijn deze drie deelnemers met hun OOP-aanspraken weergegeven. Let op, we hebben hierbij de status, leeftijd en TV vastgesteld per invaardatum 1 januari **2028** (gebruikmakend van de RTS per ultimo 2025).

OOP-aanspraken en rechten								
Nummer	Status	Geslacht	Partner	Lft	Plft	OOP	TV OOP	Groep
1	Slaper	Man	Nee	68,5	65	494	705	i
2	Slaper	Man	Nee	65,5	65	184	257	iv
3	OP ing/OOP lat	Man	Ja	76,5	65	19	25	ii
Totaal							987	

Onder het nieuwe contract wordt geen OOP meer aangeboden. Het is dan ook de vraag hoe omgegaan moet worden met het OOP als er wordt ingevaren? Daarvoor kijken we eerst naar hoe de omzetting heeft plaatsgevonden van OOP-rechten bij de harmonisatie (= interne collectieve waardeoverdracht die PFSR heeft uitgevoerd per 1 januari 2022, waarbij tevens OOP-aanspraken zijn omgezet).

Harmonisatie

Bij de harmonisatie per 1 januari 2022 zijn de OOP-aanspraken omgezet naar LOP-aanspraken. Deze vijf deelnemers hebben daar bezwaar tegen gemaakt. Bij de harmonisatie zijn vier verschillende groepen van deelnemers gedefinieerd:

Groep	Omschrijving
i	Voor gepensioneerde deelnemers met een ingegane OOP-uitkering treden geen wijzigingen op. Alleen het 'label' wordt aangepast van een ingegaan OPO-recht naar een ingegaan LOP-recht.
ii	Voor gepensioneerde deelnemers met partner wordt de latente OOP-aanspraak omgezet in een direct ingaand LOP-recht, door middel van actuairueel neutrale omzetting.
iii	Voor nog niet gepensioneerde deelnemers met partner wordt de latente OOP-aanspraak omgezet in een uitgestelde LOP-aanspraak ingaand op 68 jaar, door middel van actuairueel neutrale omzetting.
iv	Voor nog niet gepensioneerde deelnemers zonder partner wordt de latente OOP-aanspraak omgezet in een uitgestelde LOP-aanspraak met behoud van de ingangleeftijd en zonder actuariële omrekening. Vervolgens wordt die aanspraak actuairueel neutraal omgezet in een LOP-aanspraak ingaand op 68 jaar.

Wij hebben de drie deelnemers ingedeeld naar deze groepen per 1 januari 2028 (zie de vorige tabel); we hebben dan één deelnemer vallend onder groep i, één deelnemer vallend onder groep ii en één deelnemer vallend onder groep iv.

Voor groep i en ii geldt dat er geen actuariële impact is op de TV als gevolg van de omzetting. Bij het invaren is hierbij dus geen probleem; we kunnen de omzetting doen zonder dat deze impact heeft op de gekapitaliseerde waarde.

Alleen bij de deelnemer vallend onder groep iv is er wél sprake van een toename van de TV als gevolg van de omzetting.

Er kunnen zich twee situaties voordoen op 1 januari 2028 voor die ene deelnemer die onder groep iv valt:

- De deelnemer is inmiddels met pensioen gegaan en heeft een ingegane OOP-uitkering op invaarmoment.
- De deelnemer is nog niet met pensioen gegaan en heeft een latente OOP-uitkering op invaarmoment.

Dit heeft de volgende consequenties:

- Situatie a): doordat de deelnemer al met pensioen is gegaan, valt deze niet meer onder groep iv, maar onder groep i. En dan kan de kapitalisatie gewoon via het standaardmodel lopen.
- Situatie b): de deelnemer valt dan nog steeds onder groep iv. Dan gaat PFSR hetzelfde doen als bij de harmonisatie (namelijk de latente OOP-aanspraak behandelen als een uitgestelde LOP-aanspraak zonder actuariële omrekening), waardoor het (invaar)kapitaal van deze deelnemer hoger zal zijn dan de TV op invaarmoment. Naar schatting (zie de tabel op de vorige pagina) leidt dat tot een benodigde financiering van minder dan € 500; dit zal dan uit de dekkingsgraad gefinancierd worden.

6.1.3.3. COPS polissen

Op de balans van PFSR is per eind 2025 een bedrag opgenomen ad € 70.000 aan “COPS-polissen”. Dit betreffen individuele vrijwillige (aanvullende) pensioenbeleggingen uit het verleden, op basis van een beschikbare premie op kapitaalbasis.

Eind 2024 stond er nog een groter bedrag op de balans aan COPS-polissen (€ 1.935.000). Er is in 2025 besloten om een collectieve waardeoverdracht van de COPS-polissen te doen naar Zwitserleven. Het VO heeft een positief advies gegeven, de RvT heeft haar goedkeuring gegeven en er is een verklaring van geen bezwaar van DNB ontvangen. Er geldt echter een individueel bezwaarrecht voor de betreffende deelnemers. Een aantal deelnemers heeft bezwaar aangetekend. Er zijn in totaal acht deelnemers die bezwaar hebben gemaakt met een totale hoogte van het kapitaal van € 70.000. Bij de overgang naar de nieuwe regeling zullen de beleggingen bij Zwitserleven overgezet moeten worden naar de nieuwe regeling onder Wtp bij het pensioenfonds.

Op invaarmoment worden de COPS-polissen één op één overgezet naar de nieuwe regeling en samengevoegd met het pensioen dat via het pensioenfonds is opgebouwd en wordt ingevaren. Over het kapitaal van de COPS-polis wordt geen buffer toegekend. E.e.a. resulteert dan in één persoonlijk pensioenvermogen.

6.1.3.4. Niet opgevraagd pensioen (NOP)

Het huidige beleid dat BSG toepast ten aanzien van niet opgevraagde pensioenen (NOP) is als volgt:

- Toekomstige uitkeringen: worden volledig gereserveerd in de (reguliere) TV.
- Over het verleden niet opgevraagde uitkeringen: worden door BSG bijgehouden op een saldijst. Op de saldijst wordt simpelweg de optelsom bijgehouden van de niet uitgekeerde pensioenbedragen per deelnemer. Er vindt geen toekenning van rendement o.i.d. plaats. Het totale bedrag van de saldijst is niet opgenomen in de TV, maar op de balans onder ‘overige passiva’.

Na invaren zal PFSR voor de niet opgevraagde uitkeringen een saldijst blijven hanteren en blijven opnemen op de balans onder ‘overige passiva’. Voor de toekomstige uitkeringen wordt per deelnemer een persoonlijk pensioenvermogen gevormd en deze worden onderdeel van de collectieve voorziening NOP. De optelsom van deze persoonlijke pensioenvermogens vormen derhalve de voorziening NOP. Periodiek (maandelijks) worden de nieuwe uitkeringen die niet worden opgevraagd, overgeheveld van de voorziening NOP naar de saldijst

6.2. Stappenplan invaren

Op grond van artikel 150m Pw zal PFSR een interne collectieve waardeoverdracht (hierna: CWO) doorvoeren. Deze CWO strekt ertoe in verband met de collectieve wijziging van de pensioenovereenkomsten met de aangesloten ondernemingen de waarde van de pensioenen aan te wenden bij PFSR overeenkomstig de gewijzigde pensioenovereenkomsten. Een andere benaming van de interne CWO is “invaren”.

PFSR zal haar eindbalans onder het FTK opmaken per 31 december 2027. Het bestuur heeft besloten om per die datum nog een (laatste) reguliere indexatie conform het FTK toe te kennen. Vervolgens zal er een herverdeling plaatsvinden van de aanwezige bezittingen en verplichtingen, doordat per 1 januari 2028 PFSR een interne collectieve waardeoverdracht uitvoert (“invaren”).

In deze paragraaf wordt aangegeven op welke wijze PFSR gaat invaren en hoe de aanwezige bezittingen en verplichtingen onder de nieuwe FPR-regeling zullen worden vastgesteld en worden verdeeld onder de deelnemers.

Er is in onderstaande analyse gebruik gemaakt van de cijfers per eind 2025. Deze worden herijkt op invaarmoment (1 januari 2028).

PFSR maakt bij de overgang gebruik van de “standaardmethode”. Deze methode bestaat uit een aantal stappen om te komen van de FTK-eindbalans tot de FPR-startbalans:

Stap 0: Vaststellen FTK-eindbalans.

Stap 1: Beschikbaar vermogen bepalen voor toepassen van de standaardregel.

Stap 2: Vaststellen van de persoonlijke pensioenvermogens (toepassen van de standaardregel).

Stap 3: Het toepassen van een gerichte vermogenstoedeling.

Stap 4: Vaststellen FPR-startbalans.

Het vaststellen van de FTK-eindbalans hebben we “stap 0” genoemd, omdat deze stap feitelijk onderdeel is van de reguliere werkzaamheden van PFSR bij het jaarwerk 2027. Bij stap 0 worden echter nog wel extra aanpassingen doorgevoerd in de technische voorzieningen. Dit is verderop omschreven.

Bij stap 1 wordt door PFSR het beschikbaar vermogen voor toepassen van de standaardregel bepaald. Hiervoor wordt de “invaardekkingsgraad” uitgewerkt. Onderdeel van de invaardekkingsgraad is een specificatie van de reserves en overige voorzieningen die PFSR zal vormen op de FPR-startbalans, waarmee deze reserves en voorzieningen geen onderdeel vormen van het vermogen dat beschikbaar gesteld wordt aan de deelnemers. Na vaststelling van de invaardekkingsgraad, is bekend welk deel van het collectief pensioenvermogen beschikbaar is voor de deelnemers en dat via de standaardregel verdeeld wordt naar de persoonlijke pensioenvermogens (stap 2). Indien nodig vindt er nog een herverdeling plaats in stap 3. Na afronding van stap 3 is de aanvangsbalans onder de nieuwe FPR-regeling bekend.

In de volgende paragrafen omschrijven wij eerst de herrekening van de bestaande TV; daarna omschrijven wij de reserves en voorzieningen die PFSR zal aanhouden op de FPR-balans. Die reserves

en voorzieningen dienen eerst verbijzonderd te worden van het totaal vermogen⁹, teneinde het beschikbaar vermogen vast te kunnen stellen waarop de standaardregel toegepast wordt.

Het beschikbare vermogen voor toedeling aan de deelnemers wordt ook wel de buffer genoemd. De buffer is gelijk aan:

Totaal pensioenvermogen minus de (herrekende) TV minus (verplichte) reserves minus overige voorzieningen.

Reserves

Hieronder volgt een opsomming van de verschillende reserves die PFSR aanhoudt op de FPR-balans:

- **Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV)**
De vaststelling van het MVEV is verder uitgewerkt in § 6.2.2.1.1.
- **Operationele reserve**
De hoogte van de operationele reserve is nader uitgewerkt in § 6.2.2.1.2.
- **Risicodelingsreserve**
De hoogte van de risicodelingsreserve is nader uitgewerkt in § 6.2.2.1.4.

Overige voorzieningen

Naast genoemde reserves houdt PFSR de volgende collectieve voorzieningen aan op de balans:

- **Voorziening eerbiediging partnerpensioen**
Deze voorziening is verder uitgewerkt in § 6.2.2.2.1.
- **Voorziening eerbiediging wezenpensioen**
Deze voorziening is verder uitgewerkt in § 6.2.2.2.2.
- **Voorziening toekomstige kosten**
Deze voorziening is verder uitgewerkt in § 6.2.2.2.3.
- **Voorziening Incurred But Not Reported (IBNR)**
Deze voorziening is verder uitgewerkt in § 6.2.2.2.4.
- **Voorziening schade**
Deze voorziening is verder uitgewerkt in § 6.2.2.2.5.
- **Voorziening NOP**
Deze voorziening is verder uitgewerkt in § 6.2.2.2.6.

6.2.1. Stap 0: Vaststellen technische voorziening pensioenverplichtingen onder het FTK

Op invaarmoment is de hoogte van de technische voorzieningen van de huidige pensioenregeling bekend. De technische voorzieningen (TV) bestaan voornamelijk uit de contante waarde van de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenrechten. Bij de waardering van die technische voorzieningen maakt PFSR gebruik van aannames. In beginsel wordt aan elke (gewezen) deelnemer en pensioengerechtigde diens technische voorziening toegekend als persoonlijk pensioenvermogen.

Er is echter een aantal aannames die PFSR wijzigt bij de vaststelling van de persoonlijke pensioenvermogens ten opzichte van de huidige waardering van de technische voorzieningen. Voornaamste reden van aanpassing is dat de TV gebaseerd is op collectieve aannames, terwijl voor de omrekening naar persoonlijke pensioenvermogens een meer precieze berekening op deelnemersniveau wenselijk is. Deze aanpassing in aannames zien toe op de volgende onderdelen:

⁹ Risicodelingsreserve wordt pas gevormd na invaren.

1) Leeftijdsbepaling

PFSR hanteert in de vaststelling van de TV de aanname dat elke deelnemer op 1 juli geboren is. Voor de waardering van de TV is dat een benadering die (voor het jaarwerk en de dekkingsgraad) nauwkeurig genoeg is. Voor de omrekening naar persoonlijke pensioenkapitalen is het echter nauwkeuriger (en rechtvaardiger) om uit te gaan van de eerste dag van de daadwerkelijke maand waarin de deelnemer geboren is. Daarmee wordt dan afgeweken van de wijze waarop thans de TV vastgesteld wordt.

2) Betalingsfrequentie

In de huidige vaststelling van de TV wordt ervan uitgegaan dat de pensioenuitkeringen continu jaarlijks geschieden. Daarmee wordt in de vaststelling van de best estimate uitkeringskasstromen aangenomen dat sprake is van een halve uitkering aan het begin van een jaar en een halve uitkering aan het einde van een jaar. Voor de omrekening naar persoonlijke pensioenkapitalen is het echter nauwkeuriger (en rechtvaardiger) om uit te gaan van maandelijkse betalingen in plaats van jaarlijkse betalingen. De aanname inzake de betalingsmodaliteit (continu) wordt niet gewijzigd. Ofwel in de vaststelling van de TV zal uitgegaan worden van maandelijks continue uitkeringen.

3) Sekseneutraliteit

In artikel 21 van de Regeling Pw, derde lid, is opgenomen dat een fonds waarborgt dat bij het toepassen van de standaardregel geen onderscheid gemaakt wordt tussen mannen en vrouwen. Dit impliceert dat de waardering van de kasstromen op basis van sekseneutraliteit dient plaats te vinden.

PFSR herrekend de sekseafhankelijke TV om naar een sekseneutrale TV, door verhoudingen te bepalen per pensioenvorm. Hierbij worden de volgende groepen van pensioenvormen onderscheiden:

- Latent levenslang ouderdomspensioen
- Ingegaan levenslang ouderdomspensioen
- Latent tijdelijk ouderdomspensioen
- Ingegaan tijdelijk ouderdomspensioen
- Latent levenslang partnerpensioen
- Ingegaan levenslang partnerpensioen
- Ingegaan tijdelijk partnerpensioen
- Ongehuwden ouderdomspensioen
- Wezenpensioen

De sekseneutrale verhoudingen worden zodanig bepaald, dat de sekseneutrale voorziening die resulteert exact gelijk is aan de sekseafhankelijke voorziening per groep. Toepassing van sekseneutrale waardering leidt derhalve op totaalniveau tot geen (materiële) aanpassing in de TV.

Na aanpassing van deze aannamen in de vaststelling van de best estimate uitkeringskasstromen en daarmee de herrekening van de aanwezige TV, worden de reserves en voorzieningen bepaald die eerst gefinancierd worden uit het aanwezig pensioenvermogen.

4) Onvoorwaardelijke indexaties

PFSR kende een heel scala aan verschillende toeslagtoezeggingen. Bij de harmonisatie per 1 januari 2022 zijn deze zoveel als mogelijk geharmoniseerd, waarbij de onvoorwaardelijke toeslagtoezeggingen zijn omgezet naar de reguliere voorwaardelijke toeslagtoezeggingen, tenzij deelnemers daartegen bezwaar hebben gemaakt.

Per ultimo 2025 is er nog een zevental verschillende toeslagtoezeggingen te onderscheiden. Voor de waardebeoordeling bij invaren is de toeslagovereenkomst van belang. Bij onvoorwaardelijke of vaste toeslagen dient deze namelijk meegenomen te worden als onderdeel van de waardering. Bij voorwaardelijke toeslagverlening is dit niet het geval.

Voor de waardering van een onvoorwaardelijke indexatie is een ingroepad en een lange termijn inflatie van toepassing. Tot augustus 2023 was het gebruikelijk dat DNB elk kwartaal of elk halfjaar het "ingroepad" publiceerde¹⁰. Inmiddels doet DNB dat niet meer, maar DNB heeft wel laten weten hoe het ingroepad afgeleid kan worden (hiervoor wordt gebruik gemaakt van door het CBS te publiceren cijfers).

Voor de vaststelling van de kasstromen die als input gelden voor de toepassing van de standaardregel, zal PFSR derhalve gebruik maken van het dan geldende ingroepad en lange termijn inflatiecijfer, teneinde de onvoorwaardelijke indexatie mee te nemen in de vaststelling van de kasstromen en daarmee in de waardering van de technische voorziening.

Voorts worden de schalingsfactoren uit de standaardregel toegepast op de alsdan afgeleide kasstromen. Dat betekent dat die deelnemers die aanspraak maken op een onvoorwaardelijke indexatie, deze onvoorwaardelijke indexatie volledig ingeprijsd krijgen in de vaststelling van hun persoonlijke pensioenvermogen en dat zij daarnaast hun aandeel krijgen in de verdeling van de buffer.

5) Ongehuwden ouderdomspensioen

Hiervoor wordt verwezen naar paragraaf 6.1.3.2. Dit betreft een zeer immateriële aanpassing van de technische voorziening met een bedrag ter grootte van ongeveer € 500.

6) Herijking partnerfrequenties

In de huidige vaststelling van de partnerfrequenties is mogelijk enige prudentie begrepen. In het jaar voor invaren zal PFSR haar grondslagen herijken en daar waar nodig vaststellen op basis van best estimate.

¹⁰ <https://www.dnb.nl/voor-de-sector/open-boek-toezicht/sectoren/pensioenfonds/pensioenfonds/prudentieel-toezicht/premie/ingroepad-bij-parameters-pensioenfonds-groeivoeten-prijs-en-loonindex/>

6.2.2. Stap 1: Vaststellen beschikbaar vermogen voor deelnemers

6.2.2.1. Gedeelte van het vermogen dat wordt gebruikt ter dekking reserves

Hieronder volgt een opsomming van de verschillende reserves die PFSR aanhoudt op de FPR-balans:

- Minimaal vereist eigen vermogen (MVEV).
- Operationele reserve.
- Risicodelingsreserve.

Het MVEV en de operationele reserve worden slechts bij aanvang vastgesteld om de FPR-startbalans op te kunnen stellen; voorts zullen deze reserves worden samengevoegd en vormen ze samen het eigen vermogen van het pensioenfonds.

De risicodelingsreserve vormt een separate bestemmingsreserve binnen het eigen vermogen van het fonds. Deze telt niet mee voor de vaststelling van de dekkingsgraad van het fonds.

6.2.2.1.1. Minimaal vereist eigen vermogen

Onder de Wtp is de algemene veronderstelling dat artikel 11a van het Besluit FTK op het gehele fonds dat een FPR voert van toepassing wordt. Dat artikel bepaalt dat het fonds op elk jaareinde over het minimaal vereist eigen vermogen (hierna: MVEV) moet beschikken en direct tot maatregelen overgaat als dat niet het geval is, tenzij het gemiddeld over de twaalf maandeindes van het betreffende jaar wel kon beschikken over het MVEV.

Het MVEV is een vermogenseis en dat betekent dat het pensioenfonds jaarlijks toetst of het aanwezig eigen vermogen tenminste gelijk is aan het MVEV. Er is dus niet sprake van een MVEV-reserve op de balans, maar simpelweg van eigen vermogen.

In een separate notitie is de hoogte van het MVEV nader onderbouwd (PF25-009). Het MVEV is vastgesteld als eurobedrag en voorts uitgedrukt in procenten van de FTK-TV en bedraagt 1,3% van deze TV. De finale vaststelling van het MVEV zal plaatsvinden gedurende het jaar voor invaren.

Na invaren is het mogelijk dat het MVEV wordt aangepast. Indien dit een verlaging betreft, zal het meerdere vrijvallen aan de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers.

6.2.2.1.2. Operationele reserve

De operationele reserve (hierna: OR) is onderdeel van het eigen vermogen van het pensioenfonds. De OR dient ter dekking van operationele risico's, zoals fluctuaties in uitvoeringskosten, schattings- of meetfouten, onvoorziene administratieve correcties of incidentele kosten. De OR vangt deze risico's op zodat de pensioenuitvoering stabiel kan blijven functioneren.

Op het moment van invaren naar de FPR is de OR vastgesteld. Direct na invaren is de OR geen separate reserve meer, maar is deze onderdeel geworden van het totale eigen vermogen van het pensioenfonds. Er is geen wettelijk maximum vastgesteld voor de OR.

De specifieke doelstellingen van de OR zijn als volgt:

- **Dekking resultaat op risicoverzekering overlijden**

Door de aangesloten onderneming wordt een risicopremie betaald ter dekking van het risico op vooroverlijden van een deelnemer (hoofdverzekerde), waardoor de partner een levenslang partnerpensioen krijgt toebedeeld en het kind / de kinderen een wezenpensioen. In werkelijkheid zal de schadelast (= toekenning partner- en wezenpensioenen) hiervan afwijken en ontstaat er aldus een resultaat. Dit resultaat wordt gefinancierd door de OR.

- **Dekking resultaat op risicoverzekering premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid**

Door de aangesloten onderneming wordt een risicopremie betaald ter dekking van de financiering van premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (hierna: PVI). In werkelijkheid zal de schadelast (= toekenning PVI) hiervan afwijken en ontstaat er aldus een resultaat. Dit resultaat plus en min wordt gefinancierd door de OR.

- **Niet opgevraagde pensioenen (NOP)**

Om niet in lengte der jaren te reserveren voor een individuele deelnemer valt 10 jaar na pensioeningang per individu de voorziening en diens bedrag op de saldijst vrij in de operationele reserve. Mocht een deelnemer daarna alsnog zijn uitkering opvragen, dan wordt dit gefinancierd vanuit de operationele reserve.

- **Stroppenpot**

De stroppenpot is een reservering om te beschermen tegen onvoorziene tegenvallende financiële resultaten als gevolg van onder andere herstel van fouten uit het verleden, klachten en geschillen en kosten wegens juridische procedures.

- **Tekorten in andere reserves en resultaat op kosten**

Er wordt gereserveerd voor het aanvullen van tekorten in andere reserves (bijvoorbeeld de reserve die wordt aangehouden ter dekking van het MVEV), mits er voldoende middelen in de OR aanwezig zijn. Andersom is het ook mogelijk de OR aan te vullen vanuit 'meevallers' uit andere reserves. Ook de herijking van de kostenvoorziening en een eventueel resultaat op kosten valt hieronder.

- **Overige restrisico's**

- Debiteurenrisico

Dekking van het risico dat er geen premie is betaald door de werkgever, maar er wel recht op pensioenopbouw voor de deelnemer geldt.

- TWK-mutaties en datakwaliteit issues

Financiering van resultaten die gemoeid zijn met TWK-mutaties en datakwaliteit issues (lasten als gevolg van herstel/correctie van (pensioen)data).

- Schrijnende gevallen

Het tegemoetkomen van schrijnende gevallen ter discretionaire bevoegdheid van het bestuur. Het is aan het bestuur om invulling te geven wanneer er sprake is van een schrijnend geval.

De generieke doelstelling voor de OR is om de resultaten zoals beschreven in de volgende tabel op te vangen, zodat deze geen impact hebben op de persoonlijke pensioenvermogens en lopende uitkeringen van deelnemers.

Resultaat a.g.v.	Geldstromen		Toelichting
	Baten	Lasten	
Risicoverzekering overlijden	Risicopremies werkgever(s)	Toekenning partner- en wezenpensioenen	Het jaarlijks resultaat op risicodekking overlijden (partner- en wezenpensioenen) loopt via het eigen vermogen.
Risicoverzekering PVI	- Risicopremies werkgever(s) - Vrijval uit IBNR - Vrijval TV schade	- Toekenning PVI - Dotatie aan IBNR - Dotatie aan TV schade	Het jaarlijks resultaat op risicodekking PVI loopt via het eigen vermogen.
Kosten	- Kostenopslag in premies - Vrijval uit kostenvoorziening	- Pensioenuitvoeringskosten - Herijking kostenvoorziening (voor zover niet gefinancierd door werkgever)	Het jaarlijks resultaat op kosten wordt verrekend via het eigen vermogen.
Niet opgevraagde pensioenen	Vrijval uit saldijlijst	Uitkering na vrijval	Financiering van NOP na vrijval.
Stroppenpot bij invaren	Geen	Onvoorziene financiële lasten (zoals herstel van fouten uit het verleden, juridische procedures, etc.)	Tijdelijke reservering voor eventuele kosten die kort na het invaren ontstaan als gevolg van bijv. rechtszaken, herstel van fouten, etc.
Aanvullen tekorten / overschot eigen vermogen	- Onttrekking uit pensioenvermogens indien noodzakelijk (MVEV) - Indien nodig: opslag in de premie.	Geén (indien het wettelijk wordt mogelijk gemaakt toekenning van een overschot in het eigen vermogen aan de pensioenvermogens.)	Indien het eigen vermogen "te laag" is (zie volgend hoofdstuk), kunnen gelden onttrokken worden aan de pensioenvermogens en andersom.
Overige mutaties	Indien nodig: opslag in de premie	- Toekenning pensioenopbouw ("geen premie, wel recht") - TWK-mutaties - Dataherstel / -correcties - Schrijnende gevallen	Financiering van overige restrisico's zoals het debiteurenrisico en schrijnende gevallen.

Als de resultaten op risicoverzekeringen die eventueel via de OR lopen fors negatief of positief zijn, geeft dat aanleiding om de risicopremies bij te stellen. Een dergelijk onderzoek dient sowieso periodiek plaats te vinden.

Bepalen initiële omvang ter dekking van het risico van vooroverlijden

PFSR heeft een Monte Carlo simulatie opgezet ter waardering van de benodigde buffer voor het risico op vooroverlijden. Indien een deelnemer voor pensioeningang komt te overlijden, ontvangt de partner van die deelnemer (mits aanwezig) een toekenning van levenslang partnerpensioen. Dit risico is op risicobasis gedekt. Dat betekent dat PFSR hier geen voorziening voor aanhoudt. Ter dekking van het risico ontvangt PFSR van de aangesloten ondernemingen een risicopremie (deze wordt betaald boven op de spaarpremie).

Op basis van de in 2023 gehanteerde grondslagen van het fonds¹¹ (= AG Prognosetafels 2022, ES2022 en partnerfrequenties) en het deelnemersbestand dat is gebruikt bij de vaststelling van het jaarwerk 2023 is een inschatting gemaakt van:

- De verwachte schade per deelnemer (= de risicopremie)
- De gerealiseerde schade in 10.000 simulaties.

Hierbij is gerekend met de RTS van DNB per ultimo 2023. Er is rekening gehouden met een dekking van 35% van het laatstgenoten pensioengevende salaris voor partnerpensioen.

In de volgende tabel zijn de uitkomsten van deze simulatie weergegeven.

Uitkomsten sterfteresultaat			
# overlijdens	Frequentie	Gem. schade	Resultaat
0	893	0	1.409.243
1	2.130	585.588	823.655
2	2.594	1.164.359	244.885
3	2.150	1.747.927	(338.684)
4	1.231	2.330.750	(921.507)
5	607	2.965.722	(1.556.479)
6	276	3.487.898	(2.078.655)
7	85	4.132.194	(2.722.950)
8	22	4.790.136	(3.380.893)
9	10	4.904.048	(3.494.805)
Verwachting	2,4 overlijdens	1.417.665	(8.421)

Het resultaat is gelijk aan de ontvangen risicopremie, verminderd met de schadelast (= toekenningen aan partnerpensioen) in enig jaar. De totaal ingeschatte risicopremie bedraagt € 1,41 miljoen. Indien er in enig jaar geen toekenningen van partnerpensioen zijn, maakt het pensioenfonds een 'winst' van € 1,41 miljoen. Uit de simulatie volgt verder dat er bijv. 607 keer van de 10.000 simulaties sprake is geweest van vijf overleden hoofdverzekerden met een bijbehorende gemiddelde schade van € 2,97 miljoen. Na aftrek van de ontvangen risicopremie (ad € 1,41 miljoen) is het gemiddelde resultaat dan € 1,56 miljoen negatief.

Aangezien voorgaande simulaties telkens toezien op het resultaat in enig jaar, is een inschatting gemaakt van het resultaat over een periode van 40 jaar. Daarbij is elke simulatie als de uitkomst van een boekjaar verondersteld en zijn de 10.000 simulaties derhalve opgesplitst in 250 blokken van 40 jaar. Vervolgens is het cumulatieve resultaat binnen een blok van 40 jaar geschat door simpelweg de optelsom te nemen (daarbij is verondersteld dat het behaalde beleggingsresultaat exact gelijk is aan de benodigde intresttoevoeging). Dit resulteert in de volgende percentielwaarden:

¹¹ Op het daadwerkelijke moment van invaren zal deze berekening herijkt worden op basis van de meest recente grondslagen en deelnemersbestand.

Percentiel	Resultaat
1,0%	(15.162.746)
2,5%	(13.500.796)
25,0%	(11.543.808)
50,0%	(5.172.613)
75,0%	339.155
95,0%	4.701.495

PFSR heeft besloten om op invaarmoment een bedrag te reserveren in de OR ter dekking van het resultaat op overlijden, zodanig dat het 2½^e-percentiel afgerond ongeveer op nihil uitkomt (een “eens in de 40 jaar-event”). Dat zou betekenen dat PFSR een bedrag ad **€ 13,5 miljoen** dient te reserveren in de OR. Definitieve vaststelling van de benodigde buffer zal plaatsvinden voorafgaand aan het invaarmoment.

Bepalen initiële omvang ter dekking van het risico van vooroverlijden

Voor de waardering van de benodigde buffer voor het risico van premievrijstelling bij invaliditeit (hierna: PVI) is eenzelfde methode als in de vorige paragraaf toegepast. Daarbij zijn de kansen op instroom in de WIA afgeleid van openbare UWV-data. Hierbij is onderscheid gemaakt naar gedeeltelijk arbeidsongeschikten en volledig arbeidsongeschikten.

Aangezien de UWV-data landelijke data zijn, is een correctie op deze kansen toegepast, zodanig dat op totaalniveau een risicopremie resulteert die ongeveer gelijk is aan de risicopremie zoals opgenomen in het jaarverslag 2023¹². De resulterende correctiefactor is gelijk aan 25%. Voorts is verondersteld dat indien een deelnemer gedeeltelijk arbeidsongeschikt is, deze recht heeft op 50% premievrije voorzetting. Deze aanname is benodigd, aangezien het UWV geen verdiepende cijfers publiceert (naar de mate van gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid).

Er is geen rekening gehouden met revalideringskansen. Verder is gerekend met de bij het fonds bekende grondslagen (AG Prognosetafels 2022 en ES2022), alsmede de RTS van DNB per eind 2023. Qua premie van de nieuwe regeling is uitgegaan van 27,5% van de pensioengrondslag zonder stijging¹³.

Hieronder is de uitkomst samengevat van wederom 10.000 simulaties:

¹² Op het daadwerkelijke moment van invaren zal deze berekening herijkt worden op basis van de meest recente grondslagen en deelnemersbestand.

¹³ Of een stijging meeverzekerd moet worden is ten tijde van het schrijven van dit plan nog niet bekend. Hiermee zal rekening gehouden worden op het moment van invaren.

Uitkomsten			
# Arbeidsongeschikten	Frequentie	Gem. schade	Resultaat
0	7	0	2.626.582
1	55	391.245	2.235.337
2	181	699.818	1.926.764
3	489	1.103.850	1.522.732
4	806	1.456.321	1.170.261
5	1.131	1.834.744	791.838
6	1.476	2.211.804	414.778
7	1.503	2.552.216	74.366
8	1.397	2.929.903	(303.321)
9	1.036	3.310.039	(683.457)
10	750	3.644.045	(1.017.463)
11	522	4.032.832	(1.406.250)
12	300	4.346.760	(1.720.178)
13	152	4.752.969	(2.126.387)
14	95	5.116.786	(2.490.204)
15	56	5.459.104	(2.832.522)
16	32	5.925.080	(3.298.498)
17	6	6.311.437	(3.684.855)
18	1	5.553.937	(2.927.355)
19	1	6.824.247	(4.197.665)
20	3	6.473.920	(3.847.338)
21	1	6.258.727	(3.632.145)
24	0	0	0
Verwachting	7,2 AO'ers	2.648.172	(21.591)

Aangezien voorgaande simulaties telkens toezien op het resultaat in enig jaar, is een inschatting gemaakt van het resultaat over een periode van 40 jaar. Dit resulteert in de volgende percentielwaarden:

Percentiel	Resultaat
1,0%	(20.628.935)
2,5%	(14.415.521)
25,0%	(5.736.188)
50,0%	(836.417)
75,0%	4.061.569
95,0%	9.827.795

PFSR heeft besloten om op invaarmoment een bedrag te reserveren in de OR, zodanig dat het 2½%-percentiel afgerond ongeveer op nihil uitkomt (een "eens in de 40 jaar-event"). Dat zou betekenen dat PFSR een bedrag ad **€ 14,5 miljoen** dient te reserveren in de OR.

Definitieve vaststelling van de benodigde buffer zal plaatsvinden voorafgaand aan het invaarmoment. Waarbij tevens rekening gehouden zal worden met een eventuele onvoorwaardelijke stijging van de pensioengrondslag.

Bepalen initiële omvang van de operationele reserve

Voor de dekking van de risicoverzekeringen (sterfte en PVI) is in de vorige paragrafen een inschatting opgenomen. Voor de overige doelen van de OR passen we de volgende benadering toe.

Om de OR te onderbouwen dient per gesteld doel aangegeven te worden hoe hoog de omvang van de OR hiervoor moet zijn door te kijken naar de kans dat deze gebeurtenis zich voordoet en de impact van de gebeurtenis op de OR te bepalen als deze optreedt. Ook dient gekeken te worden naar welke risicobeheersmaatregelen getroffen kunnen worden om de kans en/of de impact te verlagen.

- Hoe groot is de kans dat een gebeurtenis zich voordoet zodat de OR moet worden ingezet?
 - Onwaarschijnlijk : 5%
 - Gering : 25%
 - Gemiddeld : 50%
 - Waarschijnlijk : 75%
 - Zeer groot : 95%
- Hoe groot is de mogelijke impact van de gebeurtenis op de OR?
 - Verwaarloosbaar : ≤ € 1 miljoen
 - Klein : > € 1 miljoen en ≤ € 5 miljoen
 - Gemiddeld : > € 5 miljoen en ≤ € 20 miljoen
 - Groot : > € 20 miljoen en ≤ € 40 miljoen
 - Heel groot : > € 40 miljoen

De initiële omvang van de OR wordt vervolgens berekend door middel van kans x impact per doel van de OR. Dit is uitgewerkt in de navolgende tabel.

Doelen	Kans / impact	Omvang OR	Beheersmaatregelen
Resultaten op risicoverzekeringen (overlijden)	Voor waardering zie H5	€ 13,5 mln	Periodieke toets van de gehanteerde grondslagen om de risicopremies voor het overlijdensrisico vast te stellen.
Resultaten op risicoverzekeringen (AO)	Voor waardering zie H5	€ 14,5 mln	Periodieke toets van de gehanteerde grondslagen om de risicopremies voor het arbeidsongeschiktheidsrisico vast te stellen.
Debiteurenrisico	Kans: Onwaarschijnlijk Impact: Groot	€ 2 mln (= 5% × € 40 mln)	Jaarlijkse controle door accountant op aangeleverde gegevens door werkgever.
Niet opgevraagde pensioenen	Kans: Onwaarschijnlijk Impact: Verwaarloosbaar	€ 0,05 mln (= 5% × € 1 mln)	Periodiek schoonveegactie plaats laten vinden.
Stroppenpot	Kans: Gemiddeld Impact: Groot	€ 20 mln (= 50% × € 40 mln)	Fouten uit analyse datakwaliteit voor transitie zoveel mogelijk herstellen. Juridische procedures proberen te beperken door duidelijke communicatie over transitie en gevolgen daarvan.
Aanvulling andere reserves incl. kostenvoorziening en kostenresultaat	Kans: Waarschijnlijk Impact: Gemiddeld	€ 15 mln (= 75% × € 20 mln)	Jaarlijkse toetsing op hoogte andere reserves. Limiet op aanvulling van andere reserves uit operationele reserve.

Doelen	Kans / impact	Omvang OR	Beheersmaatregelen
Overige mutaties ("geen premie, wel recht", TWK-mutaties, dataherstel / -correcties, schrijnende gevallen)	Kans: Onwaarschijnlijk Impact: Gemiddeld	€ 1 mln (= 5% x € 20 mln)	Goede uitvoering van de regeling ter voorkoming van overige mutaties.
Totaal		Circa € 66 mln	

De technische voorziening (=TV) per einde 2025 bedraagt € 2.484,3 mln. In procenten van de TV is de OR geschat op 2,66%.

De OR zal worden vastgesteld als vast eurobedrag op het moment van invaren en niet als percentage van de technische voorzieningen. De OR is ingeschat op € 66 miljoen. Definitieve vaststelling van de OR zal plaatsvinden voorafgaand aan het invaarmoment.

6.2.2.1.3. Compensatiedepot

PFSR vormt geen compensatiedepot. Deze is derhalve gelijk aan 0. Dit neemt niet weg dat er wel een bedrag wordt aangewend ter financiering van een compensatie aan de op het invaarmoment aanwezige actieven. Deze compensatie bedraagt maximaal € 14,95 miljoen (circa 0,5% van het aanwezig vermogen). Op basis van de compensatiestafel die is afgesproken door de sociale partners wordt per deelnemer het compensatiebedrag bepaald. Dit compensatiebedrag wordt toegevoegd aan het (bij stap 2) vast te stellen persoonlijk pensioenvermogen van de deelnemer.

De compensatiestafel is hieronder weergegeven.

Compensatiestafel			
Leeftijd actieve	Compensatie (% PG)	Leeftijd actieve	Compensatie (% PG)
≤ 50	0,0%	60	21,8%
51	3,5%	61	21,4%
52	7,2%	62	20,4%
53	10,4%	63	18,8%
54	13,4%	64	16,5%
55	15,9%	65	13,6%
56	18,0%	66	9,8%
57	19,7%	67	5,3%
58	20,9%	68	0,0%
59	21,6%	≥ 69	0,0%

Aangezien Athora met haar huidige personeel blijft deelnemen aan de pensioenregeling van PFSR tot uiterlijk een half jaar na invaarmoment (beoogt 1 juli 2028 derhalve), geldt voorgaande compensatiestafel ook voor de actieve deelnemers van Athora op invaarmoment.

De compensatie wordt vastgesteld door de gehele leeftijd van een deelnemer te nemen op invaardatum en het in de tabel opgenomen percentage te vermenigvuldigen met de pensioengrondslag van die deelnemer zoals geldend op de invaardatum.

Getoonde percentages zijn in procenten van de pensioengrondslag van de deelnemer. Zo krijgt bijvoorbeeld op invaarmoment een 60-jarige actieve deelnemer éénmalig een bedrag van 20,4% van diens (parttime) pensioengrondslag gestort in zijn of haar persoonlijk pensioenvermogen. Er wordt gekeken naar de (gehele) leeftijd van de deelnemer en er wordt derhalve niet geïnterpoleerd voor tussenliggende leeftijden.

Ná toekenning van de compensatiebedragen zijn deze onderdeel geworden van de persoonlijke pensioenvermogens van de deelnemers. Er is derhalve geen sprake van een compensatiedepot op de startbalans onder de FPR-regeling.

PFSR heeft de door sociale partners gewenste compensatiemaatregel beoordeeld op basis van evenwichtigheid. Dit is verder uitgewerkt in § 6.5.

6.2.2.1.4. Risicodelingsreserve

De RDR is onderdeel van de flexibele premieovereenkomst. De RDR is een voor het uitkeringscollectief bedoelde collectieve vermogensreserve. Door middel van deze reserve worden financiële mee- of tegenvallers collectief gedeeld.

Doelstelling RDR

De doelstelling voor de RDR is het opvangen van nominale verlagingen van uitkeringen in de uitkeringsfase.

Initiële vulling RDR

Voor een omschrijving van de risicodelingsreserve (RDR) maken wij onderscheid naar het uitkeringscollectief en de 'rest' van het deelnemersbestand (de actieven en slapers). De actieven en slapers moeten op het moment dat zij met pensioen gaan en toetreden tot het uitkeringscollectief, 3% van hun kapitaal doteren aan de RDR. Om die reden dienen de actieven en slapers op invaarmoment, net als de gepensioneerden, deze 3% toebedeeld te krijgen. Het enige verschil is dat die 3% bij actieven en slapers onderdeel wordt van het persoonlijke pensioenvermogen, terwijl de gepensioneerden dit direct na invaren doteren aan de RDR. Feitelijk moet op invaarmoment iedereen, dus het volledige deelnemersbestand, een 3%-opslag krijgen in diens kapitaal.

Om iedereen een 3% opslag te geven, kan het makkelijkste bereikt worden door op invaarmoment géén rekening te houden met de 3%-opslag. Na verdeling van het vermogen hoeven we dan nog enkel 3% van het vermogen van de gepensioneerden te doteren aan de RDR. Er is dan wel de standaardregel toegepast op het 3%-gedeelte dat in het vermogen wordt toegekend. PFSR acht dit evenwichtig en heeft dit afgestemd met sociale partners. Door toepassing van de standaardregel kan het gebeuren dat, indien de dekkingsgraad op het moment van invaren aan de lage kant is, oudere gepensioneerden minder van de buffer krijgen dan deze 3%. Indien dat het geval is, zal PFSR een gerichte vermogenstoedeling toekennen, zodanig dat elke gepensioneerde tenminste een opslag heeft van 3%. Dit is verder uitgewerkt in § 6.2.4.

Bij invaren doorloopt PFSR qua toekenning van de RDR derhalve de volgende stappen:

Stap 1: Verbijzonder het MVEV, de operationele reserve en de benodigde financiering voor de toekenning van een compensatie van het totaal aanwezige pensioenvermogen.

NB. We verbijzonderen dus niet de RDR in deze stap.

Stap 2: Pas de standaardregel toe op het totaal resterend vermogen uit stap 1, teneinde de persoonlijke pensioenvermogens toe te kennen.

Stap 3: Bepaal of voor oudere gepensioneerden tenminste 3% is gereserveerd, zodat zij de volledige dotatie aan de RDR kunnen financieren. Indien dat niet het geval is (geldt alleen bij zeer lage invaardekkingsgraden) wordt een gerichte vermogenstoedeling toegepast.

Stap 4: De pensioentrekkenden treden op invaarmoment toe tot het uitkeringscollectief en doteren direct 3% van hun pensioenvermogen aan de RDR. De pensioentrekkenden krijgen voorts de keuze voor een vaste uitkering elders of een variabele uitkering bij PFSR (shoprecht). Zij krijgen een aantal maanden de tijd om deze keuze te maken.

Indien op invaarmoment de dekkingsgraad dermate laag is dat niet de volledige dotatie aan de RDR toegekend kan worden in de berekening van het pensioenvermogen, zal een herverdeling plaatsvinden zodanig dat precies de RDR-dotatie toegekend wordt.

De pensioentrekkenden die kiezen voor een vaste uitkering elders, krijgen hun gehele pensioenvermogen op dat moment mee inclusief hun 'aandeel' van de RDR (deze wordt derhalve onttrokken aan de RDR en aan de pensioengerechtigde meegegeven).

Eénmalig keuzerecht bij invaren (shoprecht)

In artikel 150I Pw lid 6 is (vrij vertaald) opgenomen dat een pensioenfonds dat invaart, binnen een jaar na het moment van invaren, aan gepensioneerden de keuze tussen een vaste of een variabele uitkering moet aanbieden. De pensioenwet (artikel 1) heeft 'gepensioneerden' daarbij gedefinieerd als de 'pensioengerechtigde voor wie het ouderdomspensioen reeds is ingegaan'. Deze éénmalige keuze hoeft dus alleen voorgelegd te worden aan deelnemers met een ingegaan ouderdomspensioen (en niet aan bijv. ingegane partner- en wezenpensioenen).

Aan de gepensioneerden dient uiterlijk binnen 1 jaar na invaren de keuze voorgelegd te worden voor een vaste dan wel variabele uitkering.

De RDR zal gefinancierd worden op het moment van toetreding tot de collectieve uitkeringsfase. Dit zal direct op invaarmoment gebeuren. Alle gepensioneerden zullen dus 3% doteren aan de RDR. De deelnemers die kiezen voor een vaste uitkering elders, krijgen hun gehele pensioenvermogen mee inclusief het 'aandeel' in de RDR.

Het 'aandeel' in de RDR wordt bepaald aan de hand van:

- a. De individuele vulling uit kapitaal bij toetreding tot het collectief toedelingsmechanisme; en
- b. De procentuele waardeverandering van de risicodelingsreserve tussen het moment van toetreden tot het collectief toedelingsmechanisme en de waardeoverdracht.

Fictief rekenvoorbeeld

Hieronder volgt een fictief voorbeeld voor de berekening van het aandeel in de RDR.

- Individuele vulling van de RDR uit kapitaal: € 100.
- Waarde RDR op 1 januari 2028: € 1.000.000
- Waarde RDR op 1 april 2028: € 2.050.000 (dit is het moment dat de deelnemer wil shoppen).
 - Toevoeging van € 1.000.000 betreft dotatie van deelnemers in de tussentijd uit premie en kapitaal. Totale dotatie aan de RDR is dan € 1.000.000 + € 1.000.000 = € 2.000.000.
 - Toevoeging van € 50.000 betreft de waardeverandering van de reserve zelf. Deze waarde is relevant voor de procentuele waardeverandering van de RDR tussen het moment van toetreden en de waardeoverdracht die bepaalt welk aandeel de gepensioneerde meekrijgt bij shoppen.
- Waardeverandering van de RDR:

$$\left(\frac{€ 2.050.000 - € 2.000.000}{€ 2.000.000} \right) * 100\% = 2,5\%$$

- Aandeel in de RDR die de gepensioneerde meekrijgt bij shoppen:
 $€ 100 * (1 + 2,5\%) = € 102,50$

Deze procentuele waardeverandering kan zowel positief als negatief zijn. Dit betekent dat het aandeel van de risicodelingsreserve dat wordt meegegeven op het moment van de waardeoverdracht bij shoppen ook lager kan zijn dan de individuele vulling uit kapitaal bij toetreding tot het collectief toedelingsmechanisme. In het voorbeeld is de procentuele waardeverandering positief.

Dotatie aan de RDR

De RDR wordt gevuld uit kapitaal bij toetreding tot de collectieve uitkeringsfase. Deelnemers die toetreden tot de collectieve uitkeringsfase wenden hun persoonlijke pensioenvermogen aan ter financiering van een pensioenuitkering en de inkoop in de RDR. De inkoop in de RDR die een deelnemer betaalt bedraagt 3% van diens persoonlijke pensioenvermogen. Deze 3% wordt eerst onttrokken aan het pensioenvermogen van de deelnemer en gedoteerd aan de RDR en vervolgens wordt met het resterend pensioenvermogen de hoogte van de pensioenuitkering van de deelnemer vastgesteld. Toetreding tot het uitkeringscollectief geschiedt op het moment dat een deelnemer met pensioen gaat, maar ook indien een partner- of wezenpensioen ingaat. In alle gevallen wordt 3% van het kapitaal gedoteerd aan de RDR.

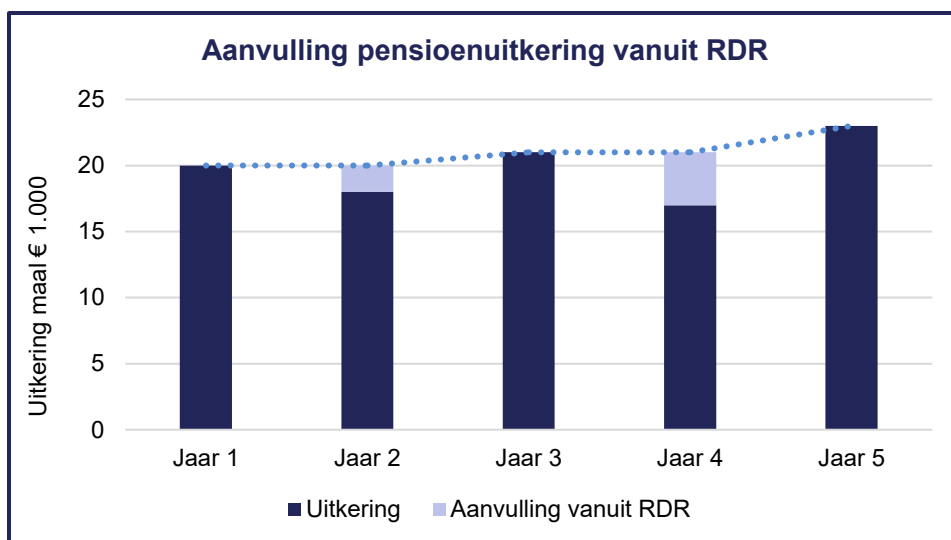
De bijdrage van de deelnemer die toetreedt tot het uitkeringscollectief bedraagt altijd 3% van diens persoonlijke pensioenvermogen, ook als de hoogte van de RDR op dat moment lager dan wel hoger is. Dit is evenwichtig, aangezien dan iedereen altijd dezelfde bijdrage doet in de RDR. Bovendien, indien de RDR een laag niveau heeft, wordt de RDR hiermee in staat gesteld te kunnen herstellen.

Rendement

De beleggingen die tegenover de RDR staan worden belegd. Positieve dan wel negatieve rendementen die behaald worden op deze beleggingen worden direct verwerkt in de RDR.

Onttrekkingen

Jaarlijks, per 1 juli¹⁴, worden de uitkeringen herijkt van de pensioentrekkeners die onderdeel uitmaken van het uitkeringscollectief. Indien sprake is van een daling van een uitkering, dan wordt deze aangevuld tot de laatst bekende hoogste waarde van een uitkering van een deelnemer. Deze aanvulling wordt gefinancierd uit de RDR. In navolgende grafiek is uitgewerkt hoe de aanvulling van een uitkering uit de RDR wordt bepaald.

De bruine balkjes geven de hoogte weer van een uitkering van een deelnemer die gefinancierd is met het persoonlijk pensioenvermogen van deze deelnemer. De uitkering in jaar 1 wordt initieel administratief gekenmerkt als “laatst vastgestelde hoogste uitkering”.

In jaar 2 blijkt diens uitkering, bij herijking, lager uit te pakken dan de laatst vastgestelde hoogste uitkering (die van jaar 1). De RDR vult de uitkering in jaar 2 aan tot het niveau van laatst vastgestelde hoogste uitkering. In jaar 3 blijkt de uitkering weer hoger uit te pakken dan de laatst vastgestelde hoogste uitkering (namelijk die uit jaar 1). Er is dan geen aanvulling uit de RDR meer nodig en administratief wordt de uitkering in jaar 3 aangemerkt als laatst vastgestelde hoogste uitkering.

De uitkering in jaar 4 pakt lager uit dan de laatst vastgestelde hoogste uitkering (die van jaar 3) en derhalve vult de RDR deze uitkering aan.

In jaar 5 pakt de uitkering hoger uit dan de laatst vastgestelde hoogste uitkering (die van jaar 3) en derhalve is geen aanvulling vanuit de RDR meer nodig. Administratief wordt de uitkering in jaar 5 nu aangemerkt als laatst vastgestelde hoogste uitkering.

Maximale onttrekking in enig jaar

Ter voorkoming dat de RDR te snel leeg raakt, is de maximale onttrekking uit de RDR in enig jaar gemaximeerd op 30% van de hoogte van de RDR. Aangezien de benodigde onttrekkingen uit de RDR ten behoeve van aanvulling van uitkeringen slechts éénmaal per jaar worden vastgesteld, kan de RDR

¹⁴ BSG is nog aan het onderzoeken wat het moment van aanpassing van de uitkering is; dit zou ook bijvoorbeeld 1 april van enig jaar kunnen zijn.

vanwege deze regel nooit leeg raken. Om die reden is er ook geen vulregel gedefinieerd voor de fictieve situatie dat de RDR leeg dan wel negatief zou zijn.

Maximale hoogte van de RDR

De maximale hoogte van de RDR bedraagt 4% van het uitkeringscollectief. Jaarlijks per 31 december¹⁵ wordt hieraan getoetst. Indien de RDR hoger is dan (“overloopt”) 4% van het uitkeringscollectief, dan wordt het meerdere uitgekeerd aan het uitkeringscollectief, zodat de RDR na uitkering hiervan precies 4% van het uitkeringscollectief bedraagt.

Qua volgorde worden eerst stap a) onttrekking/toevoeging rendement en dan stap b) aanvulling van de uitkeringen uit de RDR toegepast. Na toepassing daarvan wordt de toets op de maximale hoogte van de RDR uitgevoerd (stap c).

Discretionaire bevoegdheid bestuur

Het bestuur houdt een discretionaire bevoegdheid bij het definitief vaststellen van het uitdelen van het overschot, indien de RDR op toetsmoment meer dan 4% bedraagt. De discretionaire bevoegdheid ziet met name toe op proportionaliteit van hetgeen dat wordt uitgedeeld. Indien dit bijvoorbeeld dermate gering is dat het meer kost om het uit te voeren, dan kan het bestuur besluiten de uitdeling in dat jaar achterwege te laten.

De reden dat het bestuur een discretionaire bevoegdheid wil aanhouden op dit onderdeel, is omdat er altijd onvoorziene omstandigheden kunnen zijn, die maken dat een bestuur anders kan, wil of moet besluiten. In principe zal het bestuur onder normale omstandigheden geen gebruik maken van deze discretionaire bevoegdheid.

Overige opmerkingen

Indien een deelnemer die reeds is toegetreten tot het uitkeringscollectief een uitgaande waardeoverdracht pleegt, dan krijgt deze deelnemer geen bijdrage mee vanuit de RDR.

6.2.2.2. Gedeelte van het vermogen dat wordt gebruikt ter financiering voorzieningen

Naast genoemde reserves houdt PFSR de volgende collectieve voorzieningen aan op de balans:

- Voorziening eerbiediging partnerpensioen.
- Voorziening eerbiediging wezenpensioen.
- Voorziening toekomstige kosten.
- Voorziening IBNR.
- Voorziening schade.
- Voorziening NOP.

De vul- en uitdeelregels van deze reserves zijn nader omschreven in het Beleidskader financiële opzet (PF25-057).

In onderstaande paragrafen wordt ingegaan op het doel van de reserve/voorziening en de wijze hoe deze bij aanvang van de nieuwe regeling wordt vastgesteld.

¹⁵ Zie vorige voetnoot.

6.2.2.2.1. Voorziening eerbiediging partnerpensioen

Voor het te eerbiedigen partnerpensioen heeft PFSR besloten om een collectieve voorziening te vormen (zie paragraaf 6.1.2.3.1).

De huidige technische voorziening latent partnerpensioen van actieven en slapers kan in tweeën gedeeld worden: een gedeelte dat betrekking heeft op dekking voor overlijden vóór de pensioenrichtleeftijd en dekking voor overlijden ná de pensioenrichtleeftijd.

De voorziening eerbiediging partnerpensioen is op invaarmoment gelijk aan het eerste gedeelte, namelijk de technische voorziening voor latent partnerpensioen van actieven en slapers die betrekking heeft op dekking voor overlijden vóór de pensioenrichtleeftijd, plus de uit te delen buffer.

Met het jaarwerk voorafgaand aan het invaarmoment wordt de totale technische voorziening pensioenverplichtingen vastgesteld. De voorziening latent partnerpensioen van actieven en slapers is daar een onderdeel van; deze wordt dan in tweeën gedeeld. Op invaarmoment is derhalve de voorziening eerbiediging partnerpensioen eenvoudig af te leiden en bekend, door de volgende stappen te doorlopen:

- Stel de kasstromen vast van het te eerbiedigen partnerpensioen voor zover deze betrekking hebben op de dekking van het risico op overlijden vóór de pensioenrichtleeftijd.
- Pas de standaardregel toe op deze kasstromen (en ken daarmee een deel van de buffer toe) en stel de persoonlijke pensioenvermogens van de betreffende deelnemers vast.
- De voorziening is dan gelijk aan de optelsom van deze persoonlijke pensioenvermogens.

Voor elke deelnemer kan de pensioenaanspraak op invaarmoment voorts vastgesteld worden, door het persoonlijke pensioenvermogen van die deelnemer te delen door de latente partnerpensioen factor.

6.2.2.2.2. Voorziening eerbiediging wezenpensioen

Allereerst verwijzen wij naar paragraaf 6.1.2.3.2 voor een toelichting op de 'knip' die wordt toegepast in de waardering van het ingegaan wezenpensioen.

Net als voor het partnerpensioen, is er sprake van eerbiedigende werking op het wezenpensioen. Voor het te eerbiedigen wezenpensioen houdt PFSR eveneens een collectieve voorziening aan.

Artikel 220g lid 5 PW stelt dat artikel 16, lid 1d (= wezenpensioen keert uit tot 25-jarige leeftijd) niet van toepassing is op een wezenpensioen dat is ingegaan vóór het overgangsmoment.

Dat wil zeggen dat voor op het invaarmoment bestaande:

- ingegane wezenpensioenen én
 - premievrije aanspraken op wezenpensioen
- de tot dat moment van toepassing zijnde toezeggingen blijven gelden.

Die eerbiediging ziet derhalve toe op:

- toekenning van een (variabel) wezenpensioen tot 18 jaar en
- verlenging van die uitkering tot 27 jaar indien aan voorwaarden (studie, arbeidsongeschiktheid) is voldaan.

Het enige dat wel wijzigt voor deze pensioenen is dat het niet langer vaste pensioentoezeggingen zijn, maar variabele toezeggingen. In de huidige pensioenregeling hebben (gewezen) deelnemers recht op premievrij wezenpensioen bij uitdiensttreding en om die reden worden ook wezenpensioenen al geadministreerd door BSG. De hoogte van alle latente wezenpensioenen die geëerbiedigd moeten worden zijn daarmee bekend op invaardatum.

Voor deze latente wezenpensioenen zal PFSR een voorziening gaan vormen, welke gewaardeerd wordt als de contante waarde van de best estimate kasstromen.

In de huidige pensioenregeling is nog sprake van een 'knip' in de eindleeftijd van het wezenpensioen. Het wezenpensioen wordt namelijk uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd van de wees, tenzij deze studeert of arbeidsongeschikt is, dan wordt het wezenpensioen uitgekeerd tot de 27-jarige leeftijd van de wees. In de waardering van de collectieve voorziening wordt verondersteld dat de uitkering altijd tot de 27-jarige leeftijd van de wees loopt.

PFSR heeft een schatting gemaakt van de benodigde TV latent wezenpensioen en kwam hierbij uit op een bedrag ad € 200.000 ofwel een percentage van 0,10% van de TV latent partnerpensioen.

Op het moment van invaren zal ook over deze wezenpensioen de standaard methodiek toegepast moeten worden; gezien het immateriële belang van deze voorziening en ter voorkoming van complexiteit¹⁶ stellen wij voor om de hoogte van de toe te kennen buffer op het te eerbiedigen wezenpensioen gelijk te stellen aan de toe te kennen buffer die volgt uit de standaard methodiek voor een 25-jarige deelnemer. Op basis van de invaarberekeningen per ultimo 2025 volgt dan een buffer van 18,7% over de wezenpensioenen (dit percentage zal op invaarmoment definitief vastgesteld worden). De voorziening stijgt dan met 18,7%, waardoor de geschatte waarde van de Voorziening eerbiediging wezenpensioen toeneemt van € 200.000 naar € 236.000.

Deze voorziening zal jaarlijks gewaardeerd worden op basis van het formularium dat opgenomen is in het memo Wezenpensioen (PF25-039). De resulterende toe- of afname van deze voorziening wordt gefinancierd via het sterfteresultaat.

De administratieve uitkeringshoogte van de te eerbiedigen wezenpensioenen worden jaarlijks aangepast met het overrendement dat behaald is op de beleggingen die tegenover de WzP-voorziening staan (= rendement minus de benodigde intrest). Daarmee wordt recht gedaan aan de verwachting dat daarmee een 'toeslag' gefinancierd kan worden op de latente wezenpensioenen. De aanspraken wijzigen derhalve jaarlijks, waarbij de toeslag ook negatief kan zijn (indien het rendement lager is dan de benodigde intrest)

Er wordt geen separaat risicoprofiel verondersteld voor het wezenpensioen. De beleggingen die tegenover het wezenpensioen staan worden op dezelfde wijze behandeld als de overige beleggingen die tegenover de overige voorzieningen staan. Hiervoor verwijzen wij naar het Beleidskader Beleggingen (PF25-058).

¹⁶ Voor de toepassing van de standaard methodiek moeten kasstromen afgeleid worden, terwijl wij de waardering van de TV wezenpensioen gedaan hebben op basis van actuariële factoren; om kasstromen af te leiden dienen die factoren omgezet worden en dat is complex/tijdrovend en naar de mening van PFSR niet nodig voor een dergelijk immaterieel deel van de TV.

Resultaten die behaald worden op het te eerbiedigen wezenpensioen worden verrekend via het sterfteresultaat. Dit zijn resultaten als gevolg van ingang en beëindiging wezenpensioen, maar ook verlenging van de uitkering bij studie of arbeidsongeschiktheid en herwaardering van de TV.

Na ingang van een wezenpensioen wordt de daarmee samenhangende TV overgedragen aan het uitkeringscollectief, waarbij rekening gehouden wordt met de dotatie van 3%-punt aan de risicodelingsreserve.

6.2.2.2.3. Voorziening toekomstige kosten

Onder de Wtp dienen pensioenfonds de hoogte van de technische voorzieningen vast te stellen op basis van de kasstromen die voortvloeien uit de opgebouwde pensioenverplichtingen (cf. Artikel 126 Pw en Artikel 2 Besluit FTK). Onderdeel hiervan is het treffen van een voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten. De achterliggende gedachte hierbij is dat pensioenfonds de uitvoeringskosten zelf moeten kunnen dragen, ook bij discontinuïteit van de aangesloten ondernemingen. Het gaat hierbij niet alleen om de kosten in verband met administratie, informatieverstrekking en het doen van uitkeringen, maar ook die van bestuur en bestuur ondersteuning, toezicht, en advies en controle.

Uitvoeringskosten die het pensioenfonds moet maken voor toekomstige pensioenopbouw van actieve deelnemers zijn geen onderdeel van de kostenvoorziening; deze worden immers gefinancierd via een opslag in de kostendekkende premie. In de berekeningen van de kostenkasstromen worden actieve deelnemers daarom behandeld als 'slapers'. En ook kosten die (rechtstreeks) verband houden met vermogensbeheer worden niet opgenomen in de kostenvoorziening; die kosten worden ten laste van het beleggingsresultaat gebracht.

PFSR heeft bij BSG geïnformeerd naar de kosten voor de uitvoering van de nieuwe regeling. Echter BSG heeft aangegeven hier nog geen goede inschatting van te kunnen maken; daarbij heeft BSG aangegeven dat het huidige kostenniveau in ieder geval tot de inwerkingtreding van de nieuwe regeling van toepassing blijft en heeft als beste inschatting van de kosten daarna aangegeven dat deze 'vergelijkbaar' zullen zijn met het huidige kostenniveau.

Voor de vaststelling van de kostenvoorziening FPR gaat PFSR daarom er vooralsnog van uit dat de kosteninschattingen die gemaakt voor de kostenvoorziening van de huidige pensioenregeling ook toepasbaar zijn voor de vaststelling van de kostenvoorziening voor de nieuwe pensioenregeling. Uiteraard zal PFSR op invaarmoment de kostenvoorziening herijken op basis van de dan bekende inschattingen.

In de vaststelling van de kostenkasstromen is rekening gehouden met het liquidatiescenario. Met het liquidatiescenario wordt bedoeld dat *indien* zich een 'zekere gebeurtenis' zich voordoet in de toekomst, dat het pensioenfonds *dan* binnen afzienbare tijd overgaat tot overdracht van alle pensioenverplichtingen en vervolgens liquidatie van het pensioenfonds. Dit scenario wordt gebruikt in de *waardering* van de technische voorziening en betekent dus niet dat bij gebruik making hiervan het pensioenfonds besloten heeft om te liquideren.

De 'zekere gebeurtenis' betreft de opzegging van de uitvoeringsovereenkomst door de aangesloten onderneming. Indien dat gebeurt, veronderstelt PFSR – voor de waardering van de kostenvoorziening – dat ze nog vijf jaar uitvoering geeft aan de pensioenregelingen en dan alles overdraagt aan een externe partij en liquideert.

Bij de inschatting van de kostenkasstromen, zijn de volgende zaken van belang.

- De eerste jaren dalen de kosten. Dit komt doordat is aangenomen vanaf 1 januari 2025 sprake is van een gesloten regeling en voorts is aangenomen dat als gevolg van het stopzetten van de pensioenopbouw de kosten geleidelijk afnemen¹⁷.
- In 2029 is rekening gehouden met € 1 miljoen aan liquidatiekosten (opgebouwd uit € 200.000 implementatiekosten overdracht naar APF, uitvoeringskosten afkoop kleine pensioenen € 200.000 en € 600.000 overige liquidatiekosten).
- In 2030 is rekening gehouden met de financiering van het weerstandsvermogen ad 0,2% van de netto technische voorziening bij een APF. Hiermee is een bedrag van circa € 6,3 miljoen gemoeid.
- Vanaf 2031 en verder zijn de kosten gebaseerd op het kostenniveau van een APF. Hieruit blijkt duidelijk dat PFSR voor de waardering van haar kostenvoorziening gebruik maakt van de lagere pensioenuitvoeringskosten bij een APF na een termijn van vijf jaar.

Op basis van de best estimate kostenkasstromen is de kostenvoorziening vastgesteld op € 70 miljoen per ultimo 2025. Onder het nieuwe contract zal de kostenvoorziening jaarlijks herijkt worden.

6.2.2.2.4. Voorziening IBNR

PFSR heeft op haar huidige balans een “IBNR”-voorziening staan. IBNR staat voor “Incurred but not reported”. Deze voorziening dient ter dekking van de premievrijstelling van toekomstig arbeidsongeschikten. De voorziening is gelijk aan tweemaal de risicopremie voor premievrijstelling. “Tweemaal” komt voort uit het feit dat een deelnemer eerst twee jaar ziek is, alvorens het recht op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid ontstaat. Per einde 2025 bedroeg de IBNR € 5,3 miljoen. Dit is 0,2% van de TV.

De risicopremie PVI is voorlopig ingeschat op € 2,1 miljoen. De IBNR-voorziening onder de nieuwe regeling wordt daarom ingeschat op € 4,2 miljoen.

6.2.2.2.5. Voorziening schade

Onder de huidige pensioenregeling houdt PFSR een schadevoorziening aan, welke gelijk is aan de contante waarde van de toekomstig premievrijgestelde pensioenopbouw van arbeidsongeschikte deelnemers. Uit die voorziening wordt de toekomstige opbouw gefinancierd.

Ook onder de nieuwe premieregeling zal PFSR deze schadevoorziening aanhouden. Deze zal op invaarmoment herijkt worden op basis van de meest actuele grondslagen en deelnemersbestand.

De schadevoorziening is voorlopig ingeschat op € 18,0 miljoen.

6.2.2.2.6. Voorziening NOP

Het huidige beleid dat BSG toepast ten aanzien van niet opgevraagde pensioenen (NOP) is als volgt:

- Toekomstige uitkeringen: worden volledig gereserveerd in de (reguliere) TV.
- Over het verleden niet opgevraagde uitkeringen: worden door BSG bijgehouden op een saldijst. Op de saldijst wordt simpelweg de optelsom bijgehouden van de niet uitgekeerde pensioenbedragen per deelnemer. Er vindt geen toekenning van rendement o.i.d. plaats. Het totale bedrag van de saldijst is niet opgenomen in de TV, maar op de balans onder ‘overige passiva’.

¹⁷ Voor de exacte details van de inschatting van deze kasstromen verwijzen wij naar het memo van 5 november 2024 van PwC, waarin de 2,9% kostenvoorziening wordt onderbouwd.

Na invaren zal PFSR voor de niet opgevraagde uitkeringen een saldijst blijven hanteren en blijven opnemen op de balans onder 'overige passiva'. Voor de toekomstige uitkeringen wordt per deelnemer een persoonlijk pensioenvermogen gevormd en deze worden onderdeel van de collectieve voorziening NOP. De optelsom van deze persoonlijke pensioenvermogens vormen derhalve de voorziening NOP. Periodiek (maandelijks) worden de nieuwe uitkeringen die niet worden opgevraagd, overgeheveld van de voorziening NOP naar de saldijst.

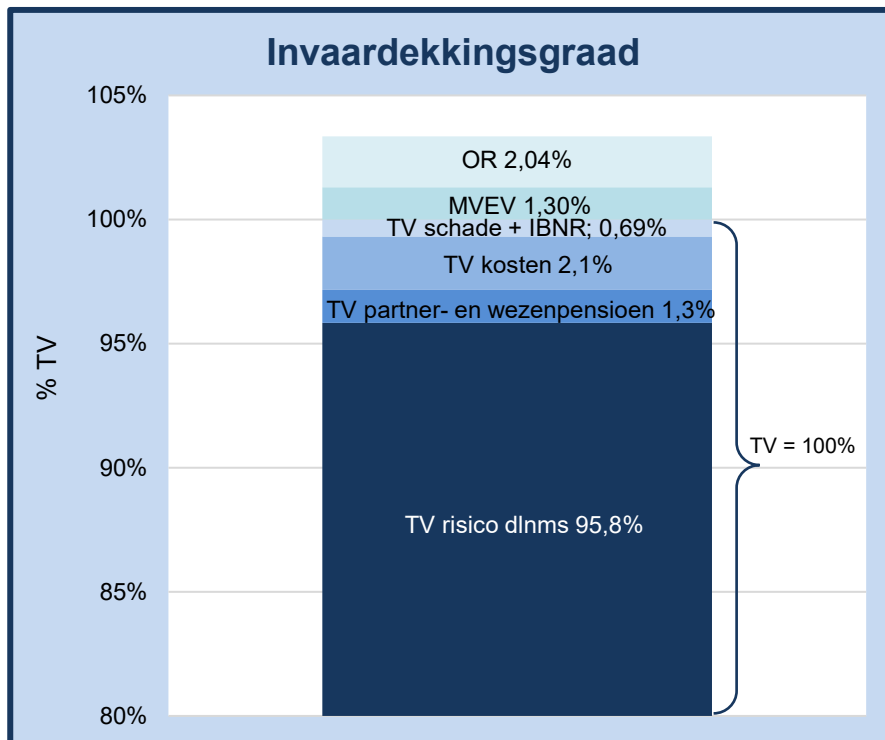
6.2.2.3. Invaardekkingsgraad

De 'invaardekkingsgraad' is de minimale dekkingsgraad op invaarmoment waarbij het pensioenfonds precies alle vereiste reserves en voorzieningen kan financieren bij overgang naar de nieuwe regeling. Indien de aanwezige dekkingsgraad van het fonds hoger is dan de invaardekkingsgraad, kan het fonds het meerdere toedelen aan de vermogens van de deelnemers. De invaardekkingsgraad geeft dus een zekere ondergrens aan die het fonds tenminste op invaarmoment wil hebben.

In de voorgaande paragrafen zijn de benodigde reserves en voorzieningen nader gedefinieerd. Met behulp hiervan kan (als tussenstap) een invaardekkingsgraad afgeleid worden. De invaardekkingsgraad hebben wij als volgt vastgesteld:

Onderdeel			
TV Uitkeringscollectief	34,50%		
TV Actieven en slapers (incl. 3% opslag t.b.v. RDR)	61,33%		
Subtotaal: TV risico deelnemers		95,83%	
TV eerbiediging partnerpensioen		1,33%	
TV eerbiediging wezenpensioen		0,01%	
TV kosten		2,14%	
IBNR		0,13%	
Schade		0,55%	
NOP		0,01%	
Subtotaal technische voorzieningen			100,0%
MVEV		1,30%	
OR		2,04%	
RDR		0,00%	
Subtotaal reserves (als % van TV)			3,34%
Totaal invaardekkingsgraad			103,34%

In onderstaande grafiek hebben wij de invaardekkingsgraad weergegeven. Hierbij hebben wij de RDR op 0% gesteld, aangezien deze onderdeel vormt van de pensioenvermogens en het uitkeringscollectief (zie paragraaf 6.2.2.1.4).

Naast alle technische voorzieningen heeft PFSR twee reserves: het MVEV (1,3%) en de operationele reserve (€ 66 miljoen, ofwel circa 2,04% van de TV). De invaardekkingsgraad voor PFSR bedraagt daarmee 103,34% (= 100% TV + 1,3% MVEV + 2,04% OR). In de transitieplannen van de aangesloten ondernemingen is een minimale dekkingsgraad van 107,5% benoemd. Het verschil van 4,16% heeft twee oorzaken:

- 3% wordt gevormd door de initiële dotatie aan de risicodelingsreserve (RDR). Sociale partners hebben deze meegenomen in de invaardekkingsgraad, terwijl PFSR deze onderdeel laat zijn van de persoonlijke pensioenvermogens, zodat op pensionering de dotatie kan plaatsvinden (voor meer toelichting hierop, zie § 6.2.2.1.4).
- 1,05% heeft betrekking op de door de sociale partners gewenste vermogensverschuiving aan slapers. Uit berekeningen van PFSR is gebleken dat hier 0% uitkomt. Hier is een tekst over opgenomen in de addenda bij de transitieplannen.
- 0,11% doordat € 66 miljoen uitgedrukt als percentage van de TV 2,15% per eind 2023 bedraagt, terwijl dat 2,04% is uitgedrukt als percentage van de TV per eind 2025.

Met sociale partners is afgesproken dat indien de invaardekkingsgraad lager is dan 107,5% er overleg plaatsvindt. Inmiddels is de dekkingsgraad van het pensioenfonds gestegen tot boven de 130% en is bij de uitwerking van de toetsing (document Toetsing 3 PF26-085) uitgegaan van een laagste invaardekkingsgraad van 115%. Dat betekent dat indien de dekkingsgraad van PFSR onverhoopt op invaarmoment toch onder de 115% zakt én indien blijkt dat er op dat moment bandbreedtes geraakt worden, PFSR in overleg zal treden met de sociale partners.

Voor de wijze waarop de beschikbare buffer verdeeld wordt, verwijzen wij naar de volgende paragraaf.

6.2.3. Stap 2: Vaststellen van de persoonlijke pensioenvermogens

Nu alle voorzieningen en reserves bekend zijn, is het mogelijk om de buffer oftewel het vrije vermogen dat verdeeld wordt onder alle deelnemers af te leiden. Zoals al eerder aangegeven is de buffer gelijk aan:

Buffer: totaal pensioenvermogen -/- de (herrekende) TV -/- reserves -/- overige voorzieningen.

PFSR maakt gebruik van de standaardregel voor het toebedelen van de aanwezige collectieve buffer aan de persoonlijke pensioenvermogens van deelnemers.

De argumenten om gebruik te maken van de standaardregel bij invaren zijn als volgt:

- De standaardregel dient toegepast te worden door PFSR, ténzij de toepassing van de VBA-methode beter de kenmerken van de pensioenregelingen en PFSR modelleert en PFSR het toepassen van de VBA-methode onderbouwt in het implementatieplan;
 - PFSR is van mening dat het standaardmodel afdoende de kenmerken van de pensioenregelingen van PFSR modelleert, aangezien de huidige pensioenregelingen die PFSR voert (CDC-regelingen) niet afwijken van gebruikelijke pensioenregelingen in Nederland en derhalve afdoende ondervangen worden in het standaardmodel. Er is geen sprake van bijzonderheden in de pensioenregelingen van PFSR zoals bijvoorbeeld een sponsor garantie.
- PFSR is van mening dat de toepassing van de VBA-methode leidt tot een te grote mate van subjectiviteit en complexiteit. De subjectiviteit is gelegen in het feit dat er bijzonder veel aannames en veronderstellingen gedaan moeten worden, waarbij per aanname/veronderstelling een bepaalde mate van subjectiviteit geldt (lees: deze zijn niet altijd even goed te onderbouwen dan wel subjectief aan de persoon die de aannames doet). De toepassing van de VBA-methode is qua complexiteit vergelijkbaar met een ALM-studie. De toepassing van een ALM-studie op een collectief beleggingsbeleid vindt PFSR goed verdedigbaar, echter de toepassing van een model met een gelijklopende complexiteit voor de vaststelling van individuele pensioenvermogens vindt PFSR niet goed verdedigbaar.
- Mede vanwege de complexiteit vindt PFSR de toepassing van de VBA-methode niet goed uitlegbaar naar de deelnemers.

De uitkomsten die volgen uit de toepassing van de standaardmethode worden door PFSR getoetst op evenwichtigheid (zie § 6.6).

6.2.3.1. Spreidingstermijn

In de transitieplannen van de ASN Bank, Athora en SRH hebben sociale partners verzocht om de reeds opgebouwde pensioenaanspraken uit het huidige pensioenstelsel om te zetten in pensioenkapitalen in het nieuwe pensioenstelsel ('invaren') op basis van de standaardmethode. Hierbij is de standaard spreidingsperiode van 10 jaar voor vaststelling van de individuele pensioenkapitalen het uitgangspunt.

Sociale Partners hebben beoordeeld of een kortere of langere spreidingsperiode bij toepassing van de standaardmethode voor invaren wenselijk is. De standaard is 10 jaar op basis waarvan de in de transitieplannen opgenomen resultaten zijn vastgesteld. Kijkend naar de evenwichtigheid van het totaal van de gemaakte afspraken en de daaruit volgende verwachte impact van het invaren, is er naar mening van de Gezamenlijke Sociale Partners geen aanleiding om hiervan af te wijken.

Een pensioenfonds kan een kortere of langere spreidingstermijn dan 10 jaar hanteren indien dat in het belang is van de pensioendeelnemers. Daarbij gelden de volgende voorwaarden indien wordt afgeweken van een spreidingstermijn van 10 jaar (bijlage 2a, artikel 2 lid 3 en 4 van de Regeling Pw):

- Een langere spreidingstermijn dan 10 jaar is uitsluitend toegestaan indien het beschikbare vermogen waar de standaardregel op toegepast wordt, gedeeld door de TV, hoger is dan 100%.
- Bij de onderbouwing in het implementatieplan wordt in ieder geval de bestandssamenstelling betrokken.
- De onderbouwing in het implementatieplan bevat een toelichting waarom een spreidingstermijn van 10 jaar tot een onevenwichtiger nadeel zou leiden dan de gekozen afwijkende spreidingstermijn.

PFSR heeft net als de sociale partners beoordeeld of een aanpassing van de spreidingstermijn leidt tot evenwichtigere uitkomsten en is tot de conclusie gekomen dat dat niet het geval is. Toepassing van een lagere spreidingstermijn leidt tot een verslechtering van de uitkomsten in termen van netto profijt en vervangingsratio's en toepassing van een hogere spreidingstermijn geeft eveneens geen verbetering van de uitkomsten.

PFSR is bovendien principieel van oordeel dat toepassing van een spreidingstermijn van 1 jaar (er is dan geen sprake van een spreiding) onevenwichtig is. De buffer is opgebouwd door de huidige populatie onder de huidige pensioenregeling. Die buffer wordt nu uitgedeeld en daarbij is PFSR van mening dat recht gedaan moet worden aan de opzet en de geest van de huidige regeling. Bij de huidige regeling gelden strenge eisen bij de overeengekomen afspraken van toeslagen. Deze dienen te voldoen aan het toekomst-bestendig-indexeren (TBI) principe. Daarmee wordt bedoeld dat een toeslag alleen verleend kan worden, als deze naar verwachting ook in de toekomst verleend kan worden. Met dit principe wordt namelijk voorkomen dat een pensioenfonds "te snel" toeslagen toekent en dat toekomstige generaties dan niet of onvoldoende meedelen hierin.

Het TBI-principe is uitgewerkt in de huidige regeling door toepassing van de volgende regels:

- 1) Bij een beleidsdekkingsgraad van 110% of lager wordt géén toeslag verleend.
- 2) Bij een beleidsdekkingsgraad tussen 110% en de TBI-bovengrens wordt een gedeeltelijke toeslag verleend.
- 3) Bij een beleidsdekkingsgraad van hoger dan de TBI-bovengrens wordt een volledige toeslag verleend.

De TBI-bovengrens is afhankelijk van meerdere parameters (waaronder de rente- en inflatiestand), maar komt gemiddeld neer op zo'n 135% (ultimo 2024: 134%). Dus pas vanaf een beleidsdekkingsgraad van circa 135% is een volledige toeslag mogelijk.

Dit impliceert dat PFSR onder de huidige regeling niet ineens haar aanwezige buffer inzet om toeslagen toe te kennen, maar dat de buffer wordt ingezet om gespreid in de tijd toeslagen toe te kennen.

Dit principe sluit derhalve volgens PFSR goed aan bij een spreidingstermijn van 10 jaar, waarbij de buffer wordt uitgedeeld door (boekhoudkundig) gespreid over 10 jaar aan iedereen eenzelfde toeslag toe te kennen. Dit is evenwichtig.

PFSR acht het onevenwichtig om af te zien van spreiding en de buffer uniform uit te delen.

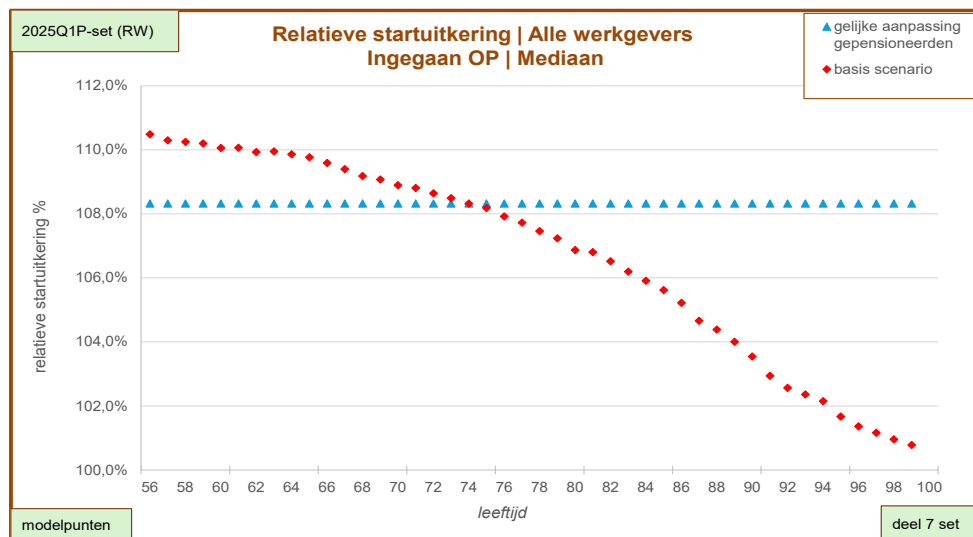
6.2.3.2. Gelijke aanpassingen voor gepensioneerden

In de vorige paragraaf is ingegaan op de spreidingstermijn van 10 jaar die wordt toegepast in de verdeling van de buffer.

De pensioenwet biedt nog een aanvullende mogelijkheid in de verdeling van de buffer, namelijk in artikel 150n lid 5 van de Pensioenwet is opgenomen dat “*bij toepassing van de standaardmethode een pensioenfonds na toepassing van de standaardregel kan afwijken van de uitkomsten voor zover dit nodig is om gelijke aanpassingen van pensioenuitkeringen mogelijk te maken en de verschuiving van vermogen daarvoor binnen de groep pensioengerechtigden blijft*”.

Feitelijk wordt het hiermee mogelijk gemaakt om binnen de groep van pensioengerechtigden een uniforme spreidingstermijn toe te passen. Dat resulteert dan in een verschuiving van vermogen van jong gepensioneerden naar oud gepensioneerden.

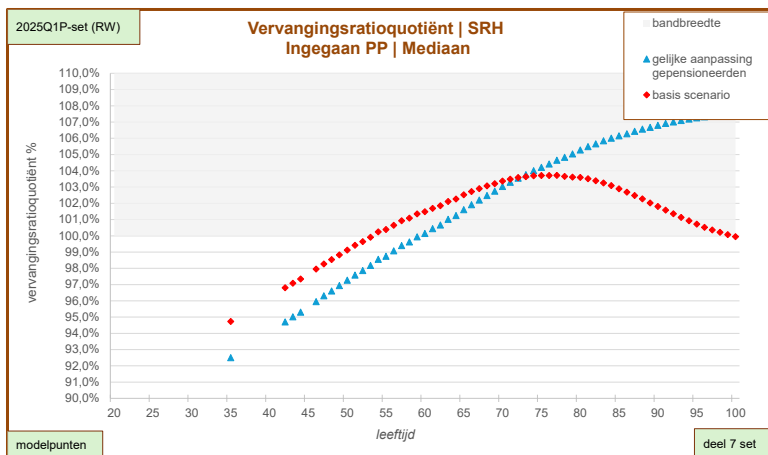
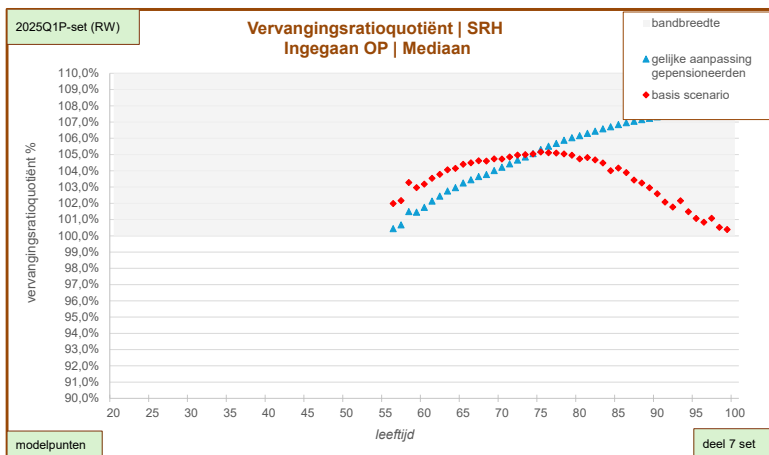
In de navolgende grafiek is de impact bepaald op de relatieve startuitkering op invaarmoment (zijnde de eerste uitkering op invaarmoment volgens de FPR-regeling gedeeld door de eerste uitkering krachtens de huidige FTK-regeling).

De rode bolletjes betreffen de uitkomsten conform het standaardmodel. Een jong gepensioneerde van 60 jaar oud krijgt na invaren een uitkering die circa 10% hoger is dan diens huidige uitkering. Deze deelnemer krijgt namelijk met een aanzienlijke kans de toeslagen over 10 jaar. Een oud gepensioneerde van 90 jaar krijgt na invaren een uitkering die circa 3% hoger is dan diens uitkering.

Indien de impact voor alle gepensioneerden op de (eerste) uitkering gelijk getrokken wordt, dan leidt dat tot een toename van de uitkering voor alle gepensioneerden met circa 8,1%. De jongere gepensioneerden leveren dan een deel van hun invaarkapitaal in ten gunste van de oudere gepensioneerden. Het omslagpunt ligt ongeveer bij een leeftijd van 74 jaar.

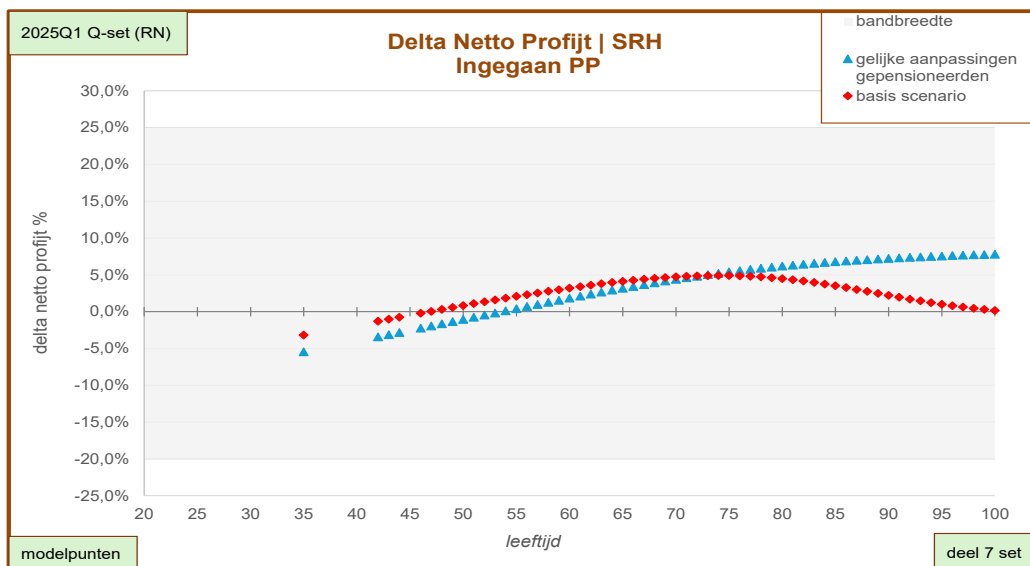
In onderstaande grafieken is de vergelijking gemaakt van de mediane impact op de vervangingsratio's voor ingegane ouderdomspensioenen (linker grafiek) en ingegane partnerpensioenen (rechter grafiek)¹⁸.

De verschuiving in vervangingsratio's (hierna: VVR) is het meest gunstig voor ouder gepensioneerd. Zij profiteren namelijk van deze vermogensverschuiving. Dat geldt ook voor de ingegane partnerpensioenen.

De uitkomsten voor de jongere ingegane partnerpensioenen verslechteren. Het grijze gebied geeft de bandbreedtes aan van doelstelling 1 ("er is geen cohort dat er op achteruitgaat in termen van VVR"). De groep van ingegane partnerpensioenen die er wel op achteruitgaat wordt door deze aanpassing groter. Dit is een ongewenst effect.

In onderstaande grafiek tonen wij de impact op het delta netto profijt voor de ingegane partnerpensioenen. Voor ingegane ouderdomspensioenen resulteert een zeer vergelijkbaar beeld voor de leeftijden vanaf 55 (en daarom wordt die grafiek niet getoond).

¹⁸ Alleen de resultaten voor SRH zijn hier getoond. De resultaten voor de ASN Bank en Athora zijn zeer vergelijkbaar en worden hier daarom niet getoond.

Voor hogere leeftijden leidt de gelijke aanpassing voor gepensioneerden tot hogere netto profijt uitkomsten. Dit is ook te verwachten, aangezien zij het meeste profiteren van deze vermogensverschuiving. De netto profijt uitkomsten komen daarmee verder van de nullijn te liggen en dit is dan een verslechtering van deze uitkomsten.

Conclusie

PFSR is van oordeel dat gebruikmaking van de mogelijkheid tot gelijke aanpassing van gepensioneerden leidt tot onevenwichtigere uitkomsten en heeft daarom besloten daar geen gebruik van te zullen maken.

6.2.3.3. Inhaalindexatie en gemiste pensioenopbouw

Bij de overgang naar de nieuwe regeling heeft het pensioenfonds stil gestaan bij de vraag of het wenselijk is om in het verleden niet (volledig) toegekende indexaties alsnog toe te kennen. Het pensioenfonds heeft besloten om geen inhaalindexaties toe te kennen, aangezien:

- de huidige regeling en de daaruit toegekende toeslagen als evenwichtig wordt beschouwd;
- er om die reden geen aanleiding is om gemiste toeslagen alsnog te repareren.

De huidige pensioenregeling betreft een CDC-regeling (CDC staat voor Collective Defined Contribution) en dat impliceert dat in enig jaar het opbouwpercentage verlaagd kan worden, mocht blijken dat de premie onvoldoende is gebleken om een volledige pensioenopbouw te kunnen financieren. De afgelopen jaren (tussen 2018 en 2023) is daarom sprake geweest van een verlaagde pensioenopbouw voor actieve deelnemers.

Het pensioenfonds heeft besloten, net als bij de inhaalindexatie, om gemiste opbouw niet te repareren, aangezien:

- de huidige regeling en de daaruit toegekende opbouw als evenwichtig wordt beschouwd;
- er om die reden geen aanleiding is om gemiste opbouw alsnog te repareren.

6.2.3.4. Bestemmingsreserve oud-NOG

Per ultimo 2025 heeft PFSR een bestemmingsreserve op de balans groot € 1.116.617 (zie pagina 80 van het jaarverslag 2025). Deze bestemmingsreserve is gevormd naar aanleiding van de overdracht van de polissen van deelnemers afkomstig van de voormalige verzekeringsmaatschappij NOG. De bestemmingsreserve heeft tot doel voor deze groep deelnemers de toeslag aan te vullen, voor zover de hoogte van de bestemmingsreserve dit toelaat, indien een lagere dan de volledige toeslag wordt toegekend aan de deelnemers met een voorwaardelijk recht op toeslagverlening.

Aan de bestemmingsreserve wordt jaarlijks rente toegevoegd op basis van het rendement op de totale beleggingen. De toegekende toeslagen, voor zover deze hoger zijn dan de toeslag toegekend aan de deelnemers met een voorwaardelijk recht op toeslagverlening, worden aan deze reserve onttrokken. Deze verhoging is voor het laatst per 1 januari 2025 toegekend.

Het betreft circa 200 deelnemers die aanspraak maken op deze bestemmingsreserve. De bestemmingsreserve wordt verdeeld onder deze 200 deelnemers.

6.2.4. Stap 3: Gerichte vermogenstoedeling

In artikel 150n PW lid 5 en lid 6 is gespecificeerd wanneer en in welke mate een pensioenfonds na toepassing van de standaard regel mag afwijken van de uitkomsten. Hiertoe heeft het fonds twee mogelijkheden:

a) Lid 5: Gelijke aanpassingen binnen de groep pensioengerechtigden

Een pensioenfonds kan afwijken van de uitkomsten van de standaardregel voor zover dit nodig is om gelijke aanpassingen van pensioenuitkeringen mogelijk te maken en de verschuiving tussen de persoonlijke vermogens daarvoor binnen de groep pensioengerechtigden blijft.

Deze mogelijkheid is onderzocht en PFSR maakt geen gebruik maken van deze mogelijkheid.

b) Lid 6: Verschuiven van vermogen

Bij toepassing van de standaardmethode kan een pensioenfonds met een dekkingsgraad waarbij de technische voorzieningen voor meer dan 110% door waarden worden gedekt, na toepassing van de standaardregel afwijken van de uitkomsten mits de waarde van de pensioenaanspraak of het pensioenrecht van iedere deelnemer, gewezen deelnemer, andere aanspraakgerechtigde of pensioengerechtigde tenminste 95% bedraagt van de uitkomst van de standaardregel, na de initiële vulling van een risicodelingsreserve of een compensatiedepot.

PFSR zal wel gebruik maken van deze mogelijkheid. De volgende situaties zijn onderkend die kunnen leiden tot een gerichte vermogenstoedeling:

- 1) Gerichte vermogenstoedeling aan slapers.
- 2) Verdeling RDR aan oudere gepensioneerden.
- 3) Gerichte vermogenstoedeling met een netto profijt marge van 15%.
- 4) Instrument van gerichte vermogenstoedeling bij overschrijding bandbreedtes.
- 5) Verdeling bestemmingsreserve.

Deze situaties zijn hieronder verder toegelicht. De volgorde van toepassing van de vermogensverschuiving is conform de volgorde waarin de situaties hieronder worden toegelicht.

1) Gerichte vermogenstoedeling aan slapers

Sociale partners hebben in hun transitieplannen een gewenste vermogenstoedeling aan slapers opgenomen. Uit recente berekeningen van PFSR, waarin een verfijning van het model is doorgevoerd, blijkt dat hier een benodigde toedeling van nihil volgt. PFSR zal dat dienovereenkomstig toepassen en dus geen gerichte vermogenstoedeling toepassen. In de situatie dat bij de finale berekeningen mocht blijken dat uit de door sociale partners opgedragen rekensom wel een vermogenstoedeling zou volgen, willen sociale partners dat PFSR gebruikmaakt van de door sociale partners opgegeven “maximale” toedeling. PFSR zal afwegen of een toedeling niet leidt tot een onevenwichtige maatregel en zal besluiten of gebruik gemaakt wordt van de geboden ruimte door sociale partners. Indien PFSR in die situatie niet voornemens is om gerichte vermogenstoedeling aan slapers toe te kennen, zal PFSR in overleg treden met sociale partners. PFSR zal in dat overleg dan mogelijk de spreidingstermijn van tien jaar betrekken.

Het uitgangspunt van PFSR is dat er derhalve géén gerichte vermogenstoedeling aan slapers zal plaatsvinden en indien nodig zal PFSR in overleg treden met sociale partners.

2) Verdeling RDR aan oudere gepensioneerden (zie ook PF24-186)

Aangezien de RDR niet als initiële storting wordt meegenomen, maar in de persoonlijke pensioenvermogens komt door toepassing van de standaardregel, wordt de standaardregel ook toegepast op het 3%-deel dat toeziet op de RDR. Dit kan tot gevolg hebben (bij lagere invaardekkingsgraden) dat oudere gepensioneerden een kleiner deel van het eigen vermogen kunnen krijgen dan dat ze moeten betalen aan de RDR. Dit is in strijd met de doelstelling dat geen cohort er op achteruit mag gaan qua hoogte van de uitkering. Dit wordt gecompenseerd door gebruik te maken van mogelijkheid van een gerichte vermogenstoedeling bij stap 3.

Wij hebben een inschatting gemaakt van de impact van voornoemde compensatie, door de invaardekkingsgraad te bepalen zodanig dat een 95-jarige net op de grens zit waarop deze geen compensatie nodig heeft. We hebben ingeschat dat dit geldt bij een invaardekkingsgraad van circa 111,7%. Uitgaande van een aftrek ten behoeve van het MVEV en de operationele reserve van ongeveer 3,45% resteert dan 8,25% aan vrij vermogen dat via de standaardregel toebedeeld kan worden aan de deelnemers.

In onderstaande tabel is opgenomen hoeveel de groep van 95 jaar en ouder dan ontvangt en hoeveel compensatie benodigd is om hen tenminste een buffer van 3% mee te geven, teneinde een indruk te geven van de impact van deze maatregel.

Leeftijd	Aantal deelnemers	Aanwezige TV ult 2024 (A)	Aandeel buffer (B)	Toekenning Vermogen (A x B)	Benodigde vermogens-verschuiving
95	16	774.294	103,00%	797.549	0
96	8	595.405	102,86%	612.460	807
97	4	94.379	102,74%	96.961	249
98	3	111.933	102,62%	114.864	427
99	5	154.152	102,51%	158.024	753
Totaal	36	1.730.163		1.779.858	2.210

In totaal is derhalve (slechts) een bedrag van € 2.210 benodigd om de vermogens van deze deelnemers op te trekken naar 3%. Dit is derhalve een zeer immateriële impact. Bij een invaardekkingsgraad van circa 113,5% en hoger resulteert er overigens geen benodigde gerichte vermogenstoedeling, aangezien dan ook de oudste deelnemer precies genoeg krijgt om diens RDR-dotatie te kunnen financieren.

3) Gerichte vermogenstoedeling met een netto profijt marge van 15%

Teneinde invulling te geven aan het uitgangspunt dat er geen winnaars en/of verliezers van de transitie mogen zijn, heeft PFSR besloten een maximale marge van 15%-punt te hanteren tussen de hoogste en de laagste delta netto profijt (hierna: DNP) uitkomsten. Dit wordt bereikt door toepassing van een gerichte vermogenstoedeling als volgt:

- 1) Bepaal het vermogen dat nodig is om de uitkomst voor alle cohorten op te trekken naar de ondergrens van -5% en onttrek dat vermogen aan de cohorten met de hoogste DNP uitkomst en voeg dat toe aan de cohorten die onder de -5% liggen.

- 2) Bepaal het verschil tussen de laagste en de hoogste uitkomst. Als het verschil kleiner of gelijk is aan de maximale bandbreedte van 15% dan wordt geen verdere vermogenstoedeling toegepast. Als het verschil groter is dan de maximale bandbreedte van 15% dan wordt vermogen onttrokken aan cohorten met de hoogste uitkomst en toegevoegd aan cohorten met de laagste uitkomst, zodanig dat het maximaal toegestane verschil van 15%-punt wordt bereikt.
- 3) Voor die cohorten waarvan onder 1) en/of 2) vermogen is onttrokken, wordt per cohort de 95%-regel getoetst. Uitkomst dient te zijn dat ofwel na onttrekking aan de nieuwe bandbreedtes wordt voldaan ofwel de grens van 95% van de uitkomst van de standaardregel zonder onttrekking van vermogen is bereikt.
- 4) Voorgaande geldt niet voor actieve deelnemers met een laag opgebouwd pensioen als die een DNP-effect van meer dan +10% hebben. Van deze deelnemers wordt géén vermogen onttrokken, aangezien hun opgebouwd pensioen nog zeer laag is en hun DNP-effect daardoor bijna volledig verklaard wordt door toekomstige premies. Het is daarom niet eerlijk om voor die groep vermogen te onttrekken.
- 5) In alle situaties wordt het totale te verschuiven vermogen bepaald en uitgedrukt in een percentage van het belegd vermogen waarop de standaardregel wordt toegepast. Dit percentage, tezamen met de vermogens waarop al een gerichte vermogenstoedeling wordt toegepast (zie hiervoor), mag niet hoger zijn dan 5%.

Toepassing van dit instrument mag tot de wettelijke ruimte die geboden is (95%-regel onder aftrek van hiervoor uitgevoerde GVT 1 t/m 3), waarbij qua 'vermogensverschuivingsbudget' altijd ruimte gelaten moet worden voor het optrekken van de vervangingsratio's van jonge ingegane partnerpensioenen (onderdeel van GVT 4 hieronder) en de bestemmingsreserve (GVT 5 hieronder). Het benodigde vermogensverschuiving budget voor GVT 1 t/m 3 is naar verwachting in omvang vrij beperkt (schatting: GVT 1: € 0 + GVT 2: € 3.000 + GVT 3: max € 4.700.000).

4) Instrument van gerichte vermogenstoedeling bij overschrijding bandbreedtes

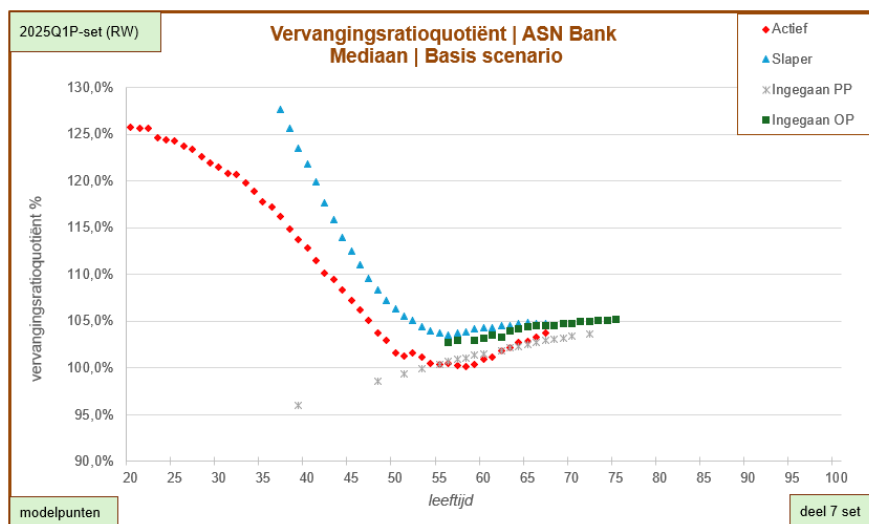
PFSR heeft een Beleidskader evenwichtigheid opgesteld (PF25-004) opgesteld, waarin PFSR heeft uitgewerkt wanneer sprake is van een evenwichtige transitie. Er zijn hierbij bandbreedtes gedefinieerd voor verschillende maatstaven.

PFSR hanteert als algemene stelregel dat indien blijkt dat een cohort buiten de bandbreedtes valt, er op basis van een gerichte vermogenstoedeling reparatie plaatsvindt (indien de uitkomst zich onder de ondergrens bevindt) of een onttrekking gedaan wordt (indien de uitkomst zich boven de bovengrens bevindt), zodanig dat het cohort zich daarna op de grens van de bandbreedte bevindt.

Hierbij wordt de wettelijk gestelde maximering aan het verschuiven van vermogen gerespecteerd. Mocht er onvoldoende ruimte te zijn om vermogen te verschuiven en het dus niet mogelijk is om een cohort tot op de grens van de bandbreedte te brengen, dan is het gevolg dat PFSR in overleg zal treden met sociale partners en er zal dan uiteraard gekeken worden of invaren toch mogelijk is.

o Jonge ingegane partnerpensioenen

Een voorbeeld waarbij een gerichte vermogenstoedeling benodigd is omdat bandbreedtes overtreden worden, is bij de jonge ingegane partnerpensioenen. Uit de uitgevoerde “Toetsing 2” op evenwichtigheid (zie PF25-083) is gebleken dat bij een invaardeckingsgraad van 118,1% voor deze deelnemers geldt dat de vervangingsratioquotiënt lager is dan 100%. Een voorbeeld van deze uitkomst is hieronder weergegeven (zie de grijze kruisjes).

Aan deze deelnemers zal, middels een gerichte vermogenstoedeling, een bedrag toegevoegd worden aan hun persoonlijk pensioenvermogen, zodanig dat de vervangingsratioquotiënt precies op 100% uitkomt. Er is ingeschat (op basis van de berekeningen in “Toetsing 2”) dat hiervoor een bedrag benodigd is van circa € 70.000. Alle pensioenvermogens van alle deelnemers, met uitzondering van die deelnemers die aanspraak maken op deze vermogensverschuiving, worden procentueel evenveel verlaagd zodanig dat er een bedrag vrijvalt dat precies benodigd is om deze vermogensverschuiving toe te kennen.

Toepassing van dit instrument mag tot de wettelijke ruimte die geboden is (95%-regel onder aftrek van hiervoor uitgevoerde GVT 1 t/m 3) en ruimte latend voor de bestemmingsreserve (GVT 5).

5) Bestemmingsreserve

PFSR wil de bestemmingsreserve verdelen onder die deelnemers die daar momenteel aanspraak op maken. Hiervoor wordt het instrument van een gerichte vermogenstoedeling ingezet. De hiermee samenhangende verschuiving van gelden bedraagt circa 0,04% van het totale pensioenvermogen. De verdeling van de bestemmingsreserve wordt *niet* meegenomen in de beoordeling van de transitie-effecten (berekening netto profijt en vervangingsratio's).

Toepassing van dit instrument mag tot de wettelijke ruimte die geboden is (95%-regel onder aftrek van hiervoor uitgevoerde GVT 1 t/m 4).

6.2.5. Stap 4: Vaststelling FPR-startbalans

Na het doorlopen van stap 1 t/m stap 3 zijn nu alle ingrediënten aanwezig om de FPR-startbalans op te stellen. Deze ziet er als volgt uit (hierbij is uitgegaan van de financiële positie per ultimo 2025).

Activa		Balans		Passiva
<u>Pensioenkapitalen deelnemers</u>		<u>Eigen vermogen</u>		
- Actieven/slapers	(L) 2.001,8	- MVEV	(A) 42,1	
- Uitkeringscollectief	(M) <u>1.093,0</u>	- Operationele reserve	(B) 66,0	
Persoonlijke pensioenvermogens	3.095,0	- RDR	(C) <u>33,8</u>	
		Totaal eigen vermogen		141,9
<u>Overige beleggingen</u>		<u>Voorzieningen</u>		
Overige beleggingen	(N) 277,9	Partnerpensioenvoorziening	(D) 43,3	
		Wezenpensioenvoorziening	(E) 0,2	
		Kostenvoorziening	(F) 70,0	
		IBNR	(G) 4,2	
		Schadevoorziening	(H) 18,0	
		NOP	(I) 0,3	
		TV risico deelnemers	(J) 2.001,8	
		TV uitkeringscollectief	(K) <u>1.093,0</u>	
		Totaal voorzieningen		3.231,0
Totaal activa	3.372,9	Totaal passiva		3.372,9

Er is dan sprake van een startdekkingsgraad van 103,34% en dit is precies gelijk aan de afgeleide richtdekkingsgraad van 107,5% minus de RDR van 3,0% (aangezien de RDR geen onderdeel uitmaakt van de dekkingsgraad) en minus de gerichte vermogenstoedeling aan slapers van 1,05% (aangezien daar hoogstwaarschijnlijk nihil uit komt) en minus 0,11% (OR uitgedrukt in TV 2025 i.p.v. 2023).

Het voor de persoonlijke pensioenvermogens beschikbare vermogen ad € 3.095,00 is gelijk aan het aanwezige pensioenvermogen volgens de FTK-eindbalans (per ultimo 2025: € 3.372,90 miljoen) verminderd met de benodigde reserves A t/m C (€ 141,9 miljoen) en verminderd met de benodigde voorzieningen D t/m I (€ 136,0 miljoen).

6.3. Overbruggingsplan

In artikel 150p van de Pw is opgenomen dat een pensioenfonds dat naar verwachting zal invaren, in de periode tot het invaarmoment, kan afzien van het jaarlijks indienen van een herstelplan en in plaats daarvan jaarlijks een concreet en haalbaar overbruggingsplan kan indienen dat voldoet aan de daarvoor gestelde voorwaarden. Eén van de voorwaarden is dat gebruik gemaakt wordt van het Transitie-FTK.

PFSR heeft in 2024 overwogen om gebruik te maken van het Transitie-FTK. Echter, op dat moment beschikte PFSR nog niet over een formeel verzoek tot invaren van de sociale partners. In de periode daarna heeft PFSR niet meer overwogen om gebruik te maken van het Transitie-FTK, aangezien PFSR hier onvoldoende voordelen in zag.

6.4. Gelijke behandeling

Krachtens artikel 150i tweede lid, onderdeel f Pw dient een pensioenfonds de wijze waarop uitvoering zal worden gegeven aan de pensioenovereenkomst met inachtneming van de toepasselijke wet- en regelgeving, waaronder de gelijke behandelingswetgeving, uit te werken in het implementatieplan.

Onder de nieuwe premieregeling heeft gelijke behandeling een plek gekregen, door te borgen dat de pensioenuitkomst van mannen en vrouwen hetzelfde is, bij gelijke uitgangspunten. Zo kunnen mannen en vrouwen precies hetzelfde pensioen inkopen indien zij even oud zijn en hetzelfde pensioenkapitaal hebben. Ook de bijschrijving van de bonus bij leven is voor mannen en vrouwen gelijk.

De wijze waarop uitvoering wordt gegeven aan de pensioenregeling, voldoet aan de eisen en normen die worden gesteld in de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen. Als gevolg van invaren gaan op invaardatum alle deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden, zowel mannen als vrouwen, over naar de nieuwe pensioenregeling. Daarbij is aldus geen sprake van het maken van onderscheid en ongelijke behandeling. Wel is er in de risicohouding onderscheid gemaakt naar leeftijd. Dat onderscheid is echter objectief gerechtvaardigd: er is een legitiem doel voor het gemaakte onderscheid en het gemaakte leeftijds onderscheid is passend en noodzakelijk voor het bereiken daarvan. Het eigendomsrecht wordt beschermd.

6.5. Transitie-effecten en compensatie

6.5.1. Transitie-effecten

In deze paragraaf wordt nader ingegaan op de transitie-effecten van het invaren naar de nieuwe pensioenregeling. We kijken hierbij naar de netto profijt effecten en de impact op de verwachte pensioenen. De impact op de verwachte pensioenen is uitgedrukt in de impact op de (ingegane of verwachte) (start)uitkering en vervangingsratio (hierna: VVR).

De belangrijkste doelstelling van de transitie is dat er geen cohort op transitiemoment op achteruit gaat qua hoogte van de (ingegane of verwachte) (start)uitkering. PFSR heeft dit uitgebreid getoetst en onderbouwd. In die toetsing heeft PFSR niet alleen gekeken naar het delta netto profijt effect, maar ook naar de (verwachte) startuitkering en de impact op de VVR.

PFSR heeft de transitie-effecten beoordeeld op cohortniveau: dat wil zeggen per status en per leeftijdscohort van vijf jaar. Daarnaast is onderscheid gemaakt naar de aangesloten onderneming waartoe deelnemers toegerekend zijn, aangezien elk van de aangesloten ondernemingen ook middels het transitieplan een verzoek tot invaren heeft gedaan bij het pensioenfonds en deze ondernemingen dan ook graag de impact willen zien van hun achterban.

We gaan hieronder eerst nader in op de delta netto profijt effecten en in de volgende paragraaf op de (verwachte) startuitkering en vervangingsratio.

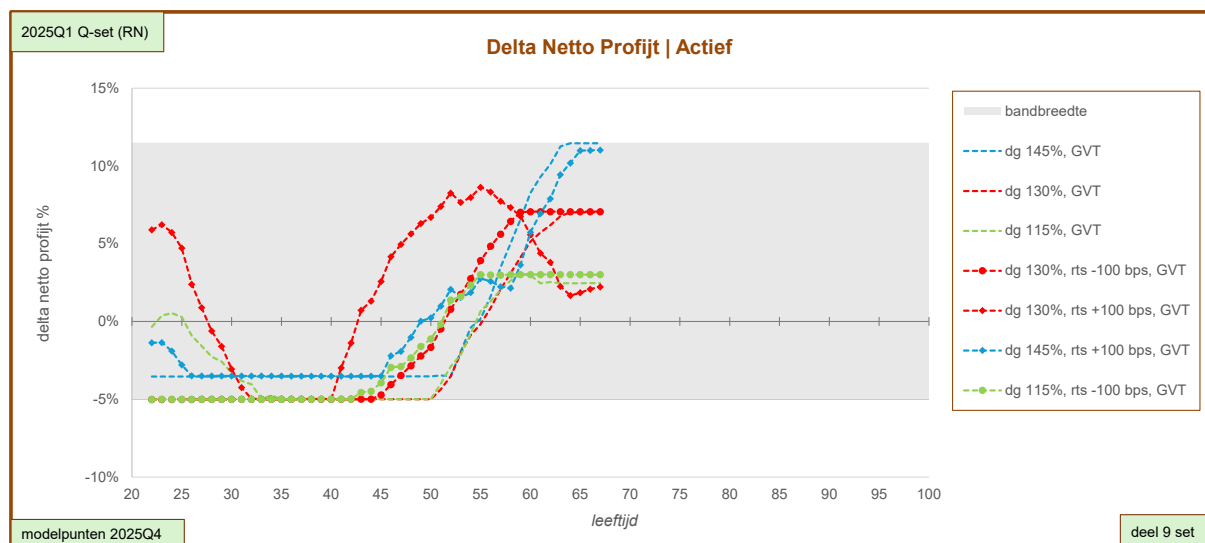
6.5.1.1. Delta netto profijt

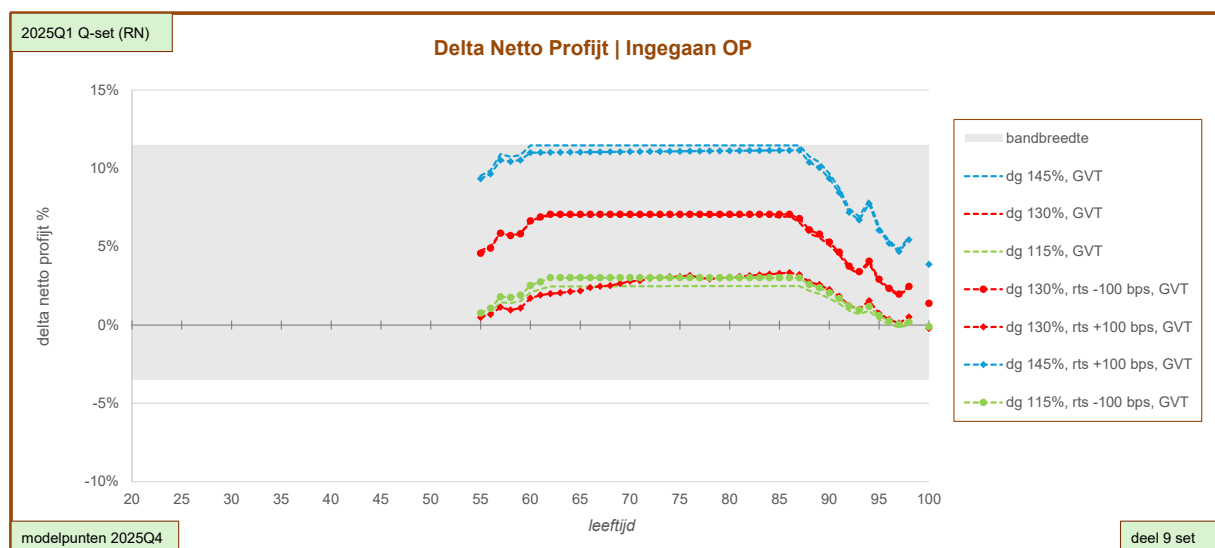
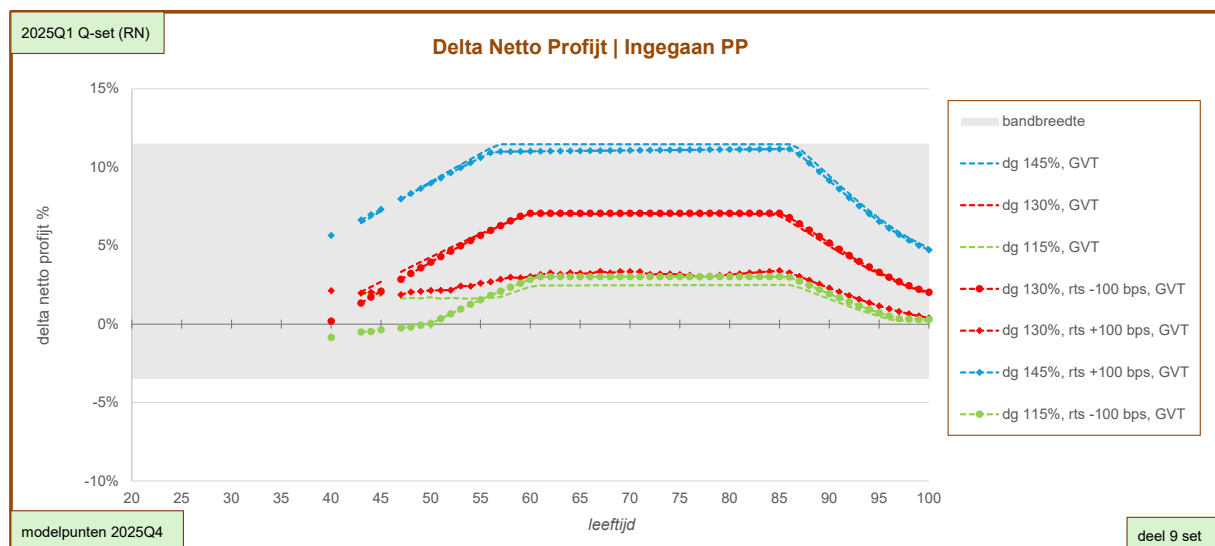
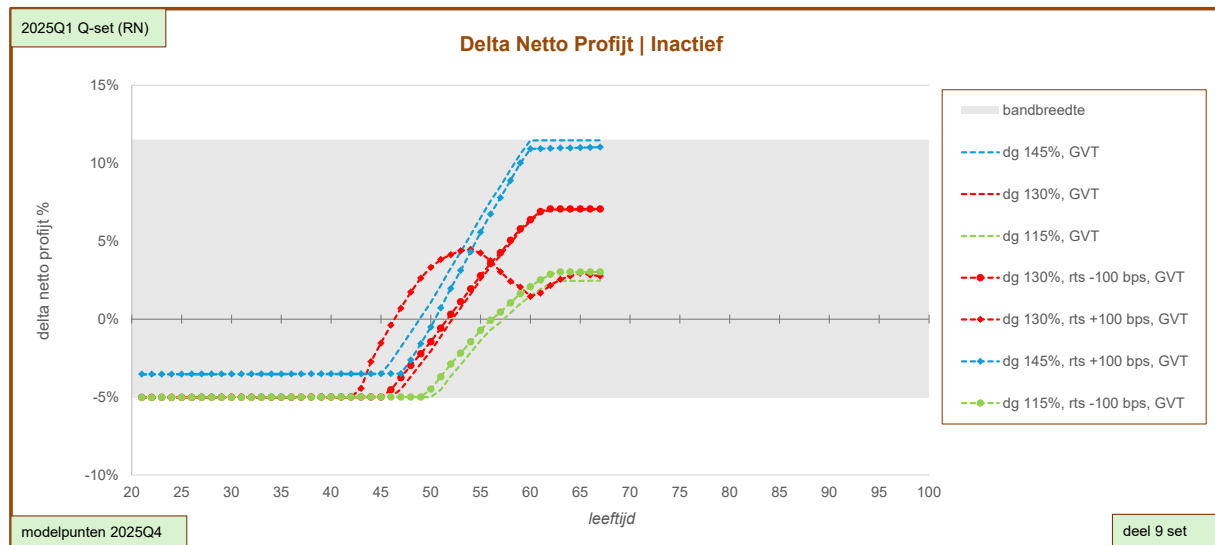
Netto profijt is gedefinieerd als de contante waarde van de uitkeringen minus de contante waarde van de premies. Netto profijt is daarmee een maatstaf voor herverdeling. Indien een deelnemer evenveel aan uitkeringen ontvangt als dat deze aan premies betaalt, is het netto profijt gelijk aan nul. Indien een deelnemer meer ontvangt dan deze betaalt, is er sprake van een positief netto profijt.

Het netto profijt van een pensioenregeling is niet per definitie gelijk aan nul. Zo wordt een deel van de premie bij de huidige pensioenregeling gebruikt om buffers aan te leggen bij het pensioenfonds. Die buffers leiden ertoe dat een netto profijt in de huidige regeling negatief kan zijn. Netto profijt is een maatstaf die op risico-neutrale wijze gewaardeerd wordt; hierbij wegen negatieve uitkomsten zwaarder dan positieve uitkomsten.

Omdat we kijken naar de impact van de overgang van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe pensioenregeling, trekken we de vergelijking tussen het netto profijt van de nieuwe regeling ten opzichte van de huidige regeling. Daarbij kijken we naar het quotiënt; dit noemen we het delta netto profijt. Indien het delta netto profijt positief is, is het netto profijt van de nieuwe regeling hoger dan het netto profijt van de huidige regeling.

Hieronder is het delta netto profijt voor actieven, slapers, ingegaan PP en ingegaan OP voor de verschillende gevoeligheidsscenario's getoond.

Bij de toetsing naar evenwichtigheid heeft PFSR bandbreedtes opgesteld, waarbinnen de uitkomsten van het delta netto profijt zich dienen te bevinden. Deze bandbreedtes zijn zowel leeftijdsafhankelijk als statusafhankelijk.

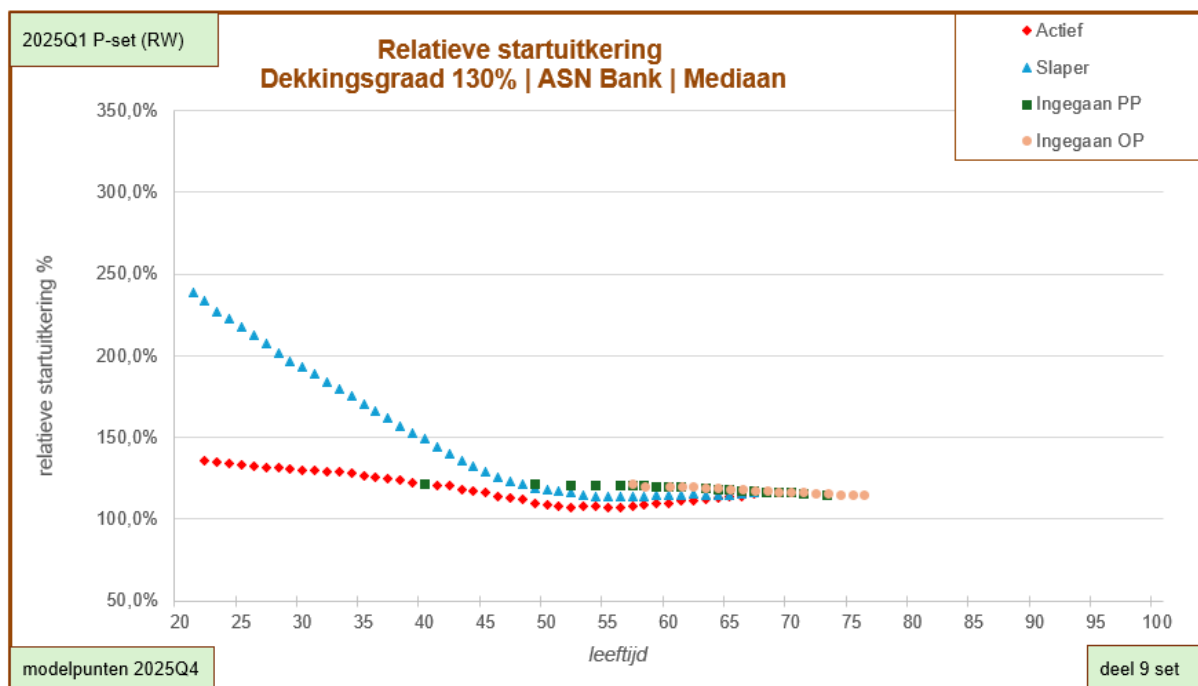
PFSR heeft geconstateerd dat alle uitkomsten in termen van delta netto profijt passen binnen de gestelde bandbreedtes en dat op dit onderdeel de transitie als evenwichtig is beoordeeld door PFSR.

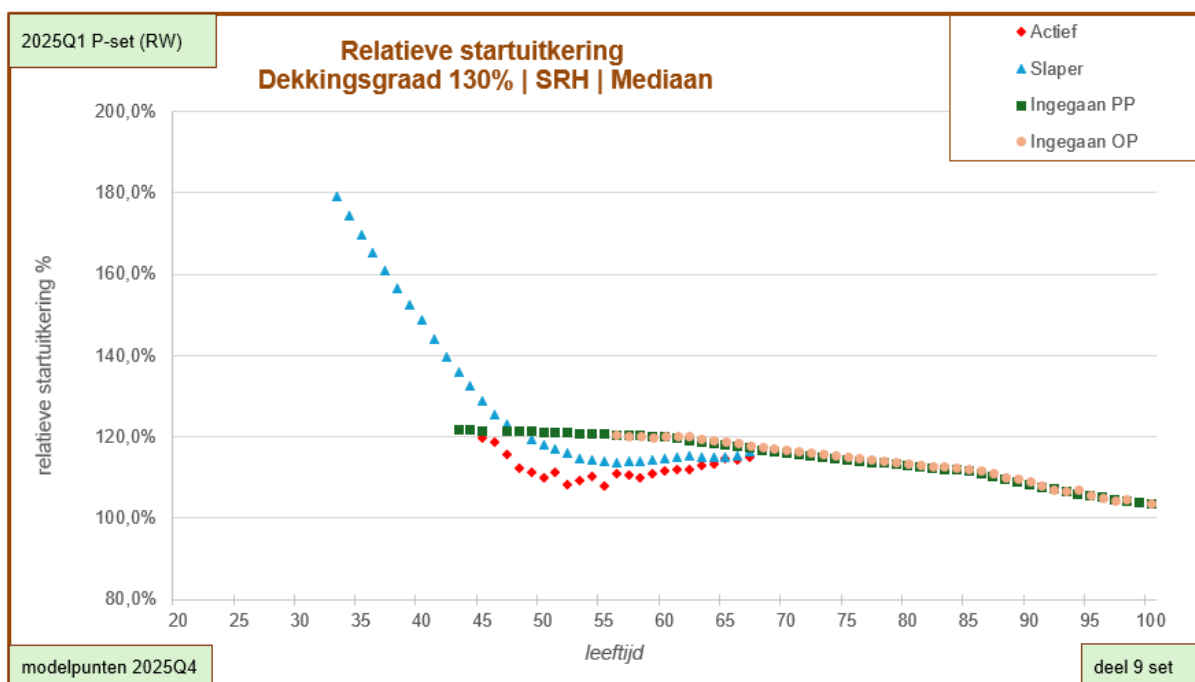
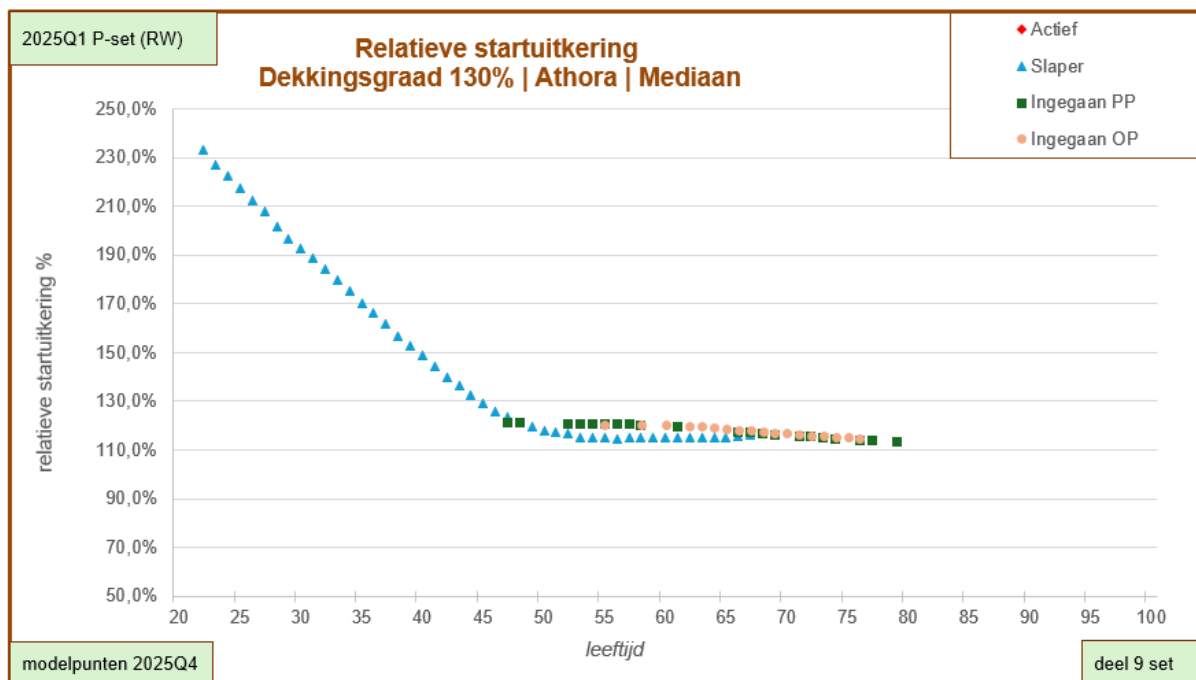
6.5.1.2. Relatieve startuitkering en vervangingsratio

Relatieve startuitkering

Bij de startuitkering kijken we bij reeds ingegane uitkeringen naar de huidige uitkering (=laatste uitkering onder FTK) ten opzichte van de eerste uitkering krachtens de nieuwe pensioenregeling (=eerste uitkering op invaardatum). Bij nog niet ingegane uitkeringen doen we hetzelfde, waarbij de toekomstig te verwachten eerste uitkering van beide regelingen met elkaar vergelijken.

We spreken van de “relatieve startuitkering” door de eerste (verwachte) uitkering van de nieuwe regeling te delen door de eerste (verwachte) uitkering van de huidige regeling. Een relatieve startuitkering van hoger dan 100% betekent dat de eerste uitkering in de nieuwe regeling hoger is dan de eerste uitkering volgens de huidige regeling.

De volgende zaken lichten we toe bij deze grafieken:

- Alle relatieve startuitkeringen liggen boven de 100%. Daarmee wordt voldaan aan de doelstelling dat er geen cohort op achteruit gaat.
- De relatieve startuitkering voor jonge slapers is erg positief. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het feit dat deze slapers een aandeel in de buffer krijgen, terwijl ze dat onder de huidige pensioenregeling niet zouden krijgen. Bovendien is bij de slapers geen sprake van premie-opbouw, waardoor de uitkomsten grotere uitslagen vertonen dan die van de actieven.

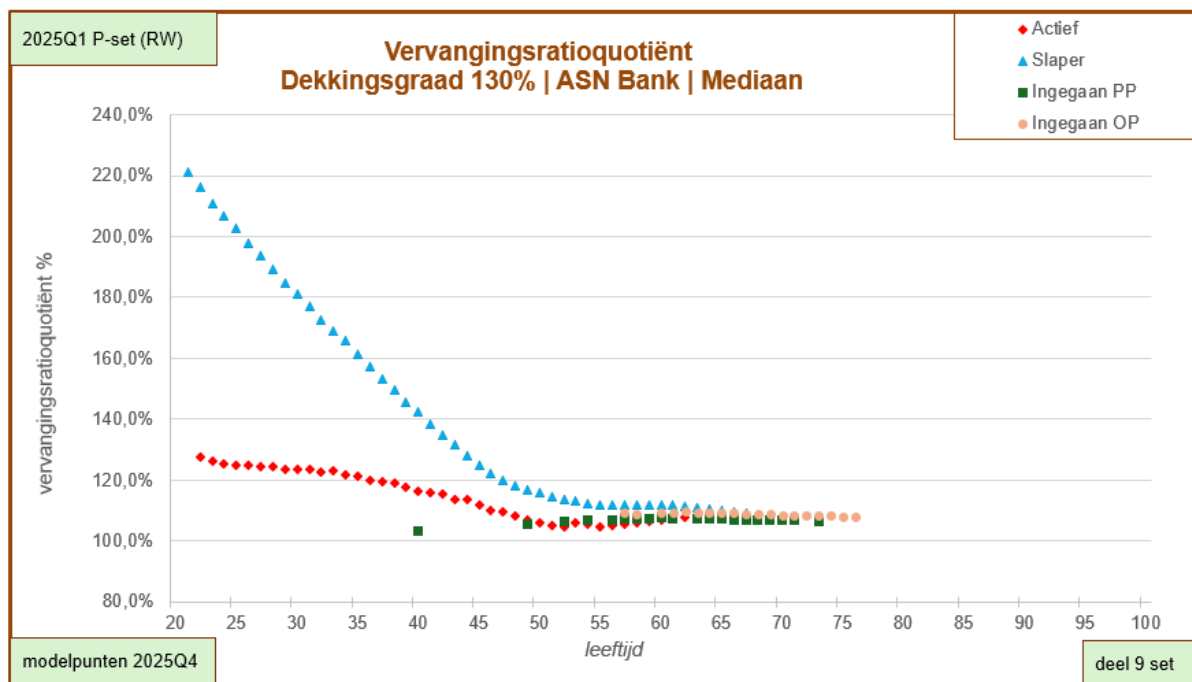
Vervangingsratioquotiënt

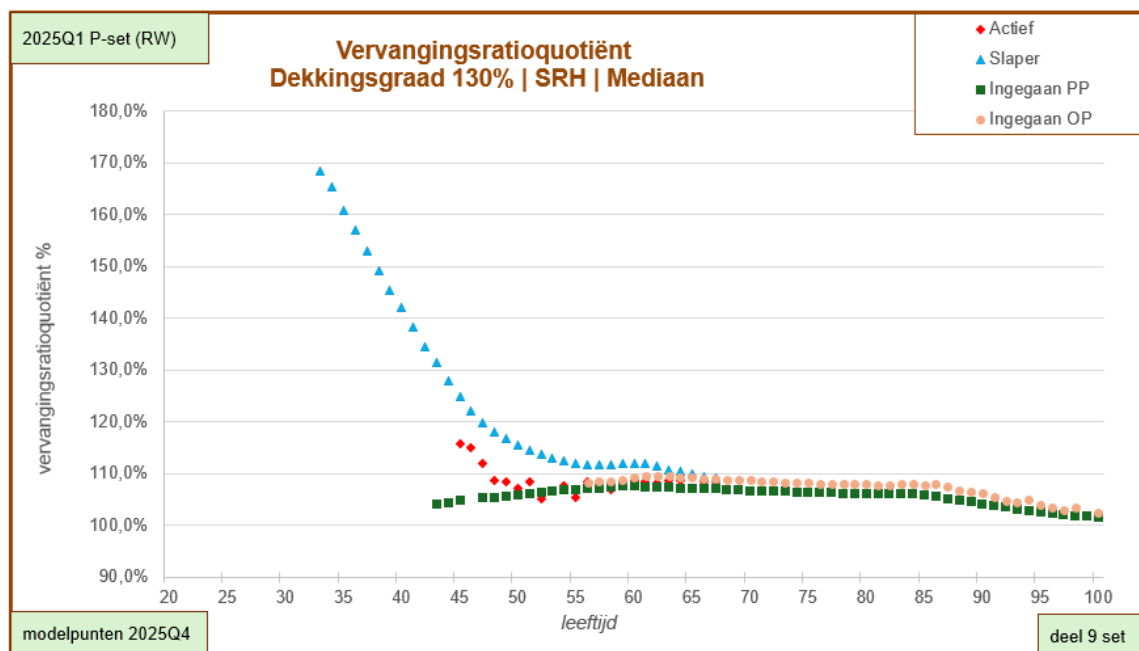
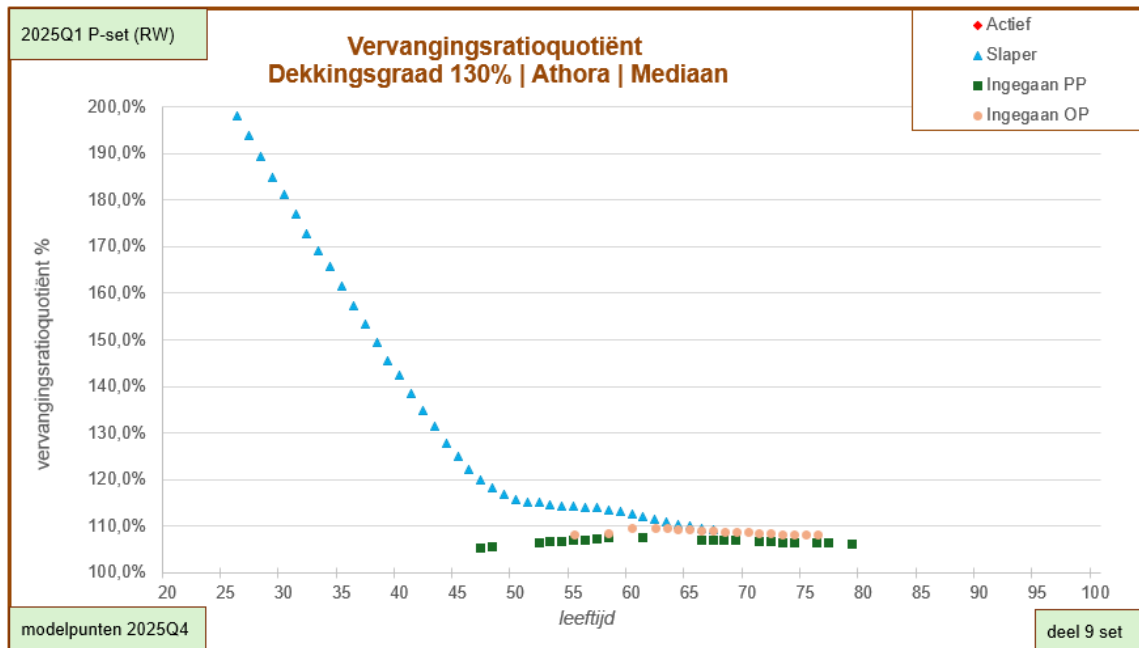
De vervangingsratio (hierna: VVR) is qua idee gelijk aan een verwachte uitkering op een toekomstig tijdstip gedeeld door de verwachte pensioengrondslag op dat tijdstip. Dat betekent dat daarbij de pensioengrondslag wordt doorontwikkeld ook na de pensioendatum. Daarbij wordt het gemiddelde genomen van alle toekomstige tijdstippen en wordt gewogen naar overlevingskansen.

Een VVR van 70% betekent dus dat de gemiddelde uitkering 70% bedraagt van de gemiddelde pensioengrondslag.

Omdat we kijken naar de impact van de overgang van de huidige pensioenregeling naar de nieuwe pensioenregeling, trekken we de vergelijking tussen de VVR van de nieuwe regeling ten opzichte van de huidige regeling. Daarbij kijken we naar de vervangingsratioquotiënt (hierna: VVRq), hetgeen het quotiënt is van de nieuwe VVR gedeeld door de huidige VVR. Een VVRq van hoger dan 100%, betekent dat de VVR van de nieuwe regeling hoger is dan de VVR van de huidige regeling.

Onderstaand zijn de grafieken getoond (per werkgever) met de uitkomsten van de toetsing.

De volgende zaken lichten we toe bij deze grafieken:

- **Actieven:** De actieven jonger dan 50 jaar zien een aanzienlijke vooruitgang tot circa 125% in de VVRq. De nieuwe regeling leidt voor jongeren tot een hoger opwaarts potentieel in de regeling, voornamelijk doordat rendementen ongelimiteerd toegekend kunnen worden in de nieuwe regeling. De rode bolletjes bij SRH betreffen arbeidsongeschikte deelnemers die recht hebben op premievrijgestelde pensioenopbouw.
- **Slapers (premienvrijen):** Voor slapers tot een leeftijd van circa 55 jaar is sprake van een ruime vooruitgang in de VVRq. De reden hiervoor is hetzelfde als bij de actieven,

- **Ingegaan OP:** zij het dat de uitkomsten van de slapers nog positiever uitpakken, vanwege het achterwege blijven van het mitigerende effect dat een premie heeft op de uitkomsten van de actieven.
Voor alle gepensioneerden geldt dat het delta netto profijt effect positief is. Voor jong gepensioneerden is het delta netto profijt meer positief dan voor ouder gepensioneerden. De meeste uitkomsten liggen tussen de 100% en de 110%.
- **Ingegaan PP:** Het blijkt dat jonge ingegane partnerpensioenen een VVRq hebben lager dan 100% zonder toepassing van een gerichte vermogenstoedeling. Dit is niet in lijn met de eerste doelstelling van PFSR ("Er is geen cohort dat er op transitie moment op achteruit gaat") en zal hiertoe een gerichte vermogenstoedeling uitvoeren op invaarmoment, zodanig dat de VVRq voor die cohorten gelijk is aan 100%. Dit is verwerkt in voorgaande grafieken.

Conclusie effecten op de verwachte pensioenen

De conclusie die PFSR heeft getrokken uit de toetsing is dat aan de gestelde uitgangspunten en doelstellingen wordt voldaan. Voor alle cohorten is sprake van een vooruitgang in de verwachte (start)uitkering en de VVRq's. Daarbij geldt wel dat voor een geringe groep van deelnemers (de jongere ingegane partnerpensioenen) een beperkte vermogenstoedeling benodigd is.

PFSR acht de effecten van de overgang realistisch, verklaarbaar en evenwichtig. Sommige cohorten zien bij de overgang (in verwachting) een grotere vooruitgang dan anderen; PFSR acht deze verschillen acceptabel en heeft niet tot doelstelling gesteld dat elk cohort er in dezelfde mate op vooruit zou moeten gaan.

6.5.2. Compensatie

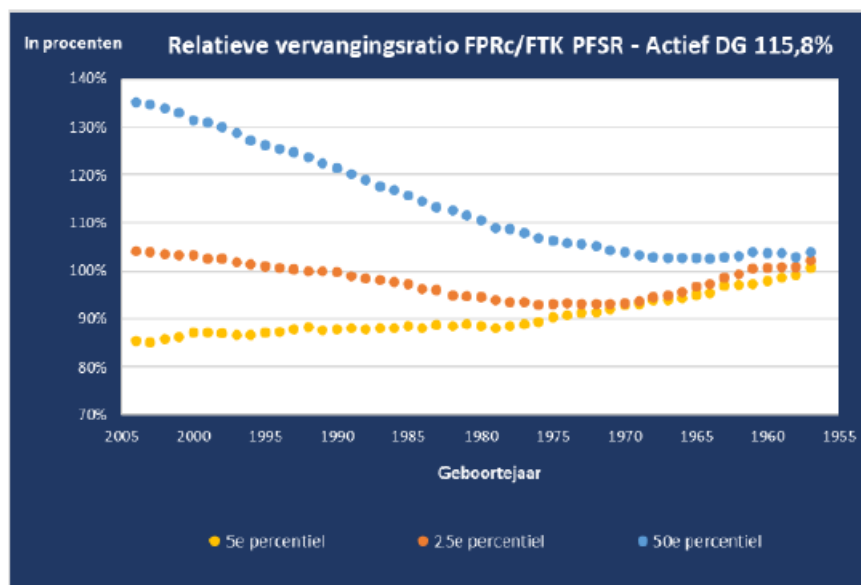
PFSR heeft besloten een compensatie toe te kennen aan een deel van de actieve deelnemers en om deze compensatie te financieren uit de aanwezige dekkingsgraad op het moment van invaren. De compensatie wordt op invaarmoment direct en ineens toegekend en zal worden gedoteerd aan de persoonlijke pensioenvermogens van de betreffende deelnemers.

Sociale partners hebben overeenstemming bereikt over de compensatie die geboden wordt aan de actieve deelnemers op het moment van invaren. Deze compensatie is gebaseerd op basis van een compensatiestaffel die sociale partners zelf hebben afgeleid. De compensatiestaffel is hieronder weergegeven.

Compensatiestaffel			
Leeftijd actieve	Compensatie (% PG)	Leeftijd actieve	Compensatie (% PG)
≤ 50	0,0%	60	21,8%
51	3,5%	61	21,4%
52	7,2%	62	20,4%
53	10,4%	63	18,8%
54	13,4%	64	16,5%
55	15,9%	65	13,6%
56	18,0%	66	9,8%
57	19,7%	67	5,3%
58	20,9%	68	0,0%
59	21,6%	≥ 69	0,0%

Getoonde percentages zijn in procenten van de pensioengrondslag van de deelnemer. Zo krijgt bijvoorbeeld op invaarmoment een 60-jarige actieve deelnemer éénmalig een bedrag van 21,8% van diens (parttime) pensioengrondslag gestort in zijn of haar persoonlijk pensioenvermogen.

De onderbouwing die sociale partners hebben gegeven bij de totstandkoming van deze compensatiestaffel kan aan de hand van de volgende grafiek worden toegelicht.

Sociale partners geven daarbij aan dat in voorgaande grafiek de impact van toekomstige opbouw in de FPR is getoond, inclusief invaren van opgebouwde pensioenen. In de mediaan (blauwe bolletjes) zijn alle uitkomsten hoger in de nieuwe regeling dan in de huidige regeling. In het 25^e percentiel is voor leeftijdscohorten 1960 tot 1990 sprake van een verwachte achteruitgang. Door een compensatie toe te kennen aan deze cohorten, wordt deze achteruitgang gemitigeerd.

De totale compensatielast is op basis van het deelnemersbestand per eind 2023 geschat op € 14,95 miljoen, wat verdeeld kan worden in circa € 10,24 miljoen voor deelnemers van ASN Bank en € 4,71 miljoen Athora. Met ingang van 1 september 2025 zijn er geen actieve deelnemers meer werkzaam bij

SRH, waardoor er geen sprake is van een compensatielast voor deelnemers van SRH (afgezien van de arbeidsongeschikte deelnemers die aan SRH toegerekend zijn).

PFSR heeft ingestemd met het verzoek van sociale partners om deze compensatielast te financieren uit het pensioenvermogen op het moment van invaren. Daarbij is tevens afgesproken dat de compensatie die PFSR financiert gemaximeerd is op het bedrag van € 14,95 miljoen.

De impact op de berekeningsuitkomsten van deze compensatiemaatregel is beperkt. De benodigde compensatielast uitgedrukt in procenten van het vermogen per eind 2023 bedraagt 0,5%. In de grafieken in de vorige paragraaf is de impact te zien op de uitkomsten van de actieven ouder dan 50 jaar. In termen van delta netto profijt en de vervangingsratioquotiënt is een vooruitgang zichtbaar van circa 5%. Deze uitkomsten passen binnen de bandbreedtes die PFSR heeft gesteld en mede daarom wordt de compensatiemaatregel als evenwichtig gezien door PFSR.

6.6. Evenwichtige belangenafweging

PFSR heeft een beleidskader opgesteld, waarin de evenwichtigheid nader is uitgewerkt. In deze paragraaf zijn de belangrijkste elementen uit dat kader overgenomen.

PFSR heeft de volgende doelstellingen bij de transitie gedefinieerd (gerangschikt van belangrijk naar minder belangrijk):

- 1) Geen cohort¹⁹ gaat er op transitiemoment op achteruit qua hoogte van de (ingegane of verwachte) (start)uitkering.
- 2) Iedere deelnemer krijgt ten minste zijn of haar technische voorziening²⁰ mee (gebaseerd op een sekseneutraal tarief).
- 3) Indien mogelijk vullen we de risicodelingsreserve vanuit de dekkingsgraad direct tot het gewenste niveau.
- 4) We vullen het MVEV en de operationele reserve vanuit de aanwezige dekkingsgraad.

Om deze doelstellingen te bereiken heeft PFSR voorrangregels gedefinieerd (qua allocatie van het vermogen) en bandbreedtes waarbinnen de uitkomsten zich dienen te bevinden. In onderstaande tabel is een nadere toelichting gegeven op de vertaling van genoemde doelstellingen naar maatstaven en bandbreedtes.

¹⁹ Met cohort wordt een groep van deelnemers bedoeld met dezelfde kenmerken, zoals leeftijd en status.

²⁰ Hiermee wordt de persoonlijke technische voorziening exclusief kostenvoorziening bedoeld.

Nr.	Doelstelling / uitgangspunt	Maatstaven	Bandbreedtes	
1.	Geen cohort gaat er op transitiemoment op achteruit qua hoogte van de (ingegane of verwachte) (start)uitkering.	Delta netto profijt	Minimaal -5% en een bandbreedte van maximaal 15%.	
		Vervangingsratioquotiënt	Mediaan	Minimaal 100%, geen maximum.
			Goed weer	Minimaal 100%, geen maximum.
			Slecht weer	Afhankelijk van status en leeftijdscohort
		Relatieve startuitkering: uitkering bij aanvang	Mediaan	Minimaal 100%, geen maximum t.o.v. FTK-uitkering.
			Goed weer	Minimaal 100%, geen maximum t.o.v. FTK-uitkering.
			Slecht weer	Afhankelijk van status en leeftijdscohort.
2.	Iedere deelnemer krijgt ten minste zijn of haar technische voorziening mee.	- De voorziening (TV) vóór transitie (voor toelichting zie verderop) - Het persoonlijk pensioenvermogen (FPR-vermogen) ná de transitie	FPR-vermogen ≥ technische voorziening.	
3.	Indien mogelijk vullen we de risicodelingsreserve vanuit de dekkingsgraad direct tot het gewenste niveau.	Risicodelingsreserve bij aanvang	Initieel 3% van het kapitaal van gepensioneerden na invaren.	
		Dekkingsgraad op transitiemoment	Inachtneming van voorrangsregels mag de invaardekkingsgraad niet lager zijn dan 107,5% en niet hoger dan 145% ²¹ . (Bij geen vermogenstoedeling slapers is dit 106,45%).	
		Verdeelregels pensioenvermogen bij invaren	Verdeling conform de beschreven voorrangsregels.	
4.	We vullen het MVEV en de operationele reserve vanuit de aanwezige dekkingsgraad.	MVEV	MVEV bedraagt 1,3%.	
		Operationele reserve bij aanvang	Beoogde omvang van € 66 miljoen. In % TV (ult 2025) is dit circa 2,04%.	
		Dekkingsgraad op transitiemoment	Inachtnemend de voorrangsregels mag de invaardekkingsgraad niet lager zijn dan 107,5% (of 106,45%, zie hiervoor) en niet hoger dan 145%. ⁹	
5.	Er mogen geen grote winnaars of verliezers zijn bij de transitie	Delta netto profijt (DNP)	- Leidend is dat we een marge hanteren tussen de laagste en hoogste uitkomst van het DNP 15%-punt. - Ondergrens DNP = -5%.	

²¹ Bij de totstandkoming van de transitieplannen bedroeg de dekkingsgraad circa 115%. Inmiddels, ten tijde van de indiening van het dossier bij DNB, is deze opgeklimmen naar 131%. De bandbreedte van complete besluitvorming wordt gedaan voor een dekkingsgraadrange van 115% - 145%. Bij die dekkingsgraadrange wordt nog steeds voldaan aan alle gestelde eisen, ook onder de verplichte gevoeligheidsscenario's waarbij renteschokken worden toegepast. Mocht de dekkingsgraad tot onder de 115% zakken, dan is het nog steeds mogelijk dat de bandbreedtes niet geraakt worden. Op het moment dat de bandbreedtes wel geraakt worden, zal PFSR in overleg treden met sociale partners.

PFSR heeft deze doelstellingen getoetst, uitgaande van verschillende doorsnedes (aangesloten werkgever, leeftijdscohort, status deelnemer). Door toepassing van het stappenplan invaren en het gebruik van het standaardmodel, zoals toegelicht in § 6.2, kunnen alle doelstellingen behaald worden en acht PFSR zowel het invaren als de overgang op de nieuwe regeling evenwichtig voor alle cohorten.

7. Transitie-FTK en overbruggingsplan

Het pensioenfonds maakt geen gebruik van het transitie-FTK. De verhoogde complexiteit en capaciteitsvraag, in combinatie met het ontbreken van een formeel verzoek tot invaren van de sociale partners en beperkte voordelen t.a.v. het toeslagenbeleid, maken het gebruik van het Transitie-FTK onaantrekkelijk voor PFSR. Derhalve heeft het pensioenfonds ook geen overbruggingsplan ingediend.

De procesmatige behandeling van het Transitie-FTK is hieronder weergegeven.

- **Werkgroep contract (6 mei 2024)**

Er is een memo opgesteld door de werkgroep contract, waarin de voor- en nadelen van het gebruik van het Transitie-FTK zijn opgenomen. De werkgroep contract keurt het memo goed en brengt het in bij de stuurgroep.

Een belangrijke conclusie is dat PFSR op dit moment geen gebruik kan maken van het Transitie-FTK, aangezien er nog geen formeel verzoek tot invaren is ontvangen van sociale partners. Het is derhalve op dit moment niet mogelijk om gebruik te maken van het Transitie-FTK, mocht de wens bestaan. Uit het memo blijkt verder dat ook de wens op dat moment niet bestaat om gebruik te maken van het Transitie-FTK.

- **Stuurgroep (16 mei 2024)**

De stuurgroep keurt het memo Transitie-FTK goed. De formele deadline voor de besluitvorming over het transitie-FTK is 1 juli 2024, maar een bestuursdelegatie heeft al met DNB gecommuniceerd over het niet gebruiken van het transitie-FTK. Het memo is de formele vastlegging van het al met DNB gecommuniceerde besluit.

- **Bestuur (13 juni 2024)**

Het memo van de stuurgroep ligt voor bij het bestuur met het advies om géén gebruik te maken van het Transitie-FTK. Het bestuur besluit conform dit advies op de volgende gronden:

- de noodzaak tot het opstellen van een overbruggingsplan uiterlijk per 1 juli 2024; en
- verhoogde complexiteit door aanpassing van toeslag- en kortingsbeleid; en
- de extra capaciteitsvraag en onderbouwing die dit met zich brengt; en
- het afwezig zijn van een formeel verzoek tot invaren van sociale partners; en
- een beperkt voordeel om eenvoudiger toeslagen toe te kennen.

Daarnaast zal het fonds, indien mogelijk, overwegen of zij gebruik wil maken van een herleefde indexatie-AMvB.

8. Transitieplannen

8.1. Besluitvormingsproces rondom de transitieplannen

In het kader van de nieuwe Pensioenwet hebben de hierna te noemen “gezamenlijke sociale partners”, bestaande uit werkgevers ASN Bank, Athora en SRH en vakorganisaties FNV Finance, CNV en De Unie vanaf de tweede helft van 2023 veelvuldig overleg gehad met betrekking tot de opgebouwde pensioenen binnen PFSR. Dit overleg is zo vormgegeven omdat deze werkgevers gezamenlijk aangesloten zijn bij PFSR en PFSR heeft aangegeven één pensioenregeling uit te kunnen voeren, waardoor de afzonderlijke sociale partners gezamenlijk tot één uitkomst moeten komen die ook uitvoerbaar is voor het pensioenfonds en voldoet aan de Wtp. Vanwege deze complexiteit en verschillende situaties van de aangesloten werkgevers is daarom veel samen opgetrokken om tot één resultaat te komen dat door gezamenlijke sociale partners gedragen kan worden.

Bij de (meeste) overleggen van de gezamenlijke sociale partners is ook het pensioenfonds aanwezig geweest. Het pensioenfonds heeft daarbij enerzijds als kennispartner opgetreden en anderzijds bewaakt dat de afspraken die door de gezamenlijke sociale partners gemaakt werden, ook uitvoerbaar zijn.

Om de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel te kunnen realiseren, hebben de gezamenlijke sociale partners afspraken gemaakt over:

- de overgang naar de nieuwe pensioenregeling;
- de nieuwe pensioenregeling;
- een eventuele compensatie.

Deze afspraken en hun overwegingen zijn, op grond van artikel 150d Pw, vastgelegd in drie afzonderlijke transitieplannen (elke werkgever heeft samen met diens vakbond de afspraken vastgelegd in een transitieplan). Naast genoemde aangesloten werkgevers kent het fonds nog drie voormalig aangesloten ondernemingen. Met deze voormalig aangesloten ondernemingen zijn afspraken gemaakt, welke er op neer komen dat zij de afspraken volgen van ofwel ASN Bank ofwel Athora zoals deze vastgelegd zijn in hun transitieplan.

De aangesloten werkgevers hebben de volgende keuzes kenbaar gemaakt in hun transitieplannen:

	ASN Bank	Athora	SRH
Opgebouwde aanspraken	Invaren bij PFSR	Invaren bij PFSR	Invaren bij PFSR
Toekomstige regeling/opbouw	• PFSR als uitvoerder • FPR met collectieve uitkeringsfase • Risicodelingsreserve	• PFSR eerste half jaar na invaren uitvoerder • Daarna voert Athora zelf uit • Inhoud regeling hetzelfde als regeling ASN Bank.	PFSR als uitvoerder (NB. Vanaf 1 september 2025 zijn er geen actieven meer bij SRH)
Compensatie	Via staffel voor op invaarmoment aanwezige actieven.	Via staffel voor op invaarmoment aanwezige actieven.	Niet van toepassing.

PFSR heeft de transitieplannen van de drie aangesloten ondernemingen op de volgende data ontvangen:

- ASN Bank: 31 december 2024
- Athora: 13 januari 2025
- SRH: 15 juli 2025

Alle drie de aangesloten ondernemingen hebben PFSR verzocht de opgebouwde aanspraken in te varen naar de nieuwe pensioenregeling. Zowel ASN Bank als SRH brengen de toekomstige opbouw onder bij PFSR; vanaf 1 september 2025 zijn er echter geen actieve medewerkers meer bij SRH, hetgeen betekent dat alleen de ASN Bank de nieuwe regeling onderbrengt bij PFSR.

PFSR heeft addenda bij de transitieplannen ontvangen in juli 2026. In de addenda zijn nadere afspraken opgenomen voor de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Deze addenda zijn opgesteld in samenspraak met PFSR.

Athora heeft in het addendum bij het transitieplan aangegeven tot een half jaar na invaren (1 juli 2028) aan te blijven voor het bestaande personeel en voor nieuw personeel vanaf 1 januari 2027 op eigen boek uit te voeren.

De drie overige werkgevers (Cardano, Fonds21 en Stichting Beheer SNS Reaal) zijn volgend in de aanpassingen zoals verwoord in de addenda.

PFSR beoordeelt de opdrachten zoals opgenomen in de transitieplannen op uitvoerbaarheid en evenwichtigheid alvorens de opdrachten van de sociale partners te aanvaarden.

Doel van het transitieplannen is om de achterban (werknemers bij de werkgever en (gewezen) deelnemers bij het pensioenfonds), te informeren over het invaren van bestaande pensioenen, alsmede de nieuwe pensioenregeling en hoe sociale partners in hun afwegingen rekening hebben gehouden met de diverse belangen van de deelnemers. Daarnaast zijn de transitieplannen bedoeld om als input te dienen voor het bestuur van PFSR, zodat het bestuur kan beoordelen in hoeverre zij deze pensioenregeling kan/wil uitvoeren en onder welke voorwaarden. Hierbij kijkt het bestuur ook naar het evenwicht tussen de verschillende belangen en of die naar hun mening op een eerlijke manier zijn afgewogen.

In wisselwerking met sociale partners en het pensioenfonds zijn de transitieplannen tot stand gekomen. Door middel van een iteratief proces zijn besluiten tot stand gekomen. Naar aanleiding van de genomen besluiten zijn er concept transitieplannen opgesteld. Er heeft achterbanraadpleging plaatsgevonden naar aanleiding van deze concept transitieplannen. Omdat er geen sprake is van een vereniging van pensioengerechtigden heeft er geen hoorrecht plaatsgevonden. Er heeft geen betrokkenheid plaatsgevonden van PFSR bij de achterbanraadpleging.

PFSR heeft een opdrachtaanvaarding geschreven, waarin de transitieplannen door PFSR beoordeeld worden op evenwichtigheid, uitvoerbaarheid en conformiteit met de wet; de opdrachtaanvaarding is behandeld in de stuurgroep en het bestuur. De opdrachtaanvaarding is tevens gedeeld met de gezamenlijke sociale partners. In de opdrachtaanvaarding was een aantal afstempunten opgenomen; dit betrof punten die PFSR ofwel aangepast wilde zien in (een addendum op) de transitieplannen dan wel aanvullend wilde opnemen in (een addendum op) de transitieplannen. De afstempunten zijn

behandeld in een overleg tussen PFSR en de gezamenlijke sociale partners, waarin op elk punt overeenstemming is bereikt. Voorts heeft PFSR de opdrachtaanvaarding herschreven (namelijk door de afstempunten achterwege te laten, aangezien die niet meer speelden) en heeft PFSR de opdracht aanvaard door aan de sociale partners een opdrachtbevestiging te sturen in juli 2026.

De SFH's zijn gevraagd voor opinies bij de transitieplannen en/of opdrachtaanvaarding indien dat nodig was (afhankelijk van SFH). De voorgenomen besluiten en overwegingen van het bestuur zijn gedeeld met het VO en de RvT. Zowel het VO als de RvT hebben zelf vergaderingen gehad om hierover te spreken. Een delegatie van het bestuur is bij een aantal vergaderingen aanwezig geweest om een toelichting te geven.

Op 6 juli 2026 heeft het VO positief advies uitgebracht over het voorgenomen invaarbesluit, waarbij door het VO wel drie voorbehouden zijn geformuleerd (zie ook paragraaf 2.2.4.). PFSR zal invulling geven aan die voorbehouden voordat definitieve besluitvorming tot invaren plaatsvindt. Bij het positieve advies van het VO zijn tevens aanbevelingen gedaan aan het bestuur. Het bestuur heeft een reactie geformuleerd op het advies. Dit is gedeeld met het VO op 7 juli 2026.

Op 9 juli 2026 heeft de RvT ter vergadering goedkeuring verleend op het voorgenomen invaarbesluit. Bij deze goedkeuring heeft de RvT geen aanbevelingen gedaan aan het bestuur.

8.2. Evenwichtigheid van de transitieplannen

Het bestuur heeft voor de evenwichtigheid van de gemaakte afspraken in de transitieplannen gekeken naar de uitkomsten voor de verschillende groepen van (gewezen) deelnemers en pensioentrekkenden. In de transitieplannen hebben sociale partners de evenwichtigheid van elementen van de regeling beschreven. Het bestuur kan zich hierin vinden.

Daarnaast heeft het bestuur de evenwichtigheid van het invaren, de evenwichtigheid van de transitie-resultaten en de evenwichtigheid van de invaardekkingsgraad bekeken en onderbouwd, zoals beschreven staat in dit implementatieplan in hoofdstuk 6.

De SFH's hebben de documentatie ten aanzien van evenwichtigheid ontvangen en hebben daarop een reactie gegeven. Het VO en de RvT hebben deze documentatie ook ontvangen en voorzien van een reactie.

8.3. Uitvoerbaarheid van de transitieplannen

Het pensioenfonds streeft ernaar om op duurzame en verantwoorde wijze de pensioenregeling uit te voeren, waarbij kwaliteit voorop staat en kostenbeheersing belangrijk is. Dit is opgenomen in de missie, visie en strategie van het pensioenfonds: bij ons handelen staat het belang van onze deelnemers voorop. De pensioenregeling moet duidelijk en niet multi-interpretabel zijn. Het pensioenfonds heeft de tussen de gezamenlijke sociale partners overeengekomen pensioenregeling op deze kernwaarden getoetst.

Bij het vormgeven van de nieuwe regeling is er onder andere naar gestreefd om de pensioenregeling zo eenvoudig mogelijk te maken en te laten aansluiten bij de standaard pensioenregeling die onze uitvoerder (BSG) aanbiedt. Op die manier is maatwerk voorkomen en daarmee zijn de kosten beheerst.

PFSR heeft per 1 januari 2022 haar pensioenregeling geharmoniseerd en heeft toen al een hoop complexiteit uit de bestaande regeling gehaald. Daar plukt PFSR nu ook de vruchten van, omdat het invaren in de nieuwe regeling hierdoor aanzienlijk eenvoudiger is geworden.

Bij de gesprekken die de gezamenlijke sociale partners hebben gevoerd over de inhoud van de regeling is het pensioenfonds (meestal) aanwezig geweest, teneinde te kunnen toetsen of de afspraken die de partijen maken ook daadwerkelijk uitvoerbaar zijn. Hierbij heeft ook afstemming plaatsgevonden tussen het pensioenfonds en BSG. Het pensioenfonds heeft in hoge mate van detail de pensioenregeling vastgelegd in een document. BSG heeft – na totstandkoming van de transitieplannen – een uitvoeringstoets uitgevoerd op de nieuwe regeling en heeft schriftelijk bevestigd dat de regeling op beheerste en integere wijze maakbaar, haalbaar en uitvoerbaar is. Met BSG zullen tijdens de implementatie nog verdere afspraken gemaakt moeten worden over de uitvoering van de pensioenregeling en op welke wijze deze goed, duurzaam en kostenefficiënt kan worden uitgevoerd.

De sociale partners hebben tijdens de onderhandelingen over de nieuwe regeling goede nota genomen van de aanbevelingen van het pensioenfonds en hier rekening mee gehouden bij het vormgeven van de regeling. Het pensioenfonds is daarom van mening dat de regeling uitvoerbaar is in overeenstemming met de missie, visie en strategie.

8.4. Toets op de conformiteit van de transitieplannen met wettelijke voorschriften

Het pensioenfonds heeft de transitieplannen beoordeeld op de wettelijke vereisten en regelgeving. Het pensioenfonds is van mening dat de transitieplannen voldoen aan de wettelijke vereisten en regelgeving.

8.5. Gemotiveerde toelichting of het fonds wel dan niet afwijkt van transitieplan

Het pensioenfonds wijkt niet af van de transitieplannen en de daarbij opgestelde addenda.

8.6. Financiële grenzen (dekkingsgraad) voorwaardelijk aan het transitieplan

In de transitieplannen zijn de afspraken opgenomen die sociale partners hebben gemaakt ten aanzien van de verdeling van het vermogen. In hoofdstuk 6 (Invaren) is de verdeling van het vermogen uitgewerkt, welke afhankelijk is van de hoogte van de dekkingsgraad op het moment van invaren.

In de transitieplannen van sociale partners is een gerichte vermogenstoedeling aan slapers opgenomen. Uit berekeningen van het pensioenfonds is gebleken dat de uitkomsten van slapers hoger uitkomen dan die van actieven (in het 25^e percentiel) en dat de door sociale partners gewenste gerichte vermogenstoedeling daarmee op nihil uitkomt. In de situatie dat bij finale berekeningen mocht blijken dat er wel een gewenste vermogenstoedeling aan slapers zal volgen, dan zal PFSR overwegen of een toedeling niet leidt tot een onevenwichtige maatregel en zal besluiten of gebruikt gemaakt wordt van de geboden ruimte door sociale partners. PFSR zal dan ook de spreidingstermijn van tien jaar heroverwegen.

Sociale partners hebben aangegeven een minimale invaardekkingsgraad van 107,5% te hanteren. In onderstaande tabel is dit meegenomen.

Dekkingsgraad op invaarmoment	Evenwichtig invaren
< 107,5%	Overleg tussen sociale partners en pensioenfonds inzake al dan niet invaren.
107,5%	• 1,30% MVEV • 2,15% operationele reserve (als % van de TV per ultimo 2023; per ultimo 2025 is dit 2,04%) • 3,00% van kapitaal gepensioneerd voor risicodelingsreserve²² • 1,05% maximaal gerichte vermogenstoedeling aan premievrije deelnemers²³
107,50% - 108,00%	Maximaal 0,50% gerichte vermogenstoedeling afschaffing doorsneesystematiek aan actieven.
108,00% - 120,00%	Verhoging persoonlijke pensioenvermogens
120,00% - 135,00%	Maximaal 0,95% gerichte vermogenstoedeling additioneel aan premievrije deelnemers.
≥ 135%	In overleg met sociale partners, aangezien bovengrenzen bandbreedtes overschreden kunnen worden.

Zoals hiervoor al aangegeven is de dekkingsgraad van PFSR inmiddels aanzienlijk gestegen ten opzichte van het moment waarop voorgaande tabel is opgesteld. Inmiddels (april 2026) is de dekkingsgraad hoger dan 130%. PFSR heeft daarom besloten de onderbouwing van de evenwichtigheid te doen voor een dekkingsgraadrange van 115% - 145%. Mocht onverhoopt de dekkingsgraad van PFSR op invaarmoment weer teruggezakt zijn naar een niveau onder de 115%, zal PFSR toetsen of nog steeds alle uitkomsten binnen de gestelde bandbreedtes blijven. Mocht dat niet het geval zijn, zal PFSR in overleg treden met sociale partners.

8.7. Afspraken en werkwijze als financiële grenzen transitieplan worden overschreden

Indien de dekkingsgraad op invaarmoment lager is dan 107,5%, dan wordt er in principe niet ingevaren. We zeggen hierbij 'in principe', omdat in deze situatie in overleg getreden zal worden met sociale partners en definitief vastgesteld zal worden of er niet wordt ingevaren. Een uiterste mogelijkheid zou nog kunnen zijn om eerst pensioenen te korten, zodanig dat een dekkingsgraad van 107,5% bereikt wordt, echter deze mogelijkheid is op dit moment niet nader uitgewerkt (omdat het onwaarschijnlijk wordt geacht dat hier op invaarmoment sprake van zal zijn). Inmiddels is de dekkingsgraad van het pensioenfonds gestegen tot boven de 130% en is bij de uitwerking van de toetsing (document Toetsing 3) uitgegaan van een laagste invaardekkingsgraad van 115%. Dat betekent dat indien de dekkingsgraad van PFSR onverhoopt op invaarmoment toch onder de 115% zakt, gekeken wordt of nog steeds aan de gestelde bandbreedtes wordt voldaan of niet.

Indien de dekkingsgraad tussen de 115% en 145% bedraagt op invaarmoment, zal worden ingevaren conform de in hoofdstuk 6 uitgewerkte rekenregels.

Indien de dekkingsgraad op invaarmoment hoger is dan 145%, dan zal in overleg getreden worden met sociale partners of en zo ja hoe het mogelijk is om in te varen.

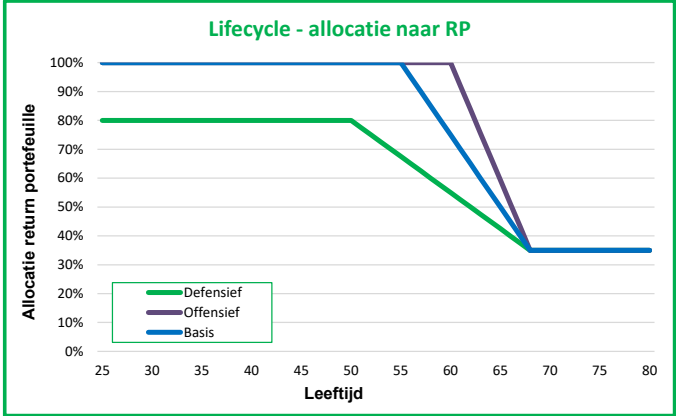
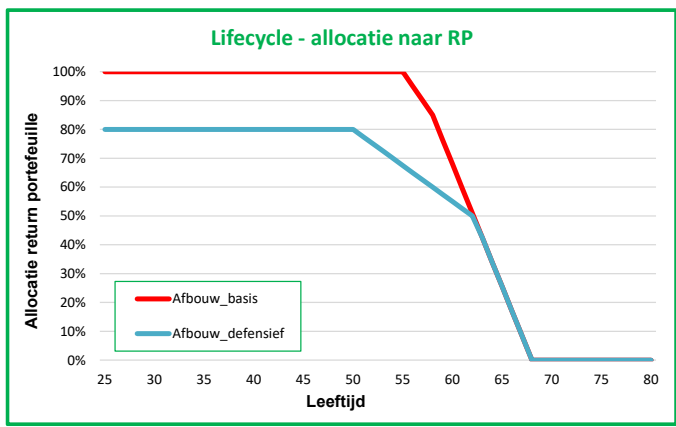
²² Met genoemde 3% RDR-vulling wordt op invaarmoment geen rekening gehouden, zodat deze in alle kapitalen van alle actieven, slapers en gepensioneerd terecht komt. Zodra gepensioneerd toetreden tot het uitkeringscollectief, wordt hun 3% gedoteerd aan de RDR.

²³ De verwachting is dat uit de berekeningen zal blijken dat er géén gerichte vermogenstoedeling aan premievrije deelnemers nodig zal zijn. In dat geval zakt de grens van de laagste dekkingsgraad naar 106,45% (=107,5% - 1,05%). Dit zal dan wel afgestemd worden met sociale partners. Datzelfde geldt voor de 0,95% gerichte vermogenstoedeling bij hogere dekkingsgraden.

9. Opzet nieuwe pensioenregeling

In onderstaand overzicht is een samenvatting opgenomen van de opzet van de nieuwe pensioenregeling.

Onderwerp	Toelichting
Type regeling	FPRc – Flexibele Premierregeling met collectieve uitkeringsfase en risicodelingsreserve voor gepensioneerden
Collectieve uitkeringsfase	Op de pensioendatum zal de deelnemer toetreden tot het uitkeringscollectief. In de collectieve uitkeringsfase worden de pensioenuitkeringen van alle deelnemers met een gelijk percentage verhoogd of verlaagd.
Risicodelingsreserve	De RDR is een collectieve vermogensreserve. Door middel van deze reserve worden financiële mee- of tegenvallers collectief gedeeld.
Beoogde ingangsdatum (transitiedatum)	1 januari 2028
Premiehoogte	27,5% van de pensioengrondslag - Vrijwillig bijsparen tot fiscaal maximale premiepercentage (30%) voor rekening van werknemer - De risicopremies en uitvoeringskosten zijn voor rekening van de werkgever
Pensioengevend salaris	12 maal het maandsalaris + vakantietoeslag + 13 ^e maand + eventuele niet in het maandsalaris begrepen vaste toeslagen die door de werkgever als pensioengevend zijn aangemerkt.
Franchise	€ 19.272 (niveau 2026)
Maximum pensioengevend salaris	€ 137.800 (niveau 2026)
Pensioenrichtleeftijd	68 jaar
Nabestaandenpensioen	- Partnerpensioen bij pensionering inkoop in verhouding 100:70 - Tot transitiedatum opgebouwd partnerpensioen blijft bij overlijden van toepassing - Risicodekking partnerpensioen bij overlijden tijdens dienstverband: 35% x laatstverdiende pensioengevend salaris - Risicodekking wezenpensioen bij overlijden tijdens dienstverband: 20% x laatstverdiende pensioengevend salaris - Tot transitiedatum opgebouwd wezenpensioen blijft bij overlijden van toepassing
Premievrije voortzetting van toekomstige pensioenopbouw	(Gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling ingeval van arbeidsongeschiktheid.
Inkoop pensioen bij pensionering	- Keuze tussen vaste of variabele uitkering - Default is variabele uitkering bij het fonds waarbij de hoogte van uitkering zich ontwikkelt met de economie en eventuele verlagingen van de uitkering voor zover mogelijk worden voorkomen door de risicodelingsreserve - Vaste uitkering dient te worden ingekocht bij een verzekeraar (shoprecht) waarbij de hoogte van de gegarandeerde uitkering vastligt voor volledige uitkeringsduur (eventueel jaarlijkse verhoging in te kopen)
Dekking nabestaandenpensioen na einde dienstverband	De risicodekking op nabestaandenpensioen loopt drie maanden door met de mogelijkheid tot vrijwillige voortzetting na deze periode

Onderwerp	Toelichting
Beleggen	• Default: Leeftijdsafhankelijke beleggingsmix (lifecycle) gedurende opbouwfase • Keuze voor offensievere of defensievere lifecycles gedurende opbouwfase • Collectieve beleggingsmix gedurende uitkeringsfase
Lifecycles	Het fonds biedt in totaal vijf lifecycles aan. Hieronder eerst een overzicht van de default, defensieve en offensieve lifecycles, aangeduid met het percentage dat per leeftijdscohort wordt gealloceerd naar de (risicovollere) returnportefeuille (RP). Naast deze drie lifecycles zal er nog een tweetal lifecycles aangeboden worden, te weten een lifecycle die afbouwt vanaf leeftijd 55 naar 0% RP (deze laatste lifecycle is voor deelnemers die op hun 58^e aangeven te willen kiezen voor een vaste uitkering elders); deze lifecycle geldt voor deelnemers die in de default lifecycle zitten. Daarnaast hebben we eenzelfde soort lifecycle vastgesteld voor deelnemers die in de defensieve lifecycle zitten en hebben aangegeven te opteren voor een vaste uitkering. Die lifecycles zien er als volgt uit:

Daarnaast zijn er nog een aantal andere onderwerpen die betrekking hebben op de uitvoering van de nieuwe regeling. In onderstaand overzicht is hiervan een beknopte samenvatting opgenomen.

Onderwerp	Toelichting
Micro- en macro langlevens	- Het micro langlevensrisico is het risico dat een individuele deelnemer langer leeft dan op voorhand door PFSR is ingeschat. Het macro langlevensrisico is het risico dat de levensverwachting van een populatie wijzigt door aanpassing van de sterftetafels die daaraan ten grondslag liggen. - Het sterfteresultaat dat wordt behaald op risicodekkingen wordt gefinancierd via de operationele reserve. Het sterfteresultaat dat wordt behaald op kapitaaldekkingen wordt gefinancierd via de kapitalen. - Het micro- en macrolanglevensrisico wordt niet via de risicodelingsreserve verrekend, maar rechtstreeks met de persoonlijke pensioenvermogens (actieven/slapers) of het vermogen van het uitkeringscollectief (gepensioneerden). Hierbij worden geen wegingsfactoren toegepast (i.e. 100% toekenning voor alle leeftijden). Dit tevens omwille van de eenvoud. Met rechtstreekse verrekening van het (micro en macro)sterfteresultaat wordt derhalve bedoeld dat er geen bescherming van die resultaten wordt toegepast. - Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen het uitkeringscollectief en de rest van het deelnemersbestand voor de verrekening van het sterfteresultaat. Dit met name omdat dan de sterfteresultaten over een zo groot mogelijke groep (namelijk het gehele deelnemersbestand) gedeeld worden. - De verdeling van het biometrisch overrendement wordt gedaan naar rato van kapitaal.
Spreiding van resultaten in de collectieve uitkeringsfase	In de uitkeringsfase is sprake van spreiding van beleggingsresultaten over een periode van drie jaar. Er zijn verschillende methoden waarop deze spreiding toegepast kan worden. Er is gekozen voor een collectieve spreiding met één jaarlaag en aanpassing van de startuitkering.
Aanpassing variabele uitkeringen	De pensioenuitkeringen zullen éénmaal per jaar worden aangepast op 1 juli.

10. Communicatie

De komende jaren gaat Nederland over op nieuwe regels voor pensioen; de grootste herziening van het Nederlandse pensioenstelsel ooit. De pensioenregeling gaat voor alle deelnemers wijzigen. Het is daarom belangrijk dat PFSR alle deelnemers meeneemt in wat wijzigt, maar ook in wat gelijk blijft.

PFSR wil met duidelijke, tijdige, transparante, evenwichtige en correcte communicatie haar deelnemers maximaal begeleiden op weg naar de nieuwe pensioenregeling. We doen dit vóór, tijdens en na de overgang op de nieuwe pensioenregeling. In dit hoofdstuk wordt hier nader op ingegaan.

10.1. Communicatieplan

PFSR heeft voor de aanpak van de communicatie over de overgang op de nieuwe pensioenregeling een communicatieplan (PF25-120) opgesteld. Dit plan voldoet aan de wettelijke vereisten en aan de richtlijnen van de AFM. De AFM ontvangt het communicatieplan tegelijk met de indiening van het implementatieplan bij DNB. Het communicatieplan is een intern plan en als zodanig niet op de website van PFSR gepubliceerd. Wel nemen we een verkorte versie van het plan op de website op.

De hoofddoelstelling uit ons communicatieplan formuleren wij als volgt:

*Deelnemers en werkgevers hebben vertrouwen in (de overgang naar)
de nieuwe pensioenregeling van Pensioenfonds SNS REAAL*

In het communicatieplan brengen wij de verschillen tussen de oude en nieuwe regeling in kaart en bepalen daarbij op welk moment, welke groep deelnemers, welke boodschap moet krijgen en op welke manier. We beschrijven de verschillende doelgroepen; houden rekening met de levensfase waarin een deelnemer zich kan bevinden; bepalen onze doelstellingen en communicatiemomenten; nemen een globale beschrijving van de (wettelijke art 150j Pw juncto artikel 46a Besl. Pw.) boodschappen op en vermelden het kanaal van onze communicatie (nieuwsbrief, persoonlijke brief, website etc.).

10.2. Een levend document

PFSR heeft het communicatieplan in juli 2026 vastgesteld na een positief advies van het VO, de RvT en de SFH risicobeheer. Nog niet alles kon volledig worden uitgewerkt op het moment van indienen van het plan. De AFM vereist dat het plan periodiek wordt geëvalueerd en indien nodig wordt bijgesteld. We monitoren hiervoor continu onze deelnemersprocessen, interne en externe ontwikkelingen en voortschrijdend inzicht vanuit PFSR of vanuit de AFM. Ook houden we goed in de gaten welke vragen bij onze pensioenuitvoeringsorganisatie BSG binnenkomen. Waar nodig passen we het communicatieplan Wtp aan.

10.3. Communicatie voorafgaand aan het communicatieplan Wtp

PFSR neemt haar deelnemers voorafgaande aan het indienen van het plan al zoveel mogelijk mee in alles wat wel en niet gaat wijzigen met het invoeren van de nieuwe pensioenregeling. We bieden onze communicatie op deze manier gefaseerd aan en nemen onze deelnemers langzaam mee in alle gevolgen van de nieuwe pensioenregeling. Zo maakten we in april 2024 al een eerste (fysieke) special over de Wtp. En op de website is een speciale landingspagina ingericht met al het nieuws over de nieuwe pensioenregeling overzichtelijk bij elkaar. In de zomer van 2025 hebben we de onderliggende pagina's verder opgesplitst naar doelgroep (actieven, inactieven, gepensioneerden). Zo krijgen onze deelnemers direct die informatie te zien die op hen van toepassing is. Verder maakten we verdiepende nieuwsberichten over bijvoorbeeld de keuze tussen vast en variabel pensioen bij pensionering; het

nabestaandenpensioen in de nieuwe regeling en waardeoverdracht “waar kun je zelf op letten”. In de periodieke digitale nieuwsbrieven brengen we de verdiepende artikelen nog eens extra onder de aandacht.

f Pensioenfonds SNS REAAL